

לקראת שבת מלכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת נשא

בס"ד לקראת שבת מלכתא

הלימוד השבועי לנבחני דרשו

פרשת בעלחן - י' טו סיון | דף היומי - זכריה - טו | משנה ברורה - סימן ש"א סעיף ח' עד סימן ש"ג סעיף ג' | מוסר - תורת הבית חתימת הספר מ'האדם אשר באמת' עד העתק מכתב 'ועתה והעצה' | קנין חכמה - פרק א עד פרק ב

יום חמישי י' סיון תשע"ח | פניני פרשת נשא | תקציר שבועי ה'דף היומי בהלכה'

עיר	ירושלים	בני ברק	מודיעין ע.	חיפה	ב. שמש	אלעד	ב"ש	צפת	ביתר ע.
כניסת שבת	19:00	19:16	19:10	19:11	18:59	19:09	19:16	19:13	19:00
יציאת שבת	20:17	20:20	20:18	20:21	20:18	20:19	20:18	20:20	20:17
ר"ת	20:53	20:50	20:52	20:53	20:52	20:51	20:51	20:49	20:53

מצורף מדי שבוע למנויי חוברת כל העולמים

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך ועידוד לימוד התורה

"בנידון זה מקנא אני בחסידים... בדרך כלל אינני מתחרט שאינני חסיד, אולם עלי להודות, כי יש אצל החסידים כוחות נפשיים, ואילו הייתי חסיד, ודאי שלא הייתי נחפז אז להיפרד מאת החפץ-חיים על אף הפצרתו..."

ראיון ייחודי שנעשה עם הרב מפוניבז', הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, על החפץ חיים

"הם נשיאי המטות" (ויקרא ז', ב')

אחד מן השומעים וקרא בקול נרגש: "אם המעשה אירע בראדן בשנת תרס"ז, אז זה אני הקטן, שנולדתי אז! משנות ילדותי זכור לי, שבשעת לידתי היה המצב של אמי לאחר יאוש ממש, ורק בזכות תחנוניו של החפץ חיים אירע הנס!..."

זה בכלל דבר מופלא, כאשר מספרים בציבור מעשים נפלאים על החפץ חיים, יש שאנשים מן הקהל באים להוסיף עליהם כהנה וכהנה. על יחסו האבהי של החפץ חיים לתלמידיו, שום סיפור לא יצליח לתאר ולמצות זאת כהוגן.

אני הכרתי את החפץ חיים בשנות זקנותו וחולשתו. ואילו בראדן התהלכו אגדות ממש לאין ספור, על מידת חיבתו והתקשרותו אל כל תלמיד ותלמיד לחוד, ועל מידת חרדתו ומסירות- נפשו למען הישיבה בכלל.

כיצד אפשר לתאר זאת בשביל בני הישיבה של היום? - ישיבתו של החפץ חיים נחשבה בין הישיבות הגדולות בליטא. אבל במשך שנים רבות נערכו הלימודים והשיעורים בתוך ה"קלויז" של העירייה. ואז היה "עסק" גדול עם ה"שטנדרס". לכל בעל-הבית נודע בעיירה, היה "שטנדרער" במקומו הקבוע. ותלמידי הישיבה רגילים היו להסיט את ה"שטנדרערס" ממקום למקום. או שחיפשו פינה נוחה, או אור מתאים ללימוד, או משום שלמדו בחברותות וריכוז כמה "שטנדרערס" ביחד. ומכיוון שבעלי-הבתים הקפידו על כך, הטיף החפץ חיים מוסר לתלמידיו: "הרועה בהמה דקה פסול לעדות", כך היה טוען, משום שחשוד על הגזל.

וגם זה "אבק של גזל", כאשר בני הישיבה עושים עם ה"שטנדרערס" של בעלי-הבתים נגד רצונם...

ומה עשה עוד החפץ חיים? הוא היה טורח בעצמו, בכל לילה בשעת חצות, לכבות את המנורות של ה"קלויז", כדי שהתלמידים ילכו לישון, ואז הוא בעצמו היה מחזיר את ה"שטנדרערס" למקומותיהם. כך שבעלי-הבתים שהיו משכימים לתפילה מצאו הכל בסדר גמור...

וזאת לדעת, כל יום וכל רגע בחיי החפץ חיים, היו קודש לתורה ולעבודה ולגמילות-חסדים. הוא הרבה לעסוק במעשי-חסד, ואחד מספריו נקרא "אהבת חסד", אבל כאשר צריך היה לנוזף בציבור, היה נוזף באופן כזה עד שצמרמורת עברה בעצמות. ומעשה שהיה בשעת מחלוקת גדולה שפרצה בראדן.

ילמדנו הרב משהו מרוב מעלתו והוד תפארתו של החפץ חיים! (מתרגש): החפץ חיים, כל-כולו היה תורה. כל תנועה, כל אמרה, כל צעד ושעל וכל ניד- עפעפיים. הכל היה תורה. ומה יש לי לספר? אמת, כי רגיל אני לספר "מעשה'לך" משל החפץ-חיים. לעת כל הזדמנות נאותה, צף ועולה בזיכרוני דיוקנו של רבי ומורי, זכר צדיק לברכה. וכשאני נזכר באיזה "מעשה'לה" אני מספר זאת, משום שבכל סיפור צפון לקח רב בתורה ובמוסר, בהתנהגות ובמידות דרך-ארץ. כל מעשה'לה שווה הון.

את החפץ-חיים הכרתי היטב עוד בטרם ראיתיו בעיני. הדבר היה כך:

בישיבת טלז למדתי כשבע שנים. משם עברתי, או ליתר דיוק: הועברתי, לנובהרדוק. והנה נקלע לישיבת נובהרדוק רבי אלחנן ווסרמן, שהיה תלמיד ותיק בראדן. גם ר' אלחנן חי את סערות הדור, ונמשכתי אחריו אל החפץ-חיים. משהגעתי אחרי טלטולים ארוכים לעיירה זעירה זו, ראדן, פניתי היישר לביתו של החפץ-חיים, כי כך נדברתי עם ר' אלחנן. ואז היתה נכונה לי ההפתעה הראשונה והמרעישת:

בעצם, לא היה זה שום דבר

יוצא מן הכלל - אצל החפץ-חיים, אך ליבי הלך אחר זה שבי. נתקשרתי אליו בכל נימי נפשי עוד בטרם חזיתיו. בשל מה? בשל דבר פשוט, לכאורה. משנכנסתי לחדרו הדל, קיבלתני הרבנית וביקשה ממני שאחכה קצת. והנה עולים באזני מן החדר הסמוך קולות של בכייה כובשת וקורעת לב. נודעזעתי. בשל מה הבכיות? ומי הבוכה? ומה שהפליאני ביותר, שהרבנית, אשת החפץ-חיים, לא התפלאה לגמרי. הבכיות נתגברו ולא ידעתי את נפשי. "מה קרה?", לא יכולתי עוד להתאפק. הרבנית משיבה לי בלחש, בקול רווי צער: "יש אישה המקשה ללדת, וצריך לבקש רחמים בעדה!..." מששמעתי הסבר זה כמעט שבכיתי מרוב התרגשות. בו ברגע גמרתי בליבי: לא אזוז! - באם החפץ חיים יודע כך להתייפח ולהתחנן בעד מקשה לילד, אז לא אזוז מכאן... דרך אגב- כאשר הזכרתי פעם מעשה'לה זה באחת הדרשות שלי, נתעורר

צויר: יואל וקסברגר

רבינו התבטא פעם: "אני יודע שיש אנשים שקוראים לי 'פוסק הדור' ואין ניהא לי בכך. אבל בדבר אחד אני מוכן שיקראו לי 'פוסק הדור', כדי לעשות תקנה שיגמרו את השמחות מוקדם, וכל היום למחרת לא יהרס - בשביל זה אני מוכן שיקראו לי 'פוסק הדור' רק שישמעו לי"...

מרן בעל 'שבט הלוי' זצוק"ל, מספר מה למד ממרן האדמו"ר בעל ה'אמרי אמת'

"הם נשיאי המטות" (במדבר ז', ב')

שנות חייו הראשונות התרגל שלא לישון באמצע היום, ואח"כ זה כבר היה לטבע שני שלו עד שהוא אינו מסוגל לכך.

שנים אח"כ זו הארבע שעות, בערך משעה שתיים עד ארבע בבוקר. כך מידי יום ביומו במשך עשרות שנים. רק כאשר הרופא פקד עליו לנוח יותר ביום, הסכים לישון עוד שעה אחת ביממה, וזאת יש לזכור, כשמדובר היה ביהודי בן מאה שנים, העמל ללא לאות יומם ולילה, ועל כתפיו מונחות שאלות חמורות וכבודות משקל מכל העולם היהודי. זאת מלבד כמובן מסירת שיעוריו וסדריו בישיבה ובפני בעלי בתים מדי יום ביומו.

תלמיד רבינו, הרה"ח ר' חיים יהודה ברנט שליט"א, מספר כי בעקבות זאת, גם הדריך רבינו את תלמידיו האברכים אשר שיחרו פניו לקבל הנחיות לחיים של תורה. והתווה בפניהם עיקרון בסיסי: לפנות לישון מוקדם, כדי שיוכל לקום מוקדם לעבודת הבורא.

רבינו התבטא פעם ואמר: "אני יודע שיש אנשים שקוראים לי 'פוסק הדור' ואין ניהא לי בכך. אבל בדבר אחד אני מוכן שיקראו לי 'פוסק הדור' - כדי לעשות תקנה שיגמרו את השמחות מוקדם, וכל היום למחרת לא יהרס - בשביל זה אני מוכן שיקראו לי 'פוסק הדור' רק שישמעו לי"...

לגמור ש"ס באשמורת הבוקר

פעם סיפר רבינו לאחד מתלמידיו, ששאלו איך רבינו זכה לכזו ידיעת המופלאה בכל חלקי התורה הקדושה:

סיפר לו רבינו שעמל על כך רבות, את תמצית דם לשדו נתן בשביל תורה. הוסיף רבינו וסיפר באותה הזדמנות, שבישיבת 'חכמי לובלין' היתה התמדה נוראה, ובעקבות זאת בחורים לא אכלו ולא ישנו כדבעי עד שהיו בחורים שנפלו למשכב רח"ל.

החליט המהר"ם שפירא לסגור את האורות בישיבה, כל ערב משעה אחת עשרה עד חמש בבוקר, כדי שהבחורים יאלצו לתת מנוחה לגופם. והנה רבינו, שנפשו בערה באהבת תורה וכמהה להגיע לגדלות בתורה, נוהג היה לפרוש לשינה בשעה עשר, ולקום בשעה שתיים לפנות בוקר, כדי להתמיד בתורה הקדושה.

אולם כיון שלא היה אור בישיבה, נאלץ רבינו למצוא מקור אור כדי ללמוד. חיפש ומצא, שבפרוודור של הישיבה השאירו אור קטן דלוק, למען לא יכשלו הבחורים בלכתם בחצות הלילה. התיישב שם והחל ללמוד את הש"ס כסדר, והספיק בשנות לימודיו בישיבה, לגמור שלוש פעמים את כל הש"ס... - "נו", סיים רבינו ואמר על זו העובדה בפשטות האופיינית לו: "אם משקיעים זוכים בחסדי השי"ת גם לדעת"...

בדומה לזה סיפר הרה"ג ר' שמואל דוד הכהן פרידמן שליט"א ("מצווה ועושה" ח"ב, ע' תרצ"ד): "לפני כחמש עשרה שנים, זכיתי לארח בביתי את מו"ר הגאון בעל 'שבט הלוי' לסעודת מלוה דמלכה, ולכבודו של הגאון קראתי והזמנתי אלי ידיד נאמן שלי, שיבדלח"ט הגה"צ ר' דוד צבי מאיער זצ"ל, ראש ישיבת 'סטעמפארד'.

"לפני שהגיע הגאון בעל 'שבט הלוי', התכונן הרב מאיער לקדם פניו בחבילות שאלת וקושיות בסוגיא שלמד, וזכורני שכאשר הציע לפני הגאון בעל 'שבט הלוי' את שאלותיו, בכל שאלה שהציע, מיד פתח הגאון פיו בחכמה והחל מרצה תשובות בבקאות נפלאה כמעין המתגבר, מכל מקום שמוזכר ענין זה בש"ס ובראשונים.

"אח"כ הרהבתי עוז, ושאלתי אותו מהיכן זכה לכל כך הרבה אוצרות של תורה והשיב לי, עשרות בשנים קמתי בעוד לילה ולמדתי מסכת אחר מסכת עם הראשונים"...

(מתוך הספר 'ולא שבט הלוי בלבד')

סדר יומו של רבינו באותן שנות עמל והתמסרות לתורה, בימי הבחרות בישיבת 'חכמי לובלין', החל בשעה שתיים לפנות בוקר. אז הוא קם לעבודת בוראו. את הסיבה לקומו לעבודת הבורא בשעה כה מוקדמת, סיפר בנו הרה"ג רבי בן ציון שליט"א. היה זה בעקבות הנהגתו של האדמו"ר האמרי אמת מגור זצוק"ל, ומעשה שהיה כך היה:

אבא סיפר כי זכה לראות את הרבי ה"אמרי אמת" מגור זצוק"ל בווינה, בימי הכנסיה הגדולה השניה שהתקיימה בווינה תרפ"ט (אבא היה אז בן שש עשרה), כאשר התארח בביתו של רבי משה שרייבר, נכד מרן ה"חתם סופר" זי"ע, שהיה מחשובי חסידי גור. את אבא הפליאו שני דברים שראה אצלו:

הדיוק המופתי בזמן של מרן ה"אמרי אמת": עמדו בתור יהודים נשואי פנים, וגם אבא המתין בסבלנות לתורו. והנה הגיעה השעה תשע וחצי בלילה.

יצא הגבאי והודיע כי תם ונשלם להיום. הדלת נסגרה והרבי פנה למנוחת לילה. האורחים הווינאים התפלאו עד מאד. הגבאי הסביר להם כי הרבי נוהג לפנות לישון מוקדם בשעה עשר בערב, כדי לקום בשעה שתיים לפנות בוקר לעבודת בוראו.

רבינו גמר אז בדעתו, כי אם הרבי מגור אשר לשמו ולזכרו חלים כל יהודי תבל, מסיים את סדר יומו בשעה כה מוקדמת, ומתחיל בו למחרת כבר קודם אור

הבוקר, אות הוא כי כך היא דרכו של עובד ה'. מני אז, הפכה מתכונת זו לסדר יומו, בה נהג בעקביות משך יותר מתשעים שנה, למעט מקרים חריגים כמובן...

לעת זקנותו של רבינו, הגיעו לפניו נכדי רבי משה שרייבר, שאצלו התאכסן בזמנו רבינו האמרי אמת, וסיפר להם כי היה במעון זקנם רבי משה, בווינה, בעת שהתארח שם ה"אמרי אמת". "ראיתי שם הנהגה טובה אצל הרבי, להקדים לפנות לשינת הלילה, למען השכים קום, וקבלתי אז על עצמי הנהגה טובה זו, והנני נוהג בה מאז ועד היום הזה".

ואכן מאז היה רבינו הולך לישון כל לילה בשעה עשר בערב, וקם בשעה שתיים לתלמודו. כך מידי יום ביומו. גם במוצאי שבתות. גם כאשר חבריו בישיבת 'חכמי לובלין' היו יושבים סביב שולחנות ערוכים בסעודת מלווה מלכה, ורבינו המהר"ם היה מיסב עימם ומספר להם סיפורי חסידים שעה ארוכה, לא היה רבינו מאריך שבת. היה נוהג לאכול כזית חלה כדי לצאת ידי חובת מלווה מלכה, וממחר לעלות על משכבו, כי בשעה שתיים כבר נהג לקום וללמוד.

פעם עבר המהר"ם בבית המדרש בשעה שתיים וחצי לאחר חצות, והנה הוא רואה את התלמיד מווינה ההוגה על תלמודו. פנה אליו הרב מלובלין ואמר לו: ראה כמה אתה משחיר עצמך על דברי תורה! השיב התלמיד בחריפות לשונו, ואמר מיניה וביה: "אכן, שחורה אני ונאווה..."

אף פעם רבינו לא ישן בצהריים, ולעולם לא הצליח להבין כיצד ניתן סתם כך לנוח באמצע היום ללא כל סיבה רצינית של חולי, או משהו בדומה. בהזדמנות אמר לנכדו הרה"ג רבי ישראל שטיינמץ שליט"א, כי בחמישים

כשנסע רבינו בספינה בדרכו לארץ ישראל, ולא רצה לאכול פת עכו"ם, ניגש רבינו לטבח, ואמר לו: "בתורתנו מסופר שאדם הראשון חטא ונתקלל בקללת: "בזיעת אפך תאכל לחם", שיאכל לחמו בטורה ובקושי. כאן בספינה יש לי בעיה שאיני טורח באוכל כלום, לכן אבקשך אם תסכים שאעשה איזו פעולה באוכל, כגון, להדליק את התנור..."

מהליכותיו המופלאות של גאב"ד טשעבין זצוק"ל

"נשיאי ישראל ראשי בית אבתם" (במדבר ז', ב')

'למה אתם באים כל כך מאוחר בלילה?'

כותב הג"ר שלום שבדרון: 'זכורני, שבוקר אחד נתעוררה אצלי שאלה קשה, היה זה לאחר שגמרתי תפילת ותיקין כמנהגי, אמרתי בליבי אכנס לרב מטשעבין ואפרוש בפניו את השאלה, רבינו היה אז בערוב ימיו וחששתי שמא הוא ישן. לכן, דפקתי על הדלת קלות, ורבינו השיב בקול שאפשר להיכנס.

כשנכנסתי, ראיתי שולחן מלא ספרים והוא שקוע בים התלמוד. פרשתי לפניו את השאלה, וענה לי מה שענה. כשפניתי ללכת פנה אלי רבינו ואמר: 'נכון ר' שלום, היתה לכם שאלה בהלכה, אבל למה אתם באים כל כך מאוחר בלילה?' וכשאמרתי לו שאני לאחר תפילת שחרית נדהם, הוא לא הרגיש שעבר עליו כל הלילה בחטף.

מדוע 'נרדם' רבינו באמצע ביקור הרב בביתו

פעם ביקר אצל רבינו רב מארצות הברית והחל מספר לו על חסרונות אנשי קהילתו ועל צרות שסובל מהם. באמצע דבריו הבחין שרבינו נרדם, וחזקה שיתעורר. כעבור זמן מה כשראה שאינו מתעורר, ניגש למקורבים ואמר להם: 'כנראה הרב זקן וחלש, ואין ביכולתי לחכות עד שיתעורר', ועזב את הבית. תיכף כשהלה עזב התעורר רבינו וחזר לתלמודו. בני הבית הבינו היטב שהוא לא נרדם לרגע ורק רצה שהלה יפסיק לדבר לשון הרע, ולכן עשה את עצמו כנרדם, בכדי שהאורח יעזוב את הבית מבלי שיאלץ להעיר לו ולפגוע בו.

פעם בעת שהוריד אחד מבני ביתו את הספרים בלילה משולחנו לסדרם ביקשו רבינו להשאיר את הספר 'חפץ חיים' על השולחן באומרו: 'צריך פעם לדעת גם מה מותר לדבר'.

חושש להחליק על איסור לא ילבש

פעם נרכשו במקוה ב'שערי חסד' נעלי בית חדשות לרווחת המתרחצים, בכדי שלא יחליקו מרטיבות הקרקע, אלא שסוג נעלי הבית שקנו היה מעץ, המכונים קאלאט'ס, סוג נעלי בית שנשים נהגו אז לנעול.

בהזדמנות, נכנס יהודי אמריקאי למקוה, והבחין שרבינו לא משתמש בנעלי הבית. נטפל אליו האיש ושאלו מדוע אינו לובש את הקאלאט'ס? ורבינו מחרש. והלה שואל שוב ושוב, עד שרבינו השיבו: 'איך האב מורא אז איך וועל גליטשן...' (אני חושש מהחלקה)

הג"ר שלום שבדרון שהיה עד לענין, יצא אחרי רבינו מהמקוה ושאלו: 'האם הרבי התכוון שהוא מפחד להחליק על לא ילבש?! 'כן', 'כן', השיב רבינו ונהנה שרבי שלום ירד לעומק דעתו.

איך הסביר לגוי מדוע אינו אוכל פת עכו"ם

כשנסע רבינו בספינה בדרכו לארץ ישראל, ולא רצה לאכול פת עכו"ם, חשב איך יוכל לומר לטבח הגוי שברצונו להדליק את האש, בכדי שלא יהיה הלחם פת עכו"ם. ניגש רבינו ואמר לטבח: "בתורתנו מסופר שאדם הראשון חטא ונתקלל בקללת: "בזיעת אפך תאכל לחם", שיאכל לחמו בטורה ובקושי. כאן בספינה יש לי בעיה שכן איני טורח באוכל כלום, לכן אבקשך אם תסכים שאעשה איזו פעולה באוכל, כגון, להדליק את התנור, אשמח". הגוי התרשם מהבקשה ובכל בוקר היה בא להזמין להדליק את התנור.

רבינו מסביר לילדים

מספר הרה"ג רבי משה פלקסר: 'בערוב ימיו של רבינו התקינו בביתו מזגן, מה שהיה אז בגדר חידוש, כל שכן לילד קטן כמוני. וכשראיתי את לוח

הכפתורים לא הבנתי מה זה, וניגשתי בפשטות לרבינו ושאלתי אותו מה טיבם של הכפתורים? אבי, הג"ר יצחק כששמע את שאלתי נחרד, וגער בי שאני שואל את רבינו שאלה שכזו, אבל רבינו הרגיעו ואמר: 'מה לך, זו דרכם של ילדים שמתעניינים ורוצים ללמוד ולדעת כל דבר! והסביר לי בפירוט, כפתור זה מיועד להדליק, כפתור זה לעשות ביתר עוצמה, כפתור זה לכבות... קבוצת ילדים נכנסה לבחינה בביתו, כנראה שהצפיפות היתה גדולה ורבינו הציע שיפתחו את הדלת בסלון כדי שכל הילדים יוכלו להיות בחדר. ניגש ילד אחד לפתוח ולא הצליח לפתוח את הוו המחבר את הדלת לרצפה, ניגש ילד שני והצליח לפתוח.

כשנגמרה הבחינה והילדים יצאו מהבית, ביקש רבינו מהילד שניסה לפתוח שיישאר בבית. כשיצאו כולם התכופף רבינו לרצפה והראה לו איך פותחים את הדלת.

הכרת הטוב

רבינו הכיר טובה באופן מופלא, והיה ידוע אצל כל מי שהסתובב אצלו, שמי שהיטיב לו באיזה ענין, יכיר לו רבינו טובה באופן מיוחד. כך היה כלפי מי שהיטיב לו בגשמיות, וביותר כלפי מי שהיטיב לו ברוחניות, בענייני הישיבה ובענייני הדפסת כתבי תורתו וביותר מי שעזר לו בהוצאת כתבי אביו, כמה פעמים התבטא 'אכיר לך טובה על כך', והמתברכים ראו הצלחה מיוחדת מאותה ברכה. פעם אמר על דברי חז"ל (שבת י'): 'הנותן מתנה לחברו צריך להודיעו', כי אם לא יודיעו יחשוב שמה שקיבל, מגיע לו עפ"י דין ותחסר ממנו הכרת הטוב שנדרש לה.

פעם שהה בשמחה, ולפתע התקרב למקומו יהודי ישיש, מיד קם רבינו מלוא קומתו וכבדו, ודיבר איתו בחביבות מיוחדת. היהודי היה נראה יהודי פשוט מאד, והסובבים לא הבינו מדוע חרד רבינו לכבודו, התברר שאותו יהודי קשיש התגורר בצעירותו בהרימלוב, והיה מבוגר מרבינו בכמה שנים. ומיד כשראה אותו רבינו, נזכר שבילדותו ביקש פעם אביו מאותו ישיש שילמד איתו כמה פרקי משניות, ולכן חלק לו כבוד מיוחד.

הג"ר יעקב גלינסקי נכנס פעם למעונו, כששמע רבינו במי מדובר, קידמו בחביבות גדולה ובמאור פנים והציע מיד שיכין עבורו כוס תה... תוך כדי דבור קם ממקומו וניגש למטבח להכין בעצמו כוס תה לאורחו, ולא הועילו כל נסיונותיו ותחיותיו של רבי יעקב, בנסיון להניאו מלטרות לכבודו. רבינו הכין עבורו כוס תה ועמד על כך שישתה. וכל זאת משום שהיה לו חלק מסויים ביציאת רבינו מבוכרה לאירן.

וכן סיפרו עוד יהודים שעשו לרבינו טובה, שרבינו עמד על כך שהוא עצמו יכין להם כוס תה. לפעמים היו אלו דברים פעוטים, לדוגמא, בני תלמידים מלפני המלחמה ש'זכרו אותו' ושימחו אותו בבואם אליו. וכך, כל מי שעשה לרבינו טובה, אפילו טובה קטנה ואפילו לאחר שחלפו שנים רבות, היה מכיר לו טובה באופן מיוחד.

עד היכן הגיעו הדברים. כמה פעמים אירע שנכנס לבית דוור להביא 'מכתב רשום' או בעל מלאכה לתקן או להתקין משהו בבית, ורבינו למרות ששילם מחיר מלא, עמד על כך שישתה משהו. כמה פעמים כשנכנס הדוור להביא לו מכתבים מהדואר, היה מלווהו ביציאתו עד פתח הבית, ולפעמים היה גם נותן לו מטבע. וכל זה מתוך הכרת הטוב שטרוח למענו, למרות שזו עבודתם. (מתוך הספר 'שר התורה')

הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל, התנשף במאמץ, ונח בין קומה לקומה. כשהגיע לקומה רביעית, נכנס למשרדו של התורם. הלה קם ממקומו מופתע, רבי משה פנה ואמר: "שכחתי להודות לך על כוס התה שהכנת לי, באתי לומר יישר כח! התה היה מצוין!"

רבי יוסף מוגרבי שליט"א על ההודאה והכרת הטוב

"אכן כן" - הסביר לו הרב - "אני מכיר אותך כבר שנים רבות. כשקיבלתי לידי את ההזמנה ששלחתם אלי, אמרתי: הילד הזה כבר בן שלוש עשרה? הרי רק אתמול היתה הברית שלו... באותו רגע חשבתי לעצמי: שלוש עשרה שנים עוברות מהר, והתחלתי להרהר בתשובה, אם לא אספיק בעולם הזה, מה יהיה אתי? יצא אפוא, שבזכות הזמנתכם לבר מצוה זיכתם אותי בהרהורי תשובה, ולכן אני חייב לכם הכרת הטוב, וכדי שלא אסתלק מהעולם הזה חייב, באתי לבר מצוה עם הספר שלי..."

נשים לב באלו מושגים מדובר, באלו דקויות הם הרגישו חייבים! ואילו אנחנו? מרגישים שכולם חייבים לנו... כשמישהו לא מביא לנו דבר שהיינו מצפים לקבל ממנו, אנו כועסים - מה פרוש? למה הוא לא מבין שהוא חייב להביא?... אנו מתכחשים לכל הפעמים שכן קיבלנו ממנו, איננו חושבים אם החזרנו לו אי פעם על טובותיו המרובות, רק מרוכזים באותה פעם שהוא לא נתן מה שציפינו שיתן.

פעם ישב הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, המשגיח של ישיבת פוניבז', במרפסת הישיבה ולמד. בשלב מסוים פנה לאחד התלמידים, וביקש ממנו לקרוא לבחור פלוני. מיהר הבחור לחפשו, ומאחר ולא מצאו, חזר ואמר לרב שאין הוא מוצא אותו, ובשמחה יעשה עבור הרב כל מה שצריך.

"רצוני שהוא יביא לי את מעילי" - אמר המשגיח - "כשיבוא, אמור לו שיביא לי את המעיל". "הרב זקוק למעיל?" - הגיב הבחור - "אני יכול להביאו מיד". "לא, לא" - סרב המשגיח - "שהוא יביא".

הוא הביט בפניו התוהות של הבחור, וברגישותו הגדולה במידות חשש שמה נפגע מדבריו, לכן מיהר להסביר: "ראה נא, חברך עשה לי פעמיים טובה כלשהי, ואני כבר חייב לו על כך. אם הוא יהיה זה שיביא לי את המעיל, אמנם אהיה חייב לו עוד טובה, אך לכל הפחות יהיה לי קל לזכור זאת, כי מדובר באותו אדם. אם אתה תביא את מעילי כעת, אהיה חייב לשניים, ואני כבר זקן, ובגילי יקשה עלי להחזיר טובה לשניים!"

המשנה אומרת: "איזוהי דרך רעה שיתרחק ממנה האדם?... הלווה ואינו משלם" (אבות ב', ט') - אדם שלווה ואינו משלם, הוא לא אדם שאין לו אפשרות לשלם, אלא אדם שלא מעריך מה עשו בשבילו. מישוהו טרח והלווה לך מאה שקלים, מה אתה מחזיר לו על כך? עצם העובדה שאדם לוקח ולא משלם לנותן על מעשהו גורמת שייקרא 'רשע'.

לצערנו, רובנו לוקים במידה רעה זו. אין אנו רחוקים כל כך מאבותינו, שרק טענו ותבעו וביקשו עוד ועוד מאת ה', מבלי להכיר בטובתו. כולנו תובעים לקבל עוד ועוד, וחסרים הרבה בהכרת הטוב לבוא יתברך.

מי מאיתנו חושב? ריבונו של עולם, תודה לך. תודה שקמתי בריא, תודה שאני יכול לשתות, תודה שאני יכול ללעוס, תודה ותודה על כל הטובות שאתה מקיף אותי בלי שאפילו ביקשתי לקבל!

(מתוך הספר 'אבות ובנים' על מסכת אבות)

"יָאֵר ד' פִּנּוּי אֱלִיד" (במדבר ו', כ"ה)
גדולי ישראל מכירים טובה

הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל, מגדולי הפוסקים בדור האחרון ומנהיג היהדות החרדית באמריקה, הגיע לפגישה עם גביר בקומה רביעית בבנין משרדים ללא מעלית. הוא היה אז בגיל למעלה משמונים וחמש, ובקושי רב טיפס את המדרגות ברגל.

כשהסתיימה הפגישה הוא ירד למטה לאיטו ועמד להיכנס לרכב שלקח אותו. לפתע נעמד במקומו כנזכר בדבר מה, ובלי לומר מילה נוספת סב על עקבותיו וצעד לעבר הבנין.

שני תלמידים שליוו אותו הזדרזו לשאול: "האם הרב שכח משהו?" "כן" - השיב להם - "אני צריך לעלות". "שהרב לא יטרח" - נזעקו שניהם - "אנחנו נעלה!"

אך רבי משה נענה בשלילה: "זה עסק שלי!..." והחל לטפס למעלה. מה גורם לאדם בן שמונים וחמש לטפס ארבע קומות ברגל, לאחר שרק הרגע ירד? מה גורם לו לסרב לעזרה ולהתאמץ בעצמו? התלמידים עלו איתו. ראוהו מתנשם ומתנשף במאמץ, ונח בין קומה לקומה. כשהגיע לקומה רביעית, נכנס למשרדו של הגביר. הלה קם ממקומו מופתע, האם התחדש משהו מאז השיחה ביניהם? רבי משה פנה ואמר: "שכחתי להודות לך על כוס התה שהכנת לי, באתי לומר יישר כח! התה היה מצוין!"

התלמידים נאלמו דום. כששככה

מעט תדהמתם שאלו: "כבוד הרב, האם לא יכולת לשלוח אותנו לומר תודה?" "כיוולת" - השיב להם בפשטות - "אבל מי שתה את התה, אני או אתם? אני שתית, ולכן אני הוא שצריך להודות!"

כך חי גדול אמיתי בישראל! כך נוהג - מי שחי את המציאות של הכרת הטוב כמות שהיא!

רבו של הרב פיינשטיין, הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, כמעט לא יצא מביתו. בהגיעו לגיל זקנה מופלג, ערך אברך בר מצוה לבנו, והנה עבר לחש-רחש באולם: רבי איסר זלמן מלצר מגיע לשמחה! הוא מטפס במדרגות האולם!... אנשים עצרו את נשימתם! רבי איסר זלמן מגיע לבר מצוה?? לא יתכן! בודאי מדובר במישהו דומה לו!... מיהרו לבדוק והתברר שאכן הוא ולא אחר מטפס במאמץ מדרגה אחרי מדרגה כדי להגיע לאולם.

אבי החתן מיהר לקדם את פניו נבוך ומבולבל. במה זכה? אנשים חשובים ממנו, ואפילו גדולים שבדור לא זכו לכבוד כזה מאת רבי איסר זלמן מלצר! הרב הישיש נכנס לאולם, נח קמעא מחולשתו הגדולה, לחץ את ידו של חתן הבר מצוה ואביו, ונתן במתנה את ספרו "אבן האזל". לאחר מכן קם ממקומו ועמד ללכת משם. לפני צאתו פנה לאבי הבן ואמר לו: "באתי לכאן משום שיש לי הכרת הטוב גדולה לך ולחתן הבר מצוה".

"הכרת הטוב?" - התפלא האברך - "וכי עשיתי פעם משהו טוב לכבוד הרב?"

"מתי אתה רוצה שאבוא?" "אם הדבר תלוי בי", הייתי אומר, "הייתי שמח אם הרב יוכל לבוא הערב" "אני שמ!" "אני שמ", זו הייתה תשובתו הרגילה, אף ש'שם' היה מרחק נסיעה של שעות מאופקים הדרומית! תמיד נדהמתי מתשובה זו...

הרב יהושע לייף, מספר מהיכרותו האיטית את הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל

"אמור להם" (ויקרא ו', כ"ב)

"הייתי ילדת עיר, הייתי רגילה לבתים רחבי ידיים ומוארים. כשנכנסתי לבית סבי ראיתי אותו יושב בחדר דל, שלא הכיל דבר מלבד ספרים, כיסא ושולחן. מקור האור היחיד היה כמה נרות. מראה זה היה נראה לי רחוק מרחק שנות אור ממה שהכרתי, וקשה היה לי להאמין שאנשים עדיין חיים בצורה כזו. "זיידע" פניתי אליו בטון מתגרה: 'פארוואס זיצטו דא אין דער פינסטער? למה אתה יושב בחושך?' "לא התכוונתי רק לעובדה שהוא יושב לאורם הקלוש של הנרות. התכוונתי גם לרמזו בצניות לאורם החיים שלו, שנראה לי מיושן וחשוך. "למה לא תעזוב את החושך, סבא, ותצא אל האור? אנחנו כבר לא בימי הביניים. יש בחוץ עולם מודרני שקורא לנו אליו". "החפץ חיים שתק רגעים אחדים ושקל את מילותיו", סיפרה הנכדה. "לבסוף פנה אלי ושאל: 'את רואה את המטוסים

זכיתי להכיר את הרב שמשון דוד פינקוס, רבה של קהילת אופקים בדרום הארץ. הוא היה בעל פה מפיק מרגליות, והפך לאחד האוצרות היקרים ביותר של כלל ישראל.

ר' שמשון דיבר בשיבת 'נר יעקב' פעמים רבות, בכל פעם שהתקשרתי אליו לבקש שיישא דברים בפני התלמידים, היה עונה מיד: "מתי תרצה שאבוא, ר' יהושע?"

ואני הייתי משיב: "מתי שנוח לרב להגיע".

"מתי אתה רוצה שאבוא?", היה עומד על שלו.

"אם הדבר תלוי בי", הייתי אומר, "הייתי שמח אם הרב יוכל לבוא הערב".

"אני שמ!"

"אני שמ", זו הייתה תשובתו הרגילה, אף ש'שם'

היה מרחק נסיעה של שעות מאופקים הדרומית! תמיד נדהמתי מתשובה זו:

ביקשתי שיבוא, והוא תמיד השיב בחיוב. ותמיד היה עונה בשמחה, כאילו ישב בבית וחיכה לצלצול. הוא לא לקח בחשבון את הנסיעה הארוכה כל כך, את עיסוקי הרבים, את תפקידו כרב קהילה, ואת נסיעותיו בכל רחבי העולם לעורר לבבות של יהודים-למרות הכול הוא נענה להזמנתי בשמחה ובמהירות... הרב פינקוס מעולם לא הפסיק להפליא אותי. מתוך כל הרבנים שדיברו בפני תלמידי 'נר יעקב' (והיו ביניהם מרצים דגולים רבים), השפעתו על הבחורים היתה ניכרת ביותר.

היו לו יכולות על-טבעיות. הוא אהב את ה' בכל לבו, והשפיע על אחינו בית ישראל ברחבי העולם לאהוב את ה' כמוהו.

סיפור אחד שסיפר בכמה הזדמנויות היה קשור אליו ואל נכדו של החפץ חיים, הרב הלל זקס, ראש ישיבת חברון וכנסת הגדולה:

לחפץ חיים הייתה נכדה שגרה ברוסיה הקומוניסטית רוב חייה. היא הייתה אישה חכמה ומשכילה מאוד, ובמקצועה הייתה פרופסורית למתמטיקה. בשנות זקנותה עלתה לארץ ישראל, ור' הלל זקס, קרוב משפחתה, הלך לבקרה וצירף אליו את הרב פינקוס.

ר' שמשון היה מספר על ביקרו אצלה, ועל המסר העוצמתי שלמד בו. כשישבו אצל האישה המבוגרת, שאלו אותה על הקשר שלה עם סבה הנכבד.

"את זוכרת את הזיידע?"

היא ענתה: "פגשתי אותו רק פעמיים בחיי. בפעם הראשונה הייתי ילדה קטנה. איני זוכרת הרבה מאותו ביקור".

"ובפעם השנייה?"

"בפעם השנייה ביקרתי אותו ממש לפני שהלכתי לאוניברסיטה. האוניברסיטה נחשבה מוסד 'יקרתי' ללימודים גבוהים. הוריי היו מודאגים טרם יצאתי מהבית. הם חששו שאתנתק משורשי היהודיים. ובתקווה להשפיע עלי לטובה, שלחו אותי לסבי, החפץ חיים, בעיירה ראדין.

"יצאתי מוורשא הקומוניסטית, ונסעתי ברכבת ואחרי כן בסוס ועגלה עד לעיירה הקטנטנה. גם כשהגעתי לעיירה לא תם המסע, כי בקתת העץ הקטנטנה של סבי שכנה בפאתי העיירה.

שחגים מעלינו?"

הנהנתי בראשי. באותו זמן תורת האווירונאוטיקה הייתה בחיתוליה.

"זי וועלן מאכן אן עראפלאן וואס גיין אויף די לבנה - הם עוד ימציאו מטוס שיטוס לירח".

אבל בכך לא סיים החפץ חיים לחזות את העתיד. "דו זעסט די באמבעס וואס זיי ווארפן? שמעת על הפצצות שמשליכים מהמטוסים?", הוא שאל, מתייחס לפצצות הראשונות - גרסה פשוטה של בקבוקי תבערה 'קוקטייל מולוטוב', שהושלכו באופן ידני ממטוסים צבאיים כדי לזרוע פחד וליצור נזק פסיכולוגי יותר מאשר לגרום סכנה. שוב הנהנתי בראשי.

"לפתע הרים החפץ חיים את קולו (ואמר בקול נבואי, "היה הרב פינקוס מתבטא).

"זי וועלן מאכן באמבעס וואס וועט חרוב מאכן די גאנצע וועלט - הם ייצרו פצצות שתוכלנה להחריב את העולם כולו!"

סבא החפץ חיים ניבא את המצאת פצצת האטום! הוא ניבא זאת לפני שאי מי המציא משהו שאפילו התקרב לכך".

ואז הביט החפץ חיים בעיניה של נכדתו וקרא: "מיר מאכן מענטשן - ואנחנו מייצרים אנשים! אנחנו פועלים לשפר ולזכך את האדם, להפוך אותו לאדם טוב יותר, ואילו הם, אנשי עולם המדע והתרבות המהולל שלך, פועלים להביא להרס האנושות!"

"און דו ווילסט אז איך זאל ארויסגיין פון מיין ליכטיגע וועלט צו אייער פינסטערע וועלט... ואת רוצה שאצא מהעולם המואר שלי, ואכנס לעולם החשוך שלך?"

היה זה מסר עוצמתי על תכלית הבריאה ועל הסתכלותו של בן תורה על העולם.

הרושם שהותיר החפץ חיים על נכדתו נשאר כל חייה. זה מה שגרם לה לשמור על יהדותה. היא מעולם לא שכחה את הזיידע שלה!

זהו אחד הסיפורים, שהרב פינקוס מעולם לא עיף לספר ולחזור ולספר. והרושם העצום שהחזיר הרב בדרך סיפורו עורר בבחורים מהפכים ושינה אותם לנגד עיניי.

(מתוך 'בהיכלם' - הרב יהושע לייף ר"י נר יעקב)

זה שקיבוצניק חילוני נהיה אברך ירא שמים - זה לא היה חידוש עבורו. החידוש היה שצאצאו של הצדיק רבי אלימלך לומד בישיבתנו... "באמת?", היה קשה לו להאמין, הרי הצדיק רבי אלימלך היה אשכנזי...

הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א על המעלה הגדולה של 'זכות אבות'

רק כך אפשר להסביר מקרים כמו המקרה של אותו קיבוצניק חילוני גמור שהגיע לישיבתנו, זכה לחזור בתשובה ונהיה עובד ה' גדול. לאחר בירורים על מקורות משפחתו, הופתענו לגלות שהוא נכד של הצדיק הקדוש רבי אלימלך מליז'נסק זצ"ל.

פגשתי יהודי שאף הוא מצאצאי רבי אלימלך מליז'נסק זיע"א, וסיפרתי לו שבישיבתנו לומד נכד של רבי אלימלך, שהיה קיבוצניק חילוני וכיום הוא שוקד על התורה ועל העבודה.

זה שקיבוצניק חילוני נהיה אברך ירא שמים - זה לא היה חידוש עבורו. החידוש היה שצאצאו של הצדיק רבי אלימלך לומד בישיבתנו... "באמת?", היה קשה לו להאמין, הרי הצדיק רבי אלימלך היה אשכנזי...

אמרתי לו: "הישיבה שלנו היא קיבוץ גלויות של האור החיים הקדוש, הוא מקבץ אותנו באור הנפלא שלו!"

"אני חייב לפגוש אותו" אמר, ואכן הגיע לישיבה וראה לנגד עיניו תלמיד חכם וחסיד, זקנו

יורד על פי מידותיו, ויראת שמים טהורה נסוכה על פניו.

זכות הצדיק רבי אלימלך עמדה לו!

נינו של אבי הישיבות

פעם אחת הייתי בבית חולים כדי לבקר אדם מסוים ופגשתי מישהו אחר, חילוני גמור, שהתברר לי שהוא דור שביעי, בן אחר בן, לגאון רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל, אבי הישיבות, שכולנו נחשבים כתלמידיו, ובישיבות מוזכר שמו בסילודין.

אמרתי לו: "תשמע, באתי לבקר מישהו אחר, אבל כנראה שהביקור לא נועד עבורי, ומשמים שלחוני הנה כדי לבקר אותך...". וברוך ה' הוא קיבל עליו עול תורה ויראת שמים. אשתו אף היא שהתה בבית החולים ודיברתי גם איתה. שניהם התלהבו ונקשרו אלינו בעבותות אהבה וידידות, ותוך זמן לא רב נהפכו להיות שומרי שבת, טהרה וכשרות.

ברבות הימים זכינו אף לקרב נין ונכד למרן הבעל שם טוב זיע"א, שהיה רחוק משמירת תורה ומצוות וקיבל עליו עול מלכות שמים שלימה!

נשמת היהודי חצובה מתחת כסא הכבוד. אבותיו ואבות אבותיו משקיפים עליו מלמעלה, הם דואגים לו ולנשמתו. גם מי שהתרחק מהם ונהיה בבחינת 'בני גרשון' - מצוה עלינו לשאת את ראשו, לרוממו ולקרבו אל צור מחצבתו, אל אבינו שבשמים.

(מתוך הספר החדש - "משכני אחריו" - במדבר ח"א עמוד ס"ז ואילך, עיי"ש)

נשא את ראש בני גרשון גם הם לבית אבותם למשפחתם (במדבר ד, כב)

עלינו להבין, מה באה התורה להשמיענו באומרה "גם הם לבית אבותם"? וכי יעלה על הדעת שלא לפקוד את בני גרשון, הרי כל השבטים נפקדו ומדוע שלא יפקדו את בני גרשון?

ונראה לבאר, כי "בני גרשון" הם רמז לאלו שנטו מן הדרך, התגרשו מהתורה והמצוות, וגורשו מעל שולחן אביהם שבשמים.

מצווה אותנו התורה: "נשא את ראש בני גרשון" - אל תדחה ותרחיק אותם, אדרבה, "נשא את ראש בני גרשון", תרומם ותקרב אותם אל אביהם שבשמים.

ואם תרצה לדעת על מה ולמה? - על כך מוסיף הכתוב: "גם הם לבית אבותם למשפחתם". גם אם הם עצמם אינם הולכים בדרך הישר, הרי הם חוטרים מגזע היחס. אבותיהם ואבות אבותיהם צדיקים היו, כולם בני אברהם יצחק ויעקב.

הנס הגדול ביותר - להסתופף בחצרות ה'

בישיבת אור החיים נערך כנס לקראת חג מתן תורה, והגיעו אליו בחורי חמד יקרים מכל קצוות הארץ. אחד מאברכי הישיבה, מלא וגדוש בתורה והלכה, סיפר לנוכחים את סיפורו האישי: הוא התחנך במקומות רחוקים מתורה, בלי שום סממן יהודי, ואף על פי כן חש תמיד שהאמונה נטועה בלבו, למרות שלא ידע כיצד ליישם זאת בחיי היומיום. הוא שירת כקצין בצבא. במהלך מלחמת לבנון השנייה אירעו לו ניסים גדולים וראה במוחש את השגחתו הפרטית של ה'.

ואז הגיע המפנה הגדול. "כשנכנסתי בשערי אור החיים", סיפר האברך, "התגלה לנגד עיני מחזה מופעים: בית המדרש היה מלא במאות תלמידי ישיבה שלמדו בשאון רב. איזו עוצמה! נהמת התורה שעלתה מבית המדרש היתה חזקה יותר ממאה טנקים שועטים בקרב..."

"בחסדי שמים" - המשיך וסיפר - "נכנסתי ללמוד בישיבה וזכיתי להתעלות בתורה. אני מרגיש שכל רגע שאני בישיבה הוא נס גדול יותר מכל הניסים שהיו לי בצבא... אני מרגיש שה' נותן לי יד בכל צעד ושעל".

הנס הגדול ביותר הוא הזכות הגדולה להיות מיושבי בית המדרש. יש כאלה שנולדו לתוך המסלול הזה, זהו מהלך טבעי עבורם. אך ישנם כאלה שהגיעו ממרחק. הם לא זכו לקבל מילדותם חינוך דתי, ובוודאי לא חינוך תורני, אלא שבשלב מסוים הם השליכו מאחורי גוּם את כל הבלי העולם הזה ובחרו להסתופף בחצרות בית ה'. ועל כך אמר דוד המלך (תהילים פד, יא) "כי טוב יום בחצרך מאלף בחרתי הסתופף בבית אלוקי".

המעלה הגדולה של זכות אבות

אם נשאל את עצמנו, איך אותם אברכים יקרים זוכים להגיע לדרגות כאלו? - אין ספק שזו זכות אבות. אבות אבותיהם היו בוודאי צדיקים גדולים. מי יודע, אולי הם נכדים של הרמב"ם, של מרן הבית יוסף, של האר"י הקדוש. אבות אבותיהם הקדושים משקיפים עליהם מגן עדן וממליצים טוב עליהם. הם מאירים את נשמתם ומציתים את ניצוצות הקדושה החבויה בהם.

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

יהודי זה, כל אימת שהוא מחתן את אחד מבניו, הוא מברר מי הם עשרת היתומים המסכנים ביותר, ולכל אחד מהם הוא קונה חליפה חדשה. "הקב"ה זיכה אותי לחתן את הבן שלי, אני אלביש עשרה מהבנים שלו, כמו חתנים"... זאת ועוד: כל אימת שהוא מחתן בת, הוא נכנס לבית היתומות, וקונה לעשר יתומות שמלות חדשות

הגה"צ רבי ראובן קרלינשטיין זצ"ל, על מתנות ושכר ענק

"ואיש את קדשיו לו יהיו..." (במדבר ה', י)
נתינת צדקה - 'עסקה' טובה

אפוא, אתה מיעץ לי לתת חלק מהרוח המזערי לאחרים?
אמר לה הרב: "ומה אכפת לך לנסות? הרי כל רווחיך אינם אלא מספר פרוטות, ועשירית מהן אינו אלא 'שמעק טבק' עלוב, שאינו מעלה ואינו מוריד. נסי".

האשה סברה וקיבלה.
בסופו של החודש הראשון, האשה הביאה לרב סכום זעום. בחודש שלאחריו - גדל הסכום, ובחודש שלאחריו - הוסיף וגדל. התברר כי הכנסותיה של האשה אכן גדלו מחודש לחודש, וכל זה בזכות מצוות הצדקה. התקיים בה מקרא שכתוב: "כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלקיך".

עשר בשביל שתתעשר

אדם שנותן צדקה - רק מרוויח מכך!
חז"ל דורשים את הפסוק (דברים י"ד, כ"ב) "עשר תעשר" - "עשר בשביל שתתעשר"! מי שמקפיד לתת מעשרות מכל מה שחננו ה' יתברך - לא זו בלבד שאינו "מפסיד" מכך כלום, אלא אדרבה, סופו שיתעשר בשל כך!

והנה לפניכם סיפור קצר מני אלף:
הייתי בבית הכנסת "קומרנא". ניגש אלי אברך צעיר, שנתיים אחרי החתונה, ושאל אותי: "אפשר לספר לכבוד הרב סיפור?"
ואתם הרי יודעים, רבותי, שאני "צריך" הרבה סיפורים... כמובן, השבתי בחיוב, וכך הוא סיפר:
"במשך שנתיים אשתי חיפשה עבודה - ולא מצאה. הסתובבה ממקום למקום, פה ושם, אך ללא תוצאות! נאלצנו לחיות

מהמשכורת הזעומה שקיבלתי מהכולל. היה לנו קשה...
"חודש אחד החלטנו שנינו, אני ואשתי, כי מכאן ולהבא אנו מקבלים על עצמנו, בלי נדר, לתת 'חומש' לצדקה ולא רק 'מעשר' כפי שנהגנו עד כה. "מה אומר ומה אדבר", המשיך הלה לספר לי, "כעבור תקופה קצרה ביותר אשתי מצאה עבודה, שמשכורת נאה בצידה, ואני יכול לשבת במנוחת הדעת באהלה של תורה!".

שנתיים היא חיפשה עבודה ולא מצאה, ובזכות הצדקה היא מצאה תוך פחות מחודשיים!
עשר בשביל שתתעשר!

ידוע כי אסור "לבחון" את הקב"ה. אבל בדבר אחד מותר! הכתוב אומר: "הביאו את כל המעשר אל בית האוצר, ויהי טרף בבית, ובחנוני נא בזאת אמר ה' צבקות, אם לא אפתח לכם את ארובות השמים והריקותי לכם ברכה עד בלי די" (מלאכי ג, י). הקב"ה אומר: "ובחנוני נא בזאת", מי שנותן - יקבל!

וכך כותב השולחן ערוך (יורה דעה סימן רמ"ז סעיף ב'): "לעולם אין אדם מעני מן הצדקה, ולא דבר רע ולא הזק מתגלגל על ידה, שנאמר: 'והיה מעשה הצדקה שלום'".

החפץ חיים מביא באור נוסף לכתוב "ואיש את קדשיו לו יהיו" וכך הוא אומר:

ברש"י מובא: "לפי שנאמרו מתנות כהונה ולויה, יכול יבואו ויטלו בזרוע, תלמוד לומר: 'ואיש את קדשיו לו יהיו', מגיד שטובת הנאתן לבעלים", כלומר, מהמילים "ואיש את קדשיו לו יהיו" למדנו, שיש לבעלים זכות לתת את מתנות הכהונה והלויה לכל מי שלבו חפץ, ואין הכהנים או הלויים יכולים ליטלם בעל כרחו של הבעלים בטענה ששייכים להם.

רש"י מוסיף וכותב: "עוד מדרשים הרבה דרשו בו ספרי. ומדרש אגדה: ואיש את קדשיו לו יהיו, מי שמעבך מעשרותיו ואינו נותן - לו יהיו המעשרות. סוף

שארין שדהו עושה אלא אחד מעשרה שהיתה למודה לעשות". כלומר, בעל שדה ש"מתקמצן" ולא נותן תרומות ומעשרות מיבול שדהו - סופו ששדהו תניב רק עשירית מהתנובה שהיתה רגילה להניב. סך כל תנובתה היא כשיעור התרומות והמעשרות שהיה עליו לתת ולא נתן.

התורה הקדושה אומרת: "נתון תתן לו, ולא ירע לבבך בתתך לו, כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלקיך בכל מעשך ובכל משלח ידך" (דברים ט"ו, י). יש פעמים שאדם כן נותן כסף לצדקה, אבל בזמן הנתנה יש לו "קוועטש" בלב... למה נתתי, מדי הרבה נתתי... עבדתי קשה להרוויח את הכסף, למה השני לא יעבוד... וכדומה. באה התורה ואומרת:

אדוני הנכבד! אם אתה נותן - אתה עושה "ביזנעס" מצויני! "כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלקיך בכל מעשך ובכל משלח ידך"! הוצאת מהכיס אלף שקל - הקב"ה יוסף עליך אלף פעמים ויברך אותך כאשר דיבר. מורי ורבותי!

יש מישהו שלא "ירוצ" לקנות מגרש בצפון תל אביב, ששווה מיליון שקל והוצע למכירה ב"מחיר מציאה" של מאה אלף?... הרי לא יהיה אחד שלא ירוץ!

רגע! רגע! "מה אתה רוצה?" קוראת לו אשתו, "הרי מאה אלף הוא הון עצום עבורך..."

"הוי! פתה שכמותך!" אומר לה בעלה, "את המאה אלף אני מקבל בחזרה, על המקום, ועוד פי עשרה מזה, ולא ארוץ?"

ואם הקב"ה מבטיח לך שאם תתן צדקה, ולא ירע לבבך, "יברכך ה' אלקיך בכל מעשך ובכל משלח ידך" - לא "תרוץ" לתת?

הרי אין "ביזנעס" טוב מזה!

אשה אחת הגיעה בוכיה לרבה של סלוצק ובקשה את עצתו: "אין לי ממה לחיות! אני מרוויחה כמה פרוטות, שאינן מספיקות לי לפרנסת ביתי".

הרב מסלוצק אמר לה: "בכל חודש תעשי חשבון מדויק כמה את מרוויחה, ועשירית מזה תביאי אלי ואני אחלק כסף זה לעניים".

האשה הזדעקה: "רבי! הרי כל מה שאני מרוויחה לא מספיק לי וכיצד,

מחלוקת גדולה בראדין?

עירה ככל העיירות היתה ראדין, ונתלקחה שם אש המחלוקת על אודות "השוחטים". ואז אסף החפץ חיים את כל אנשי העיירה, והטיח בפניהם שיעור בעל פה בהלכות לשון הרע ושמירת הלשון, שכל מי שהיה נוכח אז, לא ישכח זאת לעד.

קולו הזועק של החפץ חיים מהדהד עדיין באזני. כמה דברים נשארו חרוטים בזיכרוני מאותה דרשה של תוכחה. "יהודי בעל מחלוקת למה הוא דומה? למי שיש לו כיס מלא דינרים, אך בכיסו נפתח חור קטן. וסופו של האיש שכל רכושו ילך לטמיון, בגלל החור הקטן הזה!". והנמשל מובן מאליו. "מה יועיל לכם, בעלי-הבתים של ראדין, באם אפילו אתם עוסקים בתורה ובמצוות? הרי אש-המחלוקת עושה את החור בכיס, וכל רכושכם הולך לאיבוד!..". ועוד אמר החפץ חיים: "במטותא מכם, בעלי הבתים של ראדין, חוסו עלי! בשעה שתעמדו בפני בית-הדין של מעלה, ויתבעו מכם דין וחשבון בשל חטא הנורא הזה, אנא, אל תזכירו אותי! אל תגידו שאני שתקתי ולא מחיתי כנגדכם! לכם באתי להכריז בפני עם ועדה קול אזהרה ומחאה!" - -

היה זה לעת ביקור-הפרידה שלי בראדין. מביקורי זה נשארו לי זיכרונות וחוויות לרוב. כידוע, סגור היה הגבול שבין המדינות פולין וליטא, ובקושי רב הצלחתי להגיע מפניבז' לראדין. כבר אז התחלתי לעסוק בסדר הנסיעות. היתה זה עבורי תקופת ביניים לאחר שחזרתי

מן הביקור הראשון בדרום אפריקה והתכוננתי לנסוע לארצות הברית. יממה אחת שהיתי בראדין, ומתוך זה כשמונה עשרה שעות נמצאתי במחיצתו של החפץ-חיים. ואז לימדני את הלך הגדול על חשיבותו של הזמן...

כה אמר החפץ חיים: "בוא וראה, עד מה האנשים מחוסרי שכל הם. אם יבוא מישהו לבקש הלוואה אצל שכנו. והשכן- אמנם בנמצא אצלו מעט

אחד הדברים שהפליאני אז, היתה התעניינותו של החפץ חיים בגורלם האומלל של הכושים באפריקה. תוך כדי תיאורי על המסע באפריקה הדרומית, ועל המצב הרוחני הירוד של היהודים שם, נגעה השיחה בכושים...

כסף, אלא שהוא נזהר שלא להוציא מרשותו את שארית כספו, ולכן משתמט הוא מלתת הלוואה המבוקשת. לעומת זאת, באם יכנס איש אל שכנו לשוחח קצת בדברים בטלים, או סתם בעניינים של מה בכך, כי אז ודאי יחשוב השכן שיש ברשותו אוצר גדול של זמן. ולאמיתו של הדבר, הרי ברור לנו בבירור מוחלט, שאין איש היודע את שעתו ואוצר הזמן נתון אצל הרבנו-של-עולם. לכן צריך לשמור כיאות על כל רגע ורגע!"

מה עוד נחרט בזיכרוני מאותה שיחה של פרידה?

אחד הדברים שהפליאני אז, היתה אז התעניינותו של החפץ חיים בגורלם האומלל של הכושים באפריקה. תוך כדי תיאורי על המסע באפריקה הדרומית, ועל המצב הרוחני הירוד של היהודים שם, נגעה השיחה בכושים. החפץ חיים החל לשאול ולחקור אותי על אודותם. אמרתי, שכמה פעמים נתקלתי בכושים בערים ובדרכים ושמת לי לב, שעל אף עוניים וסבלם, הם עוזרים זה לזה. כאשר סיירתי במרכזי המכרות, ראיתי המוני כושים עניים המתגוללים בחוצות, ואת פרוסת הלחם או את בקבוק המשקה, הם חילקו זה עם זה. החפץ חיים הביע רגשי חמלה אל הכושים: "הלא הם אנשים, גם הם!". ולאחר מכן הוסיף, כי בשעה שמתפללים ומודים: "והבדילנו מן התועים", צריך לכוון את כל האמונות וכל הגזעים, ולכן יש לדעת גם את מצב הכושים. והלא גם בזאת אנו בוטחים ומקווים: "ומלאה כל הארץ דעה".

אודה, כי כל פעם שאני חוזר במחשבתי לביקור-הפרידה אצל מורי ורבי החפץ חיים זצ"ל, דואב לבי ומצפוני נוקפי. ויש סיבה מיוחדת לכך. ויש גם בזאת לקח רב, וכי על כן כדאי לספר הדבר. כאמור, התכוננתי אז לנסוע לאמריקה, לכן היה זמני מוגבל, והתנצלתי בפני החפץ-חיים על שביקורי נחפוז מדי. כשקמתי לצאת מביתו, פנה אלי החפץ חיים כלשונו: "עס ווילט זיך מיר איהר זאלט נאך דא אביסעל בלייבען, פאנוויצער רב" (=ברצוני שתישאר כאן עוד קצת, רבה של פוניבז'), ואני ענית, כי באם החפץ חיים יצווה עלי להישאר עוד- אשאר. "לצוות אינני רוצה, אלא שהייתי רוצה בכך", התחייך ואמר - ועל כך הנני מתחרט עד עצם היום הזה.

על מה?

על שהתחשבתי יותר מדי ב"לוח הזמנים" שלי, על פיו הייתי צריך להפליג באוניה לאמריקה בעוד מספר ימים. נפרדתי וקיבלתי את ברכתו של החפץ חיים, אלא שבדרך מראדין למיר חליתי, ונפלתי למיטה בחום גבוה. ולאחר מכן, כשחזרתי באיחור הביתה, לפוניבז', נפלה למשכב הרבנית ע"ה, והתוצאה היתה, שהנסיעה לאמריקה נתאחרה בששה שבועות. זהו הלקח. ששה שבועות הפסדתי בגלל שלא היה לי העוז למלאות אחרי מבוקשו של החפץ חיים. והנה בנידון זה מקנא אני בחסידים - - (מתוך חיך רחב לב). אגיד ברורות: בדרך כלל אינני מתחרט שאינני חסיד, אולם עלי להודות, כי יש אצל החסידים כוחות נפשיים, ואילו הייתי חסיד, ודאי שלא הייתי נחפוז אז להיפרד מאת החפץ-חיים על אף הפצרתו...

(ראיון עם משה יחזקאלי, ירחון "בית יעקב" שנה ד' גליון 52)
(מתוך הספר 'מפיהם')

חוויה רוחנית יומית מדי יום אצלך במייל

'ניוזלטר' מלא וגדוש בתוכן תורני - הלכתי, אקטואלי ומרתק.
עם סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...
בהגשה מקצועית עם טעם של עוד... להצטרפות שלח מייל ל-

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

הרכב שברשותי משמש לדבר מצוה בלבד... הוא אינו משמש לצרכי ביתי, כי אם לשמח אנשים שנוזקים, לשם כך אני נוסע מעיר לעיר. הזמן היחיד שאני משתמש ברכב לשמח את משפחתי אלו ימי חול המועד שאז הרכב מסור אך ורק להם כדי לשמחם. והנה ביום הראשון של חול המועד פסח, 'תקלה ברכב' הילדים התאכזבו ואף גם לי כאב הדבר...

שני סיפורים אמיתיים ומיוחדים על הארת פנים וחסדי ד'

מכשיר שמיעה בהשגחה פרטית

באחד הימים ניגש אלי אברך ושאלתו בפיו, אם יש לי אולי את מספר הטלפון של איש פלוני?

שמחתי להיענות לבקשתו, ואמרתי לו, שאמנם עד אתמול לא היה לי את מספרו, אבל הנה בדיוק אתמול התקשר אלי הלה לאיזה צורך, ועדיין המספר שלו מופיע על צג מכשיר הפלאפון שלי, ברשימת השיחות האחרונות!

ותיכף הוספתי לאותו אברך, שצריך לראות גם במקרה זעיר ופשוט זה, את יד ה' המסובבת כל מקרה בהשגחה תדירית. שבוודאי מן השמים סיבבו בטיב ההשגחה העליונה, שיבוא לשאול דווקא אותי אם יש לי את המספר, אחר שמאתמול כבר הכינה ההשגחה עבורו, שיהא המספר הנצרך לו מוכן ועומד אצלי על הצג.

אמר לי אותו אברך, אם הרב מדבר עמי על 'טיב ההשגחה', אספרה נא גם אני אמונת השי"ת וחסדו הגדול שעשה עמדי לאחרונה, בהשגחה פרטית נפלאה!

וכה סיפר האיש:

ילד קטן יש להם הסובל משמיעה לקויה ל"ע, ולצורך כך מרכיב הוא בקביעות על אזניו 'מכשיר שמיעה', וכך הולך הוא אל החיידר מדי יום ביומו. עלות מכשיר יקר שכזה היא כעשר אלף ש"ח! והילד יודע שצריך הוא לשמור עליו היטב שלא ייאבד! בכל פעם שנצרך להסירו בהיותו בתלמוד תורה, הוא מניחו במקום שמור ומיוחד בתיק האוכל שלו!

גם המלמדים והעוזרים שבחיידר עודדנו על כך, הם מקרבים את הילד במסירות, דואגים לשלומם, ושומרים היטב על המכשיר הקטן היקר שבאזניו, שלא ילך לאיבוד חלילה, ושיחזור בשלמות הביתה. והנה הגיעה עונת הקיץ, הילדים יצאו ל'בין

הזמנים', כנהוג בכמה מקומות, והילד נשלח עם שאר חבריו לקייטנת בין הזמנים שהתקיימה בין כותלי התלמוד תורה. - גם בקייטנה עודדנו כמובן המדריכים בבעיית השמיעה של הילד, ובצורך בשמירה הדוקה על מכשיר השמיעה הזעיר שעל אזניו.

ברם, בקייטנה כמו בקייטנה, השמירה רופפת מעט כידוע... והנה יום אחד חוזר הילד הקטן הביתה כשהוא ממרר בבכי על מכשיר השמיעה היקר שאבד ואיננו!

תיכף ומיד התגייסה כל המשפחה למבצע חיפוש נרחב, הם עברו שוב ושוב על כל תוואי הדרך שהלך הילד, חיפשו בכל רחבי הקייטנה, בפרוודורים ובחצר הגדולה, לא השאירו אבן על אבן... אך כלשונו של המספר: "הפכנו את כל העולם ולא מצאנו!"

כך חלפה לה תקופת בין הזמנים, כשהמשפחה הצטערה מאוד על אובדן המכשיר היקר, והתפללו תדיר להשיב להם את אבדתם.

והנה החלה שנת הלימודים החדשה, וביום הראשון ללימודים לקחה האם את ילדה הקטן אל החיידר, ללוותו בדרכו אל הכיתה החדשה, ולחזקו לקראת השנה החדשה שבפתח.

בהיותם יחדיו בחיידר, חשבה האם אולי יש כאן לאחד הילדים 'תיק אוכל' הדומה לתיקו של הבן שלה, ושמא, פן ואולי התחלפו להם התיקים הדומים, והמכשיר נמצא בתיק אוכל אחר...

היא שאלה את בנה, אם ידוע לו אולי על ילד נוסף בכיתה שיש לו 'תיק

"יאר ה' פניו אליך ויחנך" (במדבר ד, כא)

מותנת חג מן השמים

הרכב שברשותי משמש לדבר מצוה בלבד...

כן, כן, כפי שאני מספר לכם - רכב למצוות. הוא אינו משמש לצרכי ביתי או כל דבר אחר, כי אם לשמח אנשים חולים ואנשים נזקים, לשם כך אני נוסע מעיר לעיר דרך בתי חולים ועוד ועוד, עשייה של חסד.

בני ביתי יודעים, כי הזמן היחיד שאני משתמש ברכב לשמח את משפחתי אלו ימי חול המועד, שאז הרכב מסור אך ורק להם, ואני מוציא אותם לאן שרק ירצו כדי לשמחם.

והנה ביום הראשון של חול המועד פסח, תקלה ברכב, הילדים התאכזבו ואף גם לי כאב הדבר...

לאחר שהתייעצתי עם רב והוברר לי כי מותר לתקן את הרכב במועד,

בנסיבות הקיימות, הודעתי לילדי

שיתפללו שהרכב יתקן במהרה, ועוד בחול המועד יהיה לנו את הרכב לטיולים.

בדקתי את מהות התקלה, והתברר כי הלך הגיר ברכב. בדקתי עלויות תיקון במוסך מקומי, ואמר לי שמחיר החלפת גיר לחדש יעלה שמונה עשר אלף שקלים (18,000 ש"ח!) נבהלתי מהמחיר והתייעצתי עם חבר שמבין בתחום. הלה הציע לי להעביר את הרכב למוסך מורשה בירושלים שם יש סיכוי למחיר זול יותר באופן משמעותי וכן אחריות לתיקון... סמכתי על החבר ושלחתי את הרכב לתיקון במוסך החברה בירושלים.

כעבור יומיים התקשרו מהמוסך לבשר לי כי הרכב מוכן. עליתי ירושלימה לאסוף את הרכב בדחילו ורחימו, בתפילה שהתשלומים בכרטיס האשראי יעברו בשלום כאשר במקרה ולא, כבר הכנתי חבר עם כרטיס גיבוי להלוואה... ניגשתי לעמדת התשלום לבקש חשבונית. בחשבונית הופיע סכום לתשלום 0 ש"ח, הבנתי כי ישנה טעות וביקשתי את הסכום לתשלום. אך אז הסבירו לי את הנפלא מכל: "לאחרונה הגיעו לחברה המרכזית העולמית תלונות רבות על הגיר, ומהחברה העולמית הורו למוסכים המורשים מטעמם כי כל רכב שיגיע עם גיר תקול ועדיין לא עשה מאה וחמישים אלף קילומטר (150,000) יחליפו לו את הגיר ללא כל חיוב... שמחתי שמחת חג גדולה ועצומה הן קיבלתי במתנה חי אלפים שקלים בחינם.

לקחתי את המפתחות בהתרגשות והנעתי את הרכב, ועתה קרה הדבר האמיתי: הרכב ביצע 149,670 ק"מ!! מאה ארבעים ותשע אלף ושש מאות שבעים, כלומר עוד שלוש מאות שלושים קילומטר הייתי במאה חמישים אלף, כלומר יום אחד של טיול עם הילדים הייתי מפסיד את המתנה הנפלאה הזו.

ואני שאלתי בליבי מדוע ה' לא יכול היה לחכות עד אחרי חול המועד???

כי אחרי חול המועד הייתי בוכה על חי אלפים שקלים...

בתודה לבורא עולם על כל חסדיו הנגלים והנעלמים מעינינו!!!

בעל המעשה א.ה.

בשנות בחרותי התארחתי פעם אצל כ"ק הגה"ק מקאשוי זי"ע, באותה שנה חל יו"ט בשבת קודש, הגה"ק מקאשוי זי"ע רצה לעשות הפסק בין הסעודות, ולכן יצא מביתו ועלה ל"עזרת נשים" שהיתה באותו בנין. התלויתי אליו. משמשו בקודש, לא הצליח לפתוח את הדלת...

הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א, אב"ד סאנטוב ליקווד, על כוחה של תפילה ודמעות של אמוא

והנה, אם כך היא שכר אמירת "תפילת השל"ה" בלא ידיעה ובלא כוונה, בלא בכיות ותחנונים, ק"ו לדין שאנו יודעים את הנאמר בה, אם נתפלל כראוי, בוודאי נפעל דברים נשגבים ורוב נחת דקדושה מכל יו"ח.

בשנות בחרותי התארחתי פעם ביום טוב אצל ש"ב כ"ק הגה"ק מקאשוי זי"ע בעמח"ס "ברכת שמים". באותה שנה חל אותו יו"ט בשבת קודש, וכדי לקיים את מצות אכילת שלש סעודות, חילקו את סעודת היום לשנים - לאחר הסעודה הראשונה בירכו ברכת המזון, ולאחר זמן נטלו ידים שוב כדי לאכול את הסעודה השניה - על מנת שתחשב לסעודה שלישית. הגה"ק מקאשוי זי"ע רצה לעשות הפסק בין הסעודות, ולכן יצא מביתו ועלה ל"עזרת נשים" שהיתה בקומה אחרת באותו בנין. כשיצא מביתו התלויתי אליו ויצאתי עמו.

כשפנה לעבר עזרת הנשים, הקדים משמשו בקודש, ופנה לפתוח את הדלת כדי שהגה"ק זי"ע יוכל להיכנס מיד - אך על אף מאמציו הרבים לפתוח את הדלת, לא עלתה הדבר בידו - הדלת היתה תקועה, והיא לא נפתחה.

אדהכי והכי הגיע כבר הגה"ק בעצמו לעבר הדלת, וניסה לפתוח את הדלת - ואכן מיד נפתחה הדלת - למרבה הפלא.

כמובן שהנוכחים השתאו לנוכח מעשה פלא זה, אך כשראה הגה"ק את פני הדברים, עלתה בת שחוק על פניו הקדושים, ואמר לסובבים: 'הרי כבר אמרתי לכם, ששערי עזרת נשים לעולם אינן ננעלות - שכן התפילות שנשים צדקניות מתפללות להקב"ה, עולות תחת כסא הכבוד, ומתקבלות תיכף ומיד לרחמים ולרצון...'.

הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל היה מספר, שבשעתו ביקש ממנו מרן ה"חזון איש" זצ"ל לטפל באיזה בעל תשובה שהגיע מקיבוץ חילוני ללמוד בישיבת פוניבז', ושאל את ה"חזון איש", איך ובמה זכה להלחזר בתשובה, והרי אדם זה אכל נבילות וטריפות? ענה לו ה"חזון איש" "דמעות אינן הולכות לאיבוד, בשעה שאביו יצא לתרבות רעה, שפך סבו עליו דמעות שלא הועילו על בנו, אבל עומדות עתה על נכדו..." ובספר "לשכנו תדרשו" חלק ב', מביא שהגה"ק הסטייפלער זצ"ל היה אומר, שלפעמים רואים שמבית פשוט ביותר, יוצא תלמיד חכם וצדיק, וזה מחמת שאיזו סבתא שלו שפכה לבה בתפילה ובדמעות שתזכה לבנים תלמידי חכמים, ואם זה לא עזר לבנים, הרי זה עוזר לנכדים, ובדור הראשון של הסבתא שלא ראו את הנכדים, חשבו מתוך ראייה קצרה שתפילותיה הלכו לאיבוד חלילה, ולבסוף מתברר ששום תפילה אינה חוזרת ריקם...

בספר "קודש הלולים" מסופר על הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע, שאביו רבי שלמה זצ"ל כשאמר בשבת קודש בעת ה'זמירות' "ויזכו לראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות", היה מאריך בזה זמן רב עד שנתעלף, ומכח תפילות אלו זכה לבן קדוש כזה (כפי שהעידו על זה הרה"ק הרבי רבי אלימלך זי"ע ואחיו הרבי רבי זושא זי"ע).

(מתוך נועם שיח, שבועות תשע"ח, מכון 'אפריון לשלמה')

"ואמרה האשה אמן אמן" (במדבר ה', כ"ב)

מספרים שבהיות מרן הגה"ק מסאטמאר זי"ע ילד, לקח אותו אביו, הגה"ק בעל "קדושת יום טוב" זי"ע, אל הגה"ק בעל "ערוגת הבושם" זי"ע, שיבחן אותו על משנת תלמודו אשר יגע ושינן. ה"ערוגת הבושם" בחן היטב היטב את הילד, והתפעל מאוד מיכולותיו המופלאות ביותר של הילד, ובגודל התרגשותו התבטא באזני אבי הנער - ה"קדושת יו"ט" - ואמר לו "כנראה שהילד, מלבד שהוא עילוי גדול, הרי הוא גם מתמיד גדול", כששמע ה"קדושת יו"ט" את דבריו, אמר לו "ההצלחה של הילד אינה תלויה, לא במה שהוא עילוי גדול ולא במה שהוא מתמיד - אם אתם רוצים לדעת מהו הגורם להצלחתו, הביטו נא על הילד בעת שהוא אומר 'אהבה רבה'..."

ידוע מה שכתב השל"ה הקדוש: ותמיד תהיה תפילה שגורה בפי אב ואם, להתפלל על זרעם, שיהיו לומדי תורה וצדיקים ובעלי מידות טובות, ויכין במאוד על זה בברכת התורה - 'ונהיה אנחנו וצאצאינו' וכו', וכן בברכת אהבה רבה - 'אבינו אב הרחמן המרחם רחם עלינו ותן בלבנו' וכו', יחשוב גם כן על זרעו וזרע זרעו עד עולם...

ידידנו, המשפיע המפורסם הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א, סיפר עובדה נפלאה ששמע בעניין כח תפילת ההורים על בניהם, וכך סיפר:

לאחרונה, באה כלה 'בעלת תשובה' בברית האירוסין. בהתקרב מועד הנישואין, ביקשו העסקנים מכמה נשים צדקניות שתבואנה להשתתף בשמחת הנישואין לשמח את הכלה. והנה, אחת מאלו, כשהגיעה למקום הנישואין, חיפשה את אם הכלה, כדי לברכה בברכת 'מזל טוב', אלא שנעלמה מעין כל, עד שמצאה אותה יושבת ב'מטבח' כשפניה זועפים, מלאה טענות כרימון...

משנשאלה 'מדוע פניך רעות היום, לעת שמחת כלולות בתך הכלה המהוללה בכל התשבחות?' ענתה "כיצד אוכל לשמוח כשבתי הכלה הפנתה לי עורף, עזבה את ביתי ואת דרך חיי, ונהפכה לבעלת תשובה גמורה, ומה גדול צערי כי איננה הראשונה אלא שלישית מבין בנותיי שעשו את הדרך הלזו ושובו בתשובה שלימה..."

כשמוע האשה את דבריה, תממה בפניה - כיצד אכן אירע דבר כזה שממשפחה אחת כבר שבו ג' בתשובה, ולא ידעה אם הכלה מה לענות, אבל סיפרה, כי כל ה'קשר' שבינה ובין החרדים לדבר ה' היה, שלפני כעשרים שנה השתתפה ב'סמינר' לבעלי תשובה, אבל כל הדיבורים שנאמרו שם לא נקלטו במוחה ולא השפיעו עליה מאומה. בתוך הדברים סיפרה שבסוף הסמינר נתנו לכל אחת דף כתוב, והובטח להם ש'סגולה' גדולה להצלחה ולברכה יש באמירת הנכתב באותו דף, ומאז היא אומרת אותו בכל יום - אעפ"י שאינה מבינה מאומה מהנאמר בו.

האשה שאלה אותה שמא נמצא הדף ברשותך, אמרה כן, והוציאתו מחיקה, שם נתגלה הסוד - כי על הדף הודפס 'תפילת השל"ה', ואף שאשה זו לא ידעה מאי קאמרה, מ"מ זכתה ששלוש מצאצאיה שבו בתשובה שלימה וגמורה...

"התחלתי לעבוד כחלפן כספים, כל היום אני מסתובב כשבכיסיי הון עתק של שטרות, שקלים ודולרים, הכל מונח עליי בבגדיי, ואני חושש מאוד... גנבים, שודדים, ושאר מרעין בישיני חסרי יושר, מה אוכל לעשות?"

הרה"ג שמואל צבי גנץ שליט"א מעלה מאוצרות דרשותיו על המצוה המרוממת והסגולית של ברכת כהנים

כה תברכו את בני ישראל (במדבר ו' כג')

בפרשתנו נצטוו הכהנים במצוה ייחודית של 'ברכת כהנים' - שסגולתה רבה היא. ברכת הכהנים, היא מצוה עשה דאורייתא, עליה נצטוו הכהנים בהעברת השפע לעם ישראל. הקדוש ברוך הוא אומר לכהנים: "כה תברכו את בני ישראל" - תברכו נא את בני ישראל, ואני אסכים עם דבריכם, ואשפיע את שבירכתם!

טעם המצוה

בראש נקדים להביא בטעמה ובענינה של מצוה מרוממת זו. וכך הביא בספר החינוך (מצוה שע"ח) לכתוב: "שנצטוו הכהנים שיברכו ישראל בכל יום שנאמר כה תברכו את בני ישראל אמור להם, משרשי המצוה שחפץ ה' בטובו הגדול לברך עמו על ידי המשרתים החונים תמיד בבית ה' וכל מחשבתם דבקה בעבודתו ונפשם קשורה ביראתו כל היום, ובזכותם תחול הברכה עליהם, ויתברכו כל מעשיהם ויהי נועם ה' עליהם וגו', גם צונו בטובו הגדול לבקש ממנו הברכה, ושנשאל אותה על ידי המשרתים הטהורים, כי כל זה יהיה זכות לנפשותינו ומתוך כך נזכה בטובו", ע"כ.

ואני תפילתי עת רצון

מצוה מרוממת זו, מעוררת רחמים בשמי מרומים להשפיע שפע חסדים מרובים ולהושיע את בני ישראל בתשועת עולמים נאה להביא דברי הספר החשוב ב'אלף כתב' (אות רסג): "בספר ארץ החיים מתלמידי עיר וקדיש הבעש"ט ז"ע"א, בליקוטים מהגה"ק ר"ש מאסטרפאליע ז"ע"ע, קבלה ממנו ז"ל בזמנים הללו מסוגל מאוד שיקובל בקשתו, היינו: בעת פתיחת ארון הקודש; ובעת הגבה עם הספר תורה; ובעת נשיאת כפים. על כן מי שיש לו איזה בקשה יבקש בעתים הללו בטח יקובל תפלתו".

כך מובטחנו מהזוהר הקדוש, שבשעת ברכת כהנים יש רחמים בכל העולמות, ובאותה שעה מתהפך הדין לרחמים!

יברך - בממון

בברכת השמירה מברכים הכהנים את בני ישראל מידי יום ביומו. וכבר פירש הרה"ק משינאווא בספרו (דברי יחזקאל) מה שפרש"י יברך בממון וישמר מן המזיקין, לכאורה הו"ל להקדים תחלה ישמרך ה' מן המזיקין דקודם צריך להשמר מן ההיזק ואח"כ יברך בממון שיהיה לו הצלחה בעסקיו.

ויש לפרש לפי שמצינו שיש עושר שמור לבעליו לרעתו לפיכך אמר יברך ה' בממון. וישמרך מן המזיקין, היינו שלא יזיק לך העשירות.

אל כ"ק מרן האדמו"ר מהוסיאטין זצ"ל נכנס יהודי צעיר, שאותות מתח ודאגה חרצו את פניו. 'רבי', אמר, 'התחלתי לעבוד כחלפן כספים, כל היום אני מסתובב כשבכיסיי הון עתק של שטרות מזומן, שקלים ודולרים, לירות ופרנקים. מכל סוג מטבע אני מחזיק הון עתק, הכל מונח עליי בבגדיי, ואני חושש מאוד... גנבים, שודדים, ושאר מרעין בישיני חסרי יושר, שאני מהווה עבורם טרף קל להתעשר ברגע... מה אוכל לעשות?'

הרבי הרהר מעט, והשיב: 'ברכת כהנים. הן הברכה מתחילה ב'יברך' בנכסיך, וממשיכה ב'וישמרך' - וכפי שרש"י מפרש שלא יבואו אליך שודדים ליטול את ממוןך... אם תקפיד לשמוע ברכת כהנים מדי יום - מובטחת לך שמירה עליונה!'

מני אז, הקפיד החסיד לשמוע ברכת כהנים מדי יום. גם אם במנין בו

התפלל לא היה כהן - היה מחזר אחרי מנין אחר, לשמוע בו את הברכה, לזכות בהבטחה העילאית מן השמים לשמירה... ואכן, במשך כל השנים בהן עבד בחלפנות כספים, מעולם לא ניזוק, מעולם לא נגנב ממנו דבר, מעולם שודד לא ניסה את מזלו בכיסיו...

עשרות שנים שמר על הברכה, והיא שמרה עליו, כפי שמעיד בשמו הרה"ג רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א, בספרו הנפלא 'גם אני אודך'. כי כשהקדוש ברוך הוא מבטיח שמירה - יש לזה משמעות הרבה יותר מכספת, ביטוח, מאבטחים, ושלל הגנות מצויות... אלה חשובים ונחוצים לחובת ההשתדלות, אבל הרבה יותר כדאי להתמגן בהבטחה עילאית שתשמור על נכסינו, לבל ניגנב, לבל יאבדו תכשיטים יקרים, לבל יהיה ביתנו יעד קורץ לגנבים...

עצה לקבלת שפע הברכה: לחזור בתשובה בטרם מברכים הכהנים

מגלה לנו הגאון רבי אליהו פנחס מריינא זצ"ל, בספרו 'חדש לאלפים' אשר הופיע לפני למעלה ממאה שנים, ובו הוא מפרט משאלות שונות והיכן ניתן לכוון עליהן בברכת כהנים. בספר, מפורטות משאלות ובקשות שונות, אשר הכהנים יכולים לכוון עליהן בברכתם, ולהשפיע את טובם על קהל המתברכים, ומחדש כי תנאי לזכות בהשפעת הברכה, הינו לחזור בתשובה לפני הברכה, כי בכך מאפשרים לברכה לחול על ראשינו.

והנה כי כן בשעה שביקר אהרן הכהן את עם בני ישראל, היה משכיח לגמרי את עונם, למען יוכל להוריק להם השפע. וכך הביא בספה"ק תפארת שלמה לפרש את הפסוק: וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם, וירד מעשת החטאת וגו' (ויקרא ט, כב), וזלה"ק: הנראה לי על פי מאמר הגמ' (פסחים סד, ב) 'אין מעבירין על המצוות' כי כן דרך היצר, לקרר את האדם בגשתו אל העבודה זו תפלה, לומר לו הלא אתה מלא עון, ואיך ימלא לבבך לגשת אל הקודש, אולם האמת אינו כן, כי הקב"ה שומע תפלת כל פה, ומרחם על הבריות לקבל ברחמים תפלתו. וזהו שאמרו "אין מעבירין על המצוות" בל יעלה על זכרוננו העברות בעת עשית

המצוות. "סור מרע ועשה טוב" בשעה שאתה עושה טוב, תסיר הרע מקרב לבבך, אל תזכור עוד. וזה "וירד מעשת החטאת וגו'" בשעה שאהרן היה מברך את ישראל, לא היה זוכר החטאת שלהם.

וזהו פרוש "ואני תפילתי לך ה' עת רצון" (תהלים סט, יד) פרוש שאני מתפלל תמיד אל ה', ובטוח אני שיקבל תפילתי ויהיה עת רצון, מאשר ידעתי שהקב"ה מרחם על עמו, ומקבל תפלתם ברחמים.

הכהנים המברכים בהידור הכוונה מקרבים את הגאולה

ברכת הכהנים אינה מסוגלת רק להצלה מאיומי אומות העולם. הלא כל בקשותינו ותקוותינו נשואות לזכות בגאולה השלימה, אך גם היא תלויה בברכת כהנים. גילוי מסעיר זה, כותב אחד מגדולי האחרונים - הגאון רבי יששכר בער בלאך זצ"ל, אשר נפטר לפני למעלה מ-200 שנה, צדיק נשגב שהחתם סופר מכנה 'איש אלוקים קדוש', ובספרו 'בינת יששכר' הוא פותח בתיאור הקשיים והצרות העוברים על ישראל בגלות ועדיין לא נושענו, כשהכל שואלים 'מתי נזכה לגאולה, מתי נצא מאפילה לאורה?'

וכאן מגיעה התגלית: ישנה מצוה אחת, 'ברכת כהנים' שמה. זוהי מצוה רוויית השפעות, עמוסת מתנות, מליאת רחמים. אם נקפיד על המצוה הזו, ככל שהכהנים יקפידו על קיום הלכותיה, ככל שנקשיב בריכוז ובכוונה - כך נקרב את הגאולה, כך נזכה לשפע האלוהי הטוב והמבורך!

"בהיותי בחור", סיפר רבי שמשון פינקוס, "נכנסתי פעם אל בית ראש הישיבה, מורי ורבי הגרי"ד זצ"ל - בנו של הרב מבריסק - והבחנתי כי לפניו על השולחן מונחת... סוכרייה. אפשר והבחין על פני אותות תמיהה, הוא פנה אלי ואמר: 'זה לי כבר עשרים וחמש שנה שלא טעמתי טעם סוכרייה'..."

מהליכותיו הנאצלות של הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל

חיים של שמחה

שכללו מטבחון, שעד היום לא נודע על שום מה זכאי היה להיקרא בשם יומרני כזה. לא זו בלבד אלא שהיתה דירת העראי הזו נעדרת רצפות לחלוטין (!), ורק יציקת מלט מחוררת ששיני הזמן קדחו בה סדקים לאורך ולרוחב, כיסתה את הקרקעית שבעבר ידעה זמנים טובים יותר. לכבוד שבת נוהג היה רבי שמשון מדי שבוע לפזר חול על מעטה הבטון המחוספס, על מנת לשוות לו מראה מהודר יותר.

והנה לאחר שמשפחת פינקוס עזבה את הדירה, נכנס להתגורר בה אברך פלוני מהמושב, לא לפני שהזמין בעל מלאכה כדי לעקור את שכבת הבטון ממקומה ולרצף את הדירה, כראוי למגורי בני אנוש. כמחצית השנה לאחר מכן הזדמן לשם רבי שמשון באקראי, וכאשר העיף מבט בריצוף החדש 'התלונן' בחיך: "מה עשית? הרסת את הבית שלי!...", כאומר: מה חבל שקלקלת את היופי של הבית, את ההסתפקות במועט שחפפה על המגורים בו.

באותה שעה הפיקו פניו של רבי שמשון וחיכו הנעים, געגועים לדירה הפשוטה והקטנה ההיא הנעדרת ריצוף, שעלול להצמיד את האדם לקרקע העולם הזה, בהבעת אהבה רבה לאותם ימים שבהם למד תורה במתיקות ובאושר של בן העולם הבא.

סיפר פעם רבי שמשון מעשה שהיה במחיצת רבו הגרי"ד סולובייצ'יק זצ"ל - ראש ישיבת בריסק. היה זה כאשר עשיר מסוים בא פעם לפני ראש הישיבה, כדי לבקש הצעת שידוך הגון לבתו, ובמהלך השיחה ביניהם השתבח בפניו כי ילדיו מחונכים שלא לחיות חיי מותרות.

נענה רבי יושע-בער ואמר לו:

"אספר לך סיפור: מלמד ירא שמים נשכר על ידי גביר פלוני, כדי ללמד את

בנו תורה, וכמנהג הימים ההם סמוך היה המלמד על שולחנו של בעל הבית, ואחראי על חינוכו וגידולו של בן טיפוחיו. ויהי היום, המלמד יושב בחברת הבן בשעת סעודה, וכאשר הוגשה לפניו מנת ה'קומפוט' (- ה'לפתן') לקינוח, פנה אל תלמידו ואמר: 'הזכר אתה את מה שלמדנו על 'שבירת התאוות'? - הנה ההזדמנות לקיים את זה למעשה, הבה נפרוש מן המעדן הזה'. אבל ה'קומפוט' היה חזק מן הילד, שהשיב למלמד בזו הלשון: 'מהצלחת הראשונה של ה'קומפוט' איני יכול לפרוש. את התאוות - אשבור במנה השנייה'..."

"אין מי שמחפש להדיא 'מותרות' שהן מעבר לנצרך לו", הסביר רבי יושע-בר לאותו אדם, "ונמצא שהנקודה הקובעת (אם אכן מדובר בהתנזרות מותרות או בדמיונות בעלמא), היא לא בעד מותרות או נגד, אלא: מה זו המנה הראשונה' וההכרחית, ומהיכן מתחילה המנה השנייה..."

הסוכרייה המאכזבת

סיפור קולע היה באמתחתו של רבי שמשון, מחיי ראש הישיבה שלו הגרי"ד

המשך בעמוד הבא <<<

חיים יהודיים אמיתיים, רגיל היה על לשונו של ר' שמשון פינקוס, הם חיים של שמחה. לעיתים, היה מסמיך לכך את הסיפור אודות תלמידו של מרן הגאון רבי ישראל סלנטר - רבי איצ'לה בלאזר, ר' איצ'לה, שנהג בתענית דיבור מראש חודש אלול ועד יום הכיפורים, נזקק פעם לדרוש ברופאים לקראת הימים הנוראים, וכאשר הפרופסור הגרמני, שאליו הלך יחד עם רעייתו, הבחין כי הוא מתקשר באמצעות דף ועט (- בשל תענית הדיבור), פעל כמיטב הליכות הנימוסין של קניגסברג הגרמנית, והביע בפני הרבנית הצעירה את השתתפותו בצערה, על שנגזר עליה לחיות עם אדם זקן, חירש-אילם וגם חולני...

"כששמעתי לראשונה על הסיפור הזה בצעירותי" - אמר ר' שמשון - "חשבתי איזה גיחוך גרמו דבריו אלו בלבם של ר' איצ'לה ורעייתו, ותיארתו לעצמי איזו מחשבה עלתה בוודאי, במוחו של ר' איצ'לה לשמע דברי ההבל: 'אילו רק היית יודע, אדון פרופסור, איזו חדוות חיים יש לנו באמת'..."

"אבל איך הוא המבט שלנו? האומנם" - שואל רבי שמשון - "אנו מסתכלים על ר' איצ'לה כעל המאושר באדם, או שמא כעל מסכן שגזר על עצמו שתקיה, ובמשך למעלה מחודש לא יכול היה לדבר? כאשר אנחנו חושבים על אותם ארבעים יום וארבעים לילה ששהה משה רבינו במרום, לחם לא אכל ומים לא שתה - וכי לא מתגנבת ללבנו איזו מחשבה קלה, בנוסח 'אפילו פרוסת לחם או טיפת מים. כמה קשה'..."

את מבחן המבט על ר' איצ'לה - אפשר לקבוע בוודאות - עבר ר' שמשון בהצלחה. בלי משים וכמשיח לפי תומו, הוא מעיד כי כבר בצעירותו הביט על הפרופסור הגרמני כעל אומלל שאינו יודע חדוות חיים כהלכה מהי.

מושיבי עקרת הבית

ובנקודה זו של נעימות ה"אשריך בעולם הזה" גדול היה חלקה של הרבנית פינקוס ע"ה, בהעניקה תדיר את תחושת ה"שמח בחלקו" לכל בני ביתה, ובכלל.

מנוחת הנפש ושמחת החיים מתוך חדוות חינוך ויצירה מילאו את ביתה בעושר של ממש, והאמונה העמוקה ואהבת התורה שלקטה בבית הוריה, כמו גם החיים בצלו של האדם הגדול - הנעימו לה את חיי המשנה "פת במלח תאכל וכו' וחיי צער תחיה, אשריך בעולם הזה, וטוב לך לעולם הבא". הדירה הראשונה שבה התגוררה המשפחה, לאחר שהחל לכהן כרב באופקים, הכילה שני חדרי מגורים, חדר ספרים ו... תשעה ילדים (- עם השנים). יום אחד, העמידו בני הקהילה לרשותם דירה אחרת, מרווחת יותר, כיאה לכבוד של הקהילה וכבודו של הגדול העומד בראשה. הרבנית ששחה על כך באוזני רעותה התבטאה בכנות: "הם רוצים שנעבור לדירה אחרת. מה הם רוצים מאיתנו? טוב לנו כך! מה חסר?"

היא באמת לא הבינה, ובתום לב תהתה "מה רוצים מאיתנו?!" כי כן, מה רע כל כך בעודה שחמישה ילדים ישנים בחדר אחד, שני ילדים נוספים בחדר הספרים, ובצד מונחות שתי מיטות תינוק. כל כך פשוט וטוב...

על הארץ

בעת מגורי הרב בתפרח, גידלה המשפחה חמישה ילדים בדירה צנועה בת שני חדרים, ששטחה לא עלה על עשרים וחמישה-שלושים מטרים רבועים, ונעדרה מטבח ראוי לשמו. לאורך הקירות סדורות היו כמה 'מיטות של הסוכנות' - למי שזוכר על איזו מסגרת מברזלים וקפיצים מדובר, ובכך מסתכם פחות או יותר תיאורה. היו אז במושב תפרח שתי סוגי דירות: האחד, בו המטבח היה ממוקם מצד אחד, ומן העבר השני - שני חדרי המגורים. הסוג השני והפחות נוח, ששימש גם את הרב זצ"ל, היה "דירות הרכבת",

השולחן מונחת... סוכרייה. אפשר והבחין על פני באותות תמיכה, או שמעצמו מצא לנכון, לתאר באוזני מה עניינה של סוכריה זו במעונו. על כל פנים הוא פנה אלי ואמר: 'זה לי כבר עשרים וחמש שנה שלא טעמתי טעם סוכרייה, מאחר וכפי שידוע לך אינני אוכל 'יוצא' (-הואיל ובסוכריות מעורב מיץ פירות שאי אפשר לעשרו, כאמור). והנה היום הביא לי רבי אברהם רוט מ'העדה החרדית' סוכריה תוצרת חו"ל, (שאינן בה מרכיבים מגידולי ארץ ישראל, החייבים בהפרשת תרומות ומעשרות), כך שאין כל חשש ויכול אני, אפוא, כיום לאחר כחצי יובל, לאכול סוכרייה ולהודות למי שבראה..."

(מתוך 'ואהביו כצאת השמש בגבורתו')

סולובייצ'יק זצ"ל, שאותו רגיל היה להביא כל אימת שוחח על הבלי העולם שאין בהם ממש, הלוכדים את האדם בחבלי השווא והדמיון: כידוע, לדעת הרב מברסק זצוק"ל, כל היוצא מן הפירות - מלבד היוצא מן הזיתים והענבים - אינו חשוב כמו הפרי עצמו לענין שיאפשר לעשרו, משום שהוא נחשב 'זיעה בעלמא' ולא עיקרו של הפרי. לעומת זאת, להיאסר משום טבל, דינו כפרי. ממילא, כל מיצי שאר הפירות אסורים משום טבל, ואי אפשר לעשרם, ולפיכך אין כל אפשרות לטעום מהם.

"והנה בהיותי בחור", סיפר רבי שמשון, "נכנסתי פעם אל בית ראש הישיבה, מורי ורבי הגרי"ד זצ"ל - בנו של הרב מברסק - והבחנתי כי לפניו על

ולבנותיהם, הם דואגים לשמח גם את בניו ובנותיו של ה', ורק מתוך רגשות אלו הם נכנסים לתוך שמחתם האישית...

הרב דסלר הוסיף וכתב: "סקרן אותי לראות את סוג החליפות שקנה אותו עשיר ליתומים. בררתי וראיתי כי מדובר בחליפות טובות, איכותיות, לא שמאטס", רק את הטובות והמהודרות ביותר.

ניגשתי לעשיר ואמרתי לו: "אשריך! אשריך שגם ביום שמחתך אינך מרוכז רק בעצמך, אלא משכיל לחשוב גם על אחרים, מסכנים, ולשמח גם אותם במעשה הצדקה שלך! אבל בתור 'סוחר', שבודאי בזה גדול אתה ממני, רציתי להעיר ולהאיר לך 'הערה מסחרית'. דומני כי יש לך איזושהי טעות במסחרך!..."

ראיתי את הסוחר מתפלל מאד למשמע הדברים, והסברתי לו את כוונתי: "כמה שעות ביום אתה לובש את החליפה שלך? שעה, שתיים! כמה שנים אתה הולך עם אותה חליפה? שנה, שנתיים! אבל את החליפה שאתה קונה ליתום, תלבש במשך מיליארדי שנים, זוהי חליפה לנצח. ואם כן, אני שואל אותך שאלה 'מסחרית': איזו חליפה צריכה להיות באיכות גדולה יותר, החליפה שלך או החליפה של הילד היתום?

מורי ורבותי!

הבה נזכור את דבריו הקדושים של ה'חפץ חיים': "ואיש את קדשיו לו יהיו" - רק מה שאדם נותן לדברים שבקדושה, לאחזקת תורה ולצדקה, הוא זה שישראל בידו לנצח! שאר כספו וזהבו שאגר בעמל רב, לא יישאר בידו!

(מתוך יחי ראובן, במדבר)

כל הכסף והזהב שהאדם עמל עליהם - לא ישארו בידו לנצח. "כי לא במנות יקח הכל!" קניינים אלו הנם זמניים בלבד. מהו ה"הרכוש" האמיתי ש"לו יהיו", שישראל שלו לנצח? - אומר הכותב: "ואיש את קדשיו" - אותו ממון שנתן אדם לצדקה, לדברים שבקדושה, "לו יהיו" - הם אלו שישראל בידו, ויזקפו לזכותו לעולם הבא.

חליפה שהיא לנצח

בתקופה שהרב דסלר זצ"ל התגורר בלונדון, הגיע פעם לביקור בארץ ישראל. במהלך הביקור כתב מכתב לתלמידיו שבלונדון, בו הוא מספר להם את שראות עיניו בארץ הקודש.

בין הדברים הוא מספר כי רוב רובם של ה"ירושלמים יידעו" חיים בעניות גדולה, אבל יש יהודי אחד שבאופן יחסי נחשב לעשיר, ויש לו הנהגה טובה שעליה הוא מעונין לספר להם:

יהודי זה, כל אימת שהוא מחתן את אחד מבניו, הוא הולך לבית היתומים 'דיסקין' ושואל מי הם עשרת היתומים המסכנים ביותר, ולכל אחד מהם הוא קונה חליפה חדשה. "הקב"ה זיכה אותי לחתן את הבן שלי", הוא אומר, "אני אלביש עשרה מהבנים שלו, כמו חתנים..." זאת ועוד: כל אימת שהוא מחתן בת, הוא נכנס לבית היתומות 'בלומנטל', וקונה לעשר יתומות עניות שמלות חדשות.

התבוננו וראו, כותב הרב דסלר לתלמידיו, אלו הרגשות עדינות ואצילות, יש ליהודי ירושלים. ביום שמחתם אין הם דואגים רק לעצמם, לבניהם

אל תוך מכונת הכביסה.

לאחר שהועלה התיק הישן מתוככי הר הכביסה, נפתח אחר כבוד תא אחר תא, ואכן לתדהמת הכל נמצא המכשיר האבוד כשהוא מונח בפינת התיק. אימו של החבר סיפרה שכבר 4 פעמים היה אותו תיק אוכל בתוך מכונת הכביסה לצורך כיבוסו, ובכל פעם ברגע האחרון לפני הפעלת המכונה נצרכה לתחוב פנימה משהו דחוף יותר ויצא התיק החוצה.

למותר לציין מה היה נשאר מן המכשיר העדין, אילו היה נשחק במכונת הכביסה. ובכן ראו הכל בחוש, את יד ד' הטובה ששמרה מכל משמר על שלימותו של המכשיר, בטיב ההשגחה העליונה, להשיבו לבעליו בדרך מופלאה! בחסדו יתברך המושגי בדקדוק בכל צרכי עמו ישראל תמיד.

(מתוך עלון טיב הקהילה פרשת בחוקותי תשע"ח)

אוכל' כמו שלו, והבן הצביע על חברו.

כששאלה האם את אותו חבר, וביקשה הימנו להראות את התיק שלו, הוציא הלה ברוב חשיבות 'תיק אוכל' חדש ויפה, ולאכזבתה של האם סיפר, שאכן בשנה שעברה היה לו תיק כזה הדומה לשל בנה, אבל לכבוד שנת הלימודים החדשה קנו לו תיק חדש ומהודר!

לא אמרה האם נואש, וחשבה שמן הראוי לנסות להתקשר אל אותה משפחה, ולבקשם לחפש בתיק האוכל הישן, אם הוא עדיין קיים... שמא נמצא שם המכשיר הקטן והיקר, שכן יתכן שהילדים החליפו ביניהם באותו יום בקייטנה את התיק...

כששמע האבא של החבר במה מדובר, החל לחפש בביתו אחר אותו 'תיק אוכל' ישן משנת הלימודים הקודמת... לאחר כמה בירורים וחיפושים נמצא התיק כשהוא זרוק בתחתית מיכל הכביסה המלוכלכת... הממתנה להיכנס

החטא, שע"י האחדות ינצלו מכל החטאים. וניתנה מצוה זו לאהרן הכהן שהיה אוהב שלום ורודף לום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה. 'את הבריות' דייקא, רצ"ל אף שאינו מאנשי המעלה, מכיון שהוא רק משתייך לעדת ישראל, וכפי שמבואר באדר"נ (פי"ב) איך שהיה מתחבר לבעלי עבירה עיי"ש. ועל הכנים להשפיע ולהכניס את כל בני ישראל שיהיו במדרגה זו.

וז"ש 'כה' תברכו את בני ישראל, רצ"ל כמו שאתם וכפי מדרגתכם, כך תברכו ותמשיכו להם, אמור 'להם' - לרבים, 'יברכך ה' וישמרך וגו' - בלשון יחיד, ע"י שיהיו כולם כאיש אחד ובלב אחד.

ברכת כהנים כבר נחקקו בספרי חסידות לדורותיהם תלויה במידת מה במידת האחוה והאחדות שתרשה בבני ישראל, וכך עורר לאמר כ"ק מרן אדמו"ר מצאנז זצ"ל (שפע חיים, רעד"ר נשא תשל"ז) וביאר את הפסוק: כה תברכו את בני ישראל אמור להם, 'יברכך ה' וישמרך' (במדבר ו, כג-כד). ועמד רבה"ק מלובלין בזה על שפתח בלשון רבים 'אמור להם' וסיים הברכות בלשון יחיד עיי"ש לדרכו בקודש.

וי"ל עוד דרצ"ל שתברכו אותם ותשפיעו עליהם אהבה ואחוה ושלום וריעות באופן שלרבים תוכלו לומר 'יברכך' בלשון יחיד, ואז דייקא 'וישמרך' מן

הוא עלה הביתה, התיישב, פתח את המעטפה. והחל לרוץ על פני השורות. פניו החווירו כסיד. 12 עמודים של כתב תביעה מנומק, עורכי הדין שהגישו את התביעה עשו עבודת מחקר מאומצת. הוא נתבע במיליוני שקלים, באמצע יום בהיר, באמצע החיים...

חשיפה: מיהו עורך הדין הטוב והמשתלם בעולם?

הרה"ג רבי אשר קובלסקי שליט"א

פה תכירו ... ואני אברכם (במדבר ו, כ"ג - כ"ז)

פרשת השבוע הנוכחי, מעניקה לנו מתנה משמחת במיוחד, מבשרת לנו על רגעים נפלאים בעלי השפעה מרחיקת לכת. המתנה היקרה הזו נחבאת בין הכלים - בעיצומה של התפילה, ואיננה דורשת מאיתנו כמעט דבר, מלבד לעמוד ולהקשיב, וזה הכל. למרות זאת, היא טומנת בחובה אוצר של ממש, שכדאי כל כך להכירו ולהתבונן בו.

הרי העולם של ימינו סוער, רב תהפוכות, ואולי גם קצת מעורר חששות. כולנו רוצים לשמור את עצמנו ואת ילדינו מוגנים מפני פגעי היצר, מחוסנים ובריאים מכל מחלה חלילה, מוצלחים ושבעים, מאושרים ועליזים. כולנו רוצים לפתוח את הלב לעסוק בדברי תורה ולהתעלות רוחנית - שאיפה הבוררת בלב כולנו. אבל מי יודע מה ילד יום, מי יכול להבטיח התגשמות משאלותינו?

כבר חז"ל קבעו, שמיום שחרב בית המקדש כל יום שעובר קללתו מרובה מקודמו. וזו בשורה מדאיגה: האומנם? כל יום המצב ילך ויחמיר? כל יום גזירות חדשות חלילה? מחלות מסתוריות? איך נתמודד? האם יש כלי להגן על עצמנו?

חושף הירושלמי בפ"ט דסוטה: 'א"ר אבין בשם רב אחא: ברכת כהנים! כן! במצב בו גזירות מתחדשות, כשהעולם כולו מאיים וסוער, ברכת כהנים היא המגן הבטחוני מפני כל הגזירות הרעות, היא הקסדה ששומרת עלינו מפני הפגעים הרעים המתחדשים בעולם. העצה להתמגן - היא אותו אוצר יקר הנחשף בפרשת השבוע, ושמו ברכת כהנים! רק ברכת כהנים עומדת לצידנו להגן עלינו, וכדאי להעריך את המתנה הנפלאה הזו, השומרת עלינו ואף פותחת לנו שערי שמים!

יתכן, שהמציאות של חיינו והקשיים המתחדשים, הינם תולדה של העובדה שבית המקדש כבר אינו עימנו, כפי שחז"ל אומרים שהמצב הזה קורה משחרב בית המקדש. ולא בכדי - הרי כל עוד בית המקדש היה קיים, נערכה בו עבודת הכהנים, שבה היו מגינים על העולם כולו. אך כבר חרב המקדש, וממילא נותרנו חלילה חשופים לכל מזיק ופגע רע...

אך ברכת הכהנים, הינה ההגנה היחידה שנותרה בידינו מימי המקדש, וכאז כן עתה - היא ממשיכה להגן עלינו גם כיום, כי זו עבודת הכהונה היחידה שנותרה עימנו. זאת מגלה הרמב"ן בפרשת 'בהעלותך', כי בעידן בו כל הקרבנות - בטלו וכל עבודות הכהונה - אינן, נותרה לנו רק ברכת כהנים, כעבודת הכהונה היחידה הפעילה בימינו אנו.

ולכן, מובן היטב הגילוי של הירושלמי, שכיום - בעידן ללא בית המקדש כשנותרנו חלילה חשופים לכל איום, ברכת הכהנים היא המעניקה לנו שפע אלוקי ישיר מבורא עולם, מעטרת לראשנו מטריה חסינת גזירות ופגעים רעים, מכניסה אותנו לחממה מוגנת, ופותחת לנו את כל שערי השפע, לשפר את איכות חיינו ולזכות ברוב הצלחה וברכה. כי זו עבודת המקדש היחידה שנותרה עימנו, מגינה עלינו ומברכת אותנו!

ובדורנו אנו, בשל המצב האמור, אין פלא כי רבים מתאמצים להשיג סגולות ועצות לשמירה ולהגנה רוחנית כגשמית, לפתוח עבורם שערי שמים, להרחיב את השפעת השפע האלוקי, ולזכות לחן וחסד בעיני אלוקים ואדם. נוכל לראות יהודים יוצאים למסעות חובקי עולם, מזילים מהונם אינסוף משאבים,

בדרכם לישועה שהם מקווים לה. נוכל לראות אנשים טורחים לילות כימים, כדי להגיע לתקוותם הנכספת.

אך מתברר, שישינה מתנה יוקרתית במיוחד, יומיומית ושגרתית - אך עוצמתית ואדירה. אם נדע לנצל היטב, אם נדע להכירה כראוי - היא פותחת לנו את שערי השפע, מחברת אותנו למקורות הרווחה. היא מגינה מכל רע, מחסנת מפני כל מוקש, עוטפת אותנו בהגנה שמימית איכותית שמבטיחה את הצלחתנו. ברכת כהנים!

בקושי 2 דקות, שלושה פסוקים קצרים. הכהנים עולים, מברכים מילה במילה, ואנו עונים אמן. לכאורה פעולה פשוטה ושגרתית, אך בפועל - זו פעולה שמזעזעת מוסדות תבל, מעניקה לנו את מיטב ההגנה השמימית ופותחת לנו את כל שערי השפע!

הבה ננצל את המתנה הנפלאה הזו, הבה נתכונן לרגעים הללו, שלא להחמיצם חלילה, להקשיב לכל מילה, לכוון היטב. כך נבטיח לעצמנו את ההגנה השמימית הנפלאה, ונפתח לנו את אוצרות השפע עד בלי די!

2 דקות, כבר 12 שנה!

המכתב שמצא ר' פנחס בבוקרו של יום בתיבת הדואר, החסיר מלבו פעימה עוד לפני שפתח אותו. על המעטפה התנוסס לוגו בית המשפט המחוזי בעירו, ועצם הימצאות מכתב עם לוגו כזה - לא בישרה לו טובות...

הוא עלה הביתה, התיישב, ופתח את המעטפה. הוא החל לרוץ על פני השורות, ופניו החווירו כסיד. 12 עמודים של כתב תביעה מנומק, בנוגע למישהו שטוען שהוא חתם ערבות צד ג' עבור מישהו אחר. עורכי הדין שהגישו את התביעה עשו עבודת מחקר מאומצת, טענו שבהכרח זה כתב ידו החתום על המסמך, ולכן הוא נתבע במיליוני שקלים, באמצע יום בהיר, באמצע החיים.

רעייתו הבחינה בסבר פניו המלבין בהדרגה, וחשה להגיש לו כוס מים. הוא כלל לא שתה, לא הצליח לפתוח את שפתיו מעוצמת ההלם. הוא זכר כי היתה לו בעבר הרחוק מערכת יחסים עם אותו פלוני שנתבע, אך לא זכר את הפרטים לאשורם. כך או כך, את הערבות - ככל הזכור לו - לא חתם, ובוודאי שלא התכוון להיות ערב למיליוני שקלים - סכום אותו מעולם לא החזיק בין כפות ידי...

בשעות הבאות, הסתובב ר' פנחס כסהרורי, כשמוחו ולבו אינם עמו. תחושה פנימית חזקה אמרה לו שהסתבר בדרך ללא מוצא. הוא כלל לא נחשב כאיש עסקים אמיד או קרוב לזה, מעודו הוא עמל לפרנסתו ותו לא. מהיכן נפלה עליו תביעה של מיליונים?

מיהר ר' פנחס לשאול את רבו, לברר כיצד יוכל להינצל מהתביעה הנוראה שנפלה עליו ללא כל סיבה. בשעת ערב מאוחרת עלה לביתו של הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א, וסיפר את כל הקורות אותו: על חייו שהתנהלו בשלווה, על התביעה המפתיעה שהתגלגלה עליו משום מקום, ועל היותו אובד עצות ועשתונות לנוכח ההתפתחויות, כשאינו יודע מה לעשות...

רבי חיים האזין לו בקשב, וכהרף עין פסק בשתי מילים: 'ברכת כהנים!'

לר' פנחס זה הספיק, המסר היה חד וברור. רבי חיים קובע, כי ההגנה הטובה עבורו, הדרך הרוחנית להינצל מהגזירה שנכתבה עליו - היא ברכת כהנים!

לא אחר ר' פנחס לקיים את ההוראה, ובהידור רב. מדי בוקר בבוקר, תוכלו המשך בעמוד הבא <<<

כאב ישתקף מעיניו. הוא נראה חיוור כסיד, בקושי הצליחו לזהותו... גם עובדה זו לא נסתרה מעיניו של ר' משה, והכבידה עוד יותר על לבו בצאתו מהבית. אך גם לזה לא נכנע, ובאומץ ובגבורה הוסיף לשרך את רגליו אל בית הכנסת, נטל את ידיו וניגש לשאת את כפיו. בעיניים דומעות וברכיים חלושות, נעמד ר' משה בשורת הכהנים. כשכולם הסתובבו לאחור, התקשה מעט בשל חולשתו, אך התאזר בגבורה והמשיך. יישר את שתי כפות ידיו, אירח את השכינה בין אצבעותיו, ונשא קולו בהתרגשות: 'יברכך...'

כשסיים, אך בקושי החזיק מעמד ולא קרס ארצה. אך הוא הרגיש שברכת הכהנים הזו נסכה בו כוחות מחודשים, והמאמץ היה בהחלט כדאי. הוא הרגיש שברכת הכהנים הזו שנשא במסירות נפש תבשר לו טובות, אסף את שארית כוחותיו ושב לביתו.

כך ביום הראשון, ביום השני, וגם בהמשך. למרות הקושי, על אף החולשה, לא ויתר ר' משה הכהן על הזכות העצומה של עבודת הכהונה, על האושר הייחודי להיות שליחו של בורא עולם לברך את עמו ישראל. הוא הוסיף והתאמץ למען 'ברכת כהנים', והברכה השיבה לו כגמולו הטוב: שבועות ספורים אחר כך, התבשר כי באורח פלא, המחלה החלה לסגת לאחור. שיפור רדף שיפור, מינון הטיפולים והתרופות ירד בהתמדה, וכעבור כמה חודשים כבר התבשר בבשורה המאושרת:

המחלה נעלמה, כליל. הוא בריא ואיתן, כאחד האדם. נס של 'ברכת כהנים'! את הסיפור שמענו מהרה"ג ר' אליהו דיסקין שליט"א ששמע אותו מהכהן בעצמו, והוא נושא מסר כפול, גם לכהנים וגם לכל בית ישראל: לכהנים - כמה רבה ועצומה הזכות שבכפות ידיהם, כמה גדולה המצוה אותה הם מקיימים בנשיאת כפיהם. לאיזו ברכה ושמירה עליונה זוכה הכהן בזכות ברכתו, כמה ברכת שמים מלווה את אמריו. הרי כך מגלה הריטב"א במסכת מגילה דף כ"ז, ש'כל המברך ברכת כהנים - מתברך ומאריך ימים' וגם לנו, לכל יהודי: כי אם ברכת הכהנים יכולה לרפא חולה במצב כה קשה, אין משהו שאינה יכולה לעשות. הבה נקפיד להתברך בברכה המשולשת בתורה, הבה נכוון בכל מילה ונקפיד על שמירת כל הברה, כדי שנוזכר לרוב השפע והטובה שברכת כהנים נושאת בכנפיה אלינו. הרי אין לנו ברכה נוספת, בה בורא עולם מטיל בכבודו ובעצמו את כל כובד משקלו לברכנו, כמו 'ואני אברכם' - האמורה בברכת כהנים. הכהנים - שמים את שמו יתברך, מברכים בשליחותו. ובורא עולם משלים ופותח לנו שערי שפע וברכה, הגנה ושמירה, כהבטחתו: 'ואני אברכם'!

אורה מפתיע במיוחד!

בית הכנסת הספרדי הגדול 'עטרת תורה', ברוקלין, ניו יורק. תפילת שחרית עומדת להתחיל, קהל המתפללים שגרתו לחלוטין, דבר לא יכול היה להכין אותם להפתעה המרעיש שתרחש בעוד דקות ספורות... לפתע פתאום, נפתחה דלת בית הכנסת בידי קבוצת מקורבים, שליוו את הגאון רבי אהרן יהודה לייב שטיינמן שליט"א, לרפ"ש בתושח"י. הרב שטיינמן שהה אז במסעו המפורסם בארצות הברית, והמתפללים היו מופתעים לראותו בא בהיכלם, בלי כל הכנה או הודעה מוקדמת.

יותר מכולם, ניצב מופתע רב בית הכנסת. הן רק אמש - בקבלת הפנים שנערכה, ניסה לזכות לראות את הרב שטיינמן ולו במבט חטוף, ולוואי והיה זוכה ללחוף לו יד. ועתה - שפשף עיניו בתדהמה - הרי הרב שטיינמן כאן, עמו, בא להתפלל בהיכלו! לך - מי פילל ומי מילל!

עם סיום התפילה, ניגש הרב ללחוף את ידו של האורח המכובד, וגם תמה: 'במה זכינו שראש הישיבה יבוא להתפלל עימנו? הרי לא ידענו על בואו, וגם בית הכנסת הזה הוא ספרדי, ואינו מתפלל בנוסח המקובל אצלכם?'

השיב לו הרב שטיינמן בפשטות: 'הלא תדע, כי בבתי הכנסת בארץ ישראל, מברכים הכהנים את העם מדי יום ביומו. לעומת זאת, בחוץ לארץ, ברבים מבתי הכנסת האשכנזים אין הכהנים נושאים כפיהם מדי בוקר, אך אינני יכול לוותר על הזכות הגדולה של ברכת כהנים - - -

לפיכך, ביקשתי לברר היכן יש בית כנסת בו יברכו ברכת כהנים גם בתפילת שחרית של חול, ובאתי להתפלל כאן. כדי לזכות בזכות של 'ברכת כהנים' גם היום!'

מדהים! במשקפיים של גדולי הדור, גם יום אחד, יום אחד! - מסוכן מדי להישאר בלי ההגנה של ברכת כהנים. נכון שהוא בניכר, ונכון שבמקומו הנוכחי אין מברכים מדי יום, אך הוא לא יכול לוותר. יתאמץ, יברך, יתפלל במקום עם נוסח שונה - ובלבד שגם היום יזכה בהגנה של ברכת כהנים! אשרינו שזכינו, שיש לנו את ברכת כהנים מדי יום ביומו. הבה נקפיד באמת שלא להחמיצה אף יום, בשום מחיר. כדי שנהיה מוגנים ושמורים תמיד, ונפתח לנו את שערי השפע!

לראות את ר' פנחס מדלג בין המניינים, אוסף לחיקו עוד ועוד ברכות כהנים. לפני שהוא יוצא לעבודתו מדי יום, הוא מחסן את עצמו בברכות כהנים רבות ככל שיוכל, בכולן הוא עומד ומאזין בקשב רב, מכוון בכל מילה, ומקווה לטוב... 12 שנים חלפו מאז מכתב התביעה הראשון, ועדיין לא נרשמה כל התקדמות בתיק. פה התובע ביקש דחיה, כאן יצא בית המשפט לפגרה, ושוב הסתכסכו עורכי הדין בינם לבין עצמם. התביעה עודה מתגלגלת הלך ושוב, אך בשתיים עשרה השנים שחלפו - לא התקיים ולו דיון אחד, לא נרשמה כל התקדמות לרעתו של ר' פנחס!

ועד היום, מוסיף ר' פנחס להקפיד על החיסון היומי, אינו מפספס אף יום ברכת כהנים, ומשתדל לשומעה כמה פעמים, בעיניים עצומות, בכוונה רצינית, בדבקות לווהטת. הוא לא מוותר על ברכת כהנים, והברכה האלוקית - מוסיפה ללוותו ולהגן עליו מדי יום ביומו, כשכל יום הוא מתבשר על דחיה נוספת בתהליך, המקרבת את קץ התיק ולו בשל הדחיות החוזרות ונשנות!

וסיפור זה, אותו שמענו מר' פנחס בעצמו, הוא 'נס משפטי' שעודו מתחולל, כל יום, כל שבוע, וכל חודש. ברכת כהנים מגינה עליו, שומרת על ר' פנחס מהתביעה. הוא שומע את ברכת הכהנים ומכוון אליה, והקדוש ברוך הוא מקיים הבטחתו 'ואני אברכם', ומגן עליו מפני התביעה המאיימת...

כי הכח הזה טמון בברכת הכהנים, כפי שמגלה מדרש 'לקח טוב', שבברכת 'וישם לך שלום' טמונה הבטחה משמעותית: שאפילו אויבי האדם ישלימו עמו. מדהים! שלוש מילים בלבד, והן כוללות הבטחה לשלום אמת אפילו עם האויבים!

כמה כדאי ללמוד מסיפור זה, המעורר התפעלות מעוצמתה של ברכת כהנים. הרי כמה כסף, זמן ומשאבים, משקיעים אנשים כדי להתמגן מפני תביעה משפטית. כמה שעות של התייעצויות עם עורכי דין, מרדפים והתרוצצויות, הכל כדי להיות מוגן מסכסוך מתמשך, להסדיר את יחסי השותפויות, לדאוג לחיות בשלום ובאחוה.

ברכת כהנים מבטיחה זאת, מבטיחה. היא מנטרלת את התביעה, מבטלת את האיום, דואגת לחיי שלום ושלווה עם הקרובים לנו ועם אויבינו, עם החולקים עלינו וגם עם מי שקמים עלינו להזיקנו. זו עוצמה של הגנה שממית מול כל צרה וצוקה, חיסון רב עוצמה נגד כל צרה משפטית או רפואית, בעיה עם ילד, או גזירה שניחתה עלינו.

כמה כדאי להיכנס תחת המטריה של 'ברכת כהנים', ולהישאר מוגן מכל פגע רע! הבה נאמץ את הברכה האהובה הזו, הבה נכוון בה כהלכה, נוודא מדי יום שדאגנו לשמוע אותה, להיעזר בהגנתה. כך נישאר מחוסנים ובטוחים, ונפתח לנו את כל שערי השפע עד בלי די!

נאמץ שיצר מהפך רפואי...

כששמע ר' משה הכהן את הבשורה המחרידה, כמעט ונפל מתעלף. הרופא שישב מולו נותר בסבר פנים חתום בחומרה, אך ר' משה הרגיש כי אפילו לבו של הרופא לא עומד בכאב המפלח, וגם הוא בקושי מצליח להגות את המילים מפיו, שעה שהוא מבשר לאב צעיר לששה ילדים כי חלה בנוראה שבמחלות. החודשים הבאים, עברו עליו בחרדה משולבת בחולשה. המחלה לא עשתה לו הנחות, הוסיפה והתגברה עליו, מכניעה את גופו הדאוב והכאוב...

הוא נאלץ לעזוב את עבודתו, ולהתמסר לטיפולים השוטפים. רוב שעות היום שכב ללא תנועה, מחוסר כח להניע אבר, ואף לבית הכנסת לא יכול היה להגיע, כך שנבצרה ממנו הזכות להתפלל בציבור ולשאת את כפיו במצוה האהובה של ברכת כהנים. בשוכבו על מיטת חוליו לא הפסיק להרהר בשאלה מה יוכל לעשות כדי לצאת ממצבו, ואז אינה ה' לידו את דברי הרמב"ן בפרשת 'בהעלותך', כי 'ברכת כהנים' הינה העבודה היחידה שניתנת לכהנים האפשרות לעשותה בזמן הזה.

דברי הרמב"ן נסכו בו כוחות חדשים ורעננים. בהבזק של רגע הבין כי עד עתה לא היה מודע מספיק למתנה הנפלאה המצויה בין שפתי, והוא יכול לבטא מדי יום ביומו. 'אבל אם אני עוד יכול לעשות עבודת כהונה - איך אוותר על כך?' - לחש לו קול חזק בעומק לבו. 'עכשיו אני יכול לזכות במעלה הנפלאה של ברכת כהנים, לזכות לעבוד עבודה ה', כעבודת הכהנים בבית המקדש. האם לא אגיל ואשמח ואתאמץ מעל ומעבר לכוחותיי כדי להצליח לעשות את עבודת הכהונה שנותרה לי?'

באותו לילה החליט: מחר, בכל מחיר, יקום לעבודת הכהונה שלו. לא משנה כמה יהיה תשוש ומחוסר כוחות, לא משנה כמה יהיה חלוש ואובד עשתונות - הוא יאסוף את עצמו ויגיע לבית הכנסת, לשאת את כפיו ולברך את עם ישראל באהבה! על זכות כה כבירה לא יוותר, יתאמץ מעל ומעבר כדי לזכות בה!

כשיצא לבית הכנסת בבוקרו של יום, הופתעו שכניו ומכריו לראותו. הם ידעו שחלה ומסתגר בביתו, אבל לא העריכו נכונה כמה חלש יראה, כמה

מדוע בתורה קדמה פרשת סוטה לפרשת נזיר, ובסדר המשניות קדמה מסכת נזיר למסכת סוטה?

איש או אשה כי יפלא לנדר נזיר להזיר לה'. (במדבר ו,ב)
 הרמב"ם (הקדמה לפירוש המשניות) כתב שרבינו הקדוש, סידר אחר מסכת נדרים את מס' נזיר, מפני שהנזירות גם כן מכלל נדרים, וכשהאשה נודרת בנזיר, יוכל הבעל להפטר, וכשהשלים לדבר על הנשואין ומה שיתחייב בשבילן מהפטר הנדרים, התחיל בענין הגירושין, שאחרי נישואין באין הגירושין, וסידר גיטין אחר נזירות, ואחר גיטין סוטה, שענינה מענין הגירושין, שהסוטה כשתזנה יש לכוף האיש והאשה על הגירושין.
 ובס' פרי צדיק (לרבי צדוק הכהן מלובלין זצ"ל פרשת נשא אות יג) הקשה, מדוע בתורה שבכתב נאמרה פרשת נזיר אחרי פרשת סוטה, ובתורה שבע"פ סידרו את מסכת נזיר קודם מס' סוטה.
 והביא את הגמרא (סוטה ב.) "למה נסמכה פרשת נזיר לפרשת סוטה, לומר לך שכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין".
 וביאר שם שהתורה שבכתב היא רמזיות, והיא הבת קול שיוצאת בכל יום שגורמת לאדם הרהורי תשובה על מעשיו, ולכן כתוב קודם את פרשת סוטה, שאחר שראה את ענין הסוטה בקלקולה, הדבר רומז לו שבעתיד יתרחק ויזיר עצמו מן היין.
 אולם התורה שבעל פה חיברה ה"חכמים" ואחז"ל "איזהו חכם הרואה את הנולד", היינו מצד חכמתו רואה מקודם שמזדמן לפניו מה שיוכל להיולד מזה ומזיר עצמו מן היין, וכן בכל ענינים, ולכן הקדימו נזיר לסוטה, משום שהיא מתייחסת לקודם המעשה.

מה היו עושים במרוקו עם השער של החלאקה?

בכף החיים (לר"ח פלאגי ס"י כז אות יג) ועוד פוסקים, כתבו שיש להזהר שלא לשרוף את השערות לאחר שמסתפר, ויש שמביאים ראיה מתוס' בנדה (שם) שכתב ששריפת כל דבר הבא מן האדם יכולה להזיק לו.
 בספר נהגו העם (לרבי דוד עובדיה מקהילת צ'פרו במרוקו עמ' רמב שונות אות ב) כתב: שאחרי התספורת הראשונה לתינוק היו נוהגות הנשים ללקט את השערות ושמים אותם בתוך הכרית של התינוק, ומביא טעם לזה שהוא משום חיבוב מצוה שבפעם הראשונה מקיים מצוות הפאות, ולכן לחיבוב מצוה שמרו על השערות שעל ידם נתקיימה המצוה כדכתיב "ראשית גז צאנך תתן לו", וישראל נקראים צאן.

האם אפשר לסמוך על תוכי בעדות?

ועבר עליו רוח קנאה וקנא את אשתו והוא נטמא (במדבר היד)
 במשנה סוטה (פרק ו' משנה א') שנינו: מי שקנא לאשתו ונסתרה אפילו שמע מעוף הפורח יוציא ויתן כתובה. ובתפארת ישראל כתב ששמע [פאפאגייא - תוכי] שאומר שנסתרה ודרך העוף ההוא לחזור ולדבר מה ששמע מאדם מדבר, ואף זה וודאי כך שמע גם הוא מאדם.
 ולכא' ניתן להוכיח מכאן שאפשר לסמוך בעדות על קולו של התוכי, ויל"ע.

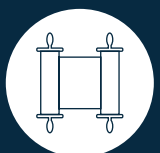
מדוע דווקא זמן ברכת כהנים הוא הזמן הראוי להטבת חלום?

(ו,כג-כד) מה תברכו את בני ישראל... יברכה ה' וישמרה.
 בגמ' ברכות (נה:) מובא: הרואה חלום ולא ידע מה חלם אם חלום טוב או חלום רע, ונפשו עגומה עליו יעמוד לפני הכהנים בשעה שעולים לדוכן ויאמר תפילת רבונו של עולם לחלום. ובס' תורת חיים (לרבי אברהם חיים שור זצ"ל - בבא קמא נה.) מבאר את הקשר שבין ברכת כהנים להטבת חלום:
 "חלום הוא אחד מששים בנבואה, וברכת כהנים כדמות נבואה היא, שהכהן העולה לדוכן לברך את ישראל הרי הוא כמתנבא והשכינה שורה עליו ומהאי טעמא אמרו חז"ל שאין להסתכל בכהנים בשעה שנושאים כפיים.
 וכיון שהחלום הוא אחד מששים בנבואה, לכך מי שראה חלום רע מתבטל הוא בששים כדרך כל דבר רע, ויפרש חלומו בשעה שחלה עליו הנבואה, כדי שתתערב נבואתו הקטנה בתוך הנבואה הגדולה, ותתבטל בששים ותהפך להיות ברכה.
 וזהו שיש בברכת כהנים ששים אותיות, רמז לחלום רע שמתבטל בששים חלקים של הנבואה הגדולה", ע"כ.

- איך יתכן שמשוון נזיר אלוקים נשא את בנות פלשתים?
- מדוע הוקם ופורק המשכן דווקא שבע פעמים?
- איזו נדבה חביבה במיוחד לפני הקב"ה?
- מדוע בסוטה נבחרה דווקא הבדיקה של מחיקת השם הקדוש?

השאלות
בפרשת
השבוע

מדוע לא אומרים "תתחדש" על נעליים? מה הטעם באמירת "לחיים", ומהו מקור סגולת אמירת "אמר רבי בנימין" למצוא אבידה

שלל טעמים ומקורות למנהגים נפוצים

לבוש בזה (מטעמים מערכת בגדים אות ז). ועוד משום סכנה שלא יפגע המחט בבשר (אוצר דו"מ עמוד 452 בשם אוצר כל מנהגי ישרון סימן ח בגד ב).

אם נחוץ לו לתפור הבגד כשהוא לבוש יטול קיסם או חוט בפיו בשעת התפירה ויאמר "ה' ישמרני מכל רעה" (ספר זכריה ענין סגולות, ספר עץ חיים בהגהות זר זהב אות ב).
ויש שלא הקפידו בדבר זה (חזו"א הובא בטעמא דקרא הנהגות חזו"א אות ל).

שליבת אצבעות הידים

יזהר שלא לשלב אצבעותיו זו בזו, והטעם: לפי שהם כוחות העליונים ומנינים ושמאלים ואין לערבם (מעבר יבוק הו"ד טעמי המנהגים ליקוטים אות נד). טעם אחר: משום ששילוב אצבעות הידים סימן להתעוררות הדינים (יסוד ושורש העבודה שער הכולל פרק יט). טעם אחר: משום ששילוב ידיים מביא לידי דאגה (ספר זכריה עניני סגולה ורפואה). ויש שלא הקפידו בדבר זה (וכן דבר זה לא נכתב במשנ"ב).

לבריאיות (אסותא) (פדר"א פרק נב)

הטעם שאדם שמתעטש אומרים לו אסותא (לבריאיות)
לפי שמיום שנבראה העולם לא היה אדם חולה אלא היה הולך בשוק ומתעטש והיתה נשמתו יוצאת מנחירו עד שבא יעקב אבינו ובקש שיחלה האדם קודם שימות (אוצר דינים ומנהגים עמוד 244).

סגולת אמירת "אמר רבי בנימין" למצוא אבידה

"אמר רבי בנימין הכל בחזקת סומין עד שבא הקב"ה ומאיר את עיניהם מן הכא (בראשית כא יט) "ויפקק אלהים את עינה ותרם באר מים ותלך ותמלא את החמת" (מדרש רבה בראשית פרשה נג יד) וכתבו המפרשים שהבאר היתה אלא שלא ראתה את הברכה וע"י בכיה ותפילה פקק ה' את עיניה וכדרך שה' פקק את עיניה כן יפקק ה' את עינינו למצוא את מה שנאבד. וסגולה לומר מימרא זו במקום שנאבד אבידה ובדוקה ומנוסה בפי כל (פניני רבינו הקה"י עמוד קיג).

אם ירצה השם

נוהגים לומר על כל מעשה שיעשה בעתיד אם ירצה השם, והטעם: על שם הנאמר במדרש (אוצר מדרשים עמוד 273) לעולם אל יאמר אדם לעשות דבר אלא בגזרת המקום שנאמר (משלי יט כא) "רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום" (אוצר דינים ומנהגים עמוד 18).
סמך לדבר: "עצת ה' היא תקום" היא אותיות אם ירצה השם (אוצר דינים ומנהגים בשם השל"ה שער האותיות עמוד ס).

לחיים בשתיית כוס יין

מקור אמירת לחיים בשתיית יין "מעשה ברבי עקיבא שעשה משתה לבנו ועל כל כוס וכוס שהביא אמר חמרא וחיי" (שבת סז, ב).

הטעם באמירת "לחיים"

לפי שנקנסה מיתה על האדם בשביל אותו היין למ"ד עץ הדעת גפן היה לכן אומרים לחיים (דעת זקנים מבעלי התוספות פרשת שמיני), טעם אחר: שהיין גרם קללה לעולם בימי נח שנשתכר, לכן אומרים לחיים דהיינו שהיין לא יזיק לנו רק שיהיה לחיים (ליקוטי הפרדס).

טעם אחר: על פי הגמרא סנהדרין (מג, א) היוצא ליהרג (במיתת ב"ד) משקים אותו לבנה בכוס של יין כדי שתיטרף דעתו שנאמר (משלי לא ו) "תנו שכר לאובד ויין למרי נפש" ולכן אומרים שהמשקה שאנו שותים יהי לנו לחיים ולא כאותו שהוציאו למות.

טעם אחר: על פי הגמרא (עירובין סה, א. סנהדרין ע, א) שאומרת "לא נברא היין אלא לנחום אבלים" ואנו אומרים שהמשקה יהיה לחיים ולא כיון ששותים לנחם אבלים.

כיסוי ראש

"אסור לילך ד' אמות בגילוי ראש" (שו"ע סימן ב סעיף ו).

מקור הדין: בגמרא בקדושין (לא, א) רב הונא בנו של ר' יהושע לא היה הולך ארבע אמות בגילוי ראש והסביר את מנהגו לפי ששכינה למעלה מראשי.

והטעם: לפי שכיסוי ראש מצביע על יראת שמים כמו שמצאנו בגמרא בשבת (קנו, ב) אמו של רב נחמן בר יצחק שהזהירנו לכסות ראשו כדי שיהא עליו מורא שמים (ט"ז ח ס"ק ג).

טעם אחר: לפי שיש בגילוי הראש משום "ובחוקתיהם לא תלכו" (ט"ז שם).
טעם אחר: משום שיש בכיסוי הראש היכר מיוחד בין עובד אלוהים לאשר לא עובדו.

תבלה ותתחדש על מנעלים

הלבוש בגד חדש נוהגים לברכו בברכת תבלה ותתחדש, אבל אין מברכים כן את הנועל נעלים חדשות, הטעם: לפי שהיו צרכים להמית בהמה אחרת בשביל עשית מנעליו וכתוב (תהילים קמה ט) "ורחמי על כל מעשיו" (רמ"א) רכג ו בשם מהר"ו בפסקיו) ומוסיף ברמ"א (שם) והנה טעם זה חלוש מאוד ואינו נראה מ"מ רבים מקפידים על זה שלא לאומרו.

תפירה כשלוש הבגד

נוהגים שאין תופרים בבגד בשעה שאדם לבוש בו (ליקוטי מהר"ח ח"א) והטעם: משום שקשה לשכחה (חופת אליהו רבה סוף שער ג כף החיים יור"ד קטז אות ריב). ולשם רע (ספר זכריה ענין סגולות)
טעם אחר: משום סכנה דעל פי רוב גומרים תפירת תכריכי המת כשהוא

להתקשר לתורה מסביב לשעון

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2

הרב **מאיר שפרוכר** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית ואידיש

שלוחה 2

הרב **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית

שלוחה 1

הרב **אפרים סגל** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 2

הרב **מרדכי שלמה פריינד** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 2

הרב **יוסף מגנוז** שליט"א
הדף היומי בהלכה • צרפתית

שלוחה 2

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

מנהג יפה ראיתי במכון תפילין שכל העוסקים בעבודת הקודש, אומרים בתחילת היום "כל מה שאעשה יהיה לשם קדושת תפילין" וצריכים לכתוב זאת על דף עם שמות העובדים ולחתום בחתימת ידם

האם מועיל לומר לשם מצוות ציצית / תפילין פעם אחת בתחילת היום, עבור היום כולו?

מסכת זבחים דף מא:

כוונה לשמה בתחילת העשייה

והסכימו אתו רבים מגדולי דורו, והגר"א קוטלר זצ"ל פקפק בזה מכח הקושיא שבסוגייתנו מבואר שנחלקו בזה חכמים על ר"מ, וכתב שכשפרש שמכוון על כל מה שיעשה מועיל לכל הדעות אכן נתבאר בזה ת"י האחרונים שלקרו אורה מועיל ולהגרי"ז יש לדון שלא מועיל או שכיון שפירש מועיל ועוד פקפק מכמה טעמים והסכים עמו חמיו הגר"א זצ"ל בעל האבן האזל.

להלכה:

בשו"ע הלכות ציצית סי' י"א כתוב שבעשיית ציצית צריך לומר "בתחילת עשייתו שהוא לשמה, וביאר הגר"א שמספיק לומר בתחילה מכח הכלל שעל דעת ראשונה הוא עושה, וזה כפי שנתבאר שמועיל בכוונה לשמה דעתו הראשונה.

וכ"כ השו"ע בסי' ל"ב לגבי כוונת עיבוד הקלף ולגבי כוונת הכתיבה שיאמר בתחילת העשייה שעושה לשמה.

וכתב הבה"ל (סי' י"א) שאם אומר בפירוש שכל מה שיעשה יהיה לשם מצוה בזה עדיף ומועיל גם בלי הטעם שעל דעת ראשונה הוא עושה, שדין דעתו הראשונה מדובר כשהתחיל את עשייתו כהוגן ולא פירש שממשיך כן, ובכל זאת אומרים שמסתמא כוון למה שאמר בתחילה, אבל כשפירש שכל מה שיעשה יהיה לשמה בודאי כשר, והוכיח זאת מתוס' בזבחים דף ב: וכ"כ הגר"א קוטלר לגבי היתר עיסקא שכיון שמפרש בפיו על כל מה שיעסוק מועיל גם לדעת רבי מאיר בסוגייתנו, {אך פקפק מטעמים אחרים ע"ש}.

העולה להלכה למעשה:

היתר עיסקא

א. לגבי היתר עיסקא לכתחלה גם אם חתם היתר עיסקא בודאי יש לפרש על כל עיסקא שעושה שיהיה ע"פ ההיתר עיסקא שחתם, וכן מורה מו"ר ראש בית ההוראה לעניני ריבית הגר"פ וינד שליט"א בשטרות היתר עיסקא שפרסם לציבור, מאחורי כל שטר מודגש כי יש להקפיד לפרש בכל עסק שהוא ע"פ היתר עיסקא, ואם שכח לפרש יש אומרים שמועיל בדיעבד ויש סוברים שאינו מועיל.

עשיית ציצית ותפילין

ב. בעשיית ציצית ותפילין יש לומר בפה שעושה לשמה, ומועיל לומר בתחילה ואין מעכב לומר שוב, כיון שעל דעת ראשונה הוא עושה.

אפית מצות

ג. באפית מצות רגילים לומר בתחילת עסקו במצות כל מה שאני עושה יהיה לשם מצת מצוה, ובזה מועיל גם בלי הדין של דעתו הראשונה.

חתימת העושים תפילין - "עטרת תפילין"

ד. מנהג יפה ראיתי במכון תפילין בחיפה לעשיית בתים ללא קפלים, שכל העוסקים בעבודת הקודש בכניסתם למכון בתחילת היום אומרים שכל מה שאעשה יהיה לשם קדושת תפילין וצריכים לכתוב זאת על דף עם שמות העובדים ולחתום בחתימת ידם, ובכך סמוכים ובטוחים שלא ישכחו מלעשות לשמה.

דנו הפוסקים בעשיית ציצית שצריך להיות לשמה, וכן עיבוד תפילין צריך להיות לשם קדושת תפילין, וכן כתיבת סת"ם צריך להיות לשם קדושה, ואפית מצות לשם מצות מצוה, האם צריך כל הזמן לומר ולחזור ולומר לשם מצות מצוה, או שמספיק שבתחילת העשייה יאמר שעושה לשמה וממילא כל המשך העשייה נחשב לשמה שכל העושה על דעת ראשונה הוא עושה.

קושיא בענין על דעת ראשונה

הנה בדף ב: אומרת הגמרא שאף אם לא אומרים בקדשים שסתמא לשמה בכל זאת מועילה מחשבתו בתחילה לכל ההמשך שיחשב לשמה משום ש"כל העושה על דעת ראשונה הוא עושה", ובעוד שבדף ב: מופיע כלל זה כדבר פשוט ומוסכם, הנה בסוגייתנו (דף מא:): לגבי פגול במנחה הניתרת בקומץ ולבונה והפגול נעשה בשניהם, אם פגל בשעת קמיצה ואח"כ בלבונה עשה בשתיקה, לדעת רבי מאיר המנחה מפוגלת משום ש"כל העושה על דעת ראשונה הוא עושה", ואלו דעת חכמים שאינה פיגול, והלכה כמותם, הרי שהם חולקים על הכלל ש"כל העושה על דעת ראשונה הוא עושה".

שתי דרכים והוצא מביניהם

ויש בזה שתי תירוצים שיש מהם השלכות הלכתיות:

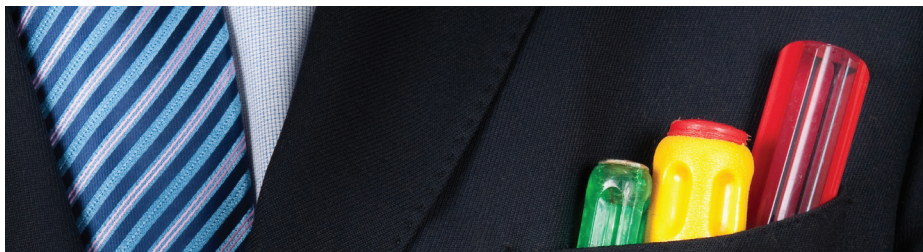
א. הקרן אורה (דף ב:) תי' שרק לגבי לשמה שהוא מחשבת היתר, וזהו מצות הקרבן לכן מבינים שעל דעת ראשונה עושה, אכן בפיגול הדבר אסור מן התורה לפגל, ממילא אין לתלות שימשיך במחשבות עבירה.

ב. בח"י הגרי"ז מבריסק תי' שלגבי לשמה המצוה שיעשה את ההקרה לשמה כראוי לקרבן, וזה רק ענין של כוונה נכונה בזה מועיל לומר ש"על דעת ראשונה הוא עושה", וביאר בזה מתיקות לשון רש"י בדף מא: שכשביאר דעת חכמים שסוברים שאינו פיגול שלא הולכים אחר דעת ראשונה, ביאר שמחשבה בקדשים היא דיבור, וכוונתו שכיון שפועל דין חדש חייב להיות דיבור ולא מחשבה ולכן לא אומרים על דעת ראשונה.

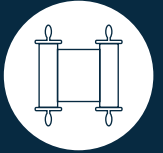
העולה לדינא מבין שני התירוצים - כוונה הפועלת ענין חדש ואין בו איסור, שלפי תירוץ הקרן אורה בכל דבר שהוא מותר מועיל דעתו הראשונה, אך לפי תירוץ הגרי"ז זצ"ל לא מועילה דעתו הראשונה לפעול ענין חדש אף אם אין בו איסור.

התר עיסקא - על-דעת ראשונה

ובזה יוצא בדיון "היתר עיסקא" כללי שאדם חותם שכל מו"מ שיעשה יהיה ע"פ היתר עיסקא אם מועיל על כל מה שיעסוק בעתיד, שהזכרנו (בגליון פרשת אחרי קדושים) שנחלקו בזה הפוסקים, דעת האדמו"ר מלובלין הגר"ע איגר זצ"ל בספרו תקות רבים שיועיל בדיעבד גם אם לא יזכיר בשעת העיסקא שכוונתו בתורת היתר עיסקא, מכח הדין ש"על דעת ראשונה הוא עושה"

סיכום שבועי בדרך היומית בהלכה

שרה ליק
052-7181253

האם אפשר ליצור 'בסיס לדבר האסור' באמצע שבת? מצאת מוקצה בכיס בשבת - האם מותר להמשיך וללבוש את הבגד? כיצד יש לנהוג במחלוקת בין הפוסקים לתורת הקבלה?

מהלכות 'בסיס לדבר האסור'

- חפץ שמותר לטלטלו בשבת, שהניחו עליו, לפני שבת, חפץ של מוקצה, על דעת שיהיה מונח שם במשך השבת, והיה מונח עליו בזמן בין השמשות של כניסת השבת - נעשה בכך 'בסיס לדבר האסור'.
- חפץ של היתר שהונח עליו מוקצה באמצע השבת - נחלקו הפוסקים אם חל עליו דין 'בסיס לדבר האסור' למשך הזמן שהמוקצה מונח עליו, והמשנה ברורה מצדד כדעת המקלים.
- חפץ של היתר שיחדוהו בימות החול להיות בסיס לחפץ מסוים של מוקצה, וכבר השתמשו בו בימות בחול למטרה זו - נחלקו השולחן ערוך והרמ"א אם אינו ככלי 'שמלאכתו לאיסור'.
- חפץ של היתר שיש בו חלק עיקרי וחלק טפל - מוקצה המונח על החלק הטפל, אינו הופך את החפץ כולו ל'בסיס לדבר האסור', ומותר לטלטלו.
- בגד שיש בו כיס, ושכח בתוכו מוקצה - אין הכיס והבגד נחשבים כ'בסיס לדבר האסור', ומותר לטלטל את הבגד, אך חובה לנער ממנו את המוקצה לפני הטלטול.

מהלכות 'מוקצה'

- חכמינו ז"ל תיקנו שלא להניח בשבת דבר מוקצה על גבי דבר המותר בטלטול, ואיסור זה מכונה: 'ביטול כלי מְהִיכְנוּ', כלומר, ביטול כלי מסוג השימוש שהיה מוכן (- ראוי) לו קודם לכן.
- דבר שהוא מציאות חדשה שלא היתה קיימת כלל בערב שבת והתחדשה בשבת - אף שהוא ראוי לשימוש המותר בשבת, הריהו 'מוקצה' ואסור בטלטול ובשימוש.
- טלטול מוקצה 'מן הצד', דהיינו באמצעות דבר אחר, אסור בשבת כאשר הוא נעשה לצורך המוקצה, כגון שהמטרה היא להעביר את המוקצה למקום אחר כדי למנוע ממנו נזק במקום שבו הוא מונח.
- במקרים מסוימים התירו חכמים לטלטל את המת בשבת, אם משום בזיון המת, ואם משום בזיון החיים, ואם משום שחששו שמא יבואו לעשיית מלאכה לצורך המת.

מהלכות מלאכת 'הוצאה'

- רשות הרבים שרוחבה שש עשרה אמה, אסור מדאורייתא להוציא אליה וממנה בשבת, ולטלטל בה ארבע אמות, ונחלקו ראשונים אם רשות הרבים שלא עוברים בה 'שישים ריבוא' אנשים בכל יום, נחשבת לרשות הרבים מדאורייתא. ולהלכה - אם כי אין למחות ביד המקלים, יש להחמיר.
- המוציא אדם בשבת מרשות היחיד לרשות הרבים - אינו עובר על איסור תורה של מלאכת 'הוצאה'. ואף אם אדם זה לבוש בבגדים, אין איסור בהוצאת הבגדים, כיון שהם טפלים לגוף.

הלכות שבת שונות

- העושה מלאכה בשבת בכוונה, אך אינו עושה אותה לצורך המטרה הקבועה של אותה מלאכה, הרי זו 'מלאכה שאינה צריכה לגופה'. ולדעת רוב הראשונים אסורה מלאכה כזו רק מדרבנן.
- אמירה לגוי לעשות מלאכה בשבת אסורה מדרבנן. והתירו חכמינו ז"ל צורך מצוה, או ל'צורך גדול'.
- מותר לאדם להחזיק בידו בגד או טלית מעל לגופו, על מנת להגן מפני החמה או הגשמים או לצורך אחר, כיון שאוהל המוחזק בידי אדם אינו אוהל.
- כאשר קיימת מחלוקת בין הגמרא והפוסקים לבין הזוהר ותורת הקבלה - בדבר שאין בו קולא וחומרא, יש לנהוג כדברי הגמרא והפוסקים; וכשיש בצדדי המחלוקת קולא וחומרא, יש להחמיר.

גליון 310
שנה ז' תשע"חסיפורי
צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תורה למשפחת קלייטן על האשיר לשריתמש בתמונה

סיפורי חז"ל

מסופר בתלמוד: בעיר בבל היה עשיר אחד שעשה עוול לעני אחד, והעני החליט לתבוע את העשיר לדין תורה, הלך העני לבית דינו של רב שהיה גדול הדור ואמר: ברצוני לתבוע את עשיר פלוני לדין תורה שעשה לי עוול, רב שלח אחרי העשיר להזמין אל בית הדין, אך העשיר מחמת גאותו סירב לבוא ולהתדיין עם אותו עני, ואמר לשליח: וכי אני אבוא להתדיין עם אותו עני? והרי אם יבואו כל הגמלים של הערבים, לא יוכלו לשאת את מפתחות האוצרות שלי מחמת רוב עושרי. ולכן אין זה מכבודי לבא לבית הדין. כששמע רב כך, אמר: מדוע מתגאה זה בממון שאינו שלו? יהי רצון שתהא קללה בממונו, מיד יצאה גזירה מהמלך שיכנס הוא וכל אוצרותיו לטמיון לאוצר המלך. מיד בא העשיר לפני רב בבכיה, וביקש שיתפלל עליו שהמלך יחזיר לו את ממונו, וכן היה שהמלך החזיר לו.

(ירושלמי נדרים ט' – ד')

פרשת השבוע

מצויות כלל שם בעולם העליון, ולעומת זה ידעתי גם כן ששם ישנן סחורות כאלה הדרושות לנו פה, התחלתי לסרסר ששני הצדדים יעשו חליפין בסחורותיהם, פניתי אל השם יתברך ואמרתי לו, כאן ישנם חטאים עוונות ופשעים שאינם שכחים כלל בשמי מרום, וכנגד סחורות אלו שלנו, ישנן אצלך וברשותך סחורות כאלה שאנחנו דרי מטה וקוקים להם, כמו מחילה, סליחה וכפרה, ובכך נעשה חליפין סחורה כנגד סחורה, ולאחר משא ומתן ארוך נגמר העסק בינינו, החליפין יצאו לפועל, עכשיו אני שואל אותך בתור סרסור מנוסה, כמה למשל מגיע לי לפי דעתך דמי טירחה? רבנו, השיב הסרסור, מבין אני כי היתה לו עבודה מרובה וטרחה יתירה עד שהביא את החליפין האלה לידי גמר, ובודאי מגיע לו דמי סרסרות בעין יפה, אבל אין אני בקי בעסקים כמו אלה ואיני יכול לקבוע את שכר הסרסרות כראוי, השיב רבי לוי יצחק: אין אני אף להתעשר, אני דורש דמי סרסרות, בני חיי ומוזוני, מה דעתך האם אני מגדיש את הסאה בדרישתי זאת? לפי דעתך, השיב הסרסור אין רבנו דורש גדולות, ומן היושר והצדק למלאות דרישתו. פני רבי לוי יצחק קרנו וענה ואמר: עכשיו אני נותן את דמי סרסרותי במתנה גמורה ומוחלטת לכלל ישראל. מעין זה עושים הכהנים, מקבלים תחילה את ברכתו של הקדוש ברוך הוא מהשליח צבור, ולאחר שהם כבר נתברכו יכולים הם לברך את ישראל.

כה תברכו את בני ישראל וגו' (ו' כ"ג) איתא בשם הגר"ע יוסף זיע"א: יש להבין מדוע צריך השליח ציבור להקריא לכהנים את ברכת הכהנים תיבה בתיבה, וכי הכהנים לא יודעים בעצמם לומר את שלושת הפסוקים הללו בעל פה? והענין הוא כך, ידוע שאין הברכה שורה בדבר שהוא ריק, קודם כל צריך שהאדם בעצמו יתברך בברכות ואחר כך יוכל הוא לברך אחרים, בבחינת טופח על מנת להטפוח. ועל כן בתחילה מקבל הכהן את ברכת הקב"ה מהשליח ציבור, ולאחר שהכהן מתברך יכול הוא לברך את הציבור. ומסופר מעין זה על הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זיע"א, כי פעם אחת במוצאי יום הכפורים שלח והזמין אליו את אחד הסרסורים שבעיר. כשבא שאל אותו רבי לוי יצחק אם הוא בקי היטב בטיב הסרסרות? כן רבנו, השיב הלה הלא הסרסרות זאת אומנותי ופרנסתי מעודי ועד היום הזה. האם נודמן לך לסרסר באיזה עסק גדול וקבלת דמי סרסרות ביד רחבה? שאלהו רבי לוי יצחק. כן, החזיר הסרסור, בימי חיי באו לידי כמה עסקים גדולים שדמי הסרסור עלו לכמה מאות רובלים. אם כן אמר לו רבי לוי יצחק, רצוני שאתה בתור בעל נסיון תפסוק לי את דמי סרסרותי מה שמגיע לי מאת הקב"ה, היום הייתי סרסור בינו כביכול ובין ישראל, ועסק גדול הבאתי לידי גמר, ידעתי כי פה בעולם התחתון מוצאים לפרקים בידי בני ישראל סחורות כאלה שאינן

זמני השבת

זמני יציאת שבת

ירושלים: 8:18 ת"א: 8:20 ר"ת: 8:54

נשא

זמני כניסת שבת

ירושלים: 7:00 ת"א: 7:15

מסכת יסוריו של שלוחה דרבנן מארץ ישראל

לא כימינו הימים ההם, לא כל מי שהציע עצמו לשמש כשד"ר שלוחה דרבנן מארץ ישראל לגולה וכה בתפקיד נכבד זה, תוך בירור אחר בירור היו יהודי ירושלים מטילים את המינוי על תלמיד חכם מופלג ומיוחד במינו, אשר בנוסף לתורתו נמצאו בו כל התכונות והמעלות הדרושות כדי לייצג את ירושלים, השד"ר היה גם חייב להיות מחונן בכח הסברה כדי להגדיר ליהודי התפוצות את גודל ערך התמיכה ביושבים בהר ה' וכדי להסביר משום מה מחוייבים אלה להעניק לאלה, ואכן בכל מקום בקהילות הגולה כאשר היה שד"ר מארץ ישראל מגיע, חלקו לו כבוד רב, הכל רצו לדעת על הנשמע בארץ הקודש, ואירוחו של השד"ר היה לכבוד גדול למארחו. בתולדות הישוב בארץ ישראל מצויינים כמה וכמה גדולי ישראל, שנודעו כגאונים וקדושים אשר שימשו כשדרי"ם, ביניהם היו גם אחדים אשר ניצלו את ביקורם בחוץ לארץ כדי להדפיס שם את ספריהם, מכיון שבארץ עדיין לא היתה האפשרות לכך.

באחד הימים כשנתיים אחרי הקמת שכונת מאה שערים בעיה"ק ירושלים ת"ו, נקלעה חברת הבניה לקשיים כספיים, ובאין ברירה לפנייהם הטילו על אחד מחכמי ירושלים ורבי יהושע חיימזון שמו, את היציאה לגולה לצורך התרמת קהילות ישראל לטובת השכונה. תלמיד חכם מופלג היה, וראש וראשון לכל דבר שבקדושה, רבני ירושלים שיגרו מכתבים לכל ערי אירופה, וביקשו מראשי הקהילות לקבל את שלוחה של ירושלים בפאר וכבוד, ולהושיט לו יד נדיבה כדי שחברת מאה שערים תחלץ ממצוקתה ותוכל לברך על המוגמר במפעל הגדול של בנין עיר הקודש. כל ראשי העדות בירושלים, האשכנזים והספרדים גם חתמו על כתב השליחות, ורבי יהושע חיימזון יצא לדרכו.

בלונדון היה אז יהודי נוכח ורמאי, אשר שמע שליחותו של רבי יהושע חיימזון הגיע לאוזניו, הוא הבין כי יהדות אירופה בודאי תפתח את ארנקה לשליחה של ירושלים, והקהילות יושיטו לו יד נדיבה, והוא החליט להתחפש לשד"ר ירושלים ולהופיע בקהילות אירופה בשמו של רבי יהושע חיימזון, בדרכים שונות עלה בידו לזייף את חתימותיהם של רבני ירושלים ושל ראשי הכוללים, ובידעו כי רבי יהושע הירושלמי שוהה במדינת פולין ורק אחרי כן יגיע לאיטליה, הקדימו ובא לפניו וישם פעמיו ראשונה לאיטליה, בינתיים קיבלו כבר רבני איטליה את איגרותיהם והמלצותיהם של רבני ירושלים אשר בישרו על בואו של השד"ר רבי יהושע חיימזון, ובאותו שבוע ממש הגיע למדינה זו השד"ר המדומה, וכתביו המזויפים בידו, הוא התקבל בכבוד והדר, והוצף בתרומות ונדבות, בכל אשר פנה היו דלתות ישראל פתוחות לפניו לרווחה ורבים ששו על שזכו וביתם נעשה לו אכסניה. השהות באיטליה נעמה לו ביותר ודרכו חזרה ללונדון לא אצה לו, אך ביני לביני סיים רבי יהושע הירושלמי את שליחותו ביתר ארצות אירופה ואף הוא עשה את דרכו לאיטליה, חנייתו הראשונה היתה בעיר ליורנו העיר אשר בה קבע לו השד"ר המדומה לשביתה בשבועיים האחרונים, לפני שנכנס רבי יהושע הירושלמי לעיר בה עמד לבקר, נוהג היה לשגר ביד שליח שנתלווה אליו במסעו מכתב לרב העיר, ולציין את יום היכנסו לעיר כדי שתוכן לו קבלת פנים נכבדה כיאות לכבודה של ירושלים אותה הוא מייצג, אף עתה נהג כן והעביר מכתב לרבה של ליורנו, רבה של ליורנו נדהם למקרא המכתב, הוא שלח מיד אחרי השד"ר

הראשון והראה לו את דבר האיגרת, אך הלונדוני לא איבד את עשתונותיו כפי הנראה כבר הכין עצמו לכך, ונענה, בודאי רבי איזה נוכל עלה על עקבותי אחרי שסבר כי אין אני נמצא בעיר, ובעצם כבר שמעתי אודות הרמאי מזה עידן ועידנים, הרב קיבל את הדברים ועבר לסדר יומו, אך בליבו שמר את הדבר והרגיש כי משהו עומד להתרחש.

רבי יהושע הירושלמי הגיע לליורנו בערב שבת, ולתדהמתו לא יצא איש מבני העיר לקבל את פניו, דבר שלא הסכין אליו בכל ימי שליחותו, ושלא כפי שנהגו יהודי אירופה מאז ומעולם בהגיע שד"ר מירושלים, אך הוא תלה את הדברים באבדן מכתבו ששיגר אל רב העיר, וסבר שרק משום כך אין יודעים בעיר זו על בואו, באין ברירה לפניו נאלץ להתארח באחת האכסניות שבעיר, ולמחרת בבוקרה של שבת עם שחרית, ביקש רבי יהושע מאחד ממשרתי האכסניה שיוליכוהו לבית הכנסת הגדול שבעיר, שם מתפלל הרב, הם הגיעו לבית הכנסת אל היה מלא מפה אל פה, ורבי יהושע ביקשוהו שיגש במחילה מכבודו אל הרב ויאמר לו כי השד"ר מירושלים הגיע, רבי יהושע שיער כי תיכף כאשר ישמע הרב על בואו הרי יקום לקראתו ויושיבהו במקום הראוי לכבודו של שד"ר מירושלים, אך לתדהמתו ולאכזבתו הרבה, קרב אליו שמש בית הכנסת והראה לו באצבעו בשם הרב ובשם הגבאי, לשבת מאחורי התנור במקום המיועד לפשוטי העם. השד"ר המדומה ישב לו בינתיים בהרחבה בכותל המזרח סמוך למקומו של הרב, ובין מתפללי בית הכנסת כמה מהומה נוראה, הנה יושב השד"ר הירושלמי רבי יהושע במקומו וכאן מופיע לו רמאי ונוכל, ועודו מתחצף לבקש שיחלקו לו כבוד ושישיבוהו במקום נכבד, הראיתם מימיכם שיהודי יתדרדר למדרון שכזה? כמה מן המתפללים לא שלטו ברוחם ניגשו אל האורח והטילו בפניו דברים כדרכונות, היתכן שיהודי בעל הדרת פנים יעסוק בנוכלות כה שפלה, למעול מעילה כה איומה בכספי הקודש של יהודי ירושלים? הם אף הזהירוהו שאם לא יודה בחטאו ברבים, הרי עם צאת השבת יובילוהו אסור בנחושתיים לבית הסוהר, תוך רגעים אחדים הרימו עליו כמה מהמתפללים ידיים אגב הודעה שקלונו נתגלה ברבים רק משום שהשד"ר מירושלים הקדימהו לבוא אל העיר, אך רוחו של רבי יהושע לא נפלה, הוא לא שעה כלל לא לגידופים ולא להרמת הידיים, רק עתה התחיל להבין כי נוכל מסתובב בעיר כבר שבועיים בשמו, הוא הבין כי צריך לפעול מיד כדי שהנוכל לא יספיק לברוח תיכף בצאת השבת, ולכן עלה על הספסל והכריז:

"מורי ורבותי, אני הוא השד"ר האמיתי מירושלים, ואם ישנו כאן בבית הכנסת אדם המופיע בשמי וטוען שבא בשם רבני ירושלים, הוא הרמאי והנוכל." תואר פניו ההדור של רבי יהושע ודבריו שנאמרו בתקיפות, השפיעו על המתפללים, ואחדים מהם חזרו אל הרב ולחשו באוזניו כי לפניהם תעלומה סתומה כי לפי הנראה מחזותו של האורח הרי אין כאן שקר כל עיקר, אדרבה נראה מאד שהאורח הוא אדם חשוב והגון ודרושה חקירה מדוקדקת בנדון כדי לעמוד על האמת, הרב ענה להם בלחישה כי הוא חשד בדבר כבר מיד עם בואו של השד"ר הראשון, אך דרש התנהגות זוירה ביותר ובינתיים פקד להשאיר את האורח על מקומו. לפי הוראת הרב כיבדו את השד"ר הראשון ב"עליה" חשובה בששי, ואת האורח הטוען כי הוא השד"ר האמיתי ב"שביעי", רבי יהושע הירושלמי עולה על הבימה, עשרות עיניים צופות לעברו, הוא ברך את הברכה הראשונה לפני הקריאה, ולאחר שבעל – קורא סיים את הפרשה, ברך רבי יהושע את הברכה השנייה, כאשר הקהל כולו אינו מסיר את עיניו ממנו.

שנאת היצה"ר לאדם

חז"ל כינו את היצה"ר בשבע שמות, ואחד מהם שונא. אמנם אין לו לאדם שונא גדול מיצרו הרע, לכתחילה מסיתו ומדיחו מחיי העולם הבא ע"י פתוייו והסתותיו לחיי העולם הזה, ואם האדם הולך אחר עצת יצרו, אז הוא מדיחו גם מחיי עולם הזה, כי ע"י רבוי העבירות פס כוחו ואבד חילו ומת קודם זמנו רח"ל.

משל למה הדבר דומה: לגביר אחד שהיה זקוק לאפוטרופוס על נכסיו הרבים רימצא איש מוכשר ומסוגל לעבודה זו, ויקבלהו במשכורת של מאה זהובים לשבוע. ויוודע דבר זה לשונאו של האפוטרופוס, ויבוא בחשאי אל הגביר ויאמר לו, הלא יודע אני כי יש לך בית גדול רחב ידיים ואינו מכניס לך שום ריווח מפני שאין איש שישגיח בעין פקוחה על סדרי הבית וגביית שכר הדירה, אכן זה האיש המכהן אצלך בכהונת אפוטרופוס, הוא חכם ונבון, לכן תעבירו מנכסיך ותושיבו בביתך, לשמרו ולנהלו, ואפוטרופוס לנכסיך תמצא כבר איש אחר. הגביר נתפתה ויעביר את האפוטרופוס מנכסיו לביתו, וכמובן הוריד את משכורתו בהתאם לעבודתו המועטת, כי שמירת הבית אינה דורשת עבודה רבה כאפוטרופוסות נכסים, ממאה זהובים על שלושים זהובים לשבוע. אחרי עבור זמן מה ויתחרט שונאו גם על מה שהמציא לאפוטרופוס פרנסה אף של שלשים זהובים לשבוע, וילך רכיל וירגל על האיש הזה אצל אדוניו עד שנסתלק גמ ממשרה פחותה זו.

והנמשל: כן ממש עושה היצה"ר, כשרואה אדם הולך לתומו ירא אלקים ומקיים התורה, א"כ יודע הוא היצר שיש לה לנשמה רווח גדול לעולם הבא, מתחיל להסית את הגוף שישתדל יותר להטבת מצבו הכלכלי בזה העולם, ואח"כ בראות היצר כי עצתו נעשתה, ויאמר לנפשו למה לי להמציא לשונאי פרנסה טובה אפילו בעולם הזה, ויוסף להדיחו ולפתותו לעבירות בגופו ובממונו, עד שכלתה פרוטה מכיסו וגופו הולך ומתנוון.

(בשם הגה"ק ה"חפץ חיים, זיע"א)

לפתע פתאום פרץ רבי יהושע בבכי מר והכריז: ריבונו של עולם אתה הוא היחיד היודע את האמת, עשה נא למען כבודך של ירושלים, הראה את גדלך ואת תפארתך למען כבודם של חכמי ירושלים ואביוניה, שלא יכלמו בי שולחי ושלא יתאכזבו ממי שעניניהם נשואות אליו, הס הושלך בהיכל בית הכנסת, פני כולם צמודים אל הבימה, מעיניו של רבי יהושע זולגות דמעות ללא הפוגה ושפתותיו דובבות עתה תפילה חרישית. והנה קרה הנס, והכל אצו רצו אל הבימה, כל גופו של השד"ר הראשון והמדומה התחיל רותת ברעדה מבחילה, הוא עוד הספיק לומר: "רבי יהושע אני הוא הנוכל ואתה הוא הצדיק" ונפל מתעלף. עתה אצו כולם להציל יהודי מתעלף, המתעלף הוצא לעזרת הנשים, הקהל כולו נשאר על עמדו מוכה הלם, ואילו אחדים ניגשו אל רבי יהושע וביקשו את סליחתו, גם הרב שהיה נרגש מאד מן המאורע, ניגש עתה לבקש את סליחתו של שליח ירושלים והזמינו לסעודת שבת בביתו. יהושע קיבל את הזמנתו, ומיד אחרי התפילה יצא הקהל כולו ללוות את רבי יהושע אל בית הרב, תוך שירה וזמרה והודיה לה' על שזכו לראות את נפלאותיו, בזכותם של יהודי ירושלים. שמו של רבי יהושע יצא לתהילה גם בכל המדינות הסמוכות, בכל מקום בואו הוקירוהו כאיש אלקים, והושיטו לו יד נדיבה בכפליים, ואכן הצליח במסעו זה לרווחתם של יהודי ירושלים בכלל ושל חברת מאה שערים בפרט.

אך סאת תלאותיו עדיין לא נמלאה, בדרך חזרתו לארץ ישראל עם מלווהו רבי אברהם לייב אף הוא יהודי ירושלמי, נשא עמו רבי יהושע על הספינה סכום כסף עצום אשר הצניעו בכל לילה מתחת למראשותיו, ואילו רבי אברהם לייב היה מתייצב לשמירה על האוצר היקר, האניה היתה יוונית ואף מלחיה ברובם יוונים, והיו כמה מאלה שהבחינו כי יהודי זה נושא עמו אוצר של כסף וזהב, תאוות הבצע התלקחה בקרבם והם החליטו לרצוח את שני היהודים ח"ו, להשליכם הימה ולעשוק את כספם. בלילה כאשר כל הנוסעים שקועים היו בתרדמה, חברו המרצחים לבצע את זממם השפל, אחד מהם פתח את דלת חדרו של רבי יהושע בחשאי, תחב את ידו מתחת לבגדיו והוציא חרב לטושה ונוצצת, ויהי אך הריק את חרבו ועמד לנעצה בגופו של רבי יהושע, יבשה ידו, החרב נפלה ארצה ורבי יהושע התעורר בינתיים, כאביו של היווני היו נוראים, ולקול צעקותיו התקהלו שם מיד כל נוסעי הספינה, אשר לתדהמתם התגלה לעיניהם המחזה המחריר, רבי יהושע שוכב על מיטתו, על הארץ מונחת חרב ארובה ונוצצת, ולידה עומד אחד ממלחי הספינה, והוא צועק מחמת כאבי ידו אשר יבשה פתאום, עתה הגיעה גם כל חבורת הרוצחים אשר אימתו של רבי יהושע נפלה עליהם, הם כרעו לפניו על ברכיהם, ביקשו את סליחתו על מחשבתם הרעה והתחננו שיתפלל לרפואתו של חברם, רבי יהושע נענה להם ועוד באותו יום חזרה ידו של היווני לאיתנה ושם שמים נתקדש. לשכונת מאה שערים היתה מאז חזרתו של שד"ר זה הרווחה, ועוד ימים רבים לאחר מכן קבע רבי יהושע חיימוון ואחריו גם צאצאיו, את אותו יום בו ניצל ממות ליום משתה והודיה לה'.

צין אדם לחברו

הצדקנית שעמדה בנסיון

מעשה במשפחת אחת שהתגוררה בירושלים העתיקה לפני עשרות שנים, באותה תקופה יום כביסה למשפחה היה מהעבודות הקשות במשק הבית, עקרות בית של היום עם מכוונות הכביסה האוטומטיות, לא יכולות לתאר לעצמן את הקשיים שהיו כרוכים בעבודה מאומצת זו. ובכן בשעה טובה ומוצלחת, אחרי כשש שעות עבודה מפרכת, תלתה עקרת הבית כנגד השמש שני חבלים מלאים בכביסה על שתי קורות לאורך החצר. בצהרי היום נכנסה אחת השכונות לחצר כשהיא צועדת לביתה, משום מה נראו לה שתי הקורות האלכסוניות וחבלי הכביסה התלולים עליהם כמפריעים לה בדרך הילוכה, וכי המעבר בחצר לא מספיק רחב בעבורה לעבור בו. במקום לקבל זאת בהבנה ולשמור על יחסי אנוש בין שכנים, ולכוף מעט את הראש כדי לעבור. ברגע כמימרא תקף אותה יצרה ואחזה בולמוס של כעס ונקמה, נכנסה בזריזות לביתה, תפסה מספריים, יצאה לחצר וחתכה את שני החבלים מלאי הכביסה, כל הכביסה הצחה והנקיה לאחר עמל מפרך נפלה ברעש על אדמת החצר הבלתי מרוצפת. האשה בעלת הכביסה עמדה לרגע כהמומה בפני המבחן הקשה, לפי הטבע האנושי היתה לכאורה צריכה להתפרץ בצעקות וקללות על השכנה ופעולתה המרושעת, כל היצרים האפלים התלקחו

בקרבה דרוכים כאש עצורה, אך האשה שאבה לפתע כוחות אדירים ממעיין אמונתה הצרופה והזכה, בתוך שניות גורליות גועשות התגברה על הנסיון הקשה, חסמה את שפתיה והצדיקה עליה את דין שמים, מסתמא זה מגיע לי ותהא צרתי כפרתי. היא אספה את הכביסה מהארץ, שטפה והסירה את הליכלוך, חיברה וקשרה את החבלים והלכה למגרש שכונת בתי מחסה ותלתה שוב את הכביסה בכבר הגדולה. בשעות הערב הביאה את הכביסה היבשה לביתה במצב רוח טוב, פרשת הנסיון טרם באה לסיומה, בעלה של האשה חזר הביתה אחר תפילת ערבית והיא לא מספרת לו ממה שקרה לה בחצר, דומה כי הנסיון השני גדול הוא מהראשון, כי הרי דאגה בלב איש יסיחנה, ומה עוד שמקרים כאלו עלולים לקרות לה שוב בעוד ימים ספורים מאותה שכנה רעה, אולם היא מתאפקת שנית ושותקת. הדבר היה נשאר בהעלם לולא אותה שכנה עצמה, שנכנסה בלילה מבוישת לבית חברתה וביקשה לסלוח לה מאותה תקרית מכוערת. היא סיפרה כי בתחילת הלילה קיבל הילד שלה חום גבוה מאד באופן פתאומי, והיא תולה זה כעונש מן השמים על רשעותה היום בצהרים. אותה צדקנית גבורת הרוח סלחה ומחלה לה. וזכתה שלשנה הבאה לאחר שנים של ציפה נולד לה בן שהיום הוא אחד מתלמידי החכמים הגדולים של ירושלים עיר הקודש.

תילולא דצדקיא

שבת קודש י"ב סיון
רבי יצחק ב"ר שמשון כ"ץ מפראג
(חתן המהר"ל - שפ"ד)
הרה"ק רבי מנחם מענדל מבאר
(תלמיד הבעש"ט - תקכ"ה)
הרה"ק רבי אברהם מסלונים ב"ר נח (תשמ"א)

יום ראשון י"ג סיון
רבי אפרים ב"ר יעקב מוילנא (ש"ת שער אפרים - תל"ח)
הרה"ק רבי עזריאל ב"ר צבי מפליצק (עץ הדעת טוב - תלמיד המגיד - תקפ"ה)
הרה"ק רבי יצחק אייזיק (חקל יצחק) ב"ר יוסף מאיר מספינקא (תש"ד)

יום שלישי ט"ו סיון
יהודה בן יעקב משבטי קה (ב"א שי"ד)

יום רביעי ט"ז סיון
הרה"ק רבי מרדכי מנחם מענדל מווארק ב"ר ישראל יצחק (תרכ"ט)
הרה"ק רבי שלום אליעזר מראצפרט הי"ד ב"ר חיים מצאנו (תש"ד)

יום חמישי י"ז סיון
הרה"ק רבי אהרן מקארלין ב"ר אשר (בית אהרן - תרל"ב)

יום שישי י"ח סיון
הרה"ק רבי ישכר דוב מראדושיץ ב"ר יצחק (תר"ג)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

מאת הרה"ג נמילאל הכהן רבינוביץ שליט"א
מח"ס "גם אני אדון" ו"פרשם יוסף הדר"ם על המעדים.

חינוך הבנים (ה')

א) המלמד את התינוקות, אבג"ד, ונקודות וטעמים ומקרא, אף שאינו נחשב כל כך בעיני הבריות, באמת מעלתו גדולה מאד, יען כי הוא מלמד להביל פה שאין בו חטא, והוא מלמד הראשית של התורה, וכל מלמד ילדים קטנים ביותר, מעלתו גדולה יותר, אף שבעיני בני אדם נחשב לקטן יותר. ("בן יהוידע" על מסכת בבא בתרא דף ח: בד"ה ומצידיקי. עי"ש)
ב) רופא שאומר לאחרים על מאכל שאסור לאוכלו וכדומה, אף כשהרופא עצמו יעבור על זה, ישמרו מכך, כי יודעים שהוא דבר המזיק, אבל בלימוד התורה, ומוסר ויראת ה', וקיום המצוות, אי אפשר למי שאינו בן תורה, ואינו ירא שמים, ללמד לאחרים, שלא יתקבלו דבריו כלל. (אגרות משה, יו"ד, ח"ג, סימן ע"א)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

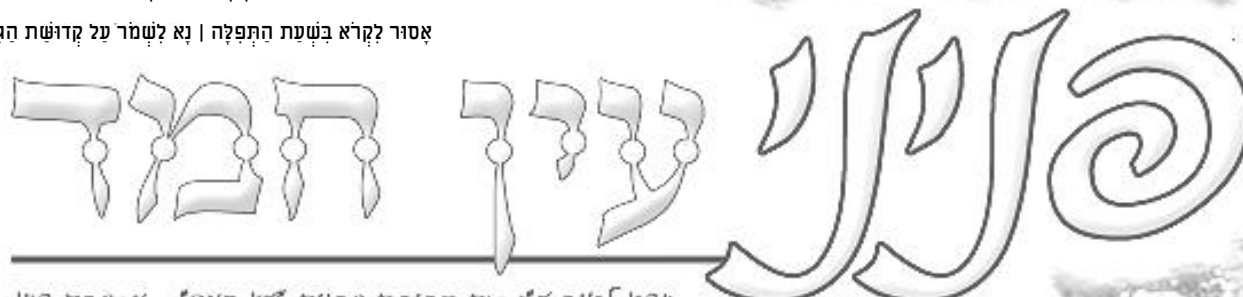
גל פז

בחסות "פרינטופ"

הפקה וביצוע כל עבודות הדפוס
ההגנה 54 רחובות 08-6422112

פְּרִשְׁת נִשְׂא | תשע"ח

אסור לקרוא בשעת התפלה | נא לשמור על קדושת הגליון

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכולנת "עין חמד" - אגודת ציון

לרפואת כל חולי ע"י ובכללם ציון בן צ'חלה ולרפואת והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

פְּרִשְׁת נִשְׂא - בְּרָכָה אֲמִיתִית

"כֹּה תְּבָרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (במדבר ו, כג)

זוהי איפה כוונת המדרש: "מהיכן זכו ישראל לברכת כהנים?" כלומר, מאיזו ברכה מתחילה ברכת כהנים להיות ברכה אמיתית?

ועל זה עונה המדרש: מ"כֹּה יְהִיָּה זְרַעְךָ" (בראשית טו, ה), שהבנים יהיו דומים לך. ברכה כזו היא ברכה אמיתית שהכל שמחים ומאושרים בה.

במדרש מבואר עוד, באיזה זכות זכו ישראל לברכת כהנים? בזכות שאמר אברהם אבינו "וְאֶנִּי וְהַנֶּעַר נִלְכָּה עִדְ כֹּה" (בראשית כב, ה).

דהיינו בזכות "נִלְכָּה עִדְ כֹּה" (בראשית כב, ה) זכו ל"כֹּה תְּבָרְכוּ" (במדבר ו, כג). וצריך להבין מה השייכות?

וביאר הגאון הרב עקיבא סופר שרייבר זצ"ל (בעל ה'דעת סופר'): הברכה הגדולה שיהודי מבקש להתברך בה, שיוכל לומר "וְאֶנִּי וְהַנֶּעַר נִלְכָּה".

כאשר האב והבן הולכים יחדיו בדרך ישראל סבא, הבן ממשיך דרכו של האב, שאף היא מסורה לו מדורות קודמים, אין לך ברכה גדולה מזו.

לכן אומר המדרש, זכו ישראל לברכת כהנים משום שהאב והנער הולכים יחדיו בדרך ה'. יהי רצון שנזכה לראות את כל יוצאי חלצינו הולכים בדרך ה'.

במדרש רבה (יא, ב) כתוב: מהיכן זכו ישראל לברכת כהנים? מימי אברהם אבינו שאמר לו: "כֹּה יְהִיָּה זְרַעְךָ" (בראשית טו, ה).

בפשטות כוונת המדרש משום שברכת כהנים מתחילה ב"כֹּה תְּבָרְכוּ" (במדבר ו, כג), ושם מתחיל ב"כֹּה יְהִיָּה זְרַעְךָ" (בראשית טו, ה). אולם עדיין צריכים אנו להבין איזו שייכות ישנה בין הדברים?

וביאר בספר 'מטה יהודה', הנה הכהנים מברכים את עם ישראל, אך אם נתבונן היטב נראה כי הברכה לפעמים אינה מביאה כל כך הרבה טובה לאדם.

למשל: אם האיש מתברך בעושר, הרי שיש "עָשָׂר שָׁמֹר לְבָעָלְיוֹ לְרַעְתּוֹ" (קהלת ה, יב). כסף עלול לגרום לאדם להתמודד עם ניסיונות קשים, ניסיונות שאינם קיימים אצל אדם עני.

כך הדבר גם לגבי היין, החוכמה והכוח-ברכה מרובה טמונה בהם, אך באופנים מסויימים הם עלולים חלילה להפוך לקללה עבור האדם.

ישנה ברכה אחת שהיא ברכה אמיתית, בין לעני בין לעשיר, ושכל בני האדם מתאווים אליה, והיא ברכת בנים טובים, שהבנים יהיו יהודים אמיתיים, נאמנים לעמם, לפחות כאבותיהם.

זוהי ברכה שאין בה צד קללה כלל! וכשהבסיס הזה קיים, הרי כל ההמשך גם הוא ברכה.

העלון מוקדש להצלחת

יצחק אריאל בן טובה
שמואל אימן בן אסתר זרי
מאיר ישראל בן רחל ברכה-
ליאור יהושע סומך וב"ב
יהודה אריה בן רחל ברכה
רונן אברהם וב"ב
רחל ברכה בת פדילה דליה
נעם יצחק בן רחל ברכה
יוסף ליאור בן דליה אפרת הצלחה בכל העניינים
שלמה ודנה דוד וב"ב
י.מ.ש כדורי
שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן בן אסתר
תרצה בתיה בת ימנה נינט
עמית בת טובה
נתנאל בן ג'ינה
אסף בן סופיה
מיטל בת מלכה
טליה עדן אסתר בת שולמית
שרי ימנה בת שולמית
אנאל חביבה בת שולמית
שושנה שירה בת סילביה

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי
אילנה בת רוחמה
סיון בת אסתר
נועה בת מנחם
דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה
נעמה בת יפה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה
ימנה ניצרי בת סטה-
מרדכי ניצרי בת פרח-
מאיה בת עדי
סימי בת סוליקה
אורן בן אסתר
יהודית אסתר פראדל בת חיה-
נעם יצחק בן רחל ברכה
שירה שילת בת אורלי
לביא ישראל בן תמר חיה
מוריה בת רחל ברכה
יהודה אריה בן רחל ברכה
יפה בת שרה-הצלחה ורפואה
מישא אסתר בת זהרה
ענת בת רחל ברכה
רינת רחל בת עפרה
רחל ברכה בת פדילה דליה
רונית בת סבריה
יצחק בן חנון
זהבה בת שושנה רייזל

26/05/2018		י"ב סיוון תשע"ח	
פרשת נשא			
הפטרה: "ויהי איש" - שופטים י"ג			
ר"ת	יציאה	כניסה	
21:07	20:13	19:01	י"ב
21:04	20:11	19:18	ת"א
21:08	20:14	19:21	חזקה
21:04	20:11	19:18	ב"ש

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחס שליט"א

חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

העלון מוקדש
לעילוי נשמת

משה בן גורג'יה

העלון מוקדש
לרפואה שלמה

לנוריאל בן אסתר

רפואה שלמה
לאיידה חיה בת אסתר
ולילד אלחנן רפאל בן אריס
ולילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה
ובריאות איתנה
לאליהו ניצרי בן ימנה
וגלית בת מסודי

שואל ומשיב בהלכה – אסור והתר- חלק ו'

ההלכות מוקדשות לעילוי נשמת משה בן גורגיה ז"ל

האם מותר להשתמש במיקרוגל למאכלי בשר וחלב וכן היכן יש להתקין קולט אדים?

שאלה:

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

תשובה:

מותר מעיקר הדין להשתמש במיקרוגל גם למאכלי בשר וגם למאכלי חלב, בזה אחר זה, ובתנאי שהתבשיל יהיה מכוסה בתוך קופסא בצורה הרמטית, באופן שהאדים לא יצאו החוצה ויתפשטו בתוכו. וצריך לייחד קופסא למאכלי חלב וקופסא לבשרי. וכן כאשר משתמשים עם מכסה, יש לייחד אחד לבשרי והשני לחלבי. **מקורות:** ספר היכל הוראה- בראנדסופר ח"א (עמוד קלא). וכן ראוי לעשות סימון על הכלים, שלא יבואו להחליף בטעות. ולא מועיל להשתמש על ידי כיסוי ניילון, לפי שבדרך הטבע האדים יוצאים דרך השקית החוצה.

מיקרוגל, שהוכנס בו בטעות מאכל מן הסוג השני ללא כיסוי, או שנטרף על ידי שהניחו בתוכו בשר וחלב יחד, יש לנקותו היטב, ולהרתיח בו כוס עם מים וסבון מגולים, על מנת שהאדים יתפזרו בתוכו, וכן יש להימנע מלהשתמש בו עשרים וארבע שעות. **הערה:** להכשרת המיקרוגל על ידי מים רותחים, לדעת הגר"ש אלישיב לא מועיל כיוון שזיהום שלא לערות את המים במקום הנקבים או חלקי החשמל שבו, וחיישין שלא יגעילנו כדין. כן הובא בספר שבות יצחק (פ"ה אות ד). אולם להלכה יש להקל, כיוון שהבליעה שבתוך הדפנות היא מהזיעה של חימום המאכל, א"כ בכוחה של זיעה אחרת להוציא הבליעה מדין "כבולעו כך פולטו". וכן דעת הראש"ל הגר"מ אליהו זצ"ל הובא בספר מקראי קודש- ליל הסדר (עמוד שמד).

צלחת של המיקרוגל גם באופן שנשפך שם בשר וחלב, היות שעשויה מזכוכית, שוטפה ודי בכך. אולם לבני אשכנז צריך להכשיר את הצלחת בעירו רותחים. **מקורות:** ראה קובץ מבית לוי (כרך 2 עמוד כה), תשובות והנהגות ח"ב (סימן ריב), וכן דעת הראש"ל הגר"מ אליהו בהסכמתו לספר דיני המטבח היהודי. ולכתחילה יש להמתין עשרים וארבע שעות- ואחר כך להכשירו.

לקולט מגיעים אדים חמים מהתבשילים שעל גבי האש. וכיוון שמבשלים על הכיריים חלבי או בשרי, ופעמים הסירים בלי מכסה, יש להימנע לכתחילה מלהתקין את הקולט למעלה בסמוך לכיריים, אלא יגביה וירחיק, עד כדי שהאדים המגיעים לא יהיו חמים בחום, שהיד סולדת. **הערה:** האחרונים נחלקו אם זיעה [אדים] מעבירה טעם מלמעלה למטה, כאשר יש לזיעה מקום להתפזר לצדדים [כשהמקום סגור ואין לזיעה מקום להתפזר חוזרת ויורדת למטה ומעבירה טעם גם מלמעלה למטה, כמבואר בסימן צב ס"ז לגבי כיסוי קדירה], דעת הפרי מגדים (יו"ד סימן צב מ"ז ס"ק כט) שזיעה מעבירה טעם רק מלמעלה למטה ולא להיפך. אלא אם כן חזרו ונטפו טיפות הזיעה למטה. אבל בדגול מרובה (סימן צב ס"ח) כתב, שזיעה מעבירה טעם גם מלמעלה למטה והוכיח כן מדברי המגן אברהם (סימן תנא ס"ק מד). ובשו"ת אגרות משה (יו"ד ח"א סימן מ) חשש לזיעה באפיית בשרי לאחר חלבי בתנור אחד. וכן דעת הגר"ש אלישיב להחמיר לכתחילה בהעברת טעם מלמעלה למטה, הביא דבריו בקונטרס שולחן ערוך כהלכה- וייל (עמוד סא). וכאשר אין האדים מגיעים למכשיר, שהם חמים שיעור יד סולדת, אין לאסור כמבואר ברמ"א (יו"ד סימן צב ס"ח). וכאשר יש ספק, האם האדים הגיעו חמים, אפשר להקל כמבואר בגרע"א (שם) היות שהזיעה עולה במקום פתוח.

במידה שהקולט הותקן בצמוד, אין לבשל בעת ובעונה אחת בשרי וחלבי. **הערה:** כאשר הקולט נמצא בצמוד לכיריים, הדבר נחשב כעין כיסוי משותף לב' הקדירות. ויפעיל אותו בין בישול הבשרי לחלבי או להיפך.

ברכת כהנים

עד כמה חשובה היא ברכת כהנים- זאת ניתן ללמוד מהסיפור הבא, המעובד מתוך 'עלינו לשבח'. סיפור זה התרחש, בזמן שביקרו הגאון רבי אהרון יהודה לייב שטיינמן זצ"ל והאדמו"ר מגור באמריקה. מטבע הדברים המתינו אלפים רבים בכל מקום לבואם, ובגלל הדוחק הצפיפות רבים לא זכו לראותם. "גם אני", מספר רב בית כנסת בניו-יורק, "נדחקתי לראותם ולצערי הרב, לא הצלחתי. מה גדלה הפתעתי כאשר הגעתי למחרת בבוקר לבית הכנסת שלי, וראיתי את מרן הגראי"ל שטיינמן מטפס במדרגות בית הכנסת ומצטרף אל קהל המתפללים..."

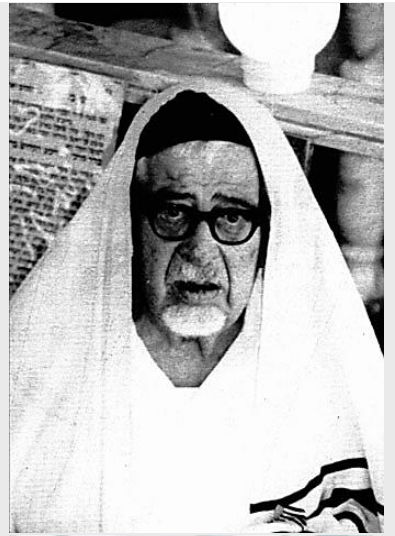
"עכשיו כבר הייתה לי, כמובן, אפשרות ללחוץ את ידי בנחת, ואף לשוחח עמו. כששאלתיו, מה ראה מורנו הגדול לכבדנו כל כך? השיב הגראי"ל, שמכיוון שבמרבית בתי הכנסת האשכנזים באמריקה לא נהוג לומר ברכת כהנים, והוא אינו רוצה להפסידה, לכן הטריח את עצמו לעטרת תורה' כדי לשמוע את הברכה..."

בימים הקשים, שאנחנו נתונים בהם, יש לזכור את המעלה הגדולה שיש לברכת כהנים, שהיא סגולה לכל ההשפעות הטובות, ובוודאי תועיל גם נגד מחבלים ופיגועים, רח"ל. אני מייעץ לכל אחד ואחד, שיקפיד לשמוע ברכת כהנים, ובשעה שהכהנים פורשים את ידיהם לברך את עם ישראל, שיעמוד באימה וביראה, ויראה עצמו ככלי מוכן לקבל את הברכה. **ברכת כהנים אינה נופלת מברכתו של כל צדיק, שכדי להתברך בה יכול יהודי לעשות לפעמים דרך ארוכה של מאות ואלפי קילומטרים. (עלינו לשבח)**

בנוסף, גילו לנו רבותינו כי שמיעת ברכת כהנים היא סגולה נפלאה להינצל מעין הרע, וכן העובדה, כי מיום שחרב בית המקדש, אין לך יום שאין קללתו מרובה מחבירו, ומה מעכב את הפורענות? **ברכת כהנים.**

שאלות בהלכה	הקדשת העלון	מנויים
לשאלות נא לפנות לרב אליהו חיים פנחסי בטל' 052-6329144	נתן להקדיש את העלון לעילוי נשמת, לרפואה שלמה, להצלחה, חזק הגון, חזרה בתשובה וכו'- נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתבת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבשם 26 ת.ד. 83375 מבשרת ציון. מקוד 9076926	לקבלת העלון חנם ב-email: מידי שבוע, שלח את כתובתך אל: PninelE@gmail.com
פניני עין חמד	פרשת נשא	גיליון 691

המקובל הרב כמוס (ממוס) עגיב זצ"ל - נולד בלוב בשנת ה'תרע"ג (1913). בצעירותו למד בתלמוד תורה, ולאחר מכן רצה להמשיך בישיבה, אולם המצב הכלכלי של הוריו לא אפשר זאת, ולכן הוצרך לצאת לעבודה. בתחילה עבד בדפוס רפאל חביב ולאחר מכן בדפוס של ר' אברהם תשובה. באחד הימים הגיע לעבודה כרגיל אולם שם נענה, כי אין יותר עבודה. לאחר מכן התברר, שהסיבה האמיתית לכך, כיוון שראש בית דין צדק הרב המקובל ע"ה ר' יצחק חי בוכבזה הגיע לבעל הדפוס ואמר לו, כי הוא מעוניין שרבינו ילך ללמוד בישיבה, כי יש לו עתיד שם. ואכן הלך ללמוד בישיבה עד ליום שבו התחתן. לאחר מכן עבד בשחיטה בבית-המטבחים ולאחר מכן היה מלמד גמרא בבית הכנסת דאר דרוסי. בכל שבת היה דורש בביהכנ"ס. בשנת ה'ת"ש (1940) התבקש לשרת בקהילת נאלות ואחרי מספר חודשים קיבל מברק ממו"ר ועט"ר ר' חי גאביזון צוק"ל שימש כרב בקהילת זליתן. לאחר שנה התבקש לעבור לדרנה, ושם שימש כמלמד. שימש כרבה הראשי של יהדות לוב.

עלה לארץ בשנת ה'תש"י (1950) יחד עם רבים מבני הקהילה. בתחילה התגורר במעברת בית-ליד. בשנת ה'תשי"ח (1958) נבחר לכהן כרבה הראשי של אור-יהודה רמת פנקס ומסובים. שימש רבנים גדולים בעלי קבלה מעשית, למד מהם הרבה סגולות, ובהן השתמש כדי לעזור לרבים, שהיו מתדפקים על דלתו. בכל שעה היה עונה ומטפל בבקשות של יחידים, אף שהיו מתקשרים לביתו לאחר שעת חצות. אהבתו ומסירותו לכל יהודי באשר הוא הייתה מופלאה. רבים פנו אליו ונושעו. היה עורך פדיונות-נפש ליחיד ולכלל בימי שני וחמישי על-ידי סגולת 160 מטבעות כסף היה יושב שעות אחדות ועורך את הפדיונות, כפי שמובא בספרים הקדושים (רמז לדבר שכן 160 בגמ' כסף, פידיון וצלם). נפטר ב-י"ג סיוון תשנ"א (1991). חי כ-78 שנים. ציונו בקריית שאול בתל-אביב.

אביו: ר' זולה. **מרבתי:** ר' חי גאביזון. **מספריו:** כמוס עמדי • מנחת עני.

מספרת הרבנית עגיב שתחיה: "ילד אחד שהיה חולה מאוד ל"ע הגיע לבדיקה רפואית אצל הרופא ולאחר שהלה בדק את מצבו, הוא הפנה אותו בדחיפות לבית הרפואה 'תל השומר'. כשהגיע לשם, צוות הרופאים ערך הבדיקות רבות. אולם לצערם הרב, הללו לא הצליחו לגלות, ממה הוא סובל. הבאתי את הילד בפני רבינו, וזה במבט בלבד אמר להם כי **על הילד רובצת טומאה כלשהי ויש לחפש אותה ולהסירה**. חיפשו היטב וגילו כי בקמע שהיה על הילד היו כתובות בערבית. מהרגע שהוסר הקמע מעל גופו של הילד, הבריא הילד, כאילו דבר לא קרה, והוא שוחרר מבית-הרפואה".

הרב של קריית שלום בת"א מספר כי פעם הגיעה בחורה להינשא ברבנות בת"א, והיא ביקשה בעקשנות שהרב כמוס עגיב ישיא אותה. אמר לה הרב, כי מקובל שבחורים רב לקידושין לפי האיזור בו נרשמים, וכי הרב עגיב לא שייך לאותו האיזור. המשיכה הבחורה להתעקש, עד ששאל אותה לפשר עקשנותה. ענתה לו הבחורה, כי הרב היה לה כמו אב, **וכי הוא זה שקנה לה את הנדוניה ועזר לה רבות**. רבינו עשה זאת בסתר, והדברים הללו לא היו ידועים אפילו לבני המשפחה של הרב.

היה אדם חשור ילדים, שרצה לקבל את ברכת הרב, אולם לא ידע היכן לפוגשו. אמר לו רבה של קריית שלום בת"א, שילך ביום מסויים בשבוע לחנות תשמישי קדושה בתחנה המרכזית, שם נמצא הרב עגיב באותה שעה, והוא יוכל לבקש ולקבל ברכה. הלך האיש ביום המיועד לאותה החנות, ביקש וקיבל ברכה מרבינו. **תשעה חודשים לאחר מכן חבק האיש בן זכר**. כמובן, הלה ביקש מרבינו לשמש כסנדק, אולם הצדיק בענוותנותו סירב לכך, באומרו, כי לא בגללו נולד הילד.

יפר ברוך בוארון ז"ל מחדרה: בימים לאחר שעלו ארצה השתכנו במעברת אגרובנק בחדרה. לרב עדיין לא היה עבודה, והמצב היה קשה. בימים שלפני יום הכיפורים, כנהוג, כל משפחה הייתה שוחטת תרנגול או כמה תרנגולים לכפרות. הרב עגיב היה עומד מבוקר עד ערב ושוחט, כשלידו ניצב ברוך ז"ל ואוסף את התרומות, שהשאירו האנשים עבור השחיטה. בסוף היום, כשרצה להעביר ברוך בוארון את הכסף שנאסף לרב, הורה לו להעביר את הכסף כתרומה לבית-הכנסת. ולא הסכים לקבל אפילו אגורה שחוקה, וזאת על אף מצבו הכלכלי הקשה, ולמרות ששעות מרובות עמד על רגליו כדי לשחוט את התרנגולים עבור המשפחות המרובות.

יפורי ניסים רבים סיפרו על רבינו. אדם אחד, שלא זכה לזרע בר-קיימא, לאחר ששמע את סיפורי המופתים על רבינו, הגיע לצדיק, קיבל את ברכת הרב ונולד לו ילד. לאותו אדם היה חבר בפריז, שהיה חולה במחלת כבד קשה מאוד והוא נזקק לעבור ניתוח מסוכן. הניתוח עלה הון תועפות, ובנוסף, לדעת הרופאים גם סיכויי ההחלמה לאחר הניתוח לא היו גבוהים. כמובן, היה חשש: ישנם סיבוכים לא מעטים, העלולים להתרחש בזמן הניתוח ולאחריה.

מאחר שהלה נושע מברכת רבינו, הציע לחברו להגיע לרבינו. ואכן לפני הניתוח בא האיש עם חברו לרב, כדי לקבל את ברכתו לרפואה שלימה. הרב ברכו, והלה חזר לפריז. ביום הניתוח בדקו את אותו האדם - ולהפתעתם המחלה נעלמה, כלא הייתה. הרופאים התפלאו, כיצד ייתכן הדבר וערכו את הבדיקה שנית - אולם המסקנה הייתה בלתי נמנעת, **האיש בריא לחלוטין!** כמובן, אותו אדם שב לארץ כדי להודות לרבינו וכן תרם סכום כסף, שהיה שווה למחיר, שהיה צריך לשלם עבור הניתוח שלא בוצע.

עד כמה רבותינו ביקשו להשכין שלום בין בני זוג - זאת לא ניתן לתאר ולשער. עלינו לזכור, אם בורא עולם מוכן, שבשביל להשכין את השלום המיוחל, יכתבו את שמו ויימחה על המים, אם כן, עלינו לזכור - עד כמה עלינו להשתדל עד מאוד, כדי לנסות ולפשר בין בני הזוג ולהשכין את השלום על כנו.

וכן הגמרא במסכת כלה מספרת לנו, כי לאחר פטירת אהרון הכהן, **שמונים אלף ילדים נושאי שמו!** אותם זוגות, שאהרון הכהן השכין ביניהם שלום בית, קראו לבנם על שמו וכל עם ישראל בכו במשך שלושים יום על פטירתו.

כידוע, ר' סעדיה גאון אמר שאחת הסיבות למילה 'גט', משום שכתוב ספר כריתות כשיעור 12 שורות המפסיקות בין ארבע חומשי ס"ת וכן בגימט' גט עולה 12.

ועוד מובא בספר מטעמים הביא, שהאותיות שלא מצאנו בכל התנ"ך שתהיינה להן התחברות ביחד, לא בתחילת התיבה, לא באמצע ולא בסוף הן גט. להורות, שהזוג הזה אין יכולים להתחבר ביחד, ויש להפרידם.

כמובן שחשיבות התקשורת בין בני הזוג היא ראשונה במעלתה ולכן עוד נמצא הרמז במילה גט. שכן האותיות שבאות לפני ואחרי ג' הן אות ב' ואות ד'.

והאותיות הבאות לפני ואחרי ט' הן אותיות ח' ואות י'. נמצא, שקיבלנו אותיות ב' ד' ח' י'. היוצרות את המילה **ביחד. רוצה לומר, שאם אין ביחד - חס וחלילה הגט חוצץ ביניהם!**

להלן סיפור המעובד מתוך 'ווי העמודים' שיש בו כדי ללמדנו על כך: הגאון רבי רפאל בנימין לוין זצ"ל (בנו של הגאון רבי אריה לוין זצ"ל, אשר שימש שנים רבות דיין בבית דין בירושלים וכן כמנהלה הרוחני של ישיבת 'בית אריה').

סיפר מאן דהו כי הייתה לו בעיה של שלום בית, ולמרות שלא אמר ולא רמז לרב דבר, הצדיק פנה אליו ואמר: "אתה שלום וביתך שלום וכל אשר לך שלום!". ולאחר שאותו אדם סיפר זאת לרעייתו, הבעיה נפתרה על הצד הטוב.

סיפר בנו (בספר 'זכרון תפארת רפאל' עמוד תסב) מעשה מופלא איך שהצליח רבינו להשכין שלום-בית עם דבר קטן לאחר שהבין את שורש הבעיה של אותו זוג.

באחד מן הימים באו לפניו בני זוג, הללו היו נשואים כשנה בלבד, ובקשתם בפיהם- **לסדר עבורם גט.** חברי בית הדין דנו בעניינים וניסו לעשות בראש ובראשונה שלום בית בין בני הזוג.

אך לצערם, לא היה עם מי לדבר. **שניהם היו נחושים להתגרש ויהי מה.** הדיינים, לאחר שראו שאין ברירה, קבעו להם זמן לדין בעוד כחודש ובמועד זה יכתבו את הגט.

הדיין הגאון רבי רפאל לוין זצ"ל כאב מאד על כך, והוא גמר אומר בלבו לנסות להניאם מהחלטתם, **בגמר הדיון הוא יצא אחריהם וביקש מהם לסור למעונו בערב, שכן חפץ הוא לדבר עימם.**

כשבאו אליו שאל אותם לפרש הסיבה האמיתית שברצונם להיפרד, **והשיבו: הסיבה אינה משום מחלוקת ומריבה, אלא משום שחשו, שאין ביניהם שיחה משותפת, וכל אחד מרגיש שהוא חי לעצמו ושקוע בענייניו, דבר זה גרם לרוח נכאים בבית, עד ששוב הם לא ראו כל טעם להישאר יחד והחליטו לאחר שיחה ביניהם להיפרד.**

ר' רפאל חשב לרגע ואז הבזיק רעיון בראשו: "יש לי עצה עבורכם, הנה ידוע, כי בשינוי השם משתנה מזלו של האדם, **אולי תסכימו לעשות שינוי השם לאחד מכם, ואז נקווה, שיועיל הדבר לשינוי מזלכם, יכולים אתם לקחת עצה זו כניסיון בלבד, אם יועיל הדבר לשינוי המצב מה טוב, ואם לאו עשו כלבבכם.**"

בני הזוג הסכימו לעצה, שכן אם לא יועיל- גם לא יזיק, ור' רפאל הציע, **שיעשו לאשה שינוי השם, ויוסיפו שם על שמה, אלא שפנה אל הבעל והוסיף: "שמע נא, גיסי מרן הגרי"ש אלישיב סובר, שכדי שיחול השינוי השם על פי ההלכה, צריך להשתמש בשם החדש בתקופה של שלושים יום, לכן לתועלת העניין עצתי, שתקפיד להשתמש בשם החדש למען יחול השינוי השם."**

"ולכן במשך היום בכל פעם שאתה נכנס הביתה, ואתה אומר לאשתך שלום או בוקר טוב וכד', תקפיד מעתה בתקופה הקרובה להוסיף את שמה החדש, ותאמר לה, שלום רחל לאה, או בוקר טוב רחל לאה, צהריים טובים רחל לאה, וכך יקבל שינוי השם תוקף הלכתי, ובעוד זמן מה תשובו אליי לראות, מה קורה."

בני הזוג שמעו לעצתו של הצדיק, ולאחר תקופה קצרה שבו אליו, **כשהם מאושרים ושמחים** באומרם: "אכן מצבנו השתנה לבלתי היכר, כיוון שעצם אמירת השלום והבוקר טוב בכל פעם בשמה החדש גרם להידברות ושיחה משותפת בינינו, והדבר הוסיף והתחזק מיום ליום, עד שכבר אין לנו סיבה וטעם להיפרד."

באמת זאת הייתה כוונתו של ר' רפאל, אלא שרצה להלביש זאת בסגולה של שינוי השם. ומשמע, שהדבר הצליח ליבו **עלץ בשמחה שזכה להשכין שלום בעוד בית בישראל.**

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל
הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל
אסתר בת בלה ע"ה
נעמי בת כותן ע"ה
מרים בת בלה ע"ה
צדיק חכם בן חזיה ז"ל
שני בת אסתר ע"ה
מסודי בת חביבה ע"ה
יונה בן סעדיה ז"ל
ברכה בת מרדכי ע"ה
יעקב בן נעמה ז"ל
שרה בת מורברי רחל ע"ה
אלון בן סעדיה ז"ל

לע"נ
תנצב"ה

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל
הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל
אביבה בת איריון ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל
יצחק בן חביבה ז"ל
אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל
חי יזי בן קלרה ז"ל
יוסף בן סעדיה ז"ל
אסתר בת נעמי ע"ה
יעקב בן סלימה ז"ל
ספירנס תקווה בת נעמה ע"ה
מישא אסתר בת זרהה ע"ה
אברהם בן דינה ז"ל

הרב שבתי בן אסתר אטון זצ"ל
מאיר מורד בן שושנה ז"ל
גאולה בת טובה ע"ה
עמירם בן דבורה ז"ל
ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל
דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל
דב בן יצחק ז"ל
סוליקה בת עישה ע"ה
סלים בן פרחיה ז"ל
לטיף בן פרחיה ז"ל
דניאל רפאל בן חגית ז"ל
יהודה בן סעדיה ז"ל
עפאת בת השמת ע"ה

ולד יחיא בן יוסף ז"ל
יצחק בן ברוק דב ז"ל
שרה בת נרקיס ע"ה
אביגדור בן גלילי ז"ל
מסעוד בן יקוט ז"ל
מזל בת שמעון ע"ה
יוסף בן מרים נוסתר ז"ל
רחל רפאת בת השמת ע"ה
יעקב בן אסתר ז"ל
מאיר בן נעמי ז"ל
זילפה בת רנדא ע"ה
אביבה לוי ע"ה
כל נשמות עם ישראל

גליון באר הכחשה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

נשא

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת נשא

א	לבית אבותם - החיזוק והתוקף בידיעה שאנו בנים למקום.....
א	לדור אחרון - עניונו של משה בראותו גדולת דור אחרון.....
ד	שובו לבם לאהליכם - העיקר לקיים את התורה בשובם לביתם מחר סיני.....
ו	איש כי יפליא - והעיקר, לקבל קבלה טובה על העתיד.....
ז	וקידש את ראשו ביום החוא - שלא להתייאש ולהתפעל ח"ו מהנפילות.....
ט	את חרפתי - ישועות גדולות בזכות הבזיונות.....
יא	כף אחת - בכפיפה אחת לה' ותורתו מתעלה עד מאד.....
יב	להטיל שלום - זחירות בכבוד הבריות ומניעת צער מכל יחיד.....
יג	יזיר עצמו - הרחק מן העבירה על ידי גדרים וסייגים.....
טו	שבעה לתשלומים - בכל עת ומן יעסוק בתורה.....

באר הפרשה - נשא

כסמיכת בנו של הרופא המהולל על אביו [ולתבדיל באלף אלפי הבדלות -] וכדכתיב (דברים יד א) 'בנים אתם לה' אלוקים', והיינו שאב לנו בשמים אשר בידו כל היכולת, ואהבתו אלינו גדולה עד מאד באהבת האב לבן, אהבה שאיננה פוסקת לעולם, אף אם לא נהג הבן בשורה, וכך יסמוך כל יהודי שהרי אב יש לו בשמים הדואג וממלא כל מחסורו, וכל הקושי אינו אלא מצב 'זמני' ועראי לעומת ימי הטובה אשר עתידים לבוא עליו, וההסתרה אינה אלא 'הקדמה לטובה'.

ובאשר יסמוך על ה' וישליך כל יהבו עליו וודאי שאף לעומתו ה' לא יעזבנו. יעזרהו ויסייעו בכל אשר יפנה, וכך הביא הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (פרשת תרומה שנת תרל"א) בשם הזוה"ק שעיקר הבטחון הוא להיות מובטח בעבודת השי"ת, כי השי"ת יעזור... וכפי בירור האמונה בלב האדם, כך נעשה באמת... וכן שמעתי מאא"ז מו"ר [הרה"ק ה'חידושי הרי"ם'] [וצלה"ה, על מה שכתוב (ירמיה יז ז) 'ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו', כי כפי בטחון האדם בו ית' בן יש לו מובטח באמת, היינו שכפי מה שהוא בוטח בה' כך באמת יקויים סיפא דקרא - והיה ה' מבטחו, שהקב"ה יחא עבדו כמבטח, מגן ומחסה מן הפורעניות².

לדור אחרון - עניונו של משה בראותו גדולת דור אחרון בפרשתן (ד בב), 'נשא את ראש בני גרשון גם הם לבית אבותם למשפחותם', וכיו"ב נאמר לגבי בני קהת (לעיל ד ב) 'נשא את ראש בני קהת מתוך בני לוי למשפחותם לבית אבותם', הקשה הרה"ק ה'חתם

לבית אבותם - החיזוק והתוקף בידיעה שאנו בנים למקום בפרשתן (ד בב), 'נשא את ראש בני גרשון גם הם לבית אבותם' - דע, כי יש בהאי קרא כדי לחזק ברכיים כושלות אשר נראה להם כי מצבם בכי רע, וח"ו נדמה להם כי חשך עולמם בעדם, וכגון, את ראובן מצב הפרנסה מעבירתו על דעתו, שלום ביתו של שמעון עומד על מצב שבירה (ופיצוץ), ללוי מציקה דאגת השידוכים של בניו או בנותיו המתבגרים מיום ליום ואין נראה כל אור בקצה המנהרה החשוכה, ליהודה מפריע סבל ההמתנה לזש"ק כשכל ידידיו כבר נושעו מזה עידן ועידנים, דעתו של יששכר טרופה עליו ממצב בריאות הגוף או הנפש - שלו או של אחד מיקיריו, בטיפולים קשים ומרים... רוחו של זבולון שבורה לשברי שברים מעול ה'משכנתא'... דן אינו מוצא מנוח לכף רגלו בטלמולי הדירות ה'שכורות' - מחילופי 'בעלי בתים' ויוקר השכירות... סבלנותו של נפתלי כבר פקעה מהמשכורת המתממהת מלבוא, שלוות נפשו של ר' גד עזבה אותו מזמן מ'תרבות רעה' שבביתו ל"ע, כשל כוחו של מורינו רבי אשר מלסכול עול ה'שכנים' המציקים לו... ואילו רבי יוסף אינו מוצא רגע פנוי ביום לעסוק בתורה, וידידו בנימין מיואש מעצמו מפילותיו ברוחניות, לכל אלו וכיו"ב נאמר 'נשא את ראש בני גרשון' רומם את ראשם של אלו הנדמה להם כי הם בכלל 'בני גרשון' על ידי שיתבוננו ב'בית אבותם', הלוא הוא אביך קנך, ובאשר יזכור האדם כי הוא בנו כביכול של בורא עולם ומנהיגו ייטב לו בזה ובבא, כי יסמוך עצמו כסמיכת בנו של העשיר ובעל שררה על כוחו ויכלתו של אביו, או

א. וכבר אמרו כי בוני הבית יטמינו את 'יסודות' הבנין עמוק באדמה, וככל שיגדל הבנין הנבנה בגבהו ורחבו, כך יטמינו את היסודות ביתר עומק באדמה - כיו"ב, לדידן, המרגיש כי הוא ומצבו 'טמונים' באדמה עמוק עמוק, ידע ויבין כי כפי עמקו כן גודל הבנין והתקווה לטוב האמורה לצאת ממנו.

ב. אמרו חז"ל (פסחים ח:) 'כל שאין לו קרקע פטור מן הראיה', וביאר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (הובא בשפתי צדיק פר' בהר אות יא) שמי שיש לו קרקע וממנה פרנסתו ופרנסת אנשי ביתו, פעמים אפשר שיבוא לידי מחשבה שכוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, ואינו חי תמיד בהרגשה כי כל מזונותיו וכל הצטרכויותיו מה' באים לו, לכן ציווהו ה' 'שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני האדון ה' - להזכירו כי כל אשר נעשה בעולם הזה מה' הוא, ואין לאדם שפע פרנסה כי אם בדבר ה'. אבל מי שאין לו קרקע, אינו נצרך לידי כך, כי בהעדר מקור פרנסה הינו רואה את ה' ואת הנהגתו עמו ועם כל ברואיו בכל עת, ולכן פטור מן הראיה, כי יש לו ענין עליה ברגל אף בהיותו בביתו.

ומלוחציהם, לא אמר עליהם נשא את ראשם לבית אבותם, אחר שהם עומדים במדרגה שאין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתם, כמו שאמרו חז"ל (עי' ב"ב י:). דורו של שמד אין בריה יכולה לעמוד במחיצתם, והיאך יאמר בהם נשא לבית אבותם, הרי אין צריך לרומם אותם אל מדרגת אבותם כי אבותם טפלים להם והם גדולים מהם^ג.

ומבאן חיווק גדול לדורנו - דור אחרון, אשר אנחנו טרודים סחופים ומעורבבים מכל צד ומיצר - בני מררי כפשוטו וכמשמעו, ועל ידי ההתחזקות באמונה פשוטה בבורא עולם, לעשות רצונו ולעבדו עד כמה שידנו מגעת - כפי שכלנו ומוחנו, הרי אנו חשובים יותר מהדורות הקודמים, וכלשון ה'חתם סופר' שאבותם טפלים להם והם גדולים מהם^ד.

ולפי דברנו האמורים יש חיווק בדברי הקרא בריש פרשתן 'נשא את ראש בני גרשון גם הם לבית אבותם', שבא לומר לבני גרשון - המרגישים עצמם מגורשים ומרוחקים מה' ומנחלתו - ובפרט בני דור האחרון החושבים כי ח"ו אבודים המה ברוחניות

סופר' זי"ע (תו"מ פר' נשא בדיבור הב') מדוע בבני מררי לא נכתב נשא את ראש, אלא 'בני מררי למשפחותם לבית אבותם תפקוד אותם' (פסוק כט).

ומבאר ה'חתם סופר', כי הנה 'קחת וגרשון' מרמו על זמני אורה שהיו לישראל - קחת מורה על העת שישבו ישראל בארצם, מלשון 'ולו יקחת עמים' (בראשית מט י). גרשון מרמו על העת שכבר גורשו מארצם אך עדיין היו להם חכמים שהורו להם את הדרך ילכו בה (שהיו במקום הקרבת הקרבנות, ועיין בחת"ס שמרמו בארוכה בשמותם של בני קחת וגרשון), ועל זמנים הללו - כשהם יושבים לבטח בארצם ואף בגלות כשחכמי הדור מאירים עליהם מכבודם, נאמר נשא לבית אבותם, כי אבותם חשובים מהם ויש לנשא ולרומם את הבנים שיהיו במעלת בית אבותם. אך בדור האחרון בדורו של שמד, נקראים בני ישראל 'בני מררי' על שם שממרים את חיהם בייסורים קשים, וכפי שנרמז בשמות בניו של מררי - מחלי ומושי, 'מחלי' מלשון חולי ומכה, ו'מושי' מלשון שמשו מאהליהם, והם טרודים סחופים ומעורבבים מכל צורותיהם ממחרפיהם

ג. איתא בספר קדמון 'ברית מנוחה' (הובא ב'אור לשמים' פר' תצוה ד"ה עוד נ"ל רבוע יהיה), דבאמת חשיבותו של דור האחרון גדלה עד מאד, ומה שאמרו (שבת קיב:) **אם ראשונים כמלאכים אנו כבני אדם, ואם ראשונים כבני אדם אנו כחמורים**, כל זה אינו מדבר אלא בימיהם, כי לפי ערך הדור היו האחרונים כחמורים אל מול גדלות הראשונים - התנאים והאמוראים מצוקי תבל. אבל בימינו אנו - כשהחושך יכסה ארץ, ואין אתנו יודע עד מה, ואעפ"כ מתחזקים בני ישראל לעבוד את ה' כפי כוחם ושכלם, הרי הם חשובים יותר מהצדיקים שבדורות הראשונים.

וכך אמר הרה"ק מרוז"ן זי"ע (הובא בעירין קדישין השלם, מס' שבת) על דברי הגמרא (שבת קיב:) **אם ראשונים כמלאכים אנו כבני אדם, ואם ראשונים כבני אדם אנו כחמורים**, דהנה כשאנו רואים 'אדם' עומד ומתפלל לפני בוראו אין בזה כל חידוש ורבותא, אמנם לשנעבור ליד עדר החמורים ולפתע נראה אחד מהם עומד על רגליו ומתחיל לשבח את בוראו ומתפלל לפניו הרי תרעש הארץ מה'נייעס' (החדשות) המרעישות... ואז לא ידקדקו אחריו אם תפילתו היא מקרב הלב או לאו, כי עצם עמידתו בתפילתו רבותא גדולה יש בה. וזהו 'אם ראשונים בני אדם, אנו כחמורים', א"כ, תפילתנו כתפילת אותו החמור שבעצם הדבר שאנו מתפללים בדור אפל ושפל כזה יש בו כבר רבותא, אין מדקדקים אחריה ותתקבל ברחמים.

ד. נוראות כתב הרה"ק הדברי ישראל זי"ע (ידי ישראל, חוקת), על הפסוק בריש פרשת חוקת, זאת חוקת התורה, וברש"י 'לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל לומר מה המצווה הזאת ומה טעם יש בה לפיכך כתב בה חוקה. והנה, חק הוא לשון מזוני, כמו שנאמר (משלי ל ח) 'הטריפני לחם חוקי', ואמרו חז"ל (זוהר חדש ח"ג ז:): 'ישראל מפרנסין לאביהן שבשמים', ומזונו של הקב"ה כביכול - הוא התורה והמצוות והיינו כשהוא בא להם בקושי, בטרדות ונסיונות, וזהו לפי שהשטן ואוה"ע מונין את ישראל - שהשטן מביא עליהם טרדות ונסיונות שונים ומשונים - חדשים לבקרים עם רעיונות חדשים שלא שערם אבותינו, ובנ"י מתגברין עליו ועל נסיונותיו ועובדים את ה' בכל לב ונפש, זהו כביכול מזונותיו של הקב"ה - 'לפיכך כתב בה חוקה'.

הוסיף על זה ב'הגהות' שם (מתוך הגהות דבר"י פר' קדושים) בשם זקינו הרה"ק מקאזמיר זי"ע כי כלל זה שהזכרנו - 'ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים' הוא עד עצם היום הזה אף בדור שפל כמונו, ומי שאומר שהיום אינו כן חס

ובגשמיות - לאלו אמרה תורה נשא את ראשם, והיאך - על ידי שתאמר להם גם הם לבית אבותם - שידעו כי הם בניו רחומיו של בורא עולם, כדכתיב (דברים יד א) 'בנים אתם לה' אלוהיכם', ובוזה תתחזק רוחם, ויהיה להם נשיאות ראש והרמת קרן - שהרי האב שיש לו עשרה בנים ואחד מהם חולה ל"ע, הרי כל 'ראשו ורובו' של האב נתונים לאותו הבן החולה והחלש, אף אנו

נאמר לדור חלש כזה ברוח ובגשם - כביכול כל מעייניו של הקב"ה נתונים עלינו...ה'.

איתא מהרה"ק ה'ישמח ישראל' זי"ע (חנוכה אות נו), שהרה"ק רבי חיים וויטאל זי"ע שאל את האר"י הק' שהנה מצינו (ירושלמי ה ד) שפרתו של שכנתו של רבי אלעזר בן עזריה הייתה יוצאת ברצועה שבין קרניה,

ושלום הוא שוטה, כי צריך לידע שאנו קיום ה'חנות' של השי"ת, ובימים הקדמונים היה לו חנות גדול, והיה סוחר גדול, והיה לו פרנסה בריווח כביכול (והיינו בזמן שביהמ"ק היה קיים, והיה כהן בעבודתו ולוי בדוכנו, ואף לאחמ"כ עדיין היה העולם מלא בצדיקים), אבל גם היום אנחנו נותנים לו פרנסה, כי אם לא כן ממני הוא מתפרנס, וכי מבני ישמעאל ובני עשיו. רק העיקר לידע אז מען גיט איהם היינט גאר ווינציג צו לייזען (פי', שכהיום נותנים לו 'רווחים' קטנים מאד), אבל באמת גם היום אנו נותנים לו פרנסה - כי בשמים שוקלין לפי ערך הנשמה, לפי ערך הגלות, ולפי ערך הטרדה. אמור מעתה, כשנבוא לחשב באיזה גלות וטרדה אנו שרויים בה אז נבין עד כמה עולה חשיבותנו למעלה לאין ערוך כלל וכלל.

ה. יש שפירשו כיוצא בזה את הפסוק לענין חינוך הבנים - שישא את ראשם של צעירי הצאן - תשב"ר שמרגישים עצמם כמגורשים מנחלת עבדי ה', על ידי שידעם כי גם הם לבית אבותם - גם הם חשובים, כי מקורם ושורשם מהאבות הקד' ומצוקי ארץ.

ובזה ביארו במקרא (משלי יג כד) 'חוסך שבטו שונא בנו', חוסך שבטו - שהנמנע מלהודיע לבנו מאיזה שבט מוצאו - כלומר שמוצאם ממקור קדוש יהלכון, הרי בזה גופא הינו שונא בנו, כי כאשר ידע האדם את חשיבותו בוודאי יראה להתנהג כפי הראוי לגזע קדוש כמוהו.

הרה"ק ה'עטרת משה' ממאקאווא זי"ע ישב פעם בשולחנו הטהור של הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע, בתוך הדברים פנה הלעלובער ואמר 'מאקווער רב איר האט געזען דעם שינאווער רב' (האם זכיתם לראות את הרה"ק ה'דברי יחזקאל' משינאווא זי"ע) וענהו ה'עטרת משה' שלא זכה לראותו. כך חזר ונשנה הדבר כמה פעמים, רבי משה מרדכי שואל האם הוא הכיר והוא עונה בלאו. קודם ברכת המזון חזר ושאלו האם הכירו, ומשענהו שלא ראהו, פנה ואמר, אף אני לא זכיתי לראותו, אך דיבור יקר יש לנו מאותו צדיק, על הכתוב בפרשתן (ד כב) 'נשא את ראש בני גרשון גם הם למשפחותם לבית אבותם'. נשא את ראש צריכים לרומם ולישא את ראשם של כל בני גרשון - כל אלו המרגישים בנפשם כי מגורשים הם מלהסתפח בנחלת ה', ולעודדם בכך שגם הם מוצאם מייחוס הקדוש של למשפחותם לבית אבותם - כי הם מזרע האבות אברהם יצחק ויעקב, וחיבה יתירה נודעת להם, ואף להם יש חלק ונחלה בתוך אחינו בני ישראל (דברי יחזקאל פרשת נשא).

ומכל מקום צריך לזכור גם את פירושו של הרה"ק רבי שמחה בונם מפרשיסחא זי"ע, שאמר בדומה לזה אך הוסיף, דמשמעות 'גם הם לבית אבותם' היינו שאף הם בעצמם אוחזים במעשה אבותיהם ומשתדלים לקיים רצון קונם, 'ער לייגט אויך עפעס אריין אין גישעפט', ורק אז זוכים שזכות אבותם מסייעתם.

כיוצא בזה מוטו משמיה דהרה"ק רבי מאיר מפרימישלאן זי"ע 'נשא את ראש' שיש להרים את האנשים החשובים שהם בבחינת ראש, ואילו בני - המחשיבים עצמם בגלל שהם יחסנים ובנים של גדולי תורה ויראה, בהם יש לקיים גרשון - לגרשם ולרחקם, אולם אם גם הם - שבעצמם ג"כ מתאמצים ללכת בדרכי אבותיהם ולעשות נחת רוח לבורא יתב"ש, אזי הם מתעלים יותר למשפחותם לבית אבותם כי זכות אבותם מסייעת להם.

כללא דמילתא, בלא עבודה ויגיעה מצד האדם עצמו אי אפשר להתעלות במדריגות התורה והיראה, שאינה ירושה לך מאבותיך, ורק אם ישקיע בעבודתו יזכה שבזכות אבותיו יפתחו לו פתח כפתחו של אולם.

ו. ביאור נפלא אמר הרה"ק רבי שלומ'קה מזוועהל זי"ע בדברי הגמרא (ביצה כג.) שהקשו מדוע אמרו פרתו של ראב"ע - וכי זו הייתה פרתו ותו לא, הרי י"ב אלפי עגלים היו 'מעשר בהמה' שלו בכל שנה ושנה, נמצא שהיו לו ריבי רבבות של פרות, ותירצו, תנא, לא שלו היתה, אלא של שכנתו היתה, ומתוך שלא מיחה בה - נקראת על

עולת ראייה הם תשלומין דראשון או שכל יום יש בו חיוב לעצמו, מ"מ בימי התשלומים לשבועות כולי עלמא מודו שהם תשלומים ליו"ט עצמו (עיי"ש), והרי שפשיטא שנמשך עדיין עיצומו של יום.

חידוש נפלא מצינו ב'חק יעקב' (אור"ח סי' תעג סק"א) שכתב שמי שלא בירך ברכת 'שהחיינו' בחג השבועות כי נאנס או ששכח וכיו"ב שיכול לברך שהחיינו בכל שבעת ימי התשלומים, ואף שעתה יום חול הוא מ"מ יש בו מקדושת החג (ופקפק בדבריו המהר"ל דיסקין זי"ע, אך אף לשיטתו ניתן לקיים את מצוות הקבלת פני רבו ברנל (ר"ה טו:)) כל שבעה, הרי לך שלכו"ע יש בימים אלו ענין החג עצמו).

ידועים דברי הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע בספרו קדושת לוי (לשבועות ד"ה נשאלתי), 'נשאלתי במדינת ליטא מפני מה נקרא חג שבועות בשם עצרת, והלא לא נזכר בתורה שם עצרת רק בשמיני עצרת, ומבאר בכמה אופנים, ובפירושו השלישי כתב על פי דברי הרמב"ן (אמונה ובטחון פי"ט) על הפסוק (שה"ש ב ז) 'אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ', שבאשר מרגיש בקרב רגשי התעוררות לאהבתו וליראתו ית' יעשה לה 'כלי' ע"י קיום מצוה או לימוד התורה בכדי לעצור ולשמור בתוככי נפשו רגשי קודש אלו, וזהו שאמר הכתוב 'אם תעירו ואם תעוררו את האהבה' - שנתעורר בכך מידת האהבה להשי"ת, אזי 'עד שתחפץ', מלשון חפץ וכלי, כלומר שתיכף ומיד תעשו כלי ובית קיבול לאגור ולשמור אותה התעוררות לאורך ימים לבל תפוג ותיעלם כלעומת שבאה. על פי זה מבאר הטעם שנקרא חג השבועות - 'עצרת', שמשמעותו לעצור בתוכו את כל השפעות החג (ועיי"ש מה שמבאר עוד)¹.

ומחמת שלא מוחה בשכנו נקראת על שמו, ונחשב לו הדבר כעוון, והושחרו שינוי מרוב התעניות שהתענה לכפר עונו, ושאל מהרח"ו אם על סרך עוון כזה התענה ראב"ע כל כך הרבה צומות, מה נענה אנן אזובי הקיר - אשר אין מתום בבשרנו מרוב פשעינו, ויען רבינו האריה"ק, כל זה בדורות הקודמים, אבל בזמן הזה בחשבת הגלות אף צעקה ואנחה אחת הבאה מעומק הלב נחשב כתעניות רבות בשנים קדמוניות.

הוסיף על כך ב'ישמח ישראל' שאם כך הווה בדורו של האריז"ל, הרי מאז ועד עתה שהגלות והצרות מתגברים, ובכל יום קללתו מרובה משל חברו - בוודאי זעקת ישראל מעומק הלב בדור הזה יקרה בעיני ה' כתעניות משנים הקדמונים... ואף אנו נוסף - כמה צרות נוספו מימות ה'ישמח ישראל' ועד עתה... עאכ"כ גדלה מעלתנו עד מאד מאד. וידעו בני דורנו שכל מעט עבודה, אפילו בל דהוא, של כל יהודי באשר הוא שם - בדור עקבתא דמשיחא, חשוב יותר ממצווה גדולה שקיימו צדיקים וחסידים בשנים קדמוניות, וטעמו של דבר, כי בשנים קדמוניות לא עלתה להם עבודתם בקושי רב וגדול כבימינו אנו.

שובו לכם לאהליכם - העיקר לקיים את התורה בשוכם לביתם מהר סיני

עומדים אנו בשבעת ימי התשלומין לחג השבועות, ימים אלו הם המשך החג, ועדיין השערים פתוחים, וכל מי שלא 'קיבל' עדיין את התורה יבוא ויבנם, כי עדיין הארת החג מתנוצצת ומאירה. וכך איתא בתוס' (חגיגה ט. ד"ה תשלומין) שאף שבשאר ימים טובים נחלקו בגמרא האם כל ימי התשלומין להביא

שמו. ומבאר הרה"ק כי כל שאר הפרות לא נחשבו שלו שהרי 'לא במותו יקח הכל'... רק פרה זו נחשבת שלו, כי הרי יציאתה ברצועה בשבת נחשב לראב"ע כעוון, ועל עוון זה שב בתשובה מאהבה, ומכיוון שהשב מאהבה נחשבים לו עוונותיו לזכויות לכן 'נקראת על שמו', כי הזכויות שבאו לידו ע"י ילדו אותו אף בעולם העליון, נמצא שזו הייתה פרתו היחידה.

ז. ולמדנו מדבריו שעיקר תכלית היום טוב הוא להמשיך את הארות החג וקבלת התורה גם למחר ולאחר זמן. כן כתב הרה"ק ה'בית אברהם' (שבועות ד"ה ישלם) וז"ל, חג הקדוש הזה נקרא חג שבועות שהוא לשון שבועה. כמו בעת שמקבלים חיילים חדשים לצבא משביעים אותם שבועת אמונים לקבל עליהם עול המלכות, כמו כן בחג הקדוש הזה שמקבלים התורה מחדש, בהקריבכם מנחה חדשה, אז בשבועותיכם, עכ"ל, שהיות שבחג השבועות מתחדשת נתינת התורה על כן צריך להישבע מחדש לקבל על עצמו עול מלכות שמים. ושם החג מורה על תכליתו להתחדש בקבלה גמורה מכאן ואילך כי זה כל מהותו וענייניו של החג.

שיהיה בניין עדי עד, בקשר של קיימא, ולהמשיך את לימוד התורה והעסק בה^ט.

ובך נצטוונו לקראת מתן תורה 'וקדשתם היום ומחר', ורמזו יש בו שלא יעבור ויצא היו"ט כלעומת שבא, אלא אף למחרת היו"ט יזכור שאך זה עתה קיבל את התורה והיאך ישכחנו בין יום^ט. והדרך אשר יראה בה אור - לקבוע את החג בנפשו, על ידי שיקבל עליו

בפרשתן (ז פר-פח), 'ואת חנוכת המזבח ביום המשח אותו... זאת חנוכת המזבח אחרי המשח

אותו', ביאר בה הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע (הובא בליקושי יהודה בפרשתן עמ' ס) כי לא די בכך שמקבלים את רוב ההשפעות 'ביום המשח' - בזמן של ההתעלות. אלא העיקר להמשיך את קדושת היום אף 'אחרי המשח' אחר לכתו מעמנו^ח. ביותר הדברים אמורים כעת בעידן כלולות בני ישראל עם התורה הקדושה, שעלינו לראות

ח. ואל יחשוב אדם עוד חזון למועד, יבוא יום ואתחיל לעבוד את ה' ולעסוק בתורתו, כי כך אמר הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע ששמע מפי אביו הרה"ק האמרי אמת זי"ע באחרית ימיו, בהיותי צעיר לימים חשבתי על כמה וכמה דברים בעבודת ה' ולימוד התורה שעוד אוכל לעשותם לכשיבוא היום, אך עתה יכולני להעיד בפניך שכל מה שאין האדם עושה בשחר נעוריו, שוב לא בא לידו לעשותו ולפעול אותו.

ט. ובפרט בימים הללו, כפי שכתב הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (ספר הזכות פר' נשא) 'המדרש מאריך בפרשת נשא יותר מבכל מקום, וכן בזה"ק האידרא. ולמה, נראה - לפי שפרשה זו חלה אחר שבועות, ובכל שנה ושנה מחדש השי"ת עלינו את נתינת התורה, ממילא יש בזה הזמן 'שפע' של תורה'.

והנה כתיב (שמות טו ט) 'אמר אויב ארדוף אשיג אחלק שלל' - שלל ראשי תיבות ש'ובו ל'כם ל'אהליכם. כי עיקר מלחמתו של יצר - האויב הגדול, לקרר את האדם כששב לאהל ביתו - אחר מעמד האדיר של קבלת התורה, לכבות את ה'אש הגדולה' אשר ראו עיניו במעמד הר סיני, ולומר לו, אכן, קבלת את התורה, אך 'מפטירין כדאשתקד', שוב לאהליך - להנהגתך ולסדר יומך כעד השתא, ומה לך לשנות סדרי בראשית ולקבל על עצמך עול תורה ועבודה...

כעין זה מרומז נמי בפרק 'אשת חיל' (משלי לא) המרמז כולו על התורה (עיי' רש"י שם פסוק י) 'בטח בה לב בעלה' - ומדוע, כי 'ושלל לא יחסר' והיינו שבהגיעו ל'שובו לכם לאהליכם' - גם אז 'לא יחסר המזג', ואינו חוזר לסדר יומו ולהנהגתו שקודם קבלת התורה, אלא יהא 'מוסיף והולך' הן בכמות הן באיכות, כל אחד לפי מה שהוא. י. וכמו שאיתא מהרה"ק ה'תפארת שלמה' זי"ע (עניני שמנ"ע, פסח) שהבקשה בתפילת המועדים 'והשיאנו ה' אלוקינו את ברכת מועדך' היא מלשון נישואין. מעתה יש לומר דכמו שבכל 'נישואין' מבקשים 'שיהיה בנין עדי עד', א"כ, אף כאן עלינו לבקש ולעשות פעולות שישאר הבנין אף לאחר החג ולנצח נצחים.

משל לאחד הנכנס לשמחת נישואין וברצונו לדעת מיהו החתן, שהרי הכל עוטים בגדי שבת ויו"ט, אמנם כאשר יראה למחרת היום מי עדיין נשאר לבוש בבגדי שבת ויו"ט ידע שהוא 'חתן דנן'. כיו"ב, מיהו ה'חתן' ביום חתונתו זה מתן תורה, מי שנשאר עם התורה גם לאחר שבועות...

יא. הרה"ק הנתיבות שלום זי"ע שאל פעם כמה מבחורי הישיבה 'אימתי הוא זמן קבלת התורה בחג השבועות', נענה האחד ואמר בזמן עלות השחר, לעומתו השיב רעהו בעת קריאת עשרת הדברות בקריאת התורה, השלישי השיב באופן אחר... עד שאמר להם הרבי, זמן קבלת התורה הוא בשעה שאדם מקבל על עצמו את התורה. אף אנו נאמר לפי דבריו - שבכל יום מימות השנה יש בידינו לזכות שוב ב'מתן תורה', אם אך נקבלנה בשתי ידיים. וכך אמר הרה"ק מסאטמאר זי"ע על המשנה (סוף יומא) אמר ר"ע אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרים... מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקב"ה מטהר את ישראל. ודימוהו למקוה, כי כמו שבנוגע לטהרת המקוה הרי יש לפני האדם שני בורות מים, אחד - מלא במי גשמים המטהרים את הטובל בהם. ואחד - מים שאובים שאין בהם כל טהרה כלל. מה יעשה האדם בכדי שיטהרוהו אף אלו המים, ינקב נקב בין שני הבורות ובה יתחברו שני הבורות מדין 'השקה'... ויתהפכו השאובין להיות כמי גשמים עצמם שהם טהורים ומטהרים אחרים. כך נמי לענייננו, ימי החג שעברו עלינו הרי הם כאותם 'מי גשמים' המטהרים, ולמחרת החג נדמה לו לאדם שהוא כנמצא במים שאובין שאי אפשר להם לטהר - עצתו, לנקב בעצמו איזה נקב - ב'קבלה' אחת טובה ואמיתית, ובזה יתקיים בו דין 'השקה' וחיבור ליו"ט, ונעשה 'מציאות' אחרת כמי הגשמים המטהרים, ויטהר המיטהר מהיו"ט.

באר הפרשה - נשא

אחר שרירות לבו, על כן מחויב הוא כעת להרבות ב'מעשים טובים' - יזיר עצמו מן היין, כדי שיתרבו מעשיו על חכמתו.

ביתר ביאור נבאר, כי אמרו חז"ל (סוכה נב.) כל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו, נמצא שזה האדם שהחכים לדעת יותר חכמה - גם יצרו גדל עמו, וחייב לקבוע לעצמו גדרים וסייגים כנגד יצרו זה שנתגדל, ולכן יזיר עצמו מן היין. ולדידן הדברים נמי אמורים, אחר שעבר עלינו יו"ט של קבלת התורה ונתרבתה החכמה בקרבנו, יש לנו להרבות פעלים לעסוק בדברי תורה ביתר שאת וביתר עז.

והנה איתא בגמרא (נדרים ט:) תניא, אמר שמעון הצדיק, מימי לא אכלתי אשם נזיר טמא אלא אחד, פעם אחת בא אדם אחד נזיר מן הדרום וראיתיו שהוא יפה עינים וטוב רואי וקווצותיו סדורות לו תלתלים. אמרתי לו, בני, מה ראית להשחית את שערך זה הנאה, אמר לי, רועה הייתי לאבא בעירי, הלכתי למלאות מים מן המעיין ונסתכלתי בבבואה שלי ופחו עלי יצרי ובקש לטורדני מן העולם, אמרתי לו, רשע, למה אתה מתגאה בעולם שאינו שלך, במי שהוא עתיד להיות רמה ותולעה, העבודה שאגלחך לשמים מיד עמדתי ונשקתיו על ראשו אמרתי לו בני כמוך ירבו נזירי בישראל עליך הכתוב אומר (ו ב) 'איש כי יפליא לנדר נזיר

קבלה אחת ואפילו קמנה, שישמרנה כבבת עינו גם לאחר החג - בחק ולא יעבור, וזו הקבלה תהא לו כחוט המקשר אותו אל היו"ט".

ומאיבי תחכמני, כשם שדרכו של היצר הרע שאין מפתה את האדם בבת אחת על דברים גדולים, ולא יפתנו מיד לעבוד עבודה זרה, אלא 'כך אומנתו של יצר הרע, היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך עד שאומר לו עבוד ע"ז וחולך ועובד' (שבת קה:), הרי שמכשילו בדברים קלים וקטנים שאדם דש בעקביו כי משם יבוא להפילו לבסוף בע"ז רח"ל, וממנו ניקח לעבוד את השי"ת ב'מידה טובה מרובה', שעל ידי ההתחזקות בקבלות קטנות, דרגא בתר דרגא, סוף שיבוא לעבודת ה' בשלמות".

איש כי יפליא - והעיקר, לקבל קבלה טובה על העתיד **איתא** בגמרא (ברכות סג.) 'למה נסמכה פרשת סוטה לפרשת נזיר, שכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין'. ומבאר הרה"ק רבי מנחם מנדל מוויטעבסק זי"ע (פרי הארץ בפרשתן) כי איתא במסכת אבות (ג ט) 'כל שמעשיו מרובין מחכמתו חכמתו מתקיימת, וכל שחכמתו מרובה ממעשיו אין חכמתו מתקיימת', ואחר שראה סוטה בקלקולה - שהוא המקום היחיד שהובטחנו על 'נס נגלה', ובזה הוסיף 'חכמה' על חכמתו - לידע עד כמה גרוע הוא המהלך

פעם שאל הרה"ק רבי אהרל"ע מקאזניץ זי"ע את חבורת מרעיו ובתוכם רבי אברומצ'ע שטערן ז"ל, איזה חייט תופר בחינם. אחד השיב, שהתופר בגד לעצמו הרי הוא תופר בחינם, והשני ענה לעומתו שהתופר בגד לבנו אינו עובד בעבור שכרו. עד ששאל הרה"ק את רבי אברומצ'ע ונתיירא לענות, ואמר כשם ש'מורה מוריני' שאל, כך יענה 'מורה מוריני'. ויען הרה"ק ואמר - החייט שאינו קושר לבסוף את חוטי התפירה הוא התופר בחינם, וכל עמלו אך לשווא, כי ללא הקשר האחרון כל החוטים נפרמים ומתקלקל כל הבגד. וביאר כוונתו לכל מועדים וזמנים אשר נתן לנו הבורא, ורבים אשר יעבדו כדת וכנכון בבוא הזמנים הנשגבים, אך אינם משכילים לשמר עבודתם, בקבלות טובות וכיו"ב.

יב. וכך כתב הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע (פרי צדיק משפטים אות ג) שגדר מצות זכירת מעמד הר סיני שנצטוונו בכל יום הוא לזכור הקבלה דנעשה ונשמע. וכמו שהיה הרה"ק מלובלין זי"ע אומר בכל בוקר הריני מקבל עלי להיות אדם טוב. יעו"ש.

יג. דברים כדרכנות כתב בזה ה'אוהב ישראל' (ליקוטים חדשים פרשת ויקרא) 'בעינינו ראינו רבים מן החסידים שנעשו משוגעים ח"ו, או בעלי מרה שחורה, ומאין נמצא הדבר הזה, אם מן התורה ח"ו - אדרבה התורה עוד משמחת את הלב וכו', אם מן המצות - הלא 'פקודי ה' ישרים משמחי לב' (תהלים יט ט), אבל הענין הוא, כי האנשים ההם הם הרוצים לעלות אל ה', והסולם נעלמה מעיניהם, כי אינם עובדים את השי"ת בהדרגה ותופסים דבר שאין שייך להם, בלי שום קריאה ורשות מן השמים', לפיכך אסור ללכת בגדולות כדי שלא יפול משם, אלא יעלה במתינות ובהדרגה, וכל יהיה בטוח בדרכו.

הנפש וקדש את ראשו ביום ההוא, והימים הראשונים יפלו, ידוע שהרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע היה מרבה להוכיח מפסוקים אלו, שאין לו לאדם להתיימש כלל - בכל מצב ואופן שיהיה, כי אף אחר שנשמה הנזיר בפתע פתאום ומטבעו של עולם ייכנסו בו הרהורי ייאוש האומרים לו - ראה כי אין מעשיך רצויים לפני המקום. והוכחה ברורה לכך שהרי נשמת 'בפתע פתאום', הרי לך שמן השמים טימאוך שלא תוכל להיזהר ולהשמר מטומאה זאת... אעפ"כ אמרה תורה וקידש את ראשו ביום ההוא - יעזוב כל ה'חשבונות', ילך נא כ'סומא בארובה' אחר השי"ת. ויזעק - מהיום הנני מתחיל בנזירות חדשה והימים הראשונים יפלו. מכאן ילמד כל איש לנפילותיו 'בפתע פתאום' - כל חר בדידה, שלא להתיימש אלא יעמוד מנפילתו יד ויאמר 'מכאן ולהלאה חושבנא' טו.

ובך איתא בגמרא משמיה דרבי מאיר (ביצה כה:) מפני מה נתנה תורה לישראל, מפני שהן עזין, ומבאר שם מהרש"א (חא"ג ד"ה ראיון) וז"ל. ונראה, דעזותן דקאמר לאו היינו גבורה, אלא לעמוד על דבריהם ולא ישובו מפני כל (כלומר לא יזונו ממקומן, וזה) הוי עזותן. וראיה לכן, דאיתא שם בגמרא 'שלישה עזין הן, ישראל באומות, כלב בחיות, תרנגול בעופות', והרי כמה חיות וכמה

להזיר לה'. רבות שאלו המפרשים, ממה התפעל שמעון הצדיק ורבו הביאורים עד מאד. וביאר הגאון רבי אייזיק שר זצ"ל (משנה דסלבודקא) ביאור נפלא. דשמעון הצדיק ראה את גודל פקחותו של אותו נער. שהרי מצד מה שפחו עליו יצרו היה יכול תיכף ומיד לגזוז את שערו הגורם לפיתוי היצר, מדוע קיבל עליו נזירות שאחר ל' יום יגלח. אלא, שידע בפקחותו שהחלטה ל'פעם אחת' אפילו אם נצרך האדם עבודה אומץ ותוקף, מ"מ יתכן שבעבור זמן תחלוף ההתעוררות וישוב לסורו. אך אם הוא רוצה להנצל לגמרי נצרך הוא לבח העצום והאדיר של קבלה שהיא משמרתו לאורך זמן בכח הקדושה השורה על המקבל.

דבר נפלא כתב רבינו הרמ"א (בספרו תורת העולה ח"ג פרק ע"א) וז"ל, 'וראה נפלאות תורתנו כי למדו המניין ממלת יהיה שהוא לשון עתיד (שתיבת יהיה עולה בגמטריא שלשים, ומכאן שסתם נזירות ל' יום) כי עיקר קדושתו של נזיר יהיה לעתיד אחר השלמת ימי נזרו'.

וקידש את ראשו ביום ההוא - שלא להתיימש ולהתפעל ח"ו מהנפילות

בפרשתן (ו יא-יב), אחר שנשמה הנזיר והביא את קרבנותיו - 'וכפר עליו מאשר חטא על

יד. ואם יאמר לו יצרו, אבדה תקוותך, מה לך כי תקום ותעמוד מנפילתך - תשוב לבוראך ותאמר לו אכן נפילתי - אבל מעתה אשוב לדרך הישר, הרי גם תמול גם שלשום אמרת כן, ושוב נפלת ומה לך כי תשקר לבוראך, תשובתו במעשה שהיה בימי הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע בבחור אחד מבני ישיבתו, שהוצרך ליסע לחו"ל ובחששו שמא יישן ויפסיד נסיעתו נשאר ער במשך כל הלילה, לפנות הבוקר הלך הבחור להתפלל אצל ה'כותל המערבי' שהיה אז ריקם ממתפללים, והנה רואה הוא את הרבי דופק על שכמו, ושאלו אמור נא בחור, מהו השבח הגדול ביותר שאפשר לשבח את הבורא ית"ש, ומיד ענה - השבח הגדול ביותר שהקב"ה אינו שוחק (ער לאכט נישט), כך סיים הרבי את דבריו, סתם ולא פירש ונעלם מעיני הבחור. מחשבותיו של הבחור החלו להתרוצץ, למה כיוונו דברי הרבי ומה פירוש דבריו הסתומים... בחזרו לישיבת 'שפת אמת' ראה כי כבר הואר חדרו של 'ראש הישיבה' דאז הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע, נקש על הדלת, וכשפתח לו רה"י שטח בפניו את תמיהתו וחידתו בפירוש דברי הרבי, וכי ממה וממי יש לבורא לשחוק שהרבי אמר שאעפ"כ אינו שוחק. ענה לו רה"י הנה אם בתור תפקידי כרה"י אגש לבחור מבני הישיבה ואעיר לו על הנהגה פלונית שאינה טובה, והלה יענה ויאמר צדקו דברי רה"י הנני מביטח שמהיום והלאה אחדל ממנהגי זה. והנה אך יעבור יום ושוב ינהג הבחור בהנהגה זאת, אם שוב יענה ויאמר - מהיום והלאה אחדל ממנהגי זה עדיין יהיה ניתן למחול לו, אך בהישנות הדבר פעמים רבות, הרי אשחק מתשובתו, ואענה ואומר לו אין זו תשובה כלל, כי כבר הפך הדבר לשחוק - אבל הקב"ה אינו כן, אף אם נבוא ונאמר לו מאה פעמים ויותר מהיום והלאה אחדל ממנהגי זה - לא ישחק הבורא מאתנו, אלא יקבל אותנו באהבה וחיבה כאילו שאנו מבטיחים זאת בפעם הראשונה...

טו. אלא ש'תיכף לשברון לב התחזקות' כמו שסיפר הרה"ק רבי אברהם אלימלך מקארלין זי"ע הי"ד, עובדא דהווא אצל זקנו הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע, שנה אחת נעמד אצל ה'עמוד' ביומא דהילולא של זקנו הרה"ק רבי אהרן

באר הפרשה - נשא

ויזכור את דברי האלשי"ך הקדוש (תורת משה פרשת נשא) על הפסוק בפרשתן (ו ב) 'ואחר ישתה הנזיר יין', ודקדקו המפרשים, מדוע נאמר כאן 'הנזיר' - והלא כבר סיים נזירותו ושוב אינו נזיר, שהרי 'נזיר' אינו שותה יין וכיצד תקראנו נזיר בבואו לשתות יין. ומבאר האלשי"ך, דמכיון שבזמן טוב קיבל על עצמו להיות נזיר והתנהג בקדושה ובטהרה, לכן נקרא בתורה 'נזיר' אף כשגמר נזירותו, כי גם כשנפל ואבד ממדרגתו נשאר אצלו מן הקדושה שקנה בנפשו בעת קבלתו, ומכאן נלמד, שאין שום התאמצות של יהודי הנאבדת ונעלמת ח"ו.

מכאן תצא הקריאה לכל המרגיש בעצמו הרהורי ייאוש, ונרמה לו כי מה שהיה הוא שיהיה - ישלח מאתו כל אלו המחשבות, ויזעק בקול גדול - חשוב אני אצל בוראי כגדול שבישראל, והרי הקב"ה הוא יוצרי ובוראי, הוא נפח נשמתו באפי והוא המחיה

עופות גיבורים יותר מהכלב והעוף, אלא בע"כ פירוש 'עזותן', היינו שלא ישובו מפני כל (והכלב מעיז פנים לנבוח נגד בעלי חיים החזקים הרבה יותר ממנו), כיו"ב נשתבחו בני ישראל, דאף כאשר בוחו של הסט"א והיצר הרע מתגבר עליהם הרי הם נשארים בעזותם וממשיכים ללחום בעוז ובגבורה ואינם מתייאשים חלילה. ולכן אמרו 'מפני מה ניתנה תורה לישראל מפני שהם עזין' ורק במידה זו יש בידם לקבל את התורה.

בך אמר שלמה המלך (משלי כד טז) 'שבע יפול צדיק וקם, ורשעים יכשלו ברעה', והיינו שאי אפשר לבשר ודם בלא נפילות, כי הן הצדיקים והן הרשעים נופלים. והנפקא מינה שביניהם שהצדיק אינו נשאר בנפילתו אלא 'וקם' טו, ואילו הרשע נשאר בבשלונו וממנה לא יקום יותר. (ומרומז בלשון הירידה, כי אצל צדיק אמרו 'יפול' - שאין לך אדם הנופל ברחובה של עיר ולא יקום את עצמו, ואילו לשון 'כישלון' מורה על מי שנשאר במכשולו) טז.

הגדול מקארלין זי"ע, טרם שהתחיל להתפלל נאנח ואמר אויך מיר אן אייניקל, א פראסטאק, וואס האסטו מיטן זיידען (נכד שכזה, הלא אני ריקן מכל, איזה קשר ושייכות יש לי עם זקני הקדוש). התבונן כמה רגעים, ולאחר מכן פתח ואמר טאקע אן אייניקל, טאקע דאווענען פארן זיידען (אכן, נכד הנני, ואתפלל כדת לזכר נשמתו). והסביר הרה"ק שבדרך זו צריך האדם לעבוד את קונו, מחד גיסא עליו להיות 'לב נשבר' וענוותן, שידע את פחיתותו. אך מאידך גיסא עליו להתחזק בעוז לומר טאקע איך בין א בן מלך, הן אני בנו של הקב"ה וחשיבותי היא לאין ערוך.

איתא במשנה (אבות ב יח) 'אל תאמן בעצמך עד יום מותך', ואמר הרה"ק מקאצק זי"ע, דק"ו הוא, אם אין לאדם להאמין בעצמו שהוא צדיק תמים, וכבר לא יכשל לעולם ועד, וודאי שאין לו להאמין כי רשע גמור הוא, וכבר אבדה תקוותו ח"ו.

טז. ואדרבה, מעלת הקימה מתוך הנפילה גדולה פי כמה וכמה מכל התחזקות, כדמצינו בפרשתן (ה כח) 'ונקתה ונזרעה זרע', וברש"י (מדברי המדרש רבה ט כה) שאם היתה יולדת בצער תהיה יולדת ברווח, נקבות יולדת זכרים, שחורים יולדת לבנים, קצרים יולדת ארוכים, יולדת לשתי שנים תלד בכל שנה, יולדת אחד יולדת שנים. ולכאורה צ"ב, בשלמא מה שתנצל ממיתה ניחא, שהרי הוברר שלא חטאה, אבל מדוע מגיע לה שכר גדול כ"כ, הרי מדובר כאן לאחר קינוי וסתירה. ולא נהגה כצדיק הדור... אלא ביאר הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע דאדרבה, מאחר שכבר עמדה בעמקי תהום בשאול תחתית, ו'משם' עצרה בעצמה, באמרה, לא, לא אחטא בשום אופן, התגברות כזו אכן מעלה רבה עד מאד, יותר מכל עמידה בנסיון שעדיין לא נכשל במאומה, והמתגבר כארי לעשות רצון קונו וחפץ צורו מתוך עמק הבכא, מן הדין היא שיטול שכרו משלם.

יז. פוק חזי מדרכו של עולם, בבואם לציין סימן טוב על איזה דבר הרי הם מסמנים ווי כזה V, וסימן זה נעשה על ידי שיוורדים עם הקולמוס ורק לאחמ"כ חוזרים לעלות, נמצא שההצלחה באה על ידי הירידה שהיא המביאה לעליה. ולאיך כשרוצים לסמן על דבר שאינו טוב עושים איקס כזה X, כי בסימן זה שני הקווים יורדים ממעלה למטה, ואינם חוזרים לעלות מירידתם...

הוסיף לי אחד השומעים, כי מדרכם של המשגיחים והמחנכים לציין את ה על תשובה נכונה ב'בחינות' תלמידיהם באופן שיורד מעט משמאל וחוזר ועולה בצד ימין יותר ממה שירד בתחילה, כי האף אמנם שחיינו של היהודי הושתתו על 'ירידות ועליות' מכל מקום יש לו לסדרם באופן שכל עליה תעלה אותו למקום גבוה יותר מהמקום שדרך עליו בטרם נפילתו.

בצער תהיה יולדת ברווח, נקבות יולדת זכרים, שחורים יולדת לבנים, קצרים יולדת ארוכים, יולדת לשתי שנים תלד בכל שנה, יולדת אחד יולדת שנים. כתב ה'מהר"ל' (חי' אגודת שבת קיח:) על דברי הגמרא (שם) וא"ר יוסי יהא חלקי ממי שחושדין אותו ואין בו, וז"ל. פירוש, כי מי שמביישין אותו ויש בו (כלומר, שאין זה חשד שווא) הוא כפרה על חטאו - כאשר יקבל בזיון (אמור מעתה ב"ש וק"ו מהו) איך יהיה שברו של מי שחושדין אותו ואין בו. ומוכיח המהר"ל מפרשתן שהסוטה נשכרת בכפלי כפליים - שאם היתה יולדת בצער תהיה יולדת ברווח, נקבות יולדת זכרים, שחורים יולדת לבנים, קצרים יולדת ארוכים, יולדת לשתי שנים תלד בכל שנה, יולדת אחד יולדת שנים וכל זה מפני הבזיון שקבלה שלא ברין, כך מי שנחשד שלא ברין וקיבל בזיון השי"ת נותן לו כבוד בעולם הבא. כי מדת השי"ת להגביה שפלים, וזה שחושפל שלא ברין השי"ת נותן לו כבוד תחת הבזיון, עכ"ל י"ט

אותי בכל עת ורגע, אף אני לא אעזוב אותו ואעבוד אותו (עכ"פ) מהיום והלאה, וכך היה אומר הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע בשם הרה"ק רבי דוד מטאלנא זי"ע (הובא בקדושת מרדכי עמוד יז) על הפסוק בפרשתן (ז) ביום השמיני נשיא לבני מנשה - יש נשיאות ראש והתרוממות לכל אשר מחזיקים עצמם כבני מנשה - שנשכחו כביכול, מנשה מלשון 'נשני אלוקים' (בראשית מא נא), וחושבים שכבר אפסה תקוותם, ובמה, על ידי שהם מתחזקים לומר - גמליאל - הקב"ה הוא גם לי, כלומר גם לי יש חלק באלוקי ישראל, על זה האיש יענה הבורא ויאמר - פדה צור - זה הבן פדה אותי (כביכול) מהגלות.

את חרפתי - ישועות גדולות בזכות הבזיונות

בפרשתן (ה יט), 'ואם לא שטית... ונקתה ונורעה זרע', ודרשו חז"ל (במד"ר ט כה), שאם היתה יולדת

יח. בספר 'תורת המגיד מזלאטשוב' הובא בסופו מעשה, שפעם ישב הרה"ק מהר"מ מזלאטשוב זי"ע סגור ומסוגר שבוע ימים, והלכה הרבנית אצל תלמידו הרה"ק ר' ארון ליב מפרימישלאן זי"ע שיסור אליו לדרוש על מה זה, כי איננו אוכל ואיננו שותה ואין דעתו מעורבת עם הבריות זה כשבוע ימים. ויבוא ר' ארון ליב לבית רבו ומצא אותו שוכב בפישוט ידים ורגלים, שאל אותו מה ראה על ככה, ויענהו כי רואה איזה גזירה לא טובה ר"ל על בניו היקרים, ואינו יודע מהו, ובמה לבטלו. אמר לו ר' ארון לייב, ילך נא הרבי לאכול ולשתות מעט, ואני אשאר פה על מעמדו תחת הרבי, ואבקש תפילה ותחנונים. הסכים לו הרי"מ, בחזרו, שאלו הרי"מ, במה עומד מע"כ, אמר לו, ב"ה פעלתי לביטול הגזירה, אלא שעדיין חסר דבר אחד - שהרבי יקבל איזה נזיפה ובזיון, אמר לו הרי"מ אם תבוא עמי לבראד, אסע, אמר לו ר' ארון ליב הריני מוכן ומזומן ליסע, וכן עשו. בבואם לבראד נכנסו לאיזה אכסניא, והרי"מ החל להכין את עצמו לתפלת שחרית ולא סיים ההכנות עד כי נטו צללי ערב.

כאשר ראה הבעל האכסניא שהיה איש פשוט וכפרי את תהלוכות הרה"ק, שלפנות ערב הוא פונה לשוח ולהתפלל תפילת שחרית, החל צועק עליו, ואמר לו, פושע ישראל, וכי 'רבי' אתם, מי שמע כזאת, לחלל את השם ח"ו ולהתפלל תפילת שחרית לעת ערב. ר' ארון ליב שמח למאוד, כי ראה ברוח קדשו שבזה קיבל רבו הקדוש את הנזיפה... אבל איש הכפרי הנ"ל דימה בנפשו כי עוד לא יצא ידי חובתו, ופשט את ידו, ורצה להכות את הרי"מ ולסטרו על לחייו, אז תפס ר' ארון ליב את ידו, ואמר לו, עד כאן, חדל ידך ובשרך מחטוא. אח"כ אמר ר' ארון ליב לרבו הרי"מ, ב"ה הנני רואה בעליל כי הגזירה נתבטלה לגמרי, ונסעו לביתם בשלום (דברים ערבים עמוד 36 אות כט). סיפר הגאון רבי יצחק דוד גוטפארב זצ"ל ששמע מהגאון רבי בן ציון קריפיס זצ"ל שהיה מקורב אצל החפץ חיים' (בסוף ימיו היה גר בירושלים בשכונת זכרון משה) שפעם אחת נכנס אצל הח"ח ומצאו בוכה תמרורים, נבהל ר' בן ציון מהמחזה, פנה אל הח"ח ואמר לו, מדוע יבכה הרבי, אולי אוכל לעזור בדבר מה, אמר לו הח"ח, לא תוכל לעזור לי, אמר לו, רבי, אם חלילה יש גזירה הרי יש לי קשרים טובים עם אנשי השלטון ואפשר לי לבטל גזירות ע"י שוחד, ואם ענין של רפואה הדבר - יש לי ב"ה קשרים טובים עם גדולי הרופאים, אולי יש בידי לעזור. השיבו הח"ח ואמר לו באופן מוחלט, לא תוכל לעזור לי. הפציר ר' בן ציון ואמר לח"ח, כתיב דאגה בלב איש ישיחנה לאחרים, ואף שאיני יכול לעזור עכ"פ ע"י שיספר לי הרבי את הדאגה תצא הדאגה מלבו ויקל עליו - האם גם לכך איני ראוי. כשראה הח"ח שבנפשו הדבר לידע סיבת הענין, אמר לו, כתוב בכל הספרים הקדושים שאין כפרה טובה כמו הבזיון, עד כדי שמן הראוי שיחפש האדם לבקש ולחפש שיבזו אותו - כדי שיבוא נקי לפני כסא הכבוד.

לכפר עוונותיך, בהפסד ממון, או במיתת בנים רח"ל, או שמא תסכים שיכך ה' בקדחת ובשחפת, בקרירי וחמימי, במיתה וגיהנום, הרי את כל אלו לא יאבה, ויזעק ויאמר חס ושלום רחמנא ליצלן, אם כן במה יתכפרו חטאיו, רק עצה אחת יש לו - יתן למכרו לחי ישבע בחרפה' (איכה ג ל), היינו שיסבול חרפה בשתיקה, ואז ישבע ממאכל בלא שיצטרך להתענות על ידי החרפה.

איתא מהרמ"ק (ונמצא לתלמידו ב'קול בוכים', הובא בספה"ק 'בית אהרן' זי"ע דף קנמ:) **שמבל התשובות שבעולם, המעולה שבכולם היא לסבול העלבונות החירופים והגידופים, שהרי אם יסגף עצמו לשם כפרה, יבטל מדברי תורה, ושמא ייקרא חוטא, אבל כשיסבול עלבונות אפשר לו לאכול ולשתות ועוונותיו מתכפרין.**

ומסיים שם, כי הנה על האדם לעבור יסורים לכפר על עוונותיו, ואם ישאלו אדם במה תבחר

ואילו אני (אמר הח"ח) היכן שהנני פונה יש לי כבוד וכבוד ושוב כבוד, ואיך אבוא לפני בי"ד של מעלה. מששמע ר' בן ציון כן, אמר לו, רבי, אכן צדקתם אין איש בעולם שיוכל לעזור לכם... (משבצות זהב, נ"ך, יהושע פ"ז).

ידוע שהרה"ק רבי שלומ'קה מזוועהיל זי"ע היה מרבה לפעול ישועות ע"י 'ישוב' - טבילה במקווה, סיפורי מופת רבים מתהלכים אודות פעולותיו הנשגבות בטבילותיו במקווה. פעם אירע שנכנס הרבי למקוה והחל פושט ומניח בגדיו ליד בגדיו (ההדורים) של יהודי מתושבי חו"ל (ארה"ב) שלא הכיר את הרבי, באותה שעה היה היהודי בבור הטבילה, משיצא ה'אורח' מהטבילה גער ברבי וכי את ה'שמאטעס' (סמרטוטים) שלך באת להניח בסמוך ל'בגדיי' - כי בגדיו של הרבי היו ישנים ולא הדורים כלל, ובזה תפס את בגדי הרבי וזרקם לארבע רוחות השמים... כמובן שהרבי לא הוציא הגה מפיו, ובדומיה שב לחזר אחר בגדיו... בצאתו מהמקווה נענה ואמר למשמשו הגה"ח רבי אליהו ראטה זצ"ל, **היום פעלנו (אותות ומופתים) ע"י הבושות והבזיונות הרבה יותר ממה שפעלנו בטבילה עצמה...**

יט. פעם בא שר אחד מאחורי חלונו של הרה"ק רבי מרדכי מטשערנאביל זי"ע והתלוצץ נוראות מהרה"ק ועבודתו בקודש, נענה הרה"ק ואמר הנה כתיב (משלי ג לד) 'אם ללצים הוא יליץ', ויש לבאר כשהם הרשעים מתלוצצים מאתנו, עי"ז 'הוא' - הקב"ה 'יליץ' - לשון מליצה שהקב"ה ימליץ עלינו טובה (הובא ב'ליקוטי תורה' תנ"ך). ואפשר להוסיף לזה, כי בדרך כלל אנו מבקשים שהמלאכים ימליצו עלינו טובה כמו שאנו אומרים 'אם יש עליו מלאך מליץ'... אמנם, כאשר האדם זקוק להמתקה חזקה, אז יגלגל הקב"ה לפתחו בוושה נוראה ואז ממילא הקב"ה בעצמו ימליץ עליו טוב.

וכן כתב המלבי"ם (תהלים סט יג) וז"ל, בעת ששייחו בי יושבי שער, ושותי שכר עושים ממני נגינות להתלוצץ, בעת ההיא 'אני תפלתי לך', כי העת הזאת שהם מתלוצצים עלי היא 'עת רצון', ובעת ההיא תפלתי, 'אלוקים ברב חסדך ענני'.

כתב הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זי"ע 'ליקוטי רמ"ל' (מבוא המידות טובות אות יא) ואמר **איש קדוש לאיש שחרפו וגדפו, ה' ישלם שכרך שקרעת גזר המיתה מעלי, כי ע"י ששומע את עלבונו ושותק ממתיק מעל עצמו כל הדינים והגבורות, וכל העונשים והיסורים נהפכים לרחמים.**

הרה"ק רבי שלומ'קה מזוועהיל זי"ע היה מעורר הרבה במעלת ה'נעלבים ואינם עולבים' שומעים חרפתם ואינם משיבים ועונים, שלא לענות אפילו אם ביישו וחירפו רעהו בלשון דוקרת כחרב. ומאד הפליג במעלת הבזיונות, שע"י שהאדם מקבלם באהבה ואינו משיב למחרפהו מנה אחת אפיים, הרי הוא מציל עצמו מכל מיני פורענויות, ואפילו מן המיתה, ועוד, שהם כסם רפואה וישועה, שאינם עולים דמים מרובים ומצויים בקלות אצל האדם, מבלי שיצטרך לשלם עליהם כלום, לעומת שאר תרופות ורפואות העולים הון תועפות, וכן צריך לבטל עליהם זמן רב עד אשר ישיגם ויקבלם וכיוצא בזה, לאידך גיסא יקרה היא יותר מכל התרופות, פירוש שהיא מועלת ומרפא כל מיני חלאים קשים מרים יותר מכל שאר סממנים ורפואות.

דרכו של הרה"ק רבי שלומ'קה הייתה לשבת בין העניים בהזדמנויות שונות. פעם כשישב במחיצתם בהיותו ב'כותל המערבי' עבר שם אדם אחד שריחם על האביונים ונתן לכל אחד מטבע לצדקה, וכיון שלא הכיר את רבי שלומ'קה נתן גם לו מטבע והוא לא סירב לקבל, ורק כאשר התרחק משם הנותן העניק רבי שלומ'קה את המטבע שקיבל לשכנו הקרוב אליו שישב לצדו, ויהי כשקיבל את המטבע שטח הלה את תמיהתו, מדוע לקח את המטבע מאותו 'נדיב'... נענה הרה"ק 'לא יכלתי לוותר על הבזיונות...'.

יש מיישבים על פי זה את קושיית הראשונים והאחרונים מדוע חזרה תורה י"ב פעמים על קרבנות הנשיאים, מדוע לא היה די לכתוב ביום הראשון, וכן ביום השני וכו', כי כפיפה זו י"ב פירושים יש לה, כל חד וחד בדיליה, ואין לדמות מילתא מילתא...^{כא} אלא כל אחד בעניינו ונסיונותיו יש לו לקיים כפיפה זו.

דע לך, כי אין דורשים ומבקשים מהאדם 'על מנת שתעלה לרקיע', כי שמענו רבים אומרים - איכבה אוכל להתגבר על הנסיונות הקשים ומרים הפוקדים אותי חרשים לבקרים - אל ירך לבבך כי אכן לא ניתנה תורה למלאכי השרת (יומא ל.) ואין הקב"ה בא במרוניא עם בריותיו (ע"ז ג.), וכן כתוב בפרשתן (ז ז-ט) 'את שתי העגלות ואת ארבעת הבקר נתן לבני גרשון כפי עבודתם. ואת ארבע העגלות ואת שמונת הבקר נתן לבני מררי כפי עבודתם. ולבני קהת... כי עבודת הקודש עליהם בכתף ישאו...' חזיון שמן השמים מייעדים לאדם לעמול בעבודת בוראו כפי עבודתו, ולכן חילק

כתב הרה"ק ה'באר מים חיים' זי"ע (בראשית ל כג) 'ותאמר אסף אלוקים את חרפתי', אלוקים הוא כינוי למידת הדין, וכך אמרה תורה, אסף אלוקים - כל הדינים נאספים ומסתלקים, ע"י את חרפתי - כשהאדם עובר חרפה ובושה, מכאן ילמד האדם, לשמוח בכל דבר בושה ובזיון, כי בזה מתבטלים כמה וכמה דינים וייסורים מעליו, עד שהיה ראוי לו לשגר דורונות למבזים אותו.^{כב}

כף אחת - בכפיפה אחת לה' ותורתו מתעלה עד מאד בפרשתן (ז יד), 'כף אחת עשרה זהב'. היה אומר הרה"ק רבי מאיר מפרימישלאן זי"ע (הובא ב'דברי מאיר' בסוף הספר) דבף מלשון כפיפה, והיה אומר בשפת האידיש, כף אחת - מיט אין בייג, (בכפיפה אחת) שהאדם מתכופף לבוראו, הרי עשרה היינו מניין יו"ד שמשמעו 'איד' (יהודי) זהב, הרי הוא נהיה יהודי של זהב (א גאלדענער איד). כי אפילו בעצירה אחת ובכפיפה אחת יוכל האדם לעלות ההרה.

כ. הרה"ק רבי מנחם מענדל מפרימישלאן זי"ע ערך פעם סעודת הודאה גדולה, ומשנשאל 'הודאה' מה זה עושה, הרי לא חולי ולא נס אחר היה כאן, הסביר להם הרבי שיש לו בקבלה מאבותיו הקדושים, שאם נגזר על אדם חולי מסוכן - ויש לו זכות עצמו או זכות אבות, ממירין לו את החולי לבזיונות ובושות, והנה היום ביזה אותי מאן דהו בבושות נוראות עד עמקי הנפש, נמצא שניצלתי על ידי זה מחולי ומכאוב, על כן עלי לעשות סעודת הודאה, ככל חולה שנתרפא מחוליו, כי אינני שונה ממנו, ואדרכה ביותר מוטל עלי החיוב להודות, שלא רק שנתרפאתי מחוליי, אלא ניצלתי שלא חליתי כלל.

כא. ובפרט כשכופף עצמו בענין 'המעביר על מידותיו' שכבר האריכו בחז"ל חשיבותה ומתן שכרה בזה ובבא, שמעו נא למעשה נורא ששמעתי מבעל המעשה ה"ה 'אבי הבן' המאושר שזכה להכניס את בנו בכורו בבריתו של אברהם אבינו בחג השבועות בשנה זו. וכך הווה מעשה, הלה נכנס בחודש אלול דאשתקד (תשע"ז) 'לשיעור' שבהיכל 'אש קודש' בעי"ת בני ברק, באותה שעה נסובו הדיבורים בהרחבה באלו העניינים - בין אדם לחברו בכלל, ומעביר על מידותיו בפרט, האברך שכל חבריו כבר קיימו מזה כמה שנים מצוות פרו ורבו, ואילו הוא 'נתקע' מאחור, נזכר היטב כי בילדותו לחם מלחמת קודש באחד מחבריו שב'חיידער' (תלמוד תורה), כי הוא היה 'מלך הכיתה' וחבר זה התיימר לתפוס מקום ה'משנה למלך', והיו השניים מסוכסכים זה בזה באופן נורא, בדברים שגם באו לידי מעשה - במצה ומריבה יומם ולילה, ולא פלא היה בעיניו שכל חברי הכיתה נישאו הקימו בתים נאמנים לה' ולתורתו וגם נעשו עם הזמן לאבות על בנים, ואילו שניים האלו - ה'מלך' המתין לזכות בזש"ק, וה'משנה' למלך עדיין לא בא בקשרי אירוסין כלל. אז פרצה בקרבו מלחמת עולם, כי בדעתו הבין שעליו להתפייס עם החבר הנ"ל, לאידך גיסא, קרא לו 'קול קורא' בלבו - כיצד תעז לבוא אל חברך לבקש מחילתו וסליחתו מוטב תבלע באדמה ולא תגיע לידי בושה נוראה כזו... מה עשה הקב"ה, בצאת האברך מהיכל אש קודש - כשהוא מהרהר כולו בסוגיית המחילה, ולנגד עיניו עובר ברחוב אותו בחור מבוגר... מיד נפגשו מבטיהם זה בזה, התפייסו זה עם זה, בירכו זה את זה שיזכו בקרוב לבוא אל המנוחה ואל הנחלה, ואכן, כעבור תשעה ירחים נולד לו בנו בכורו למזל"ט, כשיצא האברך מבית החולים 'מעייני הישועה' ושוב לנגד עיניו אותו החבר ששאלו לפשר ה'צמיד' שהוא עונד על ידו (שקיבל מהנהלת בית החולים, להראותו לשומר דשם) וענה לו שנולד לו בן למזל"ט, מיד גילה החבר כי אף הוא נושע כשבא בברית האירוסין לפני כמה שבועות.

'נשיא'. עוד נשתנה נחשון שנכתב בו 'וקרבנו' בתוספת האות וא"ו, אף שלא קדם לו נשיא להקריב קרבנותיו לפניו, והדבר אומר דרשני.

ומבאר ה'בלי יקר', כי לא רצה הקב"ה שיתעורר ביניהם ריב ומדנים ושנאת חנם, על כן מנה את כולם בשווה מבלי לייחס חשיבות לאחד יותר מחברו. והיינו דכתיב בנחשון 'וקרבנו' (בתוספת וא"ו) - כאילו קדמו אחר, כדי שלא יוכל להתפאר לאמר אני הקרבת ראשון. וממילא לא תשלט בהם קנאה ושנאה המביאים קטטה בעולם. ובזה מפרש למה נסמכה פרשת ברכת כהנים המסתיימת בברכת השלום - 'וישם לך שלום' (ו כו), לקרבנות הנשיאים, כי בשניהם יש ענין הרדיפה אחרי השלום.

והעיקר, שיתור ויחפש להרגיש הרגשת רעהו, אז יזכה להיטיב לז"ד וק"ו למנוע ממנו צער ומכאוב,

משה עגלות ובקר לכל משפחה ומשפחה ממשפחת לוויים כפי בוחם, לזו נתן שתי עגלות ולזו נתן ארבע עגלות, ואילו לבני קהת נתן לישא בכתיפיהם אף בלא עגלה כלל... כי הנסיונות באים לו לאדם כפי מצבו ומדרגתו.

וזה הדבר אשר תעשו - כמאמר חז"ל (שהש"ר ה א) 'פתחו לי פתח בחורו של מחט ואני אפתח לכם פתח שעגלות וקרונות נכנסים בו', ודי לו לאדם בפתחת פתח - והקב"ה יפתח כנגדו פתח גדול שיכנס בו האדם ויגיע לכל המדרגות.

להטיל שלום - זהירות בכבוד הבריות ומניעת צער מכל יחיד בפרשתן (ו יב), 'ויהי המקריב ביום הראשון', והנה בהמשך הפרשה כינתה התורה לכל נשיא שבט בשם 'נשיא' זולתי אצל 'נחשון בן עמינדב' שהיה נשיא שבט יהודה והוא הקריב ראשון בו לא נאמר

כב. כה ביאר הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע את דברי הכתוב בפרשתן (ד כו) 'ואת כל אשר יעשה להם ועבדו' - כל אשר יעשה לאדם מן השמים ממעל - באיזה מקום ומצב שהקב"ה מעמיד בו את האדם, ידע ששם ועבדו - שם בידו לעבוד את ה' בשלימות הגמור...

כג. כיו"ב ביאר הרמב"ן (ז ב-ה) מדוע כתיב ויהי המקריב ביום הראשון... ביום השני... ביום השלישי וכו' וכו'. ותמהו הראשונים והאחרונים הרי קרבנות כל הנשיאים שווים היו, ומדוע לא נאמר קרבנו של יום הראשון בפירוט, ולאחמ"כ בקצרה - וכן הקריב נתנאל בן צוער ביום השני, וכן אליאב בן חילון ביום השלישי וכו' וכו'. אלא כי הקב"ה חולק כבוד ליראיו כדכתיב (שמואל א' ב לג) 'כי מכבדי אכבד'. ע"כ חלק כבוד רב לכל עבדיו נשיאי ישראל, ועל אף שכולם הביאו אותם הקרבנות, חזר ופירט בפרטיות אצל כל אחד ואחד.

עוד טעם מביא הרמב"ן בשם הספרי (אות נג) **ללמדנו שכל הנשיאים שקולים ושווים בזכות.** וכל אחד מהם הביא את קרבנו בכוונה משלו, ולא עשו האחד כמעשה חברו, אלא על פי כוונותיהם הנסתרות יצא לכל אחד מהם כן. **כד.** הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע חזר פעם על דברי הכתוב בפרשתן (ה יא) בעניין מתנות כהונה 'ואיש כי יתן לכהן לו יהיה' וברש"י 'לו יהיה' - ממון הרבה. אחר קראו את דברי רש"י אמר בתנועה מיוחדת 'בפועל ממש... בפועל ממש... בפועל ממש...'. כלומר שאכן, אין כאן דרושי דברים וכיו"ב אלא כפשוטו הנותן משלו לאחרים - במתנות כהונה וכיו"ב בכל עניני צדקה וחסד, בנתינת ה'לב' או ה'כיס', הרי הוא זוכה לשכר רב הצפון - בפועל ממש.

ואל יאמר, הן המעות שלי הם, יגיעות הרבה נתייגעתי וטרחתי עליהם כיצד אפרד מהם כל כך בנקל, ידע כי **הכל בחשבון ואין אדם מפסיד מאומה מהוויתור והנתינה לצדקה ולקודש,** עובדא הווה בעי"ת לאנדאן לפני כשבוע, אחת בשנה נוהג אחד המוסדות דשם (תפארת שלמה, מוסד חינוך בשכונת גאלדרעס גרין) לערוך 'הגרלה' (ראפפצל) גדולה כשהזוכה המאושר מקבל לידו קאר (רכב) בשווי של 40,000 פונט או לחילופין סכום מזומן של 33,000 פונט. מועד ההגרלה לשנה זו נקבע ליום שני בשבוע העל"ט - כ"ט אייר תשע"ח, והנה, בשכונת סטאמפארד היל דר אברך יקר אשר לפרנסתו הוא משמש כ'קלעפער' (מדביק מודעות) לקראת ההגרלה הנ"ל שכר המוסד את שירותי האברך שפרסם בראש כל חוצות אודות הראפפצל הבעל"ט, כשהמודעות זועקות מכל פינה שחלילה למי שמחשיב עצמו כ'אחד מן הישוב' להפסיד קניית טיקעט (כרטיס) להגרלה - טיקעט אחד לכל הפחות וכל המוסיף יגדלו סיכויי להרוויח בסכום ההגון הנ"ל... ויהי ביום השני בהיות הבוקר פנה מנהל המוסד ל'קלעפער', הנה נא ידעתי שהמוסד חייב לך על עבודתך ארבע מאות פונט טבין ותקילין, אבל גם אתה ידעת ושמת שהמוסד שרוי בקשיים נוראיים, על כן באתי לחלות פניך, שתואיל בטובך להמיר את החוב בארבעה טיקעט'ס להגרלה המתקיימת היום. האברך

יזיר עצמו - הרחק מן העבירה על ידי גדרים וסייגים
אמרו חז"ל (ברכות סג.) 'למה נסמכה פרשת סוטה
 לפרשת נזיר, שכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר
 עצמו מן היין'. והנה אף בתלמוד נסמכו הסוטה והנזיר,
 אלא שבתורה נכתבה פר' נזיר אחר פר' סוטה, ואילו
 ב'תלמוד' קדמה מסכת נזיר למסכת סוטה, וביאר הרה"ק
 ה'אמרי אמת' זי"ע שחכמי התלמוד לימדונו בזה שהרועה
 להנצל מפתוי יצרו - עליו לבנות לעצמו סביבותיו גדרים
 וסייגים כחומה בצורה. ולא עוד אלא שעליו להקדים
 'פרשת נזיר' - ולהזיר את עצמו בטרם יפול לידי הרעה
 הרמוזה ב'פרשת סוטה'... ושלא ימתין עד אחר שיפול
 ברשת היצר, ורק אז לעשות גדרים וסייגים^{כז}...

וכבר אמרו חז"ל (פסחים מ:) 'לך לך אמרין נזירא סחור
 סחור לכרמא לא תקרב', פירוש, אף שלא נאסר
 על הנזיר להלך בכרם וכ"ש בסמוך לו מבחוץ כי רק
 עצם אכילת הענבים והיוצא מהם אסורה עליו, מ"מ,
 אומרים לו לנזיר 'סחור סחור' - הקף את הכרם 'ארום
 און ארום' (סביב סביב) וכ"ז כדי ש'לכרמא לא תקרב' -
 ולא תעמוד בפני נסיון, כך עלינו לגדור גדר ולעשות
 סייג ולהתרחק מכל אבק עוון וחטא^{כח}.

צא ולמד בפרשתן (פ"ה) בעניין השקיית הסוטה במי
 המרים ואמר הקב"ה שמי שנכתב בקדושה ימחה על
 המים כדי לעשות שלום בין איש לאשתו (מכות יא.)
 ולכאורה צריך ביאור, על מה ולמה נצרך למחוק את
 השם במים ולהשקותה, והרי כל 'השקיית הסוטה' אינו
 אלא כשאין עדים שנטמאה ומה לנו להשקותה... (דכשיש
 עדים ממילא ממימים אותה). ומאי שנא מכל התורה כולה,
 שכשאין עדים אין מענישים כלל. עוד הקשו מהו -
 'לעשות שלום', מה ענין שלום לגבי בירור בשרותה
 (והיה לו לומר - לברר האמת וכדו').

אלא מבארים המפרשים. שאף ש'מדינא' אין צורך
 לבדוקה מאחר שאין עדים שנטמאה, אבל הקב"ה
 הבוחן לבות וכליות ידע שאם לא נבדוק אותה - הרי
 כל ימי חייו יתהלך הבעל עם ספיקות וחשדות אודות
 כשרותה ויראת שמים שבה. אמר הקב"ה, לא יהא
 כדבר הזה בישראל שיהיה ביניהם שינה בלב, ורק
 משום הכי ציוותה התורה לבדוק במי המאריים -
 למחוק את שם השם, ולעשות 'מעשה נסים' בבירור
 הכשרות, והכל בכדי לעשות שלום ביניהם. כי על ידי
 זה לא תהיה כל שינה וחשד בלב מאיש על רעהו.

התגבר על עצמו והסכים 'לעסק' שהציע לו המנהל, כשאין זה אלא מחילה גמורה מצידו, כי מי פתי מסכים לוותר
 על מעות המיועדות לכלכלת בני ביתו בעד שטרות הגרלה שמי יודע מה יעלה בגורלם.

וראה זה פלא, כי בו נתקיימה ההבטחה 'בפועל ממש', לפנות ערב נערכה ההגרלה במעמד רבנים וחשובי העיר,
 והגורל עלה בשמו הנקוב של האברך ה'קלעפער'... כי בו בחר ה' מתוך עשרות ומאות המשתתפים בהגרלה, נמצא
 זה האיש וויתר לטובת הקדש וצדקה על ארבע מאות והרוויח באותו היום שלושים אלפים טבין ותקילין...
 היה הרה"ק רבי שלום משאץ זי"ע מבאר, כי מדרך העולם לומר 'אז מען האט געבט מען' - כשיש לאדם מעות
 כדי סיפוקו והרבה יותר מכך או אז יש בידו לתת ולהעניק משלו לאחרים, אבל כתוב זה מכחישם ואומר שאדרבה
 'אז מ'געבט האט מען' - הנותן לאחרים לו יהיה ממון הרבה, זה האיש יזכה למתנות מן השמים.

כה. שמעתי בשם חכם אחד ששאל פעם את אחד ממכריו מדוע אינו מגדל זקנו (כי אביו וזקניו שמרו על הדבר הזה),
 ויענהו היהודי כי רחוק הוא מלהיות 'ירא שמים' באמת, ואינו רוצה שיהיה בהנהגתו סתירה בין תוכו לברו,
 אמר לו ה'חכם' אם היו אומרים בגמרא 'ברו כתוכו' - כלומר שיש לדמות את החיצוניות לפנימיות, היה צדק
 בדבריו, שהרי ב'תוכו' חסרה לך היראה ולכן אף 'ברו' היא החיצוניות אין לה להיות במעלה יותר מ'תוכו', אבל
 מכיוון שאמרו 'תוכו כברו' נמצינו למדים, שתחילה יעמיד את 'ברו' בצורה הראויה (כמנהג אבותיו), ולאחמ"כ יתייגע
 להתאים את ה'תוכו' שגם יהיה באופן הראוי.

וכן ייאמר בכל ענין, יעמיד את עצמו ב'גדרי הקדושה' אשר הנהיגו בין קהל יראי ה', ואם אינו רוצה להיות 'סותר'
 את עצמו יעבוד לאחמ"כ לתקן את התוכו, אבל ח"ו מלפרוץ את הברו בגלל ה'תוכו' שעדיין איננו בשלימות הראוי.
כו. וכביאורם של צדיקים (גבורות ארי בסוף הספר בליקוטים נחמדים, יש מביאים כן בשם הגר"א) על דברי הכתוב במעמד הר סיני
 'הגבל את ההר וקדשתו' (שמות יט כג) שע"י עשיית גדרים וסייגים נעשה קדוש, וזהו 'הגבל את ההר' - פירוש
 עשה גדר מסביבות ההר ויקרא שמך קדוש, ע"י האותיות שסביב לתיבת ה'ר', כי קודם לאות ה' ור' יש ד' וק',
 ולאחר אות ה' ור' יש ו' וש' - ויחדיו הם עולים לתיבת 'קדוש', והיינו כי רק על ידי 'הגבלות' וסייגים, אפשר לאדם
 לבוא לידי קדושה, להתקדש בקדושה של מעלה.

באר הפרשה - נשא

סיפר משמשו של הגאון ה'מנחת יצחק' זצוק"ל, באחד הימים כשיצא המנחת יצחק עמו מביתו שברחוב ישעיהו בעיה"ק ירושלים, והנה לימינו היה 'כיכר השבת' ולשמאלו עמד בית טומאה ושיקוף כידוע. נענה ה'מנחת יצחק' למשמשו בכאב ואמר לו. בכל ספרי 'שו"ת מנחת יצחק' לא נשאלתי אפילו פעם אחת האם מותר להלך כאן בצד שמאל סמוך למקום הטומאה והתועבה... כאומר, רבות יש לאדם לגדור עצמו, ובפרט בעניינים אלו שפעמים והם נוגעים באיסור ממש ולא ב'גדר וסייג' גרידא.

איש יהודי היה בעיה"ק ירושלים ושמו הרה"ח רבי מנחם אייזנבאך זצ"ל, והיה האיש מבאי ביתו של ה'מנחת יצחק', לפרנסתו היה מסובב ר' מנחם בין חנויות 'תשמישי קדושה' שבחוצות ירושלים ומספק להם טליתות וציצית, ספרים ומזוזות, כיסים לטו"ת, ואף חפצי מצוות הבאות מזמן לזמן כגון מנורות לקראת חנוכה ומגילות לקראת פורים. ר' מנחם היה מחזיק את סחורתו במחסן שהיה לו בשכונת 'מאה שערים', ומשם הפיצם לכל הצריך. ומכיוון שלא היה לו רכב על כן היה כל מסחרו מתנהל בהליכה ברגל ממקום למקום. והנה, בין הסוחרים שסחר עמם היו גם כמה חנויות לתשמישי קדושה ברחוב יפו, (והוא מהרחובות שלא היו מלאים ביהודים חרדים לדבר ה' בדווקא...), ביום מן הימים התעורר ר' מנחם שאין זה תכלית לאדם ירא שמים להסתובב במקומות כאלו, ע"כ גמר אומר בהחלטה איתנה שמעתה איננו מהלך לאותם מקומות כרח' יפו וכדו', והודיע לכל הסוחרים דשם שמעתה הינו מפסיק מלבוא אליהם, וכל הרוצה לבוא אליו ל'מאה שערים' לקנות סחורה ישמח למכור לו.

אחר 'החלטה' זאת נקפו לבו שמא לא זו הדרך הנכונה, מכיוון שבאותו זמן החל להשיא את צאצאיו בזה אחר זה בליעה"ר שכידוע ההוצאות מתרבות בזמנים אלו, ונסתפק שמא מתורת השתדלות עליו להמשיך להלך לשם. היות והיה בן בית אצל המנחת יצחק והיה אצלו כמעט בכל יום, ניגש אליו ר' מנחם ושאלו אם נהג כהוגן. השיב לו המנחת יצחק אם היית שואל אותי בטרם החלטתך איני יודע אם הייתי מורה לך לנהוג כן. אך מכיוון שכבר עשית 'למעשה' אברכך שתצליח במעשה ידיך, ואף ארבה להפציר ולהתפלל אל ה' שיצליח את כל דרכיך, ולא יחסר לך כל, ושמעתי מהמשב"ק שה'מנחת יצחק' נהנה מאוד ממעשה זה.

ובכלל זה, לקבל על עצמו את ה'גדרים והסייגים' שמעמידים לנו חכמי הדור בכל דור ודור לפי הנצרך לאותו הדור, סיפר הגאון רבי הלל זקס זצ"ל ראש ישיבת חברון ונכדו של החפץ חיים זי"ע, שפעם אחת הגיע מאן דהו ותרם לישיבת חברון חמישה חומשי תורה שנדפסו עם פירוש מאחד המשכילים, רבי הלל זצ"ל עלה מורא על ראשו פן יציץ בו אחד הבחורים ויכשל 'ושאני מינות דמשכ' על כן אסר להכניס ספרים אסורים אלו לאוצר הספרים, ונטלם לביתו שהיה בבנין הישיבה, והניחם מאחורי המדף בארון הספרים כשהם מוטמנים ומוצנעים מעין רואה. ויהי בחצי הלילה, והנה קמה משנתה אמו של ראש הישיבה – בתו של החפץ חיים, והחלה להסתובב בסלון בסערת רוח, שאלה בנה לפשר הדבר, וסיפרה לו כי זה עתה הגיע אביה הקדוש בחלום הליל והחוזה באצבעו על מדף זה בארון הספרים ושאלה מה לספרים אלו בבית זה... מיד הבין רבי הלל בשל מה הסער הגדול הזה, נטל את הספרים הטמאים והוציאם מביתו וקיים בהם מצוות 'ובערת הרע מקרבך' ואין ביעור אלא שריפה. למחרת סיפר רבי הלל כל המעשה הזה ואמר בהתעוררותו ובהתרגשותו, בינו נא זאת עד היכן הדברים מגיעים, שספרים חיצוניים מפריעים אפילו למנוחת הקדושים אשר בארץ המה ומקום משכנם בגנזי מרומים.

ואף אנן נעני אבתריה כנגד ה'ספרים החיצוניים' שבימינו, הלא המה 'הכלים הטמאים' שאסרום חכמי הדור, והם מזיקים לחיים ולמתים, מכלים כל חלקה טובה ומעכבים כל השפעות החסד והרחמים, ושומר נפשו ירחק מהם ולא יביא תועבה אל ביתו.

והנה, יש 'חכמים' ההולכים בשרירות ליבם ואינם נשמעים לקול רבותינו גדולי הדור אשר אסרו כלים אלו בתכלית האיסור, באמרם כי ה'צדיקים' אינם מבינים את הדור ואינם חיים ומחוברים למציאות ימינו, ואילו היו מקיימים בעצמם 'בתוך עמי אנכי יושבת' אף הם היו מצטרפים להיתר רח"ל. ועליהם לדעת אשר מלבד שטענה זו בשקר יסודה ואין בה ממש אלא כולה אחיזת עיניים של השטן הוא היצר, אך עצם הדבר אשר אדם עושה לפי הבנת שכלו - מבלי הכנעה אל מה שנראה בעיניו כ'חק' בלי טעם, הרי זה חסרון בכל קבלת עול מלכות שמים שלו, שאיש זה העושה רק מה שנראה טוב וישר בעיניו נמצא שעובד את עצמו ולא את הבורא ית"ש.

יש שדרשו טעם לשבח על דברי הגמרא (מכות כד:) 'כיון שהגיעו להר הבית ראו שועל יוצא מבית קדשי הקדשים' מדוע יצא דווקא 'שועל' מבית קדשי הקדשים ולא בעל חי אחר, שכן השועל הוא הפקח שבחיות (ברכות סא:) ועל ידי ה'פקחים' המתחכמים בדעתם נגרם חורבן בבית קודש הקדשים...

שבעה לתשלומים - בכל עת ומן יעסוק בתורה

שלמדתי כל התורה כולה מהו ללמוד חכמת יונית, ותשובתו הייתה - קרא עליו את המקרא הזה 'לא ימוש ספר התורה הזה מפך והגית בו יומם ולילה' - צא ובדוק שעה שאינה לא מן היום ולא מן הלילה, ולמד בה חכמה יונית'. וברש"י, 'צא ובדוק - דבר שלא יהא בעולם'. וכן נפסק ברמב"ם בהלכות תלמוד תורה (פ"א ח) 'כל איש מישראל חייב בתלמוד תורה, בין עני בין עשיר, בין שלם בגופו בין בעל יסורין, בין בחרור בין שהיה זקן גדול שתשש כחו, אפילו היה עני המתפרנס מן הצדקה ומחזר על הפתחים, ואפילו בעל אשה ובנים חייב לקבוע לו זמן לתלמוד תורה ביום ובלילה^כ, והיינו שאין שום יוצא מן הכלל בדבר זה, וכולן שוין לטובה לעסוק בתורה ביגיעה^כ.

עומדים אנו בימי רצון, וכלשון חכמים (ילק"ש עקב תתנה) 'מה הראשונים ברצון' וקאי על ארבעים יום הסמוכים לחג השבועות בהם ישב משה רבינו בשמים לחם לא אכל ומים לא שתה, ועדיין שרויים אנו ב'שבעה לתשלומין' של חג השבועות 'זמן מתן תורתנו'. ידועים דבריו של הגאון רבי ישראל סלנטר זצ"ל, דמשום הכי לא נתברר מתי ניתנה תורה לישראל, שהרי נחלקו התנאים בגמרא (שבת פו:) אם בו' סיון ניתנה תורה או בז' בו, וגם מקום נתינת התורה לא נתפרש להדיא אלא שהיתה במדבר סיני ולא יותר, ללמדנו בא, שאין לך שעה ולא יום או מקום שאינו מוכשר וראוי להנות בו בתורה.

וידע, שככל שיבקש יותר למצוא את התורה, כך יעלה ויתעלה בה יותר ויותר. וכך מבאר רבינו יונה (בביאור למשלי) את הכתוב (משלי ב ד) אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה, אז תבין יראת ה' ודעת אלוקים תמצא. וכוונת הדמיון לחיפוש אחר הכסף והמטמונים, לומר, כמו מי שאמרו לו שיש מטמון בבית פלוני או בבקעה זאת, וברגע אחד בידו להתעשר, לא ירגיש כלל טירחה ביגיעת החיפוש אחריהם, כך יעסוק בתורה מתוך אהבת וחשקות התורה מבלי להרגיש עמל בטירחו, ובוה יבין יראת ה' וימצא דעת אלוקים^כ.

זה לעומת זה עשה האלוקים' ונתן לנו יצר רע שגם הוא אין לו שעה ולא יום או מקום שבו ינוח היצר מלהפריע אותנו לעסוק בתורה, יצר זה אינו נמנע מלהשתמש בכל טעדין שבעולם כדי לבטל את האדם מלימודו, וממציא לאדם תירוצים שונים ומשונים מדוע אינו יכול לעסוק בתורה בזו העת - למחר תעסוק בתורה, ועל האדם לדעת שלעולם אי אתה בן חורין להיפטר ממנה, וכמו שאמרו (מנחות צט:) 'שאל בן דמא בן אחותו של רבי ישמעאל את רבי ישמעאל כגון אני

עוד רמזו מצינו לכך, בפסוק (יג ב) 'שלח לך אנשים', ואיתא ב'בעל הטורים' סופי תיבות חכם, וכלומר שאף הם קלקלו בהיותם 'חכמים' המתחכמים (אויבער חכם קייט).

כז. מיקירי קרתא דשופריא ומנקיי הדעת שבה היה הגה"צ רבי זלמן בריזל זצ"ל, ביום מן הימים הוצרך ר' זלמן להיכנס אצל הרה"ק ה'אמרי חיים' מוויז'ניץ זי"ע ונקבע לו לשעת בוקר מוקדמת, ולכן הקדים ר' זלמן והגיע לבני ברק בלילה שלפני היום, והשתכן אצל בנו ר' נטע. והנה מנהגו של אותו חסיד היה לשכב במיטתו בין השעות 11 בלילה עד 2 לפנות בוקר, ותיכף היה מתעורר לעבודת הבורא. באותו לילה לא הספיק רבי זלמן להשלים כל שיעוריו בתורה, ועל כן נשאר ללמוד לגמור חוק לימודו, הפציר בו רבי נטע שילך לישון וכבר ישלים את לימודיו למחר... אך ר' זלמן לא זע כלל לשמע דבריו אלא המשיך בלימודו, אך בנו שדאג לו המשיך ואמר לו, אולי תמשיך מחר... אולי תשלים למחרת את חוק לימודך... הלא מאוחר כעת... משראה שאינו נענה לאחר כל ההפצרות המרובות, פנה ר' נטע אל מטבח ביתו וישב לסעוד את לבו בסעודת הערב. אדהכי והכי סיים ר' זלמן את לימודיו, ובעברו ליד המטבח הבחין בבנו האוכל לשובע, פנה אליו ואמר לו... די לך נטע בני, אולי תשלים למחרת...

כח. אם אמור יאמר לו השטן שאסור לו ללמוד תורה מפני שהרבה לחטוא, וכתוב (תהלים נ טז) 'ולרשע אמר אלוקים מה לך לספר חקי' (ועי' חגיגה טו:), ומפתהו היצר שלא ילמד תורה בטרם יטהר עצמו מזוהמת החטא, יזעק כנגדו, מה לך כי תבלבלני בשטויותך... אין לך שעה שאינה כשירה להגות בה בתורה. ואדרבה, המאור שבה תחזירני למוטב. כט. לפני כמה שנים פרצה 'סערה' בארה"ב ונקרא שמה סענד"י הוריקן, רוחות עזות אלו שיברו והרסו כל מי שהפריע להם בדרכם... והנה דבר פלא אירע באחד הרחובות בעיר ליעקוואד - ברחוב שנבנה באותו זמן ובו כעשרה בתים - חמש בתים בכל צד, ולפני כל בית חצר שבה ניטעו אילנות ועצי נוי, ובהגיע הסערה הבדילה הרוח,

תורה. אלא כאשר ראו מן שמיא את גודל השתוקקותו עד ש'נפשו חולת אהבת התורה' שהרעיב עצמו על דברי תורה ככל המכואר שם, ב'רצון' כזה הריהו מובטח להצליח ולעלות בתורה, ובוודאי יארעו לו ניסים ונפלאות, וכן אמר לו ריב"ז בני, בשם שעלה ריח מפיו מלפני, כך יעלה ריח חוקי תורה מפיו לשמים.

יהא רעוא מן קדם אבוהון די בשמיא שנוכה להמשיך בקבלת התורה מתוך בריות גופא ונהורא מעליא, שפע רב וגדול ברוחניות ובגשמיות. וישבור הקב"ה מעלינו עול הגלויות ונוכה לקבל כראוי עול מלכות שמים באהבה וברצון.

ובזה ביארו את דברי המדרש (פרקי דר"א פ"א) מעשה ברבי אליעזר בן הורקנוס שעד שהיה בן כ"ח שנה לא קרא ולא שנה ולא ידע צורת אות, והיה עוסק כל יומו בעבודת השדה אצל אביו. ובכל העת היה בוכה כי בער לבו בקרבו להבין ולהשכיל לעסוק בתורה, עד שנגלה אליו אליהו הנביא, ואמר לו שיעזוב את בית אביו ויעלה לירושלים ללמוד תורה אצל רבי יוחנן בן זכאי. ואכן שם עלה והתעלה עד לשמי רום. ולכאורה צריך ביאור מדוע לא שלחו את אליהו הנביא ללמדו תחילה את אותיות הא"ב, ולאחמ"כ קרי"ש וברכהמ"ז וכו' וכו', כדרך שמלמדים את הטף, מדוע שלחוהו מיד ללמוד בישיבתו של ריב"ז, מקום ישיבתם של גדולי

בחלק מהחצרות נעקרו האילנות ובכמה מהם נשאר הכל לפליטה, ויהי לפלא, כי לא אירע הדבר עפ"י סדר מסוים כגון שאילנות שבצד ימין יעקרו והשאר לא או להיפך... אלא מבלי כל סדר מיוחד זה נעקר וזה לא, לאחר חקירות ובדיקות העלו החוקרים כי האילנות שבעליהם התקינו לרווחתם מקור מים (ממטרות) להשקותם בכל עת נעקרו ואלו שלא היה להם מים כסדר לא נעקרו, וביאור הדבר, כי האילנות שלא היו משקין אותם מאליהם הוצרכו לתור בעצמם ולחפש אחר 'מים' לגדילתם, ומדרכו של עץ כזה להעמיק ולשלח שרשיו בעומק האדמה ולרוחב צדדי השדה עד שמגיע למקור מים, וממילא כל רוח סערה שבאה אינה עוקרתו אחרי ששרשיו עמוקים ופרושים לרוחב השדה... אבל אלו שהורגלו לקבל מים ללא כל טורח לא העמיקו שרשיהם כלל וכלל, וממילא, בהגיע רוח סערה אחת גדולה מעט מהרגיל נעקרו יחד עם השורש לאבדון... כיו"ב, ייאמר לכל בחור ואברך, אם הינך רואה כי הלימוד בא לך בקושי - כאותו אילן שאין לו מים כדי צרכו מתוך מנוחה, הרי אותה היגיעה שתתייגע בתורה היא כאותם שרשים שהעמיקו יותר ויותר עד ש'יכלו עמוד' כנגד כל רוח סערה עזה... אף אתה תשאר איתן בעסק התורה והעבודה - כנגד כל מיני רוחות זרות הנושבות בעולם ברוח או בגשם, אולם זה שמצד כישרונותיו ומצבו בא לו עסק התורה בנקל הריהו ג"כ מסוכן ליפול מרוחות זרות.

ל. כפי שהאריך ה'ארץ צבי' (פרשת נשא) שכשם שקוראים פרשת התוכחה קודם שבועות משום 'תכלה שנה וקללותיה' כך קוראים ברכת כהנים בפרשת נשא כדי ש'תחל שנה וברכותיה', ונוכה לשפע ברכות, וממילא נוכל ללמוד בהרחבת ויישוב הדעת, שלא נבוש ולא נכלם ולא נכשל לעולם ועד.

והנה, 'אין ברכה כתורה' ומטעם זה נאמר בתורה ברכת כהנים בפרשתן, כי פרשת נשא חלה ברוב השנים לאחר חג השבועות, ולאחר קבלת התורה זוכים לכל הברכות בכל מילי דמיטב. יש שהוסיפו דלכן אומרים בכל יום ברכת כהנים מיד לאחר ברכת התורה, כי תיכף לאחר ברכת התורה זוכים לכל הברכות האמורות בה.

אגעדאנק

על פרשת השבוע

פרשת נשא תשע"ח

כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

בספר קהלת יעקב, מביא לבאר באופן נפלא לפי דברי הגמ' הנ"ל את הפסוק במשלי יג, "צדיק אכל לשבע נפשו ובטן רשעים תחסר", שהנה הצדיקים אינם צריכים לנשיאות פנים כיון שבדין נוטלים הם את שכרם, אבל הרשעים זקוקים לנשיאות פנים, לכן "צדיק יאכל לשבע נפשו", שאינו זקוק לאכול רק כזית או כביצה בשביל לזכות לנשיאות פנים ואוכל כדי שביעה, אבל "ובטן רשעים תחסר", שהרשעים צריכים לאכול רק כזית או כביצה ולברך אף שאינם שבעים כדי לזכות לנשיאות פנים... (אגרת הטיוט - טיול בפרדס) **ביום השני הקריב נתנאל בן צוער נשיא יששכר (ז' י"ח)**

צריך להבין מדוע התורה מפרטת כל קרבן וקרבן שהקריבו הנשיאים שהרי כולם הקריבו אותו דבר בדיוק ודי היה לפרט קרבן אחד ולומר וכן הביאו כל הנשיאים ולשם מה האריכות הגדולה?

מבאר בספר דרכי מוסר בשם הסבא מקלם וז"ל שהתורה רצתה ללמדנו בזה כיצד מתייחסים אל יחיד כאשר הוא מאוגד בתוך הכלל כאשר רבים עושים מצוה מסוימת ניתן היה לחשוב שהכלל כולו נחשב ליחידה אחת ובהתאם לכך אין הברנה פרטית במעשיהם של היחידים המרכיבים את הכלל פרשת הנשיאים מלמדת אותנו שבשמים אין מתייחסים אל הרבים כאל כלל אלא שמחים על כל יחיד ויחיד כאילו היה יחידי בעולם בשום אופן אין אהבת הקב"ה לאיש ישראל ושמחתו בו מתמעטת בגלל שישנם עוד רבים שעשו את המצוה כמורה.

לכן באותה מדה ששמח ה' בקורבנו של נחשון בן עמינדב שהקריב ביום הראשון שמח גם בקרבנותיהם של שאר הנשיאים והדבר מוצא את ביטוי בפירוט שפירטה התורה אצל כל אחד מהם הפירוט הרב בקרבנו של נחשון הוא גלוי של שמחה ואהבה של הקב"ה בקרבנו לפיכך החזרה על אותו פירוט אצל כל אחד ואחד מהנשיאים מורה על אהבה לכל יהיר אהבה שלא נפגמה פגימה כלשהי על ידי היעשות המצוה על ידי רבים וזה דבר שלא נמצא אצל בשר ודם עכ"ל הנה גודל טובו ואהבתו אותנו אוהב הקב"ה כל אחד מישראל כבן יחיד שלו.

"ולבני קהת לא נתן כי עבדת הקדש עלהם בכתף ישאו" (ז, ט)
בגמ' סוטה (לה, א) "דרש רבא, מפני מה נענש דוד? מפני שקרא לדברי תורה זמירות שנאמר זמירות היו לי חוקיך בבית מגורי אמר לו הקדוש ברוך הוא ד"ת שכתוב בהן התעניף עיניך בו ואיננו אתה קורא אותן זמירות הריני מכשילך בדבר שאפילו תינוקות של בית רבן יודעין אותו וכתוב ולבני קהת לא נתן כי עבדת הקדש וגו' ואיהו אתייה בעגלתא.

והעונש מפורש בשמואל (ב, ו, ג) וכן בדברי הימים (א, טו) שכשהביאו את ארון אלוקים מבית הפלשתים, הרכביהו על העגלה, ומת עוזא כשניסה לתפוס, והעונש היה שדוד המלך שכח את הפסוק שאסור לקחת את הארון בעגלה, ושמת עוזא על ידו. ואז הכניסו את הארון לבית עובד למשך ששה חדשים, וכדכתב רש"י (שם) "אל עגלה חדשה - טעה בדבר שאפילו תינוקות של בית רבן יודעין אותו, כי עבדת הקדש עליהם בכתף ישאו (במדבר ז ט), ולפי שאמר (תהלים קיט נד): זמירות היו לי חקיך בבית מגורי, נענש לבא לידי כך, ומת עוזא על ידו, לפיכך כשהביאו מבית עובד, הביאו בכתף, שנאמר (בדברי הימים א טו יב ג): ויאמר להם אתם ראשי האבות ללוים התקדשו אתם ואחיהם והעליתם את ארון וגו'. כי למבראשונה לא אתם פרץ ה' אלקינו בנו כי לא דרשנוהו כמשפט."

יש להבין מה ה"מידה כנגד מידה" במה ששכח דוד דוקא פסוק זה? כתב בספר "אהבת יונתן", (דברים) "נראה לבאר דוד המלך ע"ה אמר זמירות היו לי חוקיך ובזה חטא ואמר הקב"ה דיהיה נכשל דטעה אח"כ ואמר להניח הארון על העגלה ומה זה מדה כנגד מדה ונראה דהעיקר הוא דצריך האדם ליגע על התורה כי יגעתי מצאתי תאמיין והוא אמר זמירות היו לי חוקיך ולא ליגע ולכך הענישו דטעה בארון להניח הארון על העגלה אינו צריך ליגע רק התורה צוה בכתף ישאו דצריך ליגע על התורה ושפיר הוי מדה כנגד מדה." ע"כ.

ואפשר להמתיק יותר שלכן מת "עוזא" מלשון "עוז" כדי לרמז לדוד שכל זה קרא מפני שחסר את ה"עוז" דהיינו את היגיעה. וביותר, שלכן הכניסוהו מיד לאחמ"כ לבית "עובד", שקבלו ע"ע "לעבוד" ולעמול בתורה וכדכתב רש"י הנ"ל, לפיכך כשהביאו מבית עובד, הביאו בכתף.

(צינוני תורה)

וכל תרומה לכל קדשי בני ישראל אשר יקריבו לכהן לו יהיה (ה, ט)
וכן בפסוק שלאחריו כתיב לו יהיה, ועיין רש"י. ולפע"ד י"ל עפ"י הא דאיתא במס' ביב (דף י"א ע"א) ת"ר מעשה במונב המלך שבזבז אוצרותיו ואוצרות אבותיו בשני בצורת, וחברו עליו אחיו ובית אביו ואמרו לו אבותיך גזזו והוסיפו על של אבותם ואתה מבזבזם, אמר להם אבותי גזזו למטה ואני גזזתי למעלה וכו', אבותי גזזו לאחרים אני גזזתי לעצמי שנאמר ולך תהיה צדקה וכו' ע"ש. וי"ל שזה שאמר לו יהיה כלומר זהו אשר יהיה לו בעוה"ב: (אפריון)

דבר אל בני ישראל ואמרת אלהם איש איש כי תשטה אשתו וגו' (ה, יב)
כתב רש"י "מה כתוב למעלה מן הענין ואיש את קדשיו לו יהיו אם אתה מעכב מתנות הכהן חייך שתצטרך לבא אצלו להביא לו את הסוטה". המפרשים עמדו על הקשר שבגלל שלא הביא מעשרותיו יביא את אשתו לכהן, וכי מה המדה כנגד מדה בזה?

בספר "תהלה לדוד", תירץ עפ"י הכתוב בבראשית (ב, כב) "ויבן ה' אלקים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה", ש"צלע" בגימטרי' 190 ו"חוה" בגימטרי' 19 שחוה היא 'מעשר' מן הצלע שלוקח מן האדם. לכן, כאשר האדם נמנע מלהביא את מעשרותיו אל הכהן על כרחו יזדקק להביא מעשר אחר אל הכהן דהיינו את אשתו שהיא המעשר שלו כאמור. **ועשה הכהן אחד לחטאת ואחד לעלה וכפר עליו מאשר חטא על הנפש וקדש את ראשו ביום ההוא (ו, יא)**

יש לציין את דברי הרמב"ן על פסוק זה: "וטעם החטאת שיקריב הנזיר ביום מלאת ימי נזרו, לא נתפרש ועל דרך הפשט כי האיש הזה חוטא נפשו במלאת הנזירות, כי הוא עתה נזור מקדושתו ועבודת השם, וראוי היה לו שיזיר לעולם ויעמוד כל ימיו נזיר וקדוש לאלקיו, כענין שאמר (עמוס ב יא) ואקים מבניכם לנביאים ומבחוריהם לנזירים, השוה אותו הכתוב לנביא, וכדכתיב (לעיל פסוק ח) כל ימי נזרו קדוש הוא לה' והנה הוא צריך כפרה בשובו להטמא בתאוות העולם". כמה מוסר יש ללמוד מכך שהרי אדם שלא התעלה בדרגתו להיות נזיר (שהוא כנביא!) אינו זקוק לקרבן חטאת, ודייקא הנזיר זקוק לחטאת, דהיינו שהתביעה על האדם היא דווקא מפני היותו כבר במדרגת קדוש וירד ממדרגתו הקודמת. ויש להאריך בזה.

יאר ה' פניו אליך ויחנך (ו, כה)
בגמ' ברכות (כ, ב) "אמר הקב"ה למלאכי השרת וכי לא אשא פנים לישראל שכתבתי להם בתורה ואכלת ושבעת וברכת את ד' אלקיך והם מדקדקים על עצמם עד כזית ועד כביצה". ויש לדקדק מה שייכות יש בין זה לזה וכי בשביל שמדקדקים לברך ברכת המזון כשאינם אוכלים רק כזית וכביצה מגיע להם שישא ד' פניו אליהם?

ואמר הגאון רבינו חיים זצ"ל מוולאזין לבאר בטוב טעם במעשר עני כתיב ובא הלוי וכו' והגר והיתום והאלמנה ואכלו בשעריך ושבעו" והנה אם לא היינו מדקדקים עד כזית ועד כביצה והיינו מפרשים תיבת "ושבעת" כפשוטו שביעה ממש, היתה טובה לגר ליתום ולאלמנה שהיינו מוכרחים ליתן להם כדי שביעה, אבל כשאנחנו 'מדקדקים עד כזית ועד כביצה ובשיעור קטן של כזית וכביצה אנחנו מקיימים ושבעת וברכת א"כ תצא מזה רעה לגר ליתום ולאלמנה שלא ניתן להם רק כזית וכביצה, וגם בזה נקיים ואכלו בשעריך "ושבעו". אכן כל זה היה אם היינו עושים רק לפי הדין אבל אנחנו עושים לפנים משורת הדין ונותנים לגר ליתום ולאלמנה כדי שביעה ממש, ועל עצמנו אנחנו מדקדקים עד כזית ועד כביצה וא"כ ראויים אנחנו לנשיאת פנים. וזה פשט הגמרא אמר להם הקב"ה איך לא אשא פנים לישראל שאני כתבתי בתורתך ואכלת ושבעת וברכת והם מדקדקים "על עצמם" עד כזית ועד כביצה אבל "ושבעת" אצל נתינת מעשר אינם מדקדקים עד כזית ועד כביצה.

(הגר"ח מוולאזין)
פירש בספר קול שמחה מאמר הש"ס ברכות (כ' ע"ב) שאמר הקב"ה וכי אשא פנים לישראל שכתבתי להם בתורה ואכלת ושבעת וברכת והם מדקדקין על עצמן עד כזית ועד כביצה, ופירש הוא זצ"ל שישראל חביבה בעיניהם מתנת הש"י ואף שהיא קטנה עד כזית וכביצה, הם אינם משגיחים על מהות המתנה אלא חשיבותה היא לפי ערך הנותן, ולעומת זה הקב"ה אינו משגיח על מהות המעשים הטובים שהם בלתי שלמים, אלא לפי ערך העושה שהוא בו"ד קרין מחומר, עכ"ד: (שם משמואל - חלק המועדים - שבת תשובה שנת תרע"ג)

אמר ה'נועם אלימלך: מי שרוצה לעשות "נזיר לה'" - נזר ועטרה לה', מיין ושכר יזיר' - יעשה נזר גם משתיית יין ושכר על ידי שיתכוון בשתייתם לשם שמים וישתה בקדושה; אבל 'חומץ יין ושכר אל ישתה' - לא ישתה שתייה שהיא בבחינת חומץ, רק למלא את תאוותו - - -

גם כאשר יהודי נוגס במאכלו, אפשר לראות עליו שיהודי הוא, ושאיכילתו איכילה יהודית היא.

המלמד הוותיק, רבי מרדכי זאב בלוי זצ"ל, סיפר סיפור מופלא בשם רבו, שהעיד שבדידו הווה עובדא, ויש בסיפור זה מסר מאלף וחשוב עד מאוד בעיניי חינוך.

רבו של הרב בלוי העיד שהגאון בעל ה'מנחת אלעזר' ממונקאטש, נסע פעם ברכבת, וראה לפניו אדם היושב בספסל ממולו, המוציא כריך עם בשר דבר-אחר, ואוכלו.

הגאון ראה את אשר נעשה, וצעק על האדם ההוא "יהודי, אסור לך לאכול חזיר!"

הנוסע הביט ב'מנחת אלעזר' בפליאה, כמי שתמה על ההערה שיצאה מפיו, ואמר לו: "אינני יהודי, ולכן מותר לי לאכול את הבשר הזה!"

אבל הגאון האדיר, שפסקי ההלכה שלו הופצו עוד בחייו ברחבי העולם היהודי כולו, פונה אל האדם בשנית, וחוזר ואומר לו: "יהודי, אל תאכל חזיר!"

והוא, מתעקש אף הוא, ומצהיר שאינו יהודי...

אבל, כשהגאון ממונקאטש אמר לו בפעם השלישית שלא יאכל חזיר, קרה משהו: האיש שאכל את בשר- החזיר ניגש אל חלון הרכבת, והשליך את הבשר החוצה, ניגש אל הגאון והודה בפניו שאכן הוא יהודי, פרץ בבכי, וביקש לדעת איך הצליח לזהותו כיהודי.

'הסתכלתי עליך בשעת אכילתך'

'אני נפגש עם הרבה אנשים, ואף אחד מהם לא אמר לי שאני יהודי, וכיצד הצלחת לראות שאני יהודי?' - שאל האיש את הגאון.

ה'מנחת אלעזר' אחז בידו של היהודי, חיבקו בחום, ואמר לו: 'די היה להביט בהתנהגותך בעת שאכלת את הבשר, כדי לדעת שהינך יהודי!'

משהאיש לא הבין את פשר הדברים, הסביר הגאון שהשו"ע (אורח חיים, סימן ק"ע הלכה י'), אומר ש'לא ישור פרוסה ויניחנה על גבי השלחן'. והטעם הוא, כפי שמביא המשנה ברורה, 'מפני שנמאסה לבריות'.

דהיינו אדם הנושך בכריך הלחם, ומכניס לפיו את החתיכה, ומניח את שארית הפת על השלחן, ממאס בכך את חבירו היושב לצידו. ולכן, המשיך הגאון והסביר לאיש ההוא, נהגו יהודי פולין שכאשר הם אוכלים לחם, הם חותכים בסכין את החתיכה שברצונם לאכול, ומכניסים רק אותה לפיהם, והלחם עצמו נשאר 'נקי'.

הדבר מקובל גם באכילת תפוח, וכל כיו"ב, שלא נוגסים בתפוח עצמו, אלא חותכים את החתיכה הראויה בסכין. כך נהגו יהודי פולין, ואני זוכר גם את אבותי ואבות-אבותי שהתנהגו כך, ציין הגר"י זילברשטיין שליט"א, בעת שסיפר את הדברים.

הסתכלתי עליך בשעת אכילתך את בשר הדבר-אחר, אמר ה'מנחת אלעזר' לאיש, וראיתי שגם אתה אוכל בצורה כזו, דהיינו שלא נגסת בכריך עצמו, אלא אחזת סכין בידך, וחתכת לעצמך את החתיכה שרצית לאכול.

זה הספיק לי כדי לדעת בבירור שאתה יהודי, וככזה בוודאי ראית אצל הורייך את קיום ההלכה ההיא בסימן ק"ע, ולכן גם אתה מתנהג כך. לא יתכן שגוי יתנהג בצורה שכזו! לא יתכן!

האיש הודה והתוודה שכל דבריו של הגאון הם אמת ויציב, והוא אכן גדל בבית יהודי לכל דבר, ובגלל תוקף הצרות והמצוקות שפקדו את העם היהודי בתקופה ההיא, הגיע לאן שהגיע, והתדרדר לאן שהתדרדר, עד שהגיע למצב בו הוא אוכל בשר דבר אחר. אבל קיום ההלכה בסימן ק"ע שראה בבית הוריו, לא נשכחה ממנו...

האיש הפך להיות אחד מחסידי הנלהבים של הגאון ממונקאטש. הוא הרגיש שה'מנחת אלעזר' נגע לו בדיוק בנקודה הרגישה ביותר בחייו, וקיבל על עצמו מהיום והלאה להישמר ולהיזהר בקיום כל ההלכות בשו"ע.

כל מעשה נקלט במוחם של הילדים

רבו של רבי מרדכי זאב בלוי הוסיף וסיפר שגם הוא השתמש בסימן זה של ה'מנחת אלעזר', וכאשר נכנס אל המנזרים של הנוצרים, אחרי תקופת השוואה, כדי להוציא משם את ילדי ישראל ולהצילם, התבונן בצורת אכילתם של הילדים.

כאשר הבחין בילד שאינו נוגס בפרוסה עצמה, אלא משתמש בסכין וכנ"ל, היה בטוח שהוא יהודי, והוציאו מהמנזר, ולא טעיתי אפילו במקרה אחד. כל הילדים שהוצאתי על פי הסימן הזה, היו יהודים, אמר.

נמצאנו למדים עד כמה גדולה ועצומה היא השפעת החינוך של הבית היהודי על כל הצאצאים שגדלו בבית זה, וגם אם אנחנו סבורים שהילדים אינם מבחינים במעשים הקטנים שלנו, ואינם לומדים מכך מאומה, טעות גדולה בידינו.

כל מעשה הנעשה בבית, כל פעולה, וכל מילה היוצאת מפי ההורים, נקלטת היטב היטב בראשם ובמוחם של הילדים הקטנים, והם לומדים מכך 'הלכה לדורות' מה לעשות וכיצד לפעול בחייהם הם.

והנה, אם היו שואלים אותנו מה היא ההלכה החשובה, והמשפיעה ביותר, בחלק ב' של המשנה ברורה, ספק רב אם היינו מצביעים על ההלכה ההיא בסימן ק"ע, העוסקת בדין שלא לישוך פרוסה ולהניחה על השלחן. אנחנו היינו סבורים שאולי כדאי להתמקד בהלכות נטילת ידיים, ברכת המזון, וכיו"ב.

אבל מהמעשה הנ"ל עם ה'מנחת אלעזר', למדנו שגם הלכה כזו עשויה לשנות גורלו של אדם ולחרוץ את חייו לכאן או לכאן. (ברכי נפשי)

"ולא יסף עוד מלאך ה' לבוא אל מנוח ואל אשתו אז ידע מנוח כי מלאך אלוקים הוא". (הפסטר נשא)

רבי שלום שבדרון זצ"ל (בשיחה פרטית בביתו).

"אז ידע מנוח!" מדוע דוקא אז? בעקבות מה הצליח מנוח להשתכנע בבירור כי מלאך ה' הוא? בסך הכל "לא יסף עוד מלאך ה' לבוא" מה קרה? (המעין יראה על כך במפרשים).

אמרתי פעם בדרך מליצה:

אדם המתחסד עם זולתו, יגלה במשך הזמן, כי הוא מצפה להכרת טובה ולהבעת תודה, לפחות כל שהוא, ממי שהטיב עמו. ואם חלילה, אותו יענקל שהטיב עימו יתעלם בכלל מלזכור שעשו עימו טובה, המצב יכאיב לו, יצעררו מאד.

כיון שהוא מצפה להכרת טובה, בדרך כלל הוא רגיל לחפש דרך איך לאסוף את ה"תודה רבה" איך לשמוע את ה"ישר כח" ולקבל את ה"תודה". יש לכך כמה דרכים: לפעמים הוא רק חולף ברחוב ע"י יענקל כדי שיענקל יזכר... אם יענקל אינו נזכר, והימים חולפים, אזי לאחר כחודש הוא אומר ליענקל "בוקר טוב" בחיוך רחב (כדי שיזכר), או מתענין בשלומו: "מה נשמע ר' יהודי?" ויענקל משיב:

"אה! אה! ברוך ה'! זה אתה שכל כך עזרת לי בענין... הרי אני חייב לך המון תודות..." והמתחסד בא על סיפוקו. - -

'בעל החסד' לא מבקש דוקא "תודה", אבל חושב לעצמו "לפחות שיזכור שאני הצלתי אותו", "אני אזכיר להם - לזכור אותי".

רבותי. המלאך שהיטיב מאד עם הוריו של שמשון הגיבור, כאשר בישר להם והדריך אותם מאת ה', נעלם, בסיום מלאכתו לא הגיע אפילו פעם אחת נוספת, אין: "ולא יסף עוד מלאך ה' לבוא אל מנוח ואל אשתו", ואם כך - "אז ידע מנוח, כי מלאך אלוקים הוא". חלפו להם שבוע, שבועיים, והוא, שהדריך אותם, לא ניסה להגיד בוקר טוב אדיב, לא בא להתעניין, להציע הצעות או לסייע בתכנונים. - - אם כך הוא מלאך! אז ידע מנוח כי הוא מלאך...! אדם - כבר היה מגיע, לפחות לרגע קצר...

ההלואה הראשונה מגמ"ח

אני נזכר כיצד הרגשתי, כאשר יצאתי בפעם הראשונה מגמ"ח" ללוות כסף היה זה לפני שנים רבות, התחושה שלי הייתה קשה ומרה חשבתי שאני נכנס ל'חברא קדישא' חסד עם מתים - - - (מה אתם צוחקים, עוד מעט תשמעו). אספר לכם מתחילת הענין.

בילדותי ממש, התייתמתי מאבא זצ"ל, לא ידעתי כיצד מתנהל בית עם אבא ובלי אבא. אמא הצדקנית ע"ה נאלצה לצאת השכם בבוקר להביא טרף לביתה, וכאשר שבתי הביתה מצאתי צלחת עם אוכל מוכנה על המדף (הבנתי שאמא חשבה עלי והכינה לי אוכל) נטלתי ידיים והתיישבתי לאכול. לבד. מעולם לא הורגלתי לאכול בחברת בני משפחה, עד שהגיעו הימים הטובים ונכנסתי למשפחת חותני זצ"ל. תשמעו כדאי! כדאי!:

מיד למחרת ה"שבע בברכות" חזרתי מהתפילה, התקבלתי בחיוך. השווער והשוויגער חייכו בסבר פנים יפות, כשהצביעו לי על שולחן ערוך ארוחת בוקר, והתיישבתי. הרי הבטיחו לי "קעסט" שלוש שנים (אתם יודעים מה זה קעסט?) והנה זו היתה הארוחה הראשונה של קיום ההבטחה.

מה היה על השולחן? לחם שחור, לבן, כוס קפה, חתיכת חלבה. זה מה שהיה בבית. ב"ה.

לא הבחנתי בשום דבר יוצא דופן. אכלתי, ברכתי - ומיד הלכתי לכולל "אהל תורה" ללמוד עד הלילה. רק למחרת הבחנתי שאני אוכל ארוחת בוקר לבד... אתמול אכלתי לבדי והיום גם כן. בתחילה, לא שמתי לב כי כך הייתי רגיל לאכול בבית לבד באמצע השבוע, יתום נשאר יתום...

לפני שעזבתי את הבית לכולל, התבוננתי לחשוב "היכן אשתי?" פסעתי לחדר הסמוך ושאלתי את חמותי הצדקנית: היכן היא? מדוע גם אתמול וגם היום לא נמצאת בארוחת הבוקר. מה קרה?

"היא היתה צריכה ללכת". השיבה.

ויהי ביום השלישי בהיות הבוקר שוב איננה. "מה קורה כאן?" שאלתי בתימה "שלושה ימים היא צריכה ללכת דווקא מיד בבוקר?" פניה של חמותי הרבנית אויערבאך האדימה, ובזוית העין התעגלו שתי דמעות עבוד. נעמדו בפתח העין ולא ירדו.

"שלום" אמרה "לך הבטחנו קעסט, אבל, אבל בשבילה אין לנו"...

רבותי, כך גידלו תורה! וכך זכו לכזה בן - רבי שלמה זלמן אויערבאך...!

(בחיוך) כאשר הוצאתי לאור את ספרי הראשון, השווער והשווער רצו להראות לי את הוקרתם, וכסף - אין. מה הם עשו?

חמי העלה רעיון ואמר לאשתו יש לנו "כפות" היו להם שתי כפות מתנה אישית שקיבלוה ביום נישואיהם. (ב"פסח" הוצבו שתי הכפות המבריקות על השולחן ופארו את שולחן הסדר. יותר ממה שהיה להן ערך כספי, היה להן ערך ריגשי. בכפות היו חרוטים שמותיהם: ח. אויערבאך צ. אויערבאך) כף אחת ניתן לו היום. כאשר נתן לי את הכף לחש לי: "הכף השניה ממתנה לספר הבא..." בכפות אני אוכל מידי שבת בשבת.

כאשר סימתי לאכול על שולחן חותני, לא ארכו הימים ונזקקתי להלואה בגמ"ח של שערי חסד.

כאשר נכנסתי למשרד בבושה, רק ראיתי את הפקיד היושב מולי איבדתי את מעט הבטחון העצמי שנשאר לי, כאלה פנים חמוצות - - - אמרתי לו בוקר טוב והייתי צריך לומר לו ערב טוב כי נהיה לי חושך בעיניים... טוב אני לא אאריך כי כבר נשמתו בגנזי מרומים, כאשר יצאתי והשארתי אצלו משכון, כמובן, הייתי כאוב מאד וברבות הימים נזכרתי בפסוק באיוב "צדק לבשתי וילבישני" (איוב כ"ט) (אומרים חז"ל: "צדק לבשתי וילבשני, א"ר חנינא יש נאה ללבושו ואין לבושו נאה לו, יש אדם עשיר ואין שמו לפי עשרו, רש ואין שמו לפי רישו, יש אדם שהוא גבור ואין שמו לפי גבורתו חלש ואין שמו לפי חלישתו, יש אדם בחור ואשתו מכוערת נתונה בתוך אפריו ואומרים אבד הבחור הזה על הכפוש הזה, ואם הכלה נאה ובעלה מכוער אומרים אבדה הכלה הזו באיש הזה, איוב לא היה כן אלא הצדקה נאה לאיוב ואיוב נאה לצדקה הוי צדק לבשתי וילבשני"

אותו פקיד רוצה להתלבש במצות חסד אך אינו יודע כיצד, מעלת החסד לא לפי מידותיו הבגד של המצוה גדול עליו... ישנו פסוק מיוחד לשבח את איוב שהחסד היה מתאים למידתו, נורא ואיום.

ועוד על "החסדים של הסוכנות..."

על חכמת שנינותו של רבי חיים לייב אויערבאך סופר רבות בפי תושבי ירושלים. עובדה אחת שמעתי מפיו כיצד פעם קטרג בפני רבים לגלג על "החסדים" השקריים של "הסוכנות" הישראלית. ובאותה שעה קיים בעצמו: "הקהה את שיניו".

"היה זה לפני עשרות שנים. הנהלת ה"סוכנות" החליטה לעצור את כל מגביות ה"חרדים" בחו"ל למען מוסדותיהם".

ראשי הסוכנות הציונית קראו לראשי היהדות החרדית לאסיפה דחופה ותבעו מהם במפגיע להפסיק ולגייס כספים בחוץ לארץ [הם היו מעוניינים שהכסף יזרום כדרך צינור אחד ויחיד] ה"סוכנות" נימקה את בקשתה בטענה כי היא זו שתפרנס את כל עולם התורה "אין ולא יהיה צורך לשגר שליחים לחו"ל, אנחנו נדאג לכל צרכיכם"

הנאספים כולם משני צידי המתרס - החילונים והחרדים - קיבלו את רשות הדיבור.

אחדים מראשי "ועד הישיבות" הודיעו נחרצות שהם יסכימו לבקשת ה"סוכנות" רק אם יקבלו לידם סכום של מליון לירות לשנה "אם נפסיק לשגר שליחים לארצות הגולה, זה יהיה הסכום שתאלצו לתת לנו" אמרו "ראשי הישיבות".

יהודי מראשי הציונות שהשתתף באסיפה נעמד על רגליו וזעם מכעס: "אתם לא מתביישים לתבוע סכום כזה גדול" קרא לעבר ראשי וועד הישיבות. הוא חירף וגידף בסגנון זול וגס: "קבצנים! שנוערס! וכו'".

הוויכוחים היו קשים מאד, ראש הסוכנות מחד גיסא, ועסקנים יראים ושלמים מאידך גיסא התנצחו זה בזה.

רבי חיים לייב אויערבאך שהשתתף באסיפה ישב בשקט והמתין לתורו בסבלנות. הוא החליט לנפץ את עצם הרעיון שהסוכנות היא זו שתשלט בכיפה. "החלטתי אני 'אשלם' לו כגמולו לאותו רשע וחצוף גלוי ראש" סיפר רבי חיים לייב [כששב מהאסיפה הביתה קרא לי: "ר' שלום! יש לי בשבילך סיפור מענין"... וסיפר לי את מהלך הענינים - אמר ר' שלום]

כשהגיע תורו של רבי חיים לייב לשאת דברים נעמד על עומדו בשלווה, ובכשרונו הגאוני החל את דבריו באיטיות כמונה מעות - בסיפור [-משל] שהמציא על אתר. מטרתו של הסיפור היה להקהות את שיניהם ולהדגים להם בדרך רמז כיצד יראו "חיי הישיבות" כשיהיו זקוקים לחסדי ה"סוכנות".

אספר לכם סיפור. אמר רבי חיים לייב, ושקט השתרר בחלל האויר: יש מקום ששמו "אלקסוט" זו עיר הנחלקת לשניים - עילית ותחתית, המרחק בין אחת לשניה הוא גדול, כך שבאלקסוט העליונה היה חניון רחב ידיים שם התאספו כל "בעלי העגלות" משם היו יוצאים בנסיעות כמה פעמים ביום לעבר העיר התחתית.

באלקסוט העליונה התגוררה אשה אלמנה ושמה שרה. לשרה היתה בת יחידה שהתגוררה בעיר התחתית ושמה חנה [חנה'לה - כלשונו] חנה'לה היתה קבצנית דלפונית עניה מרודה, ילדיה הילכו בבגדים קרועים וללא נעלים לרגליהם. האמא שרה נהגה לאסוף פרוטות קצובות ומפעם לפעם לשלחם לבתה חנה'לה.

הגיע ערב יום טוב. הלכה שרה ל"חניון" ומצאה שם את יענקל העגלון הממתין עד שהעגלה תתמלא בנוסעים, אז ייצא לכיוון העיר התחתית.

- שמע נא יענקל, אמרה שרה בקול רוי תחנונים, עשה לי חסד, אתה, הרי בין כך נוסע למטה, ומי כמון ידוע שיש לי שם בת, עני. אפיתי בשבילה תבנית לחם טרי עגול. אהיה נא יהודי טוב, ותעביר לה את זה. תחיה את נפשה בחג. - טוב, שרה, למענך, בשבילך! תביאי ואני אקח.

- אבל יענקל, האם לחם יבש תיקח בשבילה? - איזה טעם יש ללחם יבש, הכנתי בקבוק מלא חמאה, אם היא תאכל לחם בחמאה (מיט פוטער) אז יהיה לה טוב על הלב.

- שרה! עד שהצלחתי לדחוף כאן לחם כזה גדול איפה כבר יהיה לי מקום לעוד בקבוק חמאה?

- יענקל, אל תהיה כזה, תעשה מצוה, תרחם עליה, תדחוף את זה בצד ותסדר. - (בצעקה) די, תחפשי לבד מקום! נו כבר! תכניסי את החמאה כאן ליד הלחם וחלאס. חלפו חמש דקות, העגלה כבר התמלאה בנוסעים, יענקל התיישב, ועוד רגע קצר יוצאים לדרך, לפתע שוב הגיעה שרה מהרחוב הסמוך וקראה: "יענקל, רגע! אוי גיוואלד, איזה טעם יש ללחם עם חמאה לבד, הנה עשיתי גבינה טובה וטעימה לכבוד יום טוב, חנה'לה שלי תאכל לחם, חמאה וגבינה, אוי, התרגשה שרה, כמה תחיה את נפשה השבורה, יהיה לה משהו לכבוד חג, והתפרצה - בבכי - של התרגשות מהול בכאב.

- שרה, את כבר מבלבלת לי את הראש, תקחי את הכל בחזרה וגמרנו, מה את רוצה ממני?!

- יענקל, אל תהיה קשה כאבן! תרחם עלינו, אתה מבין לבד כמה זה חשוב, אל תהיה רשע! בבקשה...

- מה את רוצה ממני תזוקי פנימה וגמרנו.

- תהי' מבורך, תצליח, שיהיה לך ולמשפחתך כל טוב, בירכה אותו שרה בכל ליבה.

כאשר התחיל בנסיעה יצאה שוב בריצה ואמרה יענקל! יענקל! מה יעזור לחם לאשה מסכנה שאין לה נעלים בשביל הילדים, קח בבקשה שלושה רובל ותתן לה. ברכות יחולו על ראשך.

טוב יענקל הסכים. לזה, לכסף, היה לו מקום... הכניס את הכסף לכיס ויצא לדרך.

חלפו ימים. יום, יומיים, שלושה, יענקל נסע הלך ושוב עשרות פעמים. "בוודאי עשה את השליחות על הצד הטוב ביותר" הרהרה שרה.

צהרים בהיר לאחר החג, שרה מקבלת מכתב ספוג בדמעות מבתה: "אמא מה קרה? שכחת כי יש לך ילדה בקרבת מקום? אין לנו בגדים ונעלים, אין לנו מה לאכול ולא שלחת לנו מאומה".... עיני האמא חשכו ראשה הסתחרר, הבינה כי קרה משהו. ויצאה לרחוב, חיפשה את יענקל בסערת רוח, מצאה אותו במקום הקבוע ליד העגלות:

- יענקל! רשע, גלן, מה עשית לי? הרגת אותנו לגמרי, אוי לך! מה קרה עם המשלוח שנתתי?...

- מה הצעקות, וואס איז געשיין? שאל יענקל בשלווה, והיא בוכה: אפיתי לחם עשיתי חמאה וגבינה!! שלושה רובלים, איפה??? - - -

- מה את צועקת?

- מה פירוש מה אני צועקת? אתה לא מתבייש?!

- רגע, תשמעי, רגע רגע, חכי אני אסביר לך מה קרה. מסביר יענקל ברוגע מכעיס.

- מה חכי, תראה מכתב!! דם שותת ליבי! אתה לא מתבייש? תיראה איך היא מסכנה בכל מילה שבמכתבה!

- תשמעי אותי. שקט. שקט... אמר יענקל ונעץ בה שתי עיניים חדות והתחיל את דבריו: "שרה! מה אני אגיד לך הלחם הטרי שלך, שאת בעצמך אפית, מה אומר ומה אדבר - ידיים של זה יש לך, אה אה, אין לשער!

- מה? תעזוב אותי! עם הסיפורים על הלחם הטעים שלי, אתה בא לזרות מלח על הפצעים שלי, מה אתה צוחק ומתבדח?!

- שרה! ידיים של זהב, מה אני יגיד לך, לא להאמין. גם החמאה מיוחדת. - מה? אכלת את זה? רשע! צווחה האם הבוכיה.

- רגע. לא. תמתני בסבלנות אספר לך הכל: את זוכרת ביום שנשעתי, וודאי את זוכרת, היה זה יום חם במיוחד, השמש יקדה מלמעלה והחום היה נורא. באמצע הדרך התחלתי להרגיש רטוב ליד הרגליים...

- תפסיק לספר לי סיפורים, בוער לי הדם ואתה מספר לי "מעשיות".

- סבלנות, תיהיה לך קצת סבלנות, ואז תביני הכל: התכופתי לחפש מה קרה לי, מה רטוב שם, וראיתי שהבקבוק נסדק, החמאה נמסה והחמאה גולשת ויוצאת החוצה. החמאה שאת עשית. ממש "בל תשחית" - - -

- אני מבינה טוב מאד, אבל כפרה על החמאה, והסיפורים שלך, רק תגיד לי כבר מה עם הלחם שאפיתי!

- חכי אני אסביר לך: מחייך יענקל בסבלנות. הרי חבל על כזו חמאה, ממש חבל, נכון שחבל? אז לקחתי חתיכה קטנה מהלחם וטבלתי אותה בחמאה שנשארה והכנסתי לפה, אבל את הרי צודקת, לחם עם חמאה איזה טעם יש לזה, לכן לקחתי קצת גבינה... מה אני יגיד לך שרה, קיבלתי ממש תאבון גדול, כאלו ידיים של זהב, אפית לחם בטעם נדיר ביותר... שכחתי מעצמי לגמרי - כזה לחם - ומרוב שהייתי שקוע באוכל הטעים לקחתי פרוסה אחרי פרוסה ועוד ועוד... שרה מרטה את שערות ראשה וצעקה לעצמה: "גיוואלד. טוב, כפרה על הלחם, החמאה והגבינה שנתתי למשוגע הזה, אבל מה עם הרובלים? נתתי לך שלושה רובל איפה הם? שאלה בבכי.

- נתן בה יענקל מבט לגלגני: שרה, מה את חושבת לך, כי כל הסיפור הזה לא שווה כסף. שאוביל את כל זה בחינם?!!...

סיים רבי חיים לייב את נאומו. התיישב על מקומו.

הנאספים כולם שהבינו את הנמשל העלו חיוך על פניהם, חלקם פריצו בצחוק, והאסיפה התפזרה.

(להגיד)

עפר מיוחס – רבי יעקב גלינסקי זצ"ל.

פגשתי באברך, תלמיד חכם, חריף ובקי. אבל מה, עבר קצת את הגבול. כלומר, שאם הותרה "שמינית שבשמינית" גאווה (סוטה ה) הוא החמיר בשיעורים, והוסיף עוד "הכרעה"...

אמרתי לו: "ישמעו אוזניך מה שפיר מדבר. שלוש פעמים ביום מבקש אתה: "ונפשי כעפר לכל תהיה!"

לא התפעל, וענה בגובה לב: "אכן, אבל יש עפר ויש עפר! הלא תבינו שעפר ארץ ישראל שווה יותר מעפר חוץ לארץ, ועפר בית המקדש - יקר יותר מזהב ומפז! אני עפר וחבירי עפר, אבל איפה הוא ואיפה אני?"...

הרי לכם דוגמא חיה לדברי הגמרא: "כל המתיהר, אם חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו" (פסחים סו). אמרתי לו: "כמדומה אתה, שאתה לבדך שווה "עפרות זהב", מעפר בית המקדש, דע שיש לך בו שותף" -

תמה: "מי?" הלא הוא ואין בלתי!

אמרתי לו: "בסוטה נאמר, 'ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן יקח הכהן ויתן אל המים' (במדבר ה יז), ופירש ב"כ יקר", לפי שאמרו (בראשית רבה יד) שאדם הראשון ממקום כפרתו נברא, הינו מעפר המשכן, משם מחצב חמרים כל אדם. וזו תוכחה מגולה לכל אדם, עד לאחרון והנחות שבבני אדם: ממקור נעלה כל כך חוצבת, ולאן הדרדרת!...

והלה ענה, זחוח: "ניחא, אבל אני עפר המשכן שלא הדרדר"...

אמרתי: "הסכת ושמע, הכרת את הרבי מסנקריץ", שהיה רב כאן בבני ברק?" לא, לא הכיר.

"ובכן, אספר לך מה ששמעתי ממנו. סבו היה הרבי מוורקא זצ"ל. פעם שבת בעיר קאליש, והמוני יהודים נהרו לשולחנו. אומר היה דברי תורה בקול נמוך, ומתוך שבקשו לשמוע התגבבו זה על זה, איש על רעהו. הרבי מוורקא אהב ישראל היה, והזדעזע. אמר: "הרי כל יהודי הוא כספר תורה. וכי משום שאני רוצה לשמוע טוב יותר, אטפס על ספר תורה וארביץ עליו?"

נענה אחד הרבנים ואמר: "אבל, רבי, הן הלכה מפורשת היא (שו"ע יור"ד רפ"ב, יט) שמתור להניח ספר תורה על ספר תורה..."

השיב הרבי על אתר: "כן, ודאי - אבל כל יהודי צריך לחשוב שחבירו הוא ספר תורה, ולא הוא..."

אף אני אומר כן -

על עצמך תחשוב שאתה עפר, ולוא מקרקע המשכן. את חברך תראה כאדם"...

(והגדת)

שאול רבי יעקב גלינסקי זצ"ל

בגמרא ערכין (יא, ב) דנו, מניין לשירת הלויים מן התורה. והביאו הכתוב: "ולבני קהת לא נתן [עגלות] כי עבודת הקודש עליהם בכתף ישא" (במדבר ז, ט). ממשמע שנאמר "בכתף" איני יודע ש"ישא" מה תלמוד לומר "ישא", אין "ישא" אלא לשון שירה. וכן הוא אומר: "ישא זמרה ותנו תוף" ואומר: "ישא קולם ירונ"ו".

כמה עומק יש כאן!

אנו מייחסים חשיבות לשירה, ליפייה, ועושרה, ולביצוע המושלם. איזה קול לזמר, וכמה כלים בתזמורת. מי המלחין, ומי המנצח. וכאן, במילה אחת, כל מהותה של השירה והנגינה. המודד והקובע את טיבה: "שא"ל! האם מצליחה היא לרומם ולנשא, להגביה טפח מעל הקרקע, לקרב אל השמים!

כי רבים כל כך שרים ומנגנים, וליבם בל עימם. "שא"ל אין כאן!

ואספר -

בישיבה בביאליסטוק היה לנו בקושי לחם לאכול. "בשר ודגים ורוב מטעמים" היו רק בזמירות. היה לי חבר, משה. שאביו היה החזן הראשי בבית הכנסת הגדול בביאליסטוק, נהנה ממשכורת נאה, ושולחנו ערוך כדת. הזמין אותי להתארח אצלם בסעודת ליל ראש השנה. באמת, סימן לשפע לכל השנה כולה. לא חסרו כל טובה, בלי עין הרע. נעניתי ואמרתי: "גם לי קול נאה, אולי אהיה חזן?"

הן יודעים אתם, ה"מגן אברהם" (סימן קלא אות ד) הביא דברי השל"ה הקדוש זצ"ל: "ראוי לומר 'ואנחנו לא נדע' בישיבה, 'מה נעשה' בעמידה". ופרשתי: שאין אנחנו יודעים בתקופת לימודנו בישיבה, מה נעשה וממה נתפרנס בימי העמידה. אז הנה, יש לי פרנסה..."

אמר לי החזן: "שמע לקולי, בחר לך כל מקצוע, רק לא זה!"

"מדוע", תמהתי. "אפשר ללמוד כל השבוע, להתעלות בתורה ובמוסר, לשטוח "ברכת החודש" כהלכתה ולהתפרנס ברוחב יד!"

הבית העיד על כך.

אמר לי: "כדברך כן הוא. אבל, למעשה, אין אומלל מהחזן!"

לא הבנתי, וראיתי שגם חבירי לא, וכל בני הבית תמהו. הסביר: "חזן עומד ומתפלל. ואמרו (מדרש תהלים ק) כשאתה עומד ומתפלל יהא ליבך שמח, כי לאלוקים אתה עובד -

ובמקום לחשוב שהוא עומד לפני ה', ולקוות שיהיה מקובל ומרוצה לפניו - הוא תוהה איך הקהל מקבל את הסלסול, והאם הוא מקובל ומרוצה לפניו -

היש אומלל ממנו?!"...

ובענין זה -

מספרים על אותו גבאי שהתקשר בפרוס הימים הנוראים לחזן הותיק: "ובכן, האם נזכה לשמוע אותך גם השנה? הטעם הטוב עוד עומד בפה! אה, הקטע של 'ריבונו של עולם, מלא משאלותי לטובה', כל כך מרגש!"

והחזן ענה: "כמוכן, אם ירצה השם. צריך רק לדבר על המחיר" -

תמה הגבאי: "המחיר כדאשתקד, הרי התפילה לא השתנתה!"

"זהו, שכן!" הפתיע החזן. "תשמע, השנה המצאתי 'ריבונו של עולם' הפלא ופלא. עבורו בלבד יש להכפיל את המשכורת!"

אמר הגבאי: "הזהר והשמר! עד שאתה ממציא 'ריבונו של עולם' חדש, הריבונו של עולם עלול להמציא חזן חדש"...

האמת, שיש ענין בשיירים חדשים: "שירו לה' שיר חדש, תהלתו בקהל חסידים" (תהילים קמט, א), "שירו לה' שיר חדש תהילתו מקצה הארץ" (ישעי' מבי, י), ועוד. אבל השירה היא ביטוי הפנימי והרגש, והשיר החדש תוצאת התלהטות הרגש, והתרגשות הדביקות, והתרוננות הנפש -

ולא שהשיר יהיה המטרה, ועיקר בפני עצמו.

מכאן הפתגם השגור, שאיני מסכים עמו, שהחזנים טפשים.

אסור לעשות הכללות. שלא כאותו יהודי שטען, שאחוז הטפשים באוכלוסיית הוא פחות מעשרה אחוזים, שהרי לכל מנין ומעלה חזן אחד... לדעתי, האחוז גדול הרבה יותר. אבל מאיפה נובע הפתגם, מה מקורו? -

כי הטיפש הופך את הטפל לעיקר!

והחזן שידע שהשירה היא כל בלבד, והעיקר הוא הרגש, הוא החזן החכם! (והגדת)

האיש את קדשיו לו יהיו איש אשר יתן לכהן לו יהיה (ה, י)

ברש"י מובא: "ומדרש אגדה: ואיש את קדשיו לו יהיו, מי שמעבך מעשרותיו ואינו נותן - לו יהיו המעשרות. סוף שאין שדה עושה אלא אחד מעשרה שהיתה למודה לעשות". כלומר, בעל שדה ש"מתקמצן" ולא נותן תרומות ומעשרות מיכול שדה - סופו ששני השדה רק עשירית מהתנובה שהיתה רגילה להניב. סך כל תנובתה היא כשיעור התרומות והמעשרות שהיה עליו לתת ולא נתן.

התורה הקדושה אומרת: "נתון תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו, כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלוךך בכל מעשיך ובכל משלח ידך" (דברים טו, י). יש פעמים שאדם כן נותן כסף לצדקה, אבל בזמן הנתנה יש לו "קוועטש" בלב... למה נתתי, מידי הרבה נתתי... עבדתי קשה להרויח את הכסף, למה שהשני לא יעבוד... וכדומה. באה התורה ואומרת: אדוני הנכבד! אם אתה נותן - אתה עושה "ביזנעס" מצויין! "כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלוךך בכל מעשיך ובכל משלח ידך!" הוצאת מהכיס אלף שקל - הקב"ה יוסיף עליך אלף פעמים ויברך אותך כאשר דבר. מורי ורבותי!

יש מישור שלא "יריץ" לקנות מגרש בצפון תל אביב ששווה מליון שקל שהוצע למכירה ב"מחיר מציאה" של מאה אלף... הרי לא יהיה אחד שלא ירוץ! רגע! רגע! "מה אתה רץ?" קוראת לו אשתו, "הרי מאה אלף הוא הון עצום עבורך"...

"הוי, פתיה שכמותך!" ישיב לה בעלה, "את המאה אלף אני מקבל בחזרה, על המקום, ועוד פי עשרה מזה, לא ארוץ?"

ואם הקב"ה מבטיח לך שאם תתן צדקה, ולא ירע לבבך, "יברך ה' אלוךך בכל מעשיך ובכל משלח ידך" - לא תרוץ לתת?

הרי אין "ביזנעס" טוב מזה!

אשה אחת הגיעה בוכיה לרבה של סלוצק ובקשה את עצתו: "אין לי ממה לחיות! אני מרויחה כמה פרוטות שאינן מספיקות לי לפרנסת ביתי".

הרב מסלוצק אמר לה: "בכל חודש תעשי חשבון מדויק כמה את מרויחה, ועשירית מזה תביאי אלי ואני אחלק כסף זה לעניים".

האשה הזדעקה: "רבי! הרי כל מה שאני מרויחה לא מספיק לי וכיצד, איפוא, אתה מייצץ לי לתת חלק מהרווח המזערי לאחרים?"

אמר לה הרב: "ומה איכפת לך לנסות? הרי כל רווחיך אינם אלא מספר פרוטות, ועשירית מהן אינו אלא "שמעק טאבאק" עלוב, שאינו מעלה ואינו מוריד. תנסי".

האשה סברה וקבלה.

בסופו של החודש הראשון האשה הביאה לרב סכום זעום. בחודש שלאחריו - גדל הסכום, ובחודש שלאחריו - הוסיף וגדל. התברר כי הכנסותיה של האשה אכן גדלו מחודש לחודש, וכל זה בזכות הצדקה. התקיים בה מקרא שכתוב "יברך ה' אלוךך בכל מעשיך ובכל משלח ידך".

(יחי ראובן)

בדרך הדבש

בפ' האשה שנתארמלה (כתובות פד:), רק שהיה חשש שאינו בכלל המבורכין וחסר ברכת כהנים, אבל כיון בעלייתו לדוכן כדאמר העומדים אחורי הכהנים אינם שמעולם לא עבר על דברי חבירו, ואם חבירו יאמרו לו בכלל ברכה (סוטה לח:), דמראין בעצמן שאינם רוצים להיות מן המבורכין, ודוקא דלא אנוסי, הא אנוסי כמו עמי שבשדות הן בכלל ברכה עיין שילה"ר ש"ש ומס' סוטה צווי חביריו, וא"כ הוא בכלל ברכה, לכן עולה לדוכן, דאין (סוטה לח:), א"כ נראה דזר העולה לדוכן מראה בעצמו בזה איסור. ודו"ק. (משך חכמה)

כה תברכו (ו, ג)

בגמ' שבת פרק כל כתיב ק"ח א"ר יוסי מעולם לא עברתי על דברי חבירי יודע אני שאין אני כהן ואילו אמרו עלה לדוכן הייתי עולה. פירוש, שהיה עולה ולא היה מברך, שלא היה עובר על איסור עשה דכה תברכו דאמר

עלון שבועי מבית 'בני אמוס' וכל מאמיניהם

229

פרשת נשא

תשע"ח

מאוצרות אמונים

פניני אמן ותפלה בפרשה

רבים מותדים, יחידים משיבים

"והתודו את חטאתם אשר עשו והשיב את אשמו בראשו" (ה ז)

מפני מה פתח הכתוב בלשון רבים - "והתודו", וסיים בלשון יחיד - "והשיב"?

פרש רבי ישעיה פירסט רבה של וינה:

אף במקום שהיחיד חטא וחובת השבת הגזלה מוטלת רק עליו, מפל מקום חובה על הצבור להשתתף עמו בודויו, שהרי "כל ישראל ערבים זה לזה". לפיכך אף תקנו את גסח הדוד בלשון רבים: "אשמינו בגדנו..."

בדרך צחות הוסיף ופרש רבי זלמן סורוצקין מלוצק, כי נקטת התורה כמנהגו של עולם:

"והתודו את חטאתם" - הכל מקפידים לקבל על עצמם ביום הכפורים בתפלת געילה: "למען נחלל מעשך ידינו...", אולם רק יחידים מקמים הלכה למעשה: "והשיב..."

חשוני ישיעה; אונים לתורה

קדוש על היין לגזיר

"מיין ושכר גזיר" (א ו)

בריש מסכת גזיר (ד א) נחלקו רש"י והתוספות האם מתיר לגזיר לקדש בשבת על היין ולשתותו; רש"י (ד"ה גזיר) מתיר זאת, ואילו התוספות (ד"ה מא) אסרו.

את שרש מחלוקתם פרש השאגת אריה (ס"ט): הגמרא בפסחים (קו א) דורשת את הפסוק (שמות כ ח): "זכור את יום השבת לקדשו" - "זכורו על היין", ובכך נחלקו הראשונים: רש"י למד את הדברים פשוטם, שיש מצות עשה לקדש על היין, והרי עשה דוחה לא תעשה דגזיר. ואילו התוספות סברו שמצות קדוש על היין הנה מדברבן, ולשון הכתוב אינו אלא כ'אסמכתא' בעלמא, והרי הגזיר אסור ביין מן התורה.

להלכה כתב בספר הפרדס' לרש"י (הלכות הבדלה):

"אין לא שרינו לכתחלה שיקדש הגזיר על היין וישתה, אלא יקדש על הפת ויפטר מן היין, אבל אם מהר וקדש על היין נתחייב לשתותו... ואם אין לגזיר פת, קדש על היין לכתחלה וישתה, דאין נזירות חלה על יין קדוש, מאחר שמצוה היא לקדש בו".

ברכה על נשיאת כפים

"דבר אל אהרן ואל בניו לאמור כה תברכו" (א ו)

בגמרא (מגלה כו ב) הובא כי רבי אלעזר בן שמוע אמר לתלמידיו שאתח הסבות שבגינן זכה להאריך ימים היא: "מימי... לא נשאתי כפי בלא ברכה". הדברים טעונים באור: היתכן שייחס רבי אלעזר את סבת אריכות ימיו להקפדה על הלכה פשוטה של ברכה המצוות?

פרש רבנו אריה לייב ממץ בעל 'שאגת אריה':

לא על אמירת הברכה זכה רבי אלעזר לאריכות ימים, אלא על תקונו. שכן עד לימיו לא היו מברכים על נשיאות כפים, והוא זה שתקן לברך עליה.

הוסיף ופרש רבי יצחק מניוקובסקי רבה של קרלין: מלכתחלה סברו חכמים שאין לברך בברכה המצוות על מצוה שמהותה ברכה, כפי שאין מברכים על מצות 'קדוש' בשבת וכן על מצות 'ברכת המזון'. אולם רבי אלעזר סבר שלפי שהמצוה היא לברך את ישראל ואין מברכים בה את ה' כבקדוש ובברכה המזון, יש לברך לפנייה בברכה המצוה.

ראה: 'טורי אגן' מגלה כג ב; 'קרו אורה' סוטה לט א

רזי אמונים

מרמזי אמן בפרשה

'אמן' זקקת כפופים

"נשא את ראש בני גרשון" (ד כב)

"ראש" בגימטריה 'שמע' ואמן; מלמדנו הכתוב כי אף: "בני גרשון" - אלו שטרדתם בפרנסת ביתם מבקר עד ערב גורמת להם לחוש כמגרשים ודחויים מעבודת ה', יכולים להתנחם בכך שהם משפיעים ומעריכים לבית הכנסת לקרא את 'שמע' ולענות 'אמן', שכן מצוות חשובות אלו - די בהן כדי לזקף את קומתם הרוחנית.

ארון עדות

'כה' אותיות של 'שמע'

"כה תברכו את בני ישראל" (א ו)

דרש החוזה מלגלון:

"כה" אותיות יש בפסוק 'שמע' ישראל. וכונת הכתוב לרמז כי בזכות אמירת "כה" אותיות של קריאת שמע, "תברכו את בני ישראל" - תשרה הברכה על ישראל. כדברי הגמרא (סוטה מב א) שזכות קריאת שמע לבדה יכולה היא שתעמד לישראל לנצח את אויביהם.

זאת זכרון

באפן אחר דרש רבי משה אליקים בריעה מקו'ניץ:

בצויו: "כה תברכו את בני ישראל" הצטוו הכהנים לברך את ישראל שיזכו לקבל על עצמם בכל יום על מלכות שמים בשלמות, בקריאת כה" אותיות 'שמע' ישראל.

באר משה' בהגלתך

'שומע כעונה' בברכת כהנים

"כה תברכו את בני ישראל אמור להם" (א ו)

במסכת סוטה (לח א) דרשו חכמים מלשון הכתוב: "אמור להם" כי ברכת הכהנים צריכה להאמר "בקול רם" - כאדם האומר לחברו. לפי זה חדש הבית הלוי שאין כהן יכול להוציא את חברו באמירת פסוקי הברכה מדיון 'שומע כעונה', שהרי 'שמיעה' אינה נחשבת כ'קול רם'.

אף ה'חזון איש' נקט שגזר 'שומע כעונה' הנו - התאחדות מחלטה של 'השומע' עם ה'משמע', ועל כן כתב, כי כפי שבקדוש יוצאים השומעים ידי חובת 'על הכוס' מדיון 'שומע כעונה', כיון שה'כוס' אינה מהות הברכה אלא 'תנאי' בה, כך בברכת הכהנים יכולים השומעים לצאת ידי חובת 'קול רם'.

כאן המקום לציין את עדותו של רבי בצלאל הכהן מוילנא על בקורו בעיר טריאסט שבאיטליה:

"שם כבדנוני אז בעיר ה' להיות הכהן המברך כל בית הכנסת לבדו בקול. וכל הכהנים שבבית הכנסת שעלו עמי יחד לדוכן שתקו אז ושמעו ממני לבד, שכן מנהגם שם שכהן אחד לבד מברך לעם בקול, ושאר הכהנים שעולים עמו יוצאים בזה על ידי שומע כעונה לבד". והעיד רבי פינחס אפשטיין אב"ד ירושלים בשם רבי סגד כהנא שפיאר מקורניק שפאשר שמע הבית הלוי בערב ימיו על מנהגם של כהני איטליה התבטא ואמר: "אלו ידעתי על כך בעבר הייתי מבטל דעת".

'בית הלוי' סוף ספר בראשית; 'חזון איש' א"ח כו ג; שו"ת 'ראשית בפורים' סימן ד; 'מנהג תרבה' סוטה לח א

ברכה הכוללת הכל

"יאר ה' פניו אליך ויחנך" (א ו)

כתב רבי אליעזר הורוויץ אב"ד טריניאדא:

בברכת: "יאר ה' פניו אליך" כלולות כל הברכות הנצרכות לחיי האדם, שכלן נובעות מאור פניו יתברך. ולפי שלמדנו (תענית ח א) שאין מתפללים על שני ענינים כאחד, לפיכך אנו מבקשים מיד לאחריה, בברכת 'שם שלום': "ברכנו אבינו... באור פניך - כי באור פניך נתת לנו ה' אלוקינו - תורת חיים ואהבת חסד וידיקה וברכה ורחמים וחיים ושלום", אדם המבקש ללכת ענפים רבים - מוטב לו שיאחז בשורש, מאשר שיתאמץ ללכת כל אחד מהם בפני עצמו, וממילא יהיו כל הענפים בידיו. כך גם אנו, בקשה אחת בפנינו; שתתקיים בנו ברכת: "יאר ה' פניו אליך" וממילא ראוי שתחולו עלינו כל הברכות הכלולות בה.

נעם מגדים

בברכה שלמה ונאמר אמן

ענית אמן היא מכלל הברכה

(משנה ברורה קסז ב)

ביום שני י"ד בסיון יחול יומא דהולולא של מרו רבי חיים מוולוז'ין זי"ע.
רבי חיים הקפיד שלא להוציא ברכה מפיו, אלא אם היה מי שיענה אחריה אמן. פעם באמצע שיענה אחריו אמן, ונשלח אליו מלאך משמים שאל אביו ויגדל: "ח"א עמ' פז.

קריאת שמע - פרשת ויהי אם שמע' (ט)

מהרה' של חסד

בדרך אחרת באר רבי שלמה גצפריד בעל 'מצור שלחן ערוך':

במסכת גטין (פח א) אמר הגמרא, שאלמלא הקדים הקדוש ברוך הוא את החרבון בשמי שנים היתה מתקם ב'ישראל מאמר הכתוב: "ונושנתם בארץ" (דברים טו כה), ומתוך כך היה מתקם בהם אף המשך קוללה (שם פס' כו): "העיתי ככם... כי אבד תאבדון" חלילה.

משל למה הדבר דומה, לשני בני אדם שהיו עובדים אצל בעל בית אחד. ביום מן הימים הכעיסוהו, והוא עמד וסלקם מעל פניו. אלא שלאחר שלם את שר עבודתו, ואילו השני נשלח בחסר כל. לא יכול היה השני לשאת את החרפה; וכי כמה נגרע חילוק? אף הראשון הסביר לו: "אותך - מתפון האדון להחזיר לעבודתך בעוד זמן מה, וכשתשלים את עבודתך ישלם את שכרך, אולם אני נשלחתי לצמיתות, ועל כן שלם לי את שכרי בשלמות".

כך גם לעניננו: יכולים היו ישראל לסבר כי קוללת: "ואבדתם מהרה" מעידה על עמק רחוקם מעל פני המקום, עד שממחר ישלמם. אולם האמת היא כי בנכח טמאות בה; הוא שלחם מהרה מן הארץ כדי שיהיו צעידת לשוב אליה. זוהי הסבה שממשה הכתוב ומצא: "מלך הארץ הטבה אשר ה' נתן לכם", לאמור: אף לאחר שעזבתם את הארץ, עדין הנה שלכם, ועתידים אתם לשוב אליה בבוא הגלגל (אפריון עקב).

קדשת הארץ תלויה במעשינו

במהלך נאומו באספה שנערכה בירושלים בעצומת של 'מי מושאיה' בשנת תש"ד, חלק הרב מרדכי עמרם עם צביר המשתתפים הרהור שצלה בלבו בשעת אמירת קריאת שמע:

התורה מבטיחה לנו כי אם נהיה צדיקים ונאמרים, נהיה ארץ קדושה ונאמרים. ומה שיש לנו את שגלנו לעשות בעקבותיה, ושמענו את דברי אלה על לבבנו, - חזרו ללמד ולשמר את התורה, "למען ירבו ימיכם" על האדמה אשר נשבע ה' לאבותיכם לתת להם.

הנה כי כן, התורה מדגישה לנו ומעוררת אותנו כי ברפת הארץ והצלחתה תלויה אף ורק במעשינו; ככל שיהיו מרובים ללמד תורה ולשמר מצוות בארץ ישראל, כך הם מוסיפים ומזרימים לתוכה קדושה שמפיתה בה חיות. וככל שנקדשת הארץ מתרבה, כך מתחזק הקשר שלה לעם היהודי. עלינו, שומרי התורה, מוטלת אפוא האחריות לדאוג כי הנכרה תשרה בה, ולא להפך, חלילה (והארץ אומר עמי צה).

בתחלת פרשה זו כתבה התורה כי ירדת הנשמים בארץ ישראל תלויה בשמירת התורה והמצוות; אם ישמרו ישראל את התורה, אזי יקם בהם: "ונתתי מטר ארצכם... ואספת דגנה...", ואם חלילה יעברו על מצוותיה, אזי: "ועצר את השמים ולא יהיה מטר והאדמה לא תתן את יבולה".

רבים מהמפרשים תמהו: מפני מה הוסיפה התורה בקוללה: "ואבדתם מהרה מעל הארץ הטבה" - ענין שלא הזכיר כלל בברכה?

שוב מחדש לך כתב בעל 'ההפלאה':

חלוק גדול יש בין גשמי ארץ ישראל לגשמי הארצות; את 'מפתח' גשמי כלל הארצות נתן הקדוש ברוך הוא בידי שליח, כפתוב (א"ח ה' א) - "ושלח מים על פני חצוצות", אולם מפתח גשמי ארץ ישראל נתן בידי הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו.

והנה, במסכת תבואת (עד א) מבאר ישראל לעשות תנאי רק בדבר ששיר: בו דין 'שליחות'. לפיכך, התנאי האמור לעיל אינו שיר בגשמי הארץ שפאמור, תלא נמסר בידי שליח. על כן הוסיפה התורה: "ואבדתם מהרה מעל הארץ" - שתאצלו לגלות לחוץ לארץ כדי שיתקיים בכם התנאי האמור (פנים יפות בדברים יא ט).

לאבד את ה'מהרה'

אף רבותינו מאורי החסידות עמדו על פשר הווספת 'ואבדתם מהרה' בפרשה זו, ובאר זאת על פי דרכם: ה'בעל שם טוב' הקדוש היה אומר: המהירות והחפזו הנהם מהמפריעים הגדולים לעבודת ה', ולכן רמזו הכתוב: "ואבדתם מהרה" - תאבדו מוקדם את המהירות והחפזות, ותחת זאת תנהלו אחרותיכם ביישוב הדעת ובמתינות, וכך תזכו להתעלות בעבודת ה' (בעל שם טוב מהדורין עקב).

רבי יעקב צבי מפורסם באר את הסבה שנקבעה קוללה זו בפרשת קריאת שמע: באה התורה ללמדנו כי המהירות והחפזות הנהם הגורמים הראשיים שפחמנו עליהם לזאת לדי חטא, שכן הוצר הרע מנצל את העבדה שהאדם מנהל ללא שקול דעת, כדי לגרום לו למעד ולחטא. ולכן רמזה התורה: "השמרו לכם פן יפתה לבבכם וסרתם...", וכיצד תשמרו מזה? באמצעות "ואבדתם מהרה" - שתאבדו מוקדם את תכונת הפזיזות שגורמת לכם להגיע לדי חטא (שענה ראש צדיק עקב).

בדומה לכך אמר הרב הקדוש רבי ישראל מרדכי: "ואבדתם מהרה מעל הארץ" - כשתאבדו ותשילו מכם את המהירות והחפזות לזכר למחר ולרצון בלהיטות אחר 'הארץ' - הענינים הארציים והתאוות הגשמיות, אזי תזכו להרגיש את 'הטבה אשר ה' נתן לכם', באשר תשתמשו בה במתינות ובשקול דעת, במטרה לעבד את ה' (דבר חיים עקב).

תפלה נרגשת אל מול פני הסכנה

בטליתו, הסדור בידיו ופיו ממלמל ברגש את תפלת השבת. בסיום תפלת שחרית, פנה מיד להתפלל מוסף. ואז, כשפסע לאחור בעישה שלום, נשמעו נקישות עזות על גבי הדלת.

הנקישות הלכו והתחזקו, ולבסוף נכנע אחד מבני הבית ונגש לפתח. ור' ישעיהו - עודו בתפלתו. את תפלת 'עלנו' סים כששני חוקרי הק.ג.ב. מביטים בו במבט חמור מבדל לדלת, וצופים כיצד הוא מתנועע מתחת לטליתו.

ופתאום, התרחש דבר מוזר. אחד מהסוכנים החליף פקוה מלים עם רעהו, והלה סב על עקביו ופנה לרדת אל הרחוב. משנהו, לעמיתו, נכנס אל הבית, נעמד מול ר' ישעיהו ונתן בו מבט מצמית: "אתה יהודי?" שאל, ור' ישעיהו השיב ללא הסוס: "וכי איך רואה?!"

כמה שניות של שתיקה חלפו, ולבסוף לחש הסוכן כשעניו משפלות, וידו מושטת לחציצה: "גם אני יהודי".

ברגע אחד התפוגג הממתח והפך לכבי סוער. "מה הנה עומד לעשות לך?", שאל ר' ישעיהו בכאב, והסוכן השיב: "מאומה, מלבד דבר אחד: מבקש אני מזה שתתפלל גם על", ומיד הסתובב ונעלם במהירות.

מסתבר כי המציאות עלתה על כל דמיון. היה זה גם גלי שללא ספק התרחש בזכות התפלה.

בשביעות הבאים חיו בני משפחת פינקל בחשך רב. הם לא ידעו אם התיק שנפתח נגדם נסגר, או שפא היתה זו הצלחה. ובכל זאת, עם הזמן החשך נמוג. נראה היה כי יד מכונת 'טפלה' בתיק שלהם ומחקה מתוכם את כל האשומים. אט אט הם שבו לחיי השגרה, והמקרה כמו נשכח מזכרונם.

שנים מספר לאחר מכן הפגישה ההשגחה העליונה את ר' ישעיהו עם מצילו. הוא לא יכול היה לכבש את סקרנותו ובקש להבין מפני מה חרף הוא את נפשו כדי להצילו. הן לא היתה ביניהם הפרות מקדמת.

וכך ספר האיש:

"ממסגרת תפקידי כחוקר בכיר בק.ג.ב. הזדמן לי באחד הימים לראות את התיק ששם משפחתך התנוסס עליו. השם 'פינקל' שהיה שם יהודי מבהה, עורר בי רגשות מיוחדים והזכיר לי את עבדת 'יהודי' שפכעט ונשפחה מפני לאחר עשרות שנות נתחם.

אני ידע מדוע, אך החלטתי לבקש מקצין הבולש הראשי להפקיד את הספוד בתיק זה לאחריותי. הייתי מודע לכך כי בהשפעה עשויה להבשילו, אך משהו בתוכי דרשן אותי להסתפן. הקצין הסכים והתיק עבר לאחריותי.

כשקבלתי את נהול התיק, לא חשתי לרגע לסטות מהנהלים. 'כלל הפחות' זיכה פינקל למשפט הוגן, כך הרהרתי, וביום המיעד פניתי לפקד את בתיק.

אלא שאז, כשראיתי מתנועע בדבקות עטור בטלית, נזכרתי בבת אחת בכרואת נשפכים מחזותי לדותי. ברגע אחד נשאבתי לאחור, לבית סבי שהיה יהודי ירא וחרד. הרגש היהודי הציף אותי והחלטתי לעזר לך בכל מחיר.

בתאנה כלשהי הצלחתי לשלח את הסוכן שהיה עמי, הרגעתי, ומיד פניתי למרתפי הק.ג.ב. ותוך סכונ עצום נגזתי את התיק נגדה, תוך שמוש בנמוקים שאלו היו נבדקים - בודאי לא היו עלה לבטול. בחסדי שמים האנשים שפעלי לא עלו על התרגיל, וכן הוטר מזה האיום הפכד.

רבי ישעיהו הודה בחס למיטבו. לא היה לו כל ספק כי רק התפלה היא שעמדה לזכותו והצילה אותו בשעתו הקשה.

מאז ועד עצם היום הזה נתחג יום חמשי של חפכה בבית משפחת פינקל, כיום ההודאה על הנס הגדול שהתרחש לאביהם ביום זה, כשהמסר העולה ממנו בכל פעם מחדש הנו - כחה הגדול של התפלה לבקע וקיעים ולחולל נסים מעל לדון הטבע.

מוקד שבי"ק כחות תשע"ה

הימים ימי חשך ואפלה. אורית האימה והפחד שהשרה משטר הק.ג.ב. הרצחני בחוצות, הטילה את חמתה על עשרות המיליונים שדרו בשטחי ברית המועצות, וכפרט על היהודים שביניהם.

השלטון הקומוניסטי ששם לעצמו כמטרה, לעקר ולשרש כל זיק יהודי שעדין נותר בקרב נתיניו, נקט לשם כך במגוון שיטות אכזריות שהידועה שבהן היתה 'העלמת' הנאשם למקום בלתי ידוע ולתקופה בלתי מובנת, לשם 'חונך מחדש'.

האוריה המאמת הרגשה בירת שאת בבית משפחת פינקל אשר בקיב שבאוקראינה. אבי המשפחה, ר' ישעיהו, היה מאותן דמויות קמאיות של יהודים שאמונתם היתה מחשלת כפלדה וציבה כעמוד בטון. אמונה כזו שאף רוחות הזעף שנשבו מכונן הקרמלין, מקום מושבם של ראשי השלטון הקומוניסטי, לא הצליחו לערערה ולו במקצת.

בתוך החשך הסמיך בספס את כל המרחב הקר והמנוכר, עמד ביתם הקטן והדל של משפחת פינקל והפץ ניצוצות אור יהודי, קולשים אף מחממים, והוהים למתי מעט היהודים שעוד נסו לשמר על נהלת יהדותם, כי לא אפסה תקוה.

אלא שלא רק תושבי האזור היהודים הצליחו להבחין באותם ניצוצות, גם פקדי הק.ג.ב. הבחינו בהם ומתוך כך נזרו אמר לכלותם.

חבל התליה הלק והתהדק סביב צאורו של ר' ישעיהו. הוא לא הבחין בו, אך בסתר לבו הוא ובני משפחתו חשו היטב כי הם נתונים תחת מעקב. בני המשפחה המפחדים נסו להתחנן לאביהם שימתן את פעילותו, ויכל הפחות קפיד יותר להסתירה, אך ר' ישעיהו לא נכנע. הוא המשיך לצעד לבית הכנסת לתפלה במגן שלוש פעמים ביום. המצוות, ובפרט מצוות השבת המשיכו להשמר בביתו בדקדוק.

לידיו רגיל היה לומר בנחישות: "יהודים נולדנו, ויהודים נשארו. איש לא יוכל להשפיק ממנו את העבדה הזו או לגרום לנו להתביש בה..."

כאב הראש הגדול של משפחת פינקל הגיע מכאונן של השכן, שכמונה הימים והמקום חלק עמם דירה משתפת. היה זה גוי אוקראיני ברושע, שונא יהודים מושבע, אשר ללא ספק היה המקור למרבית העדיות שאספו חוקרי המשטרה החשאית על ר' ישעיהו פינקל ומשפחתו.

וכך, על אף שבתוך תוכם כבר התכוננו לך זמן רב, קשה לתאר את החרדה הנוורית שאחזה בבני משפחה בשעה שמצאו מכתב רשמי מנח על מפתן דלתם. כפתוב שהיה תתום בחותמת הרשמית של מפקדת הק.ג.ב. לא פרט דבר מלבד המשפט הבא:

"לכבוד מר ישעיהו פינקל, הנה נדרש להיות זמין בביתך ביום שבת בשעה עשר בבקר לצורך בראר".

בני המשפחה לא היו חקוקים ליותר מפק. הם הבינו היטב את משמעותו של 'ברור' זה, ומפסל החרדה שגם כך היה גבוה, נסך בבת אחת לגבה בלתי נסבל. המשפחה של המכתב היתה בורח: בשעה הנקובה יפקו על דלתם חוקרי הק.ג.ב. וישלו עמם את אבי המשפחה לחקירה שתוצאותיה - מי ידוע.

נותרו כעשרה ימים עד למועד. מבחינתם הם היו בטוחים כי אלו ימים האחרונים כשפחה מאחדת. בראר היה להם כי אביהם עתיד להשלח לחנוך מחדש בסביר או במחוז נדח אחר, השאלה היתה רק לכמה זמן, והאם יזכו לחס...

אתה ונא בקר את השבת. באותה השבת בשעות הבקר המוקדמות אמורים היו החוקרים לפקד את ביתם. משמעי סכנה החליט ר' ישעיהו שלא לצאת לתפלה בבית הכנסת, ומבחינתו היה זה צעד קשה.

נתן היה לחתך את הממתח בסכין. בני הבית נשבו איש איש לכוכב בפנתו בצפייה דרוכה לנקישות שתשמענה בעוד רגע. השעות נקפו, ומשהבחין האב כי זמן קריאת שמע מתקרב, לא חשב פעמים. הוא התעשר בטליתו, נטל את הסדור בידיו וכן רגע שקע בעולמה של תפלה.

לא אימים ולא חוקרים יכולים היו להניא מדבקותו במצות ה'. לבני ביתו שנסו למונעו מפק, והסבירו לו שבמו ידיו עומד הוא לספק לחוקריו את ההוכחה החותכת על פעילותו הדתית, אמר ר' ישעיהו: "מקבלי מאמתי כי מתפלל לא מפסידים! דבר לא יכל למנע אותי מתפלה בזמנה, ולהישיעה".

מתחם מקל הסובב עמד ר' ישעיהו בפנתו עטור

חוט של חסד

הגליזון לכל בית יהודי | בנשיאות הרב"צ שלום ארוש שליט"א פרשת 'נשא' | יב' סיון תשע"ח (26/05/18) | גליזון 572

תכלית התורה

מהרשימו שנשאר לו.

ומי שטועה בכך וסובר שהעיקר הוא בחינת למדן, והלימוד שלו בא על חשבון הצדקות ר"ל, כותב עליו רבינו דברים חריפים מאוד (שם): "אך מי שטועה וסובר שבחינות למדן לבד הוא העיקר - הוא בחינות 'אחר' שקיצץ בנטיעות". 'אחר' היה אחד מגדולי התורה בדור התנאים, והיה רבו של ר' מאיר בעל הנס - ולדאבון הלב כפר בעיקר ואיבד את כל יהדותו ר"ל.

תורתו מתברכת

ולעומת זאת, מי שמשקיע בעבודת הצדקות ומקדים אותה לעבודת הלמדנות - הוא זוכה ללימוד אחר לגמרי, ההבנה שלו, והסייעתא דשמיא שלו, וכל בחינת הלמדנות שלו היא גבוהה לאין ערוך כי זוכה לתורת אמת, כמו שאומר רבינו שהתורה בעצמה משתוקקת לצאת מפיו, וז"ל (קיצור ל"מ): "וכשזוכה לשמירת הברית בשתי בחינות הנ"ל (צדיק ולמדן) - אזי זוכה לאהבה וכיסופים טובים לה' יתברך שעל ידי זה מצייר אותיות התורה לטוב, בבחינת חיים (סם חיים). ואזי אותיות התורה בעצמן מבקשין ממנו שידבנם בפיו כדי ש'צ'ינם לטובה".

לכן דוד המלך למד בלילה אחד מה שתלמיד וותיק לומד במאה שנה, וזכה שה' עמו והלכה כמותו בכל מקום. כי מאחר שהקדים את הצדקות - ה' עזר לו תמיד לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא. ולכן אמר "שמרה נפשי כי חסיד אני", וכי דוד בא להתפאר בפני ה' יתברך ח"ו? והרי צדיקים גדולים שהתפארו במעלתם נענשו? אלא הפשט הוא שדוד ביקש מה' יתברך שישמור אותו מטעויות בלימוד ובדרך ההנהגה, ויכוון אותו בדרך האמת, מכיוון שהוא תמיד מקדים

קודש, והחסידות היא במעשים טובים ובמידות טובות, וכן בתפילה ובכיסופין לה' יתברך. וכך מסכם ר' נתן את דברי רבינו בספר קיצור ליקוטי מוהר"ן (לא):

"וצריך לאדם להיות לו אלו השתי בחינות ברית, היינו להיות צדיק ולמדן. וצדיק נקרא על ידי שמירת הברית קודש, ולמדן על ידי שילמוד דיני איסור והיתר וכיוצא בזה וישמור. וכשזוכה לשמירת הברית בשתי בחינות אלו - אזי הוא דומה למלאך ה' צב-אות וזוכה לאמונה שלימה וממשיך כל הברכות וההשפעות".

שלימות האדם

ובהמשך מובא כך: "ושלמות האדם הוא שיהיה צדיק ולמדן, כי אם אינו למדן אמרו חכמינו ז"ל: 'ולא עם הארץ חסיד'. ולמדן בלבד בוודאי אינו כלום, כי אפשר להיות למדן ורשע גמור ח"ו, כי 'לא זכה נעשית לו סם המוות'. על כן צריך שיהיה למדן בתורה וחסיד במעשים טובים (וצדיק הקדוש: 'האי צדיק חסיד אקרי') ואזי הוא דומה למלאך ה' צב-אות ומצייר אותיות התורה לטוב".

מה המבחן של האדם האם הוא לומד תורה כרצון ה' יתברך? המבחן הוא שאצלו עבודת היראה והצדקות והחסידות קודמת לעבודת הלמדנות. וכאשר עבודה אחת באה על חשבון השנייה - תמיד יעדיף את עבודת הצדקות על פני עבודת הלמדנות, כי היראה היא העיקר. כמו שאומר רבינו שם: "אפילו הצדיק לפעמים כשנופל ממדרגתו, כידוע שאי אפשר לעמוד תמיד בקביעות על מדרגה אחת. אזי בעת שנופל ממדרגתו, אם ירצה להחזיק עצמו במדרגת למדן שנשאר לו - הוא לא טוב; רק צריך להחזיק עצמו ביראת שמים מה שיש לו עדיין

חיפוש ויגיעה. ומי שאין לו יראת ה' ולומד - אומרת הגמרא שהפסיד את העיקר כמו שאומר רש"י (יומא שם) שהתורה היא רק שער להיכנס בה ליראת שמים, לכן צריך להקדים יראת שמים ללימוד.

ועליו אומרת הגמרא (שם): "אזי להם לשונאיהן של תלמידי חכמים שעוסקין בתורה ואין בהן יראת שמים" ועליהם נאמר הפסוק: "למה זה מחיר ביד כסיל לקנות חכמה ולב אין". ואומרת הגמרא שכל תלמיד חכם שאין תוכו כברו אינו תלמיד חכם, גם אם יודע הרבה תורה, ונקרא 'נתעב' ויורש שני גיהנום.

למדן לבד בוודאי אינו כלום!

ובוודאי ה' רוצה שנלמד הרבה תורה ונברר היטב כל הלכה וכל דיבור בתורה הקדושה, ובלי לימוד נאמר עליו (אבות ב): "אין בור ירא חטא ולא עם הארץ חסיד". אבל חלילה וחלילה להפוך את הלימוד לתכלית בפני עצמה, ולשכוח את התכלית האמתית של התורה. חלילה שהלימוד יבוא על חשבון עבודת החיפוש של יראת השמיים.

לכן בא רבינו הקדוש וחקק עלי ספר מילים המזעזעות כל מי שלב אדם בקרבו (ל"מ לא): "כי כל צדיק צריך שיהיה למדן בתורה, וחסיד במעשים טובים. כי אם אינו למדן, אמרו רבותינו ז"ל: 'ולא עם הארץ חסיד'. ולמדן בלבד בוודאי אינו כלום, כי אפשר להיות למדן ורשע גמור. ו'לא זכה נעשה לו סם מוות', על כן צריך שיהיה למדן וחסיד".

רבינו אומר שהלימוד חשוב מאוד, אבל העיקר הוא להיות צדיק וחסיד במעשים טובים. נמצא שיש לאדם בחיים שתי עבודות מרכזיות: עבודת הצדקות ועבודת הלמדנות. ומבואר בתורה זו בפנים שעיקר הצדקות היא בתיקון ושמירת הברית

חג שבועות אינו ציון היסטורי למתן התורה, אלא הוא מתן התורה בעצמו ובו אנו מקבלים את התורה מחדש בכל שנה ושנה. השבוע זכינו לקבל את התורה הקדושה מחדש, ואנו צריכים להבין ולדעת מה התורה מלמדת אותנו ומה ה' רוצה שנלמד מהתורה, כי בתורה הקדושה יש שתי בחינות (יומא עב): 'זכה נעשית לו סם חיים, לא זכה נעשית לו סם מיתה'. כולנו רוצים ללמוד תורה ולדעת את התורה, ובוודאי אנו רוצים שהתורה הקדושה תהיה לנו סם חיים. לכן חייבים ללמוד מה העיקר שבתורה, ומה העיקר למעשה בדרך העבודה של כל אחד ואחד.

כמטמונים תחפשה

מי שלא מחפש בכל כוחו להגיע לאמת של התורה - לא יעזור לו כל הלימוד שלו והוא בסכנה גדולה שהלימוד יהפוך לו לסם מיתה ר"ל, כי הבחינה השלילית שבתורה באה הרבה יותר בקלות מהבחינה החיובית, כמו שאומר הכתוב "ישרים דרכי ה'": צדיקים יילכו בהם, ופושעים ייכשלו בהם", ומזה לומדים שיש בתורה שתי בחינות; ואומר על כך רבינו (ל"מ יב): "זאת הבחינה של 'פושעים ייכשלו בהם' - בא לו בנקל יותר... כאדם שרץ במהירות ובנקל... שהערמימיות בא בנקל ובמהירות יותר לאדם, כי הקדושה צריך סיוע מלעילא".

לכן דוד המלך היה זועק לה' מקירות לבו 'הדריכני באמתך'. הוא לא הסתפק בלימוד התורה; אלא הוא חיפש בכל הכוחות את הפנימיות שבתורה ואת רצון ה' שבתורה. וכמו שמדייק בעל ה'מסילת ישרים' מהפסוקים במשלי, שאת יראת ה' צריכים לחפש ככסף וכמטמונים, והיא אינה באה בנקל; רואים שרק הלימוד לבדו - אינו מספיק בשביל לזכות ליראת ה', אלא צריכים

הכנסים של הרב שלום ארוש שליט"א לשבוע הקרוב

יום ד' בירושלים

ישיבת חוט של חסד שמואל הנביא 13

שיעור קבוע בחלפה בשעה 20:30

ולאחמ"כ שיעור ראש הישיבה בשעה 21:00

יום ה' בחולון (שכ" תל יבדורים) 21:30

רח' המועפילים פינת המוצקה ב"ב ע"ש חללי צה"ל

יום ב' יד סיון (28/05/2018) איתמר

והסביבה

ב"ב מרכזי איתמר

בשעה: 20:30

יום א' יג סיון (27/05/2018) דימונה

והסביבה

ב"ב בני עקיבא רחבת הפלמ"ח

בשעה: 20:30

לפרטים ולחזמת שיעורים: 0527611100

ברכת כהנים – הלב והמעין

מצוות עשה מהתורה לסיפור שהכהנים יברכו את ישראל, וזו מצווה הנוהגת בכל יום, ובשל כך טמונים בה מספר יסודות עצומים, אחד מהם הוא יסוד הגעגוע, שהוא יסוד היסודות של החיים בכלל ושל חסידות ברסלב בפרט. ואיך קשור געגוע לברכת כהנים? כי גם לאיש הישראלי העומד לקבל את הברכה יש חלק במצווה, בזה שהוא עומד בשתיקה ככוונה ובהשתוקקות לברכת הכהנים הוא גורם להמשכת השפע לעולם, כמאמר הזוהר ב"אתערותא דלתתא תליא אתערותא דלעילא" היינו שהרצון שלנו, הגעגוע שלנו לברכת שמים, ממשיך את הברכה. וזה מקשר אותנו לסיפור הלב והמעין שסיפר רבי נחמן מברסלב, סיפור שמלמד אותנו שהאדם צריך להיות בגעגוע תמיד, והגעגוע אל האור האינוסופי הבלתי מושג גורם שהאדם יהיה בהתהוות מתמדת, לכן זה טוב להיות "בדרך" ולא ביעד, ההשתוקקות אל היעד מייצרת חיים, להגיע ליעד זה למות, כמו שאנו מרגישים בחוש, שכאשר השגנו תאוה מסוימת, ההשתוקקות אליה גוועת. וכן מספר רבנו, כי לעולם הזה יש לב, והלב הזה נמצא מול הר שעל ראשו מעין, ומעין זה הוא מקור החיים של הלב של העולם, המגיע בהבזקים ועולם, וזו הדרך להשלים

והלב יכול להמשיך לחיות כל עוד הוא רואה את המעין מרחוק, ולמרות שהוא "נכסף ומשתוקק תמיד לבוא אל אותו המעין בהשתוקקות גדול מאוד מאוד" הוא לא יכול להתקרב אליו ולהתאחד אתו לגמרי, כי בדרך אל המעין יגיע הלב לזווית כזו של השיפוע, שבה בהכרח יאבד קשר עין עם המעין ואז ימות מיד, ובגלל הפדוקס הזה, כל מה שנשאר ללב לעשות, זה לכסוף אל המעין, להשתוקק אליו, להתגעגע, אך לעולם לא להגיע... והטעם שדווקא הכהנים נבחרו להמשיך שפע המעין לעולם, כי הכהנים הם בחינת אהבה, והכהונה נמשכת מאברהם שכל עניינו אהבה, כי הוא בחינת "אברהם אוהבי", ועליו נאמר "אחד (=אהבה) היה אברהם" ובגלל שהכהנים הם נציגי אור אהבה, אנחנו נעמדים מולם בגעגוע, שימשיכו עלינו אור אחדותו יתברך, שיעבירו לנו שפע האהבה האלוהית, שיעבירו לנו שביבים של אור, רסיסי חיים מאוהה שלמות אותה אי אפשר להשיג לגמרי כל זמן שאנו בתוך גוף, כי אם ברצוא ושוב, במטי לא מטי.

את עצמנו, כי "אין שלם כמו לב שבור", רק שצריכים להיות שבורים מגעגוע במידה הנכונה, ולשם כך יש את הכהנים, המווסתים את השפע במידה הראויה, כמו הציפור בסיפור הפורשת כנפיה על הלב יעוין שם. וכל עניין ההתבודדות הוא זה, להביע את הגעגועים לאלוקות המסתתרת, שהרי האדם נמצא תמיד בהסתרה, ויש שנמצא בהסתרה שבתוך הסתרה, מצב שבו אין האדם יודע כלל שעליו לחפש אחר מצב שסתור ממנו, והוא המצב הכי חמור, מצב בו אדם הפסיק להתגעגע, וכשמפסיקים להתגעגע מפסיקים להתחדש, וכשאין געגועים אין חיים, כי עיקר התהוות הנפש, הוא על ידי ההשתוקקות והכסופים של איש ישראל אחר השם יתברך, כל אחד לפי מדרגתו שהוא נכסף ומשתוקק ומתגעגע להגיע אל מדרגה למעלה ממנה, על ידי כסופים אלו נעשה נפש. כמו שכתוב (תהלים פ"ד): "נכספה וגם כלתה נפשי", היינו מה שאני נכסף וכלה אחר השם יתברך, מזה בעצמו נעשה נפשי.

ועל זה באה ברכת כהנים, השתוקקות הלב המעין, להעני לוועור את האהבה בכל יום מחדש, עד שתחפץ, עד שיתהווה הכלי החפץ להכילה כראוי.

רוח רעה בבתי קברות והדין בקברות צדיקים
דיון המוגש ע"י בית ההוראה "חוט של חסד" מאת הרה"ג ר' אלחנן שלום אלגרוד שליט"א
ר"כ ההוראה ודומ"צ דק"ק "חוט של חסד" ודיין בביה"ד "משפט וחסד"

ש"ת של חסד

שאלה: ידוע שיש רוח טומאה/ רוח רעה בבתי קברות. מהן ההשלכות ההלכתיות של מציאות זו? ומה הדין בקברות צדיקים?

תשובה: ראשית, יש להדגיש שנידון השאלה אינו עוסק במושג של "טומאת מת" – כלומר האם קברי צדיקים מטמאים מצד טומאת מת (וני"מ האם מותר לכהנים להשתטח על קברי צדיקים), ובעצה"ת בעתיד תובא תשובה נרחבת בנושא במדור זה; אלא השאלה עוסקת במושג של "רוח טומאה/רוח רעה" בקבר וההשלכות ההלכתיות של מציאות זו. וכן שאין כוונת להדיא ספר יד הלוי (סי' ס"א) שכן כל קשר בין "רוח טומאה/ רוח רעה" ל"טומאה", וממילא אף במקומות שאין בהם טומאה (כפי שיובא להלן), מ"מ יש רוח טומאה.

המרדכי (ברכות רמז קצ"ד) והכלבו (סי' כ"ג ד"ה "לכות נטילת ידיים") הביאו בשם הרה"ף שישנם שבעה דברים שצריכים נטילה אחריהם, והראשון שבהם הוא "ההולך בין המתים", כלומר ההולך בבתי הקברות כמו שכתב המהר"ל בתשובה (ריש סי' כ"ג, והביאו המש"ב סי' ד' ס"ק מ"ב), וזאת מחמת רוח הטומאה/ רוח רעה שיש בבתי קברות. ונפסק דין זה להלכה בשו"ע [או"ח סי' ד' ס"ח], ובנושאי כליו (דוגמת המג"א [ס"ק כ], המש"ב [ס"ק מ"ב] ועוד), בכך החיים [שם ס"ק ע"ח], בקיצור שולחן ערוך [סי' ב' ס"ט] ובשאר הפוסקים.

השלכה נוספת שיש לעניין רוח הטומאה/רוח רעה שקיימת בבתי הקברות, נוגעת לחיצונים שקיימים שם (ועיין בשו"ת ש"י יצחק [סי' קמ"ט] הכותב שלכן מנהג אנשי פולין לזרוק 'שום' על הקברים, כיון שריח השום מרחיק את החיצונים שנמצאים שם שלא ידבקו בהם בבואם לבקר על הקברות), ומצינו לגבי זה כמה וכמה נידונים:

- 1) פוסק המג"א [או"ח סי' תקנ"ט] סק"ז] בשם האריז"ל, שאין ללכת לבתי קברות אלא לצורך הלווית המת, ובפרט אם לא תיכן טטאת נעורים, משום

כל הנאמר לעיל הוא בבתי קברות של אנשים רגילים, אולם בקברי צדיקים מצינו מקורות רבים שמפאת קדושתם – אין בהם לא רוח טומאה/רוח רעה או חיצונים, ונביא את חלקם: רביה"ק אע"פ [ליקו"מ תניינא סי' ק"ט] כותב שלקברי צדיקים ישנה קדושת ארץ-ישראל, וז"ל: "סיפר עמי מענין קבר הבעש"ט צוק"ל שטוב מאד להיות שם על קברו. ואמר 'כי צדיקים יירשו ארץ' (תהלים ל"ז) – היינו שהצדיקים אמיתיים יורשים ארץ ישראל, שזוכים שמקום גנייתם הוא קדוש בקדושת ארץ ישראל ממש, וארץ ישראל הוא תיקון גדול לפגם הבריית"; ואף המקובל הא-לוקי בעל הלשם שבו ואחלמה [סבו של הגר"ש אלישיב זצ"ל, מובא בשו"ת תשובות והנהגות כרך ב' סי' ס"ד ונכרך ג' סי' ס"א] סובר שבקברי צדיקים בחו"ל יש קדושת ארץ ישראל. והנ"מ בזה היא לגבי קיום החיצונים בקברות צדיקים, כמו שכותב להדיא הגר"מ שטרנבוך שליט"א [שו"ת תשובות והנהגות כרך ב' ה"ל] וז"ל: "והנה מקובל אצלנו שרבינו הגר"א זצ"ל המליץ לא ללכת לקברות, ועיין באגרת שלו לבני ביתו. וגם שמעתי על הגר"ח מבריסק זצ"ל שנהג כך... וכו' מ"מ טעם הגר"א שלא לילך לקברות משום החיצונים שבבית הקברות, י"ל דבארץ ישראל דקדושה י'עני' ד' אלוהיך ב'ה' – אין להם אחיה גם בבית הקברות ואין חשש מליך שם". וממילא ה"ה שבקברי צדיקים אפילו בחו"ל שיש בהם קדושת ארץ ישראל, אין לחיצונים אחיה שם, ולכן לאותם אנשים שהובא לעיל [באותו ב'] שמומלץ לא ללכת לבתי הקברות מפאת קדושת ארץ ישראל, שרי להם ללכת לקברי צדיקים אפילו בחו"ל (וכן לשיטת הגר"א שרי להם ללכת לבתי קברות רגילים בארץ ישראל).

וכותב שו"ת מנחת אלעזר [ח"א סי' ס"ח ד"ה מ"ש בסידור] שצורך השתטחות על קברי צדיקים, מותר לכל אדם ואחד ללכת לבית הקברות אף שבדרך יעבור בעל כורחו על שאר הקברים, דמ"מ הוי "שומר מצוה לא ידע דבר רע" ושלוהי מצוה אינם ניוקים הן בגופם והן בנפשם וכן בחזירתם. וכדבריו פסק הגר"ע יוסף

שהחיצונים נדבקים בו; והביאו הגר"ע יוסף זצ"ל [שו"ת יביע אומר ח"ד יו"ד סי' ל"ה אות ה'].

2) עוד כותב הגר"א [מובא בעלים לתרופה לבנו] שמטעם זה של החיצונים, אין לנשים בכל גיל שהוא ללכת כלל לבתי הקברות, אלא רק גברים ילכו, וז"ל: "ותשמור שלא תלך לבית הקברות כלל וכלל כי שם מתדבקין בקליפות מאד, וכל שכן בנשים, וכל הצרות והעוונות באים מזה". והביאו דבריו להלכה ספר הבית היהודי [ח"י סי' מ"ד] והגר"י יוסף שליט"א [ילקוט יוסף או"ח סי' ד' ס"ה]. כך גם פוסק הגר"מ אליהו זצ"ל [דרכי טהרה פ"ה ס"צ] שעל פי הסוד ראוי שנשים לא תלכנה בכלל לבתי הקברות, ובפרט אחר מיטת הנפטר, משום שמלאך המוות ופמלייתו נמצאים שם ועלולים להזיק לנשים הבאות שם.

3) כותב שו"ת מנחת יצחק [ח"י סי' מ"ב אות ב'] שנוהגים שנשים מעוברות לא נכנסות לבתי הקברות, ועיי"ש שמאריך בטעם הדבר. וכן כותב בשו"ת שבט הקהתי [ח"ה סי' קע"א], וביאר שאולי זה על פי דעת ספר שבט מוסר [פ"ד] הכותב שמקומות טומאה מזיקים לעובר.

ונחלקו הפוסקים מה הדין בבית קברות של גויים – האם גם שם יש רוח טומאה/רוח רעה וחיצונים, וני"מ לדין נטילת ידיים וכן לנידונים שהובאו לעיל גבי אותם אנשים שיש להם להימנע מלהיכנס לבית הקברות:

- א) הגר"י זילברשטיין שליט"א [חשוקי חמד ברכות י"ח ע"ב ד"ה "ולן בבית הקברות"] והגר"י יוסף שליט"א [ילקוט יוסף או"ח סי' ד' ס"ז] פוסקים שגם בבתי קברות של גויים יש רוח טומאה/רוח רעה וחיצונים, וממילא אין הבדל בינם לבין בתי קברות של יהודים.
- ב) ברם הגר"מ שטרנבוך שליט"א [שו"ת תשובות והנהגות כרך ב' סי' תקפ"א] חולק וסובר שאין בקברות גויים רוח טומאה/רוח רעה או חיצונים, ולכן לא צריך ליטול ידיים כשיוצאים משם ומותר גם לנשים בכלל ולמעוברות בפרט להיכנס אליהם.

פנה פעם אבנך אחד לאחר תחנתו אל החסיד רבי שמואל שפירא ז"ל בבקשו שידבר עמו ויחזקו בעבודת השם יתברך, היה זאת בערב שבת קדש בעת שישב רבי שמואל ואמר לעצמו קפיתל ק"ו 'הדוד לה' כי טוב" זמן הרבה לפני ביאת קהל המפתלים, לא ענהו רבי שמואל שום דבר דברו בחסכו בדבורים, רק זאת שפגשגוע לתבות "וַיִּצְעֲקוּ", ו"וַיִּצְעֲקוּ", הדגישו וקפלו חזר ונדגש, והבין האבנך תרוץ מעצמו לשאלתו. (שיש"ק ה)

מזה"נ ת' זכרוננו לברכה לא היה נוהג לומר בליל שבת את הזמיר הנקרא "דער פרומער נגון" המושר בפי אנ"ש על זמר "מעין עולם הבא", בהקשרו שפחמית קדשת ומעלת שמחת שבת, אינו חפץ לומר נגוני התעוררות אלא נגוני שמחה נחזקת, אולם בסעודה שלישית עת רצוא דכריון דביקות והתעוררות, אז היה מזמור. (שם ג-קלד)

- א ב ש ה חיים
- ☆ לפי מעלת הנחשך כן צריך להיות החשק; וכלי החשק הדרוש, לא יזכה להגיע לנחשק.
- ☆ יכולים למנוע ממך לעשות, אך לא יכולים למנוע ממך לכסף, לרצות ולהשתוקק.
- ☆ כסופים ורצונות טובים הם בבחינת שבת קדש, הנין שם מקדשים את האדם.

זצ"ל [שו"ת יביע אומר ח"ד יו"ד סי' ל"ה אות ה']. ומחמת שקברו של צדיק הוא מקום קדוש, פסקו שו"ת שבט הקהתי [ח"ה סי' קע"א] והגר"י יוסף שליט"א [ילקוט יוסף או"ח סי' ד' ס"ז] בשם ספר אשכנזא דרבי [אות ס"ד], שאין שם רוח טומאה/רוח רעה וממילא אינו צריך ליטול ידיו כשיצא משם, אלא שמדגישים שכל זה הוא דווקא בקברי צדיקים שאינם בתוך בית קברות, וז"ל הגר"י יוסף שליט"א: "הנכנס לקברות צדיקים שלא בתוך בית הקברות כמו קבר רבי שמעון בר יוחאי במירון, וקבר יונתן בן עוזיאל בעמוקה, וקבר רבי מאיר בעל הנס בטבריה, וקבר שמעון הצדיק וכד', אין צריך ליטול ידיו בבואו משם". וכו' שמעתי מאחד מגדולי המקובלים שבדור שליט"א החפץ בעילום שמו, שאף מי שנכנס לקבר של צדיק שנמצא בתוך בית קברות, אם הולך להשתטח אך ורק על קברו של הצדיק ואינו מתעסק או מתעניין בשאר הקברים, אינו צריך ליטול ידיו בצאתו מבית הקברות.

למעשה: בבתי קברות נמצאת רוח טומאה/רוח רעה, ולכן צריכים ליטול ידיים כשיצאים משם. כמו-כן, יש בבתי קברות כוחות של טומאה הנקראים "חיצונים", ולכן מומלץ לנשים בכלל ולנשים מעוברות בפרט, שלא להיכנס כלל וכלל לבתי קברות.

ונחלקו הפוסקים האם גם בבתי קברות של גויים קיימת אותה רוח טומאה/רוח רעה ואותם חיצונים.

אולם קברי צדיקים הם מקום שקדוש בקדושת ארץ ישראל, ולכן אין בהם רוח טומאה/רוח רעה ולא חיצונים, וממילא לא צריך ליטול ידיו כשיצא מהם ומותר גם לנשים בכלל ולנשים מעוברות בפרט להיכנס אליהם על-מנת להתפלל שם (ודין זה הוא בקברי צדיקים שאינם נמצאים בתוך בית קברות, על אף שיש מקילים בזה כשהולך רק לקבר של אותו צדיק ותו לא).

המשך דבר ראש הישיבה

את עבודת החסידות לעבודת הלמדנות. ועל זה אומרת הגמרא (ברכות לב): "מתוך שחסידיהם תורתם משתמרת".

תורה לשמה

וזה עיקר המושג 'לימוד תורה לשמה'. הגמרא אומרת 'זכה - נעשית לו סם חיים'. מה הכוונה 'זכה'? אומר רש"י (יומא שם): 'ללמוד לשמה ולקיימה', כמובא בגמרא בתענית (ז): 'כל העוסק בתורה לשמה תורתו נעשית לו סם חיים'. וכאן מבאר רבינו, שהתורה נעשית סם חיים רק כשאדם מקדים את עבודת הצדקות, מכאן שעיקר לימוד תורה לשמה הוא לזכות ליראת שמיים, למידות טובות, לאמונה, ולתפילה, כפי שנבאר. אפשר להגיד שזה היסוד של כל החיים, ואדם צריך לראות שכל ההנהגה שלו בחיים תהיה בנויה על יסוד זה:

☆ שהזמן המוקדש לתפילה, לקרבת אלוהים, לחשבון נפש, ולעבודת הרצון לא יפגע בגלל הלימוד שלו, אלא אדרבא 'זמן תפילה לחוד, וזמן תורה לחוד' (שבת י).

☆ שיקדיש זמן ניכר ביום לעבודת הרצון על שמירת העניינים ותיקון הברית, כי 'לא אקרי צדיק אלא מאן דנטר ברית', עיקר הצדקות היא בעניין זה.

☆ שיקדיש זמן לשירות ותשבחות לה' יתברך: זמירות הבוקר, תפילה בניגונים, הלל באריכות, זמירות בשבת ובמוצאי שבת, ולא יקצר בזה; כמו כל הצדיקים שבכל הדורות שבראשם דוד המלך, שלצד התמדת הלימוד, היו שרים ומנגנים לילות שלמים.

☆ שיקדיש זמן ללימוד מוסר וחסידות בדגש על ההנהגה המעשית הנובעת מלימודו.

☆ שיקדיש זמן לעבודת המידות ותיקון, לחסד, לעזרה לחברים, לצדקה, להפצה וקירוב רחוקים, לתורת חסד, שזה בחינת 'והלכת בדרכיו' כמו שאומר רבינו (שם): "וצריך להידמות לקונו, להיות חסיד במעשים טובים".

וכל אחד ימשיך מדעתו על פי המבואר כאן, ויעשה חשבון נפש ויבדוק תמיד שאצלו הלימוד לא יבוא על חשבון הצדקות ח"ו. ובזכות זה נזכה שאור התורה יאיר באמת בעולם, ויתרבה כבוד שמיים, וכל עמי הארץ יראו את שם ה' הנקרא על העוסקים בתורה לשמה, וייעשו כולם אגודה אחת לעבדו בלבב שלם.

בשכר החסד

וקרא לעזרה. כשראה אותי העגלון אורו עיניו. הוא סיפר לי כי הוא מסייע בעגלתו רב חשוב ושלושה דיינים, ולפתע נשבר ציר העגלה ואינם יכולים להמשיך בדרכם.

ערכתי שיקול מהיר, והחלטתי כי את בית מדרש אוכל להסיק מאוחר יותר. כעת מוטל עלי לסייע ליהודים הזקוקים לעזרתי.

מיהרתי לביתו של הנחב וביקשתי ממנו שיבוא עימי לתקן את העגלה. עזרתי לו לשאת את כלי העבודה המתאימים. העגלון קיבל את פנינו באנחת רוחה. הוא פתח את הדלת וביקש מהיושבים במרכבה לצאת, כדי שנוכל להרכיב את הציר החדש.

שלושה דיינים זקנים ונשואי פנים יצאו מהעגלה. יחד עמם ירד רב צעיר, פניו להבים ועיניו יוקדות. הוא היה שקוע בשרעפיו, ודומה היה כי אינו חש בקור העז ואינו מבחין כלל בנעשה סביבו.

זמן מה עמלנו העגלון, הנחב ואני, בהחלפת הציר. כאשר סיימנו קירב אותי העגלון אל הרב הגדול ואמר: "בחור זה עזר לנו לתקן את המרכבה".

"הרב נתן בי את עיניו היקדות ושאל: "במה אברכך?" שתקתי במבוכה.

"היה רצון שבזכות החסד שעשית תזכה לזיווג הגון ולבנים טובים!" כך בירך אותי הרב. הנוסעים עלו למרכבה, והעגלון אחז במושכות ונפנף לי לשלום. עקבתי אחריהם במבטי עד כי נעלמו מהאופק המושלג, ומיד מיהרתי לבית המדרש אשר טרם הוסק.

♦♦♦

"זהו הסיפור רבי", בטוחני כי ברכתו של הרבי באותו ליל חורף היא בודאי שעמדה לי, בודאי בזכות זאת זכיתי בילדי הטובים והמצטיינים". רק כעבור שנים נודע לרב פסח כי הרב שהעניק את ברכתו היה הרב הגדול רבי יהושע לייב דיסקין, הלא הוא ה'שרף מבריסק'.

מעוניינת בעבודה צנועה ב-100% בשעות נוחות?

מצאנו מקום בדיוק בשבילך!
טלפנות עם שליחות, בשעות נוחות ובסביבה חרדית

סיפור לשולחן שבת

יענקלה ת', יוסלה ת', פנחס ת', חיים ת', מויש ת', זלמן ת' - אכן, שישה ילדים בשם משפחת ת' זכו בפרסים!

"אימרו נא לי", שאל בפליאה את מנהלי התלמוד תורה, "כמה משפחות בשם ת' לומדות בתלמוד התורה שלנו?"

"ששת ילדי של ר' פסח ת' לומדים אצלנו", השיבו המנהלים

"וכל השישה היו בין הזוכים בפרסי ההצטיינות? השתאה הרב.

"אכן, כל ששת בניו של ר' פסח ת' הם תלמידים מצויינים שבמצויינים!"

התפעלות של רבי שמואל לא ידעה גבול "האומנם? שישה ילדים מובחרים כל כך? איזו זכות מיוחדת יש לאב, שכל בניו

מאות התלמידים ישבו בשורות ישרות ותלו עיניים מצפות בבמה שבקדמת האולם. התרגשות שררה בקרב תלמידי ה'חידר'. על הבמה עמד נשיא ה'חידר', הגאון ר' שמואל סלנט. עיניו הטובות ליטפו באהבה את הילדים הצעירים היושבים למולו, וקולו הדדה בחלל:

"ילדים יקרים", פתח רבי שמואל סלנט ואמר: "חז"ל מגלים לנו כי העולם כולו עומד בזכותכם, בזכות הבל פיהם של תינוקות של בית רבן. התורה הקדושה שאתם לומדים כל כך יקרה וחביבה בעיני הקב"ה! כל אחד ואחד מכם, המשקיע כוחותיו בלימוד, בשינון ובחזרה, אהוב על הקב"ה כבן יחיד".

רבי שמואל ה ב י ט בת ל מ י ד ים בחיוך אהוב. נדמה היה כי דבריו מכוונים אל כל ילד וילד באופן אישי; כל תלמיד חשוב ויקר בעיני ה'! התורה של כל אחד מהם - ערכה לא יסולא בפז! ה ת ל מ י ד ים חשו כאילו קיבלו טפיחת שכם מעודדת ואור של שמחה הוצת בעיניהם.

"מנהלי התלמוד תורה ואני רוצים כי תחשו עד כמה אנו מעריכים ומיקרים את עמלכם ואת התמדתכם", המשיך רבי שמואל בדבריו הבוררים כלפיהם, אש, "לשם כך נבחרו כמה מהתלמידים החרוצים והשקדנים ביותר. כל אחד מתלמידים אלו יקבל פרס הצטיינות כאות הערכה לעמלו בתורה הקדושה".

"יענקלה ת', קרא ר' שמואל את השם הראשון ברשימה. יענקלה סמוק הלחיים עלה לבמה בצעדים איטיים. לקול מחיאות הכפיים של חבריו קיבל יענקלה ספר עטוף וזכה בברכה חמה מהרב.

"יוסלה ת.", המשיך ר' שמואל בקריאת השמות.

בזה אחר זה עלו נערי חמד, נטלו את פרסי הספרים וזכו בברכה חמה ולבבית.

♦♦♦

המועמד התפזר התלמידים התפזרו לכיתותיהם בקולות צהלה ושוחחו בהתרגשות על חלוקת הפרסים. בלב אחדים מן הנערים גמלה החלטה: בפעם הבאה, בעזרת ה', נהיה גם אנחנו ראויים לקבלת פרס הצטיינות מידי הגאון רבי שמואל!

באולם התלמוד תורה עיין רבי שמואל ברשימת המצטיינים שבידו. בשעת חלוקת הפרסים נדמה היה לו כי שם משפחה אחד חוזר ונשנה מספר פעמים. כעת עבר ר' שמואל על הרשימה וספר:

גדולים בתורה עד כדי שנבחרו למצטיינים! עלי לברר כיצד זכה ר' פסח לזכות עצומה כזו".

♦♦♦

כאשר שב רבי שמואל סלנט אל ביתו, ביקש לקרוא לר' פסח אליו. כאשר הגיע, קם רבי שמואל בפניו בהערצה ובכבוד ואמר בהתרגשות: "ששת בניך לומדים ב'חידר' שלנו, וכולם קיבלו היום פרסי הצטיינות. אמור לי במה זכית לכך?"

ר' פסח הרכין ראשו בצנעה. "אין בי שום זכות מיוחדת", השיב, "אולם פעם קיבלתי ברכה של צדיק וכלך היה המעשה".

רבי שמואל היטה אוזנו ור' פסח סיפר:

♦♦♦

"הייתי אז בחור צעיר. שמש בבית מדרש, ואחד מתפקידי היה להסיק את התנור לבילות החורף. הלילה שבו התרחש המעשה היה קר וסוער במיוחד. הרוחות שרקו בעוז, והעיר קובנא כולה כוסתה במרדב של שלג. יצאתי מביתי עטוף במעיל חם, אולם שיני נקשו עדיין זו לזו. בזריזות צעדתי לכיוון בית המדרש, כדי לחמם אותו מעט לפני בואם של ראשוני הלומדים.

בדרכי לפתע לבית המדרש שמעתי לפתע קול קורא לעזרה. הלכתי בעקבות הקול, ואט-אט הוא הפך להיות ברור וקורב יותר: "עזרו לנו להיחלץ מכאן!" הדדה הקול בדממת הלילה. והנה נגלתה לעיני מרכבה נוטה על צידה. אחד מצירי העגלה נשברו, והעגלון אובד העצות עמד בשלג

את כל המידע והפרטים
לכל בית ישראל.
את כל המידע והפרטים
לכל בית ישראל.

נא להתפלל לרפואת
קלמן קלוינימוס בן רחל, משה בן אידה

לפרטים: 02-5308002 | 02-5308000

חינוך באהבה

לימודי הצלחה פרק יז מאת הרב יצחק אבוחצירא. מחנך ויועץ חינוכי

בשבוע שעבר, עסקנו בע"ה ב"חינוך מבוגרים" לניהול זמן בצורה נכונה.
השבוע ובשבוע הבא, הנושא בע"ה הוא: "חינוך ילדינו לניהול הזמן".
אנו מעוניינים בע"ה להשיג מספר מטרות:
1. הילד יכיר את חשיבות וערך הזמן. 2. הילד ידע לנצל את זמנו כראוי. 3. הילד יפנים מושגים וערכים הקשורים בזמן, לקראת ניהול עצמי של סדר יום מתוך הסכמה. 4. הילד ידע כיצד לנהל את זמנו בצורה יעילה ואפקטיבית מתוך שילוב זמן להשגת המטרה האישית שלו.

ניהול זמן לומדים בבית

הזכרנו, שהלמידה הראשונה של הילד להכרת המושג "זמן", היא מהמודל אליו הוא נחשף בבית.
הילד רואה, שומע, חש וחווה את התנהלות הוריו כלפי מימד הזמן ומתוך מה שהוא לומד בצורה ישירה ועקיפה, הוא "בונה" את מימד הזמן האישית שלו.
ילד החווה משמעות לנושא הזמן ובית המתנהל מתוך "סדר יום קבוע", לומד עם הזמן, להתאים את עצמו למציאות הקיימת.
חיים על פי זמן מובנה ומסודר, תורם להתפתחות של תפיסת עולם מסודרת. הילד יודע מה צמיו לקרות ומה מצופה ממנו. הידיעה של רצף ההתרחשויות הקבוע והחוזר בעקביות על עצמו, היא זו שמקנה לו תחושת "צמי מראש" ומכאן בצורה עקיפה, נרכשת גם תחושת ביטחון.

סדר היום, הוא למעשה מסגרת של גבולות קבועים, השומרים על השגרה באופן עקבי וברור.
השגרה והקביעות של סדר היום, מקלים ללא ספק על החיים המשותפים בבית ותורמים לאווירה נינוחה ורגועה.
הילד שיועד בוודאות את רצף הפעולות במשך היום (לדוגמה: סדר פעולות קבוע בזמן הקימה או לפני השינה, אינו עסוק כל הזמן בבדיקת הגבול ובניסיון לעוקפו.
סדר יום תורם כמובן גם להורים, כי ההורים יודעים שבשעה מסוימת וקבועה (פחות או יותר), הם מסיימים את תפקידם בניהול הבית ויש להם זמן לענייניהם האישיים והזוגיים.

במשך הזמן תוך כדי שהילד מפנים את חשיבות וערך הזמן, אפשר לשתף אותו בקביעת סדר היום. שיתופו בבחירת סדר הפעולות והתאמת משך הזמן שמקדישים לכל פעולה, עשויים להגביר את המוטיבציה שלו לשתף פעולה ומאפשרים לו ללמוד איך מנהלים זמן.
לכן המאמר הקודם עסק ב"אימון מבוגרים לניהול הזמן" כי "איזור" הלמידה הראשוני של תפיסת חשיבות הזמן וחנינו הילד לכך, הוא בבית.

ניהול הזמן כבר בגיל צעיר

ניהול הזמן אינו מתחיל בזמן שהילד בוגר ומבין את מימד הזמן (נניח בגיל 10) אלא ככל שנתחיל להכניס את "גורם הזמן" כמשמעותי

בניהול החיים של הילד בגיל צעיר (כמובן מתוך מחשבה, נחת, שיתוף פעולה והדגרה) כך ייטב לילד ולנו.
הבית שלנו אמור להתנהל לפי מימד של זמן וסדר יום ברור, עוד לפני שנולדו בו הילדים.
כאשר הילדים בע"ה יגיעו אלינו, הם יולדו לתוך בית המתנהל במושגי זמן וכן הם לא יצטרכו "ללמוד" על מושגי הזמן לכשיגדלו.
כי כשהם יגדלו, הם יכירו אותם וירכשו אותם תוך כדי הגדילה כפי שירכשו את כישורי השפה והפעולות המוטוריות.

בכל אופן אפשר להתחיל לעבוד על הזמן כבר עם ילדים בני 3-4.
כבר בגיל זה, הילדים מסוגלים להשתתף בתכנון סדר הפעולות שלהם בשעה שבין ארוחת הערב והשינה.
נדרשים לכך מספר שלבים (בשלבם אלו נעבוד בחינוך הילד לניהול זמן בכל תחום שהוא):
1. ברור המטרה. 2. ברור הפעולות הנדרשות להשגתה. 3. גורמים וקשיים העלולים להפריע או להקשות על השגת המטרה. 4. בחירת סדר הפעולות והיינו סדר הקדימויות. 5. משך הזמן המוקצה לכל פעולה.

ניהול זמן ההתארגנות לקראת השינה

לדוגמה: המטרה שעליה נעבוד היא: "התארגנות לקראת השינה". נעבוד לפי השלבים הבאים:

- 1. ברור המטרה.** נחשוב ביחד מדוע אנו רוצים לעבוד על נושא זה, עד כמה נושא זה חיוני בחיינו ומה נוכל להשיג בחיינו ע"י שיפור הנושא.
- 2. ברור הפעולות הנדרשות להשגתה.** נבדוק ביחד עם הילד, מהן הפעולות הנדרשות להתארגנות לפני השינה: לאכול, להתקלח, ללבוש פיזמה, לספר סיפור, לקרוא קריאת שמע שעל המיטה, נשיקת לילה טוב ו... להירדם.
- 3. גורמים וקשיים העלולים להפריע או להקשות על השגת המטרה.** בנושא ספציפי זה כתבנו בסדרה זו שני פרקים ואפשר לקרוא עליהם שם.
- 4. בחירת סדר הפעולות והיינו סדר הקדימויות.** בכדי להשיג שיתוף פעולה מקסימאלי, ניתן לילד לבחור מה הגיוני עבורו לעשות אחרי מה. הילד ישקול בשכלו ויבין כי אי אפשר להתקלח לאחר לבישת הפיזמה או שאי אפשר לאכול ארוחת ערב לאחר העלייה למיטה ולכן ישנן סדר קדימויות ועליו לתכנן ולעבוד על פיהן.
- 5. משך הזמן המוקצה לכל פעולה.** כמה זמן יש להקדיש לכל פעולה: בגיל הרך, יש להבנות את הזמן לילד, בגילאים מאוחרים יותר הילד יכול להעריך את משך הזמן שמתאים לו, כמובן במסגרת הזמן הכללית שהוקצה לזמן ההתארגנות לשינה. נתכנן עם הילד את הערב כך שיוסיף הזמן לכל פעולה בסדר הפעילויות

וזמן זה יבחן במבחן המציאות ויהיה נתון לשינויים, לדוגמה: אם הילד קבע שהוא מתקלח 30 דקות ורוצה לאכול ג'כ 30 דקות, הוא ייווכח לדעת כי הוא חורג מהזמן המוקצב לעלייה למיטה ויוכל להפסיק את הסיפור וכדו' ולכן עליו לתכנן טוב יותר את זמנו.

ניצול הזמן או בזבוז הזמן

פעמים רבות, הילד מתלונן או מתאכזב על ש"נגמר הזמן מהר והוא לא הספיק את מה שרצה לעשות" או שהוא מתקשה לעבור ממשמיה למשימה, נניח ממשיך להכנת שעורי הבית, או מקריאת ספר לשינה.

תלונות וקשיים אלו, הם שכיחים בכל בית ונוכל בע"ה "למנף" את הקושי או התלונה "לעבודה" על הנושא. במקום להחזיר לילד בתלונה שלנו, נוכל להתעורר מתלונתו ולנצל את המומנט של האפשרות לחנך את הילד להכרת המושג "זמן" וחשיבותו "בזמן שזה "מציק" לו.

כאשר נתבונן על מה שעובר עליו, נעלה לו את המודעות ונפיק את ענינו בנין איתו ביחד כי: יש לו מספיק זמן, אלא שאנו מתקשים לנהל אותו בצורה נכונה או לברור את הפעולות שאנו צריכים וחייבים לעשות, מהפעולות שאנו רוצים ונהנים לעשות. העניין הוא שקשה לנו להשתחרר מההרגלים שלנו ואנו חוזרים על הפעולות שלנו מידי יום ולרוב הם לא "כ"כ מוכרחות ומוצדקות, ופעולות מיותרות ולא מועילות אלו "זוללים" לנו את כל הזמן וכמו שהבאנו פעם משפט חכם: "לו היו לי שמונה שעות לכתוב עץ, הייתי מקדיש שש מהן להשחזת הגרזן..." כי הדבר העיקרי ביותר בחינוך, לימוד ושיפור "ניהול הזמן" שלנו ושל ילדנו הוא: "תכנון הזמן".

כדי לבדוק מה מונע מהילד לעשות את מה שחשוב לו באמת, עלינו לבדוק איתו ביחד מה הוא עושה בפועל עם הזמן שיש לו. כיצד נבדוק זאת? נקבע ביחד "שבוע למעקב" ונבדוק את השעות של הילד: "על מה 'הולך' ונגמר הזמן שהוא המשיך היקר ביותר שלנו, על מה הילד 'מבזבז' אותו?"

נבחן את עצמנו בכנות ונגלה מה באמת קורה לזמן עליו להחזיר בלב הילד עד שיבין ויפנים כי: הזמן הינו "מצרך" יקר.
בזמן שיש לנו, אנו יכולים לעשות הרבה מאוד פעולות שיקדמו אותנו ברוחניות וגשמיות. הזמן שלנו יכול להיות מנוצל לדברים חשובים מאד, שיקדמו אותנו לעבר עתיד טוב יותר ואיכותי יותר ואנו יכולים לשנות את סדרי העדיפויות שלנו וכך לבצע באותן השעות פעולות טובות יותר וחשובות יותר שאנו באמת רוצים למלא באותן השעות "המבובזות".

משימה לשבוע הקרוב!

השבוע הקרוב, כן זה שיתחיל מיד ביום ראשון, הוא המתאים ביותר "לבדיקה".
מה נבדוק? נבדוק ביחד עם הילד מה הוא עושה בכל יום.
ניקח דף חלק ונשרטט עליו טבלה המחולקת

16-16 שורות ו-5 טורים. נשאיר את השורה העליונה לכתובות. בכל אחת מהשורות 2-16 בטור הימני (הראשון) נכתוב את שעות הפעילות שלנו במהלך היום משעה 7:00 בבוקר ועד השעה 21:00 בלילה.

בטור השני נציין בקצרה מה עשינו ביום הראשון לבדיקה, בכל שעה. לדוגמה בשעה 7- התעוררנו, התארגנו, אכלנו ארוחת בוקר ונפרדנו מההורים. 8- יצאנו לבית הספר והגענו בשעה 8:15. נשארו בבית הספר עד השעה 13:00 וכך בכל שעה ושעה עד השעה 21:00 בלילה (או בגיל צעיר יותר עד השעה שבה נשארו ערים). כשסיימנו למלא את הטור השני, נעבור לטור השלישי.

בטור השלישי נציין ליד כל פעילות מהטור השני, אם הפעילות שנעשתה באותה השעה הינה הכרחית בזמן הזה (כמו הכנת שיעורים, מקלחת וכדו') או שהיא פעילות רשות או פעילות לא חשובה (כמו משחק עם חבר או ירידה למגרש) ואפשר לפעמים לוותר עליה.

בטור הרביעי נציין מה באמת רצינו לעשות באותה השעה, או מה הפעילות הרצויה והמועילה שאפשר לעשות באותה השעה. בטור החמישי והאחרון נציין מדוע עשינו את הפעולה הספציפית באותה השעה.

כך נמלא 5/6 ימי מעקב, בכל יום את הפעילויות שנעשו בכל שעה. בסוף השבוע בסיום המעקב, תהיה לנו תמונה כמעט ברורה "על מה הזמן שלנו נשרף" ניווכח לדעת שאנו עושים הרבה מאוד דברים טובים ומועילים וגם הרבה דברים ללא שום תועלת.

את המשך העבודה עם הילד נעשה בע"ה בשבוע הבא. לכן חשוב לשמור את הדף הנוכחי ע"מ לזכור את מרטי העבודה ולשמור על הרצף של העבודה, בהצלחה!

לייעוץ טלפוני ללא תשלום/או לתיאום פגישה צור קשר בימים ג' - ד' משעה 8-10 בערב
נייד: 0548-434-435
מייל: a0548434435@gmail.com

בדיחות הדעת

אדם מגיע הביתה בריצה

ומספר לאשתו בהתרגשות: "ברוך השם יש לי חדשות טובות. מצאתי עבודה חדשה בתנאים מעולים!!!! משכורת של 15,000 ש"ח בחודש, מקבלים מכונת מרחבה וכל מיני בונוסים. רק בעיה קטנה העבודה ממש ממש קשה ועוסקת בצננת הביוב המרכזי של הארץ, אבל היא ממש משתלמת!" האישה שמחה ומודה לבורא העולם: "תודה רבה להשם מעתה לא נחיה עוד בחרפת רעב" הבעל: "יופי. ידעתי שתשמחי! את מתחילה מחר..."

זמנים נשא

ירושלים	תל אביב	חיפה	באר שבע
18:45	19:02	18:56	19:02
20:01	20:03	20:04	20:01
20:38	20:36	20:39	20:37

הפסגה השבת: ירימיה פרק ל"ב, ו-כז - ויאמר ירימיה

יו"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד" רח' שמואל הנביא 10, ירושלים ת.ד. 57669. טל: 02-5812210 פקס: 02-5812252 להצטרפות לקבלה בדוא"ל ולתגובות כתבו לנו 5812210@gmail.com

ליקוטי מוהר"ן
עם פרוש
"שלום מלכות"
מאת הרב שלום ארוש שליט"א
חלק ב' מתורה מ"א-ס'
חדש: חדש

להזמנות
052-2240696

טיסת הישועות
ההרשמה בעיצומה

טיסה לינה נסיעות פנים סעודות כיד המלך קברות צדיקים גן סופיה והכל כלול במחיר

טל: 02-5812210

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש יב סיון תשע"ח: הדלקת נרות: ירושלים 7:00 תל-אביב: 7:15 חיפה 7:08 מוצאי שבת: ירושלים: 8:18 תל-אביב: 8:20 חיפה: 8:22 ר"ת: 8:53

פרשת נשא

נשיאה בעול עם הזולת

שפת הלב...

הגאון רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי זצ"ל מלבד גדלותו העצומה בתורה, היה מפורסם במדת הנשיאה בעול עם הציבור. הוא היה מעניק המלצות בכתב ידו, ופעמים היה פונה למבקש ההמלצה ואומר: "תקרא את הנוסח, אם אינו מוצא חן בעיניך ולא כתבתי טוב, אכתוב נוסח אחר..."

פעם באה אליו אשה אלמנה וביקשה המלצה. הוא כתב מכתב חם לנדיבי עם, כפי שיועד לכתוב בטוב לבו הרחום. הוא הציע לה: "תקראי. אם זה לא טוב אכתוב מחדש נוסח אחר..."

קראה האלמנה ופרצה בבכי. נחרד רבי חיים עוזר ואמר לה: טוב. טוב בתי, אל תבכי. אם זה לא מספיק, מיד אכתוב נוסח טוב יותר..."

אמרה לו האלמנה: "לא הרב! אני בוכה, כי אף פעם לא ידעתי כמה אני מסכנה... והרב כתב את זה כל כך נכון וכואב..."
יחי ראובן

כאילו היתה זו צרתו...

מרגלא בפומיה של הגאון מטשיבין – רבי דוב בעריש וויידנפלד זצ"ל בשם ה"דברי חיים" מצאנו: "איני מפחד מסוחרים ונגידים... אפילו לא מרבנים וגאונים... ירא וחרד אני מלב נשבר ונדכה..."

ואכן, כשהיו נכנסים אצלו אנשים ומתנים בפניו את צרותיהם. היה הדבר משפיע ממש על מצב בריאותו. ופעמים אף לקה בהתקפי לב קלים מרוב רגישותו לצרות הכלל והפרט, ובמיוחד כשביקשו ממנו להתפלל לרפואת רבנים. עד שראו בחוש כיצד מקיים את דברי חז"ל (ברכות יב): "אם תלמיד חכם הוא צריך שיחלה עצמו עליו".

כאשר חלה הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל ואושפז בבית החולים, היה רבי דוב בעריש חרד מאוד על בריאותו והיה מתעניין במצבו כל יום. בנו שידע עד כמה חרד הוא, נכנס לעדכנו ורבי דוב חקר לפרטי פרטים. בתוך הדברים אמר לו: "אני דואג לבריאות אביך ודואג לשלומך כאילו היתה זו בעיה שלי..." שר התורה

להרגיש בעצרו של הזולת ולדאוג לצרכיו כמו לצרכי עצמו !

נלמד מהפסוק: "ביום מלאת ימי נזרו יביא אותו" (פרק ו-יג)

וכתב רש"י: "יביא אותו" – יביא את עצמו. ותמה המשך חכמה: מה פשר הלשון "יביא את עצמו"? ומדוע לא נאמר "ביום מלאת ימי נזרו יבוא"? הוא מוטיב והוא מפרק: למען האמת הרי כל תכליתה של הנזירות, לבטל תאוותיו ונטיות לבו של הנזיר ולכבוש את אנוכיותו, ואם אכן מגיע למצב כזה בו מסוגל לראות את עניניו באותו מבט שרואה את עניני הזולת, היינו שלא מרגיש נטיה כלשהי לעצמו יותר מאשר לזולתו, אות הוא כי הושלמה נזירותו והושגה מטרתה, ואז בודאי שיד אצלו הביטוי "יביא את עצמו" שכן כעת מביא הוא את עצמו, כאילו מביא אדם אחר זולתו.

רעיון זה של המשך חכמה מאלפינו בינה, להכיר את תכונות האנוכיות של האדם, שהיא בעצם הגורם המרכזי לרדיפה אחר תאוות ותענוגות העולם הזה. ואשר לעומת תכונה זו, הנזירות היא גורם מסייע לאדם, לעקור מלבו תכונה זו ולהעמידו במקום שממנו יקל עליו לצאת ממסגרתו הפרטית ולראות את צרכי זולתו, ומתוך כך יזכה לאחת מקניני התורה: להיות "נושא בעול עם חברו".

הגורם העיקרי לאדם שאינו מרגיש את חברו. שאינו מודע לצרכי זולתו, הוא: האנוכיות! כאשר כולו שקוע ומרוכז אך ורק ברצונותיו. וככל שיתעלה ויבטל תאוותיו, כן תגדל אצלו המודעות לצרכי הזולת.

בנקודה זו הטעים הגר"א קוטלר זצ"ל (במשנת רבי אהרן) את מה ששנינו (באבות פרק ה-י) "האומר שלי שלי, ושליך שליך, זו מדה בינונית, ויש אומרים זו מדת סדום". וכל כך למה? משום שכאשר אדם הוא "אנוכי" ורואה רק את עצמו ורק את שלו, עלול הוא להדרדר, ולהגיע גם לכך שלא יתחשב במה שמגיע לחברו בדיון וביושר. וממילא יכשל בגזל, ובשאר דינים ואיסורים שבין אדם לחברו.

כשביקש פעם אדם מהגאון רבי יצחק הוטנר זצ"ל שיכריע לו במבוכה אישית קשה ומדכאת, השתהה מלהשיב בנימוק: "בחומש שלי נאמר 'ואהבת לרעך כמוך'. קיומו של ציווי זה דורש מאדם שיתייחס לשאלת הזולת כאילו היתה שאלתו היא, והיאך היה הוא מתנהג במצב זה. רק עצה מתוך התייחסות כזו היא כנה. ולכן זה דורש זמן ולב עד שאדם מכניס עצמו לחיות את מצב הזולת".

עלון "איש לרעהו" פרשת נשא הוקדש לעילוי נשמת

הרה"ג רבי סלימאן בן רבי דוד ששון זצ"ל

נפטר ז' סיון

ת. נ. נ. צ. ב. ה.

מצוה להשכין שלום בין אדם לחברו ובין איש לאשתו!

נלמד מהפסוק: "וכתב את האלות האלה... ומחה אל מי המרים" (פרק ה-כג)

והרשו חז"ל במדרש: גדול השלום שהשם שנכתב בקדושה, אמר הקב"ה, ימחה על המים בשביל להטיל שלום בין איש לאשתו (מד"ר פרק יא). ומובא מהמהר"ל ז"ל: לכן התורה התורה מחיקת השם, כי על ידי מחיקה זו נעשה שלום בין איש לאשתו, והרי איש ואשה שכנה ביניהם, ממילא נמצא שבמחיקת השם אין כאן דחיקת השכינה, אלא אדרבה, השראת השכינה.

אמרו חז"ל בגמרא (חולין פד:): לעולם יאכל אדם וישתה פחות ממה שיש לו [רש"י: פחות מיכולתו] וילבש ויתכסה במה שיש לו [רש"י: לפי יכולתו] ויכבד אשתו ובניו ביותר ממה שיש לו [רש"י: יותר מכפי יכולתו]. שהן תלוין בו, והוא תלוי במי שאמר והיה העולם.

ותמה רבינו יוסף חיים מבגדד זצ"ל (בספרו בן יהוידע): מהיכן יביא לאשתו יותר ממה שיש לו, וכי יגזול חלילה ויביא לה? ואם תאמר שילוו מאחרים, הרי הלוה מחברו ויודע שאין לו מהיכן לפרוע עליו נאמר "לוה רשע ולא ישלם!!"

ומתוך הבר יהוידע ב' תרצ"א: (א) עפ"י האמרה הקודמת "יאכל וישתה פחות ממה שיש לו" והיינו שיצמצם את הוצאות אכילתו ושתיתו ממה שהיה באפשרות משכורתו, וזאת ע"י שימעיט בכמות ואיכות מזונותיו. וממילא בעודף הכסף שנוותר יכבד את אשתו במלבושים יקרים, ונמצא שמעות שיקמץ מעצמו יקנה לאשתו.

(ב) אין מדובר שיצמצם בהוצאת מעותיו בעבור אשתו, אלא הכוונה על חשיבות ואיכות הדבר שמביא לאשתו, שיהיה חשוב, מפואר ומשובח, יותר מהדבר שמביא לעצמו, ויקנה לה את הבגד היקר והמשובח יותר וכמעשה שהיה (ראה מסגרת).

כאשר ינהג אדם כך ויכבד את אשתו ביותר ממה שיש לו כמבואר, זוהי "סגולה" טובה לשלום בית. ומפורש כן בגמרא (יבמות כ:): האוהב את אשתו כגופו והמכבדה יותר מגופו... עליו הכתוב אומר "וידעת כי שלום אוהלך".

ומאידך, גם על האשה לקיים את חובתה כלפי הבעל, וכפי שכתב הרמב"ם (פרק טו מאישות הלכה כ:): "וכן ציוו על האשה שתהיה מכבדת את בעלה ביותר מדאי ויהיה עליה מורא ממנו ותעשה כל מעשיה על פיו ויהיה בעיניה כמו שר או מלך..."

והמבחן המעשי לאשה הוא, כאשר הבעל רחוק מלהראות בעיניה "כמו שר או מלך"... מרוב פחיתות מעלותיו, או מצד הרגשת עליונות מעלותיה של האשה עליו. בהקשר לכך מוסרים מבעלי המוסר: נאמר (ושמות לה-כו): "וכל הנשים אשר נשא לבן אותנה בחכמה טוו את העינים" ובמסורה מסמיכים לזה את הפסוק במגילת אסתר "וכל הנשים יתנו יקר לבעליהן למגדול ועד קטן". ונשאלת השאלה: מה שייכות ישנה בין שני הפסוקים?

אלא בא ללמד, שגם כאשר מתנשא לב האשה במעלת חכמתה, וגם כאשר עוסקת היא במלאכה כה קדושה וחשובה כמלאכת המשכן, גם אז צריכה לזכור את הפסוק "וכל הנשים יתנו יקר לבעליהן"...

ואדרבה, בכך מתבטאת החכמה האמיתית של האשה שיודעת לנהל את הנהגת הבית בנועם, בשלום ובשלוה ו"טוב פת חרבה ושלוה בה מבית מלא זבחי ריב" ועל אשה כזו נאמר "חכמת נשים בנתה ביתה". ומאידך, על אשה שמלבה מחלוקת כאשר קורח, נאמר "ואיוולת בידה תהרסנו".

ומובא על הגאון רבי בן ציון אבא שאול שהיה אומר: כשם שיש (בהגדה ש"פ) "אחד חכם" - בחכמת התורה. כך יש גם "אחת חכמה". ובמה מתבטאת חכמת

"אהבת שלום" להשכנת שלום...

עוד בהיות הצדיק רבי יעקב מוצפי זצ"ל גר בבגדד, הקים חברה שעמד בראשה, והייתה נקראת "אהבת שלום", אשר כל תפקידה היה להשכין שלום בין איש לרעהו ובין אדם לחברו.

היו לילות שהיה רבי יעקב מזמין לביתו אנשים להפגש עמו מחמת שהיה ביניהם מריבות ואי הבנה הדדית. הוא היה יושב ומדבר עמם בסבר פנים יפות, באהבה ובחביבה יתירה ובסבלנות עצומה, בלא להראות להם כל סימן של עייפות. וכדי להשקיט את כעסם היה אומר: "גם אני בביתי לפעמים בא לידי וויכוחים, אבל אחר כך מוותרים"... ולא נח ולא שקט עד שהיה משיג את מטרתו, ואז היה מלווה את בני הזוג שעזבו את ביתו, בשמחה ובטוב לבב.

ארי עלה מבבל

"מכבדה יותר מגופו"...

סיפר רבינו יוסף חיים מבגדד זצ"ל: מעשה בחסיד אחד שיצא לשוק לקנות בד של משי בשביל לתפור בגד לעצמו לכבוד שבת. וכן קנה בד של משי לתפור בגד עבור אשתו. שניהם בגוון דומה, אלא שבד אחד היה איכותי מפואר ומשובח יותר ואותו נתן לתופר שיתפור את הבגד שלו. ואת הבד השני הגרוע יותר נתן לתפור בעבור הבגד לאשתו.

התופר הביא את הבגדים המוכנים לקראת שבת. לבש האיש את בגדו ובירך עליו שהחיינו והלך לבית הכנסת, ואשתו גם היא לבשה את בגדה החדש. אך כשחזר בעלה וראתה כי מלבושו משובח משלה. חרה לה מאוד על שלעצמו תפר את המשובח ולה את הגרוע, ושאלה אותו האם קישוט נאה לגבר או לאשה? ויאמר: לאשה. ותאמר לו: א"כ למה לקחת לך את המפואר ולי את הגרוע? והשיב, כי התקשט במלבושו לכבוד השבת, ופרץ ביניהם ויכוח כל אותו ליל שבת.

והנה כשישן, חלם בשנתו, שרואה נייר לבן עליו כתוב תיבת "יגל" ותחתיה תיבת "אש", ויקץ ותפעם רוחו כי תיבת "יגל" סימן לשמחה, ואילו תיבת "אש" סימן לדין. וילך לרב לספר את חלמו. וישאלהו הרב האם היה לו ריב עם אשתו והשיב: "היה לי רק ויכוח דברים עמה". וסיפר לו על מה נסב הויכוח.

ואמר לו הרב: "מן השמים הראו לך שהאמת עם אשתך והיית צריך לתת את הבד המשובח עבור אשתך ואת הגרוע לעצמך. ותיבת "יגל" היא ראשי תיבות "לא ילבש גבר" ותיבת "אש" היא ראשי תיבות "שמלת אשה" ובזה הגידו לך שהבגד שלבשת ראוי שתהיה שמלה אשה". ונמצאנו למדים ממעשה זה שכשמצדדמן לקנות בגד לו ולאשתו, אחד משובח והשני גרוע, עליו לכבד אשתו בבגד המשובח ולצמצמו יקח הגרוע.

בן יהוידע חולין פד:

שמחת חג אמיתית...

כל ערב חג היה הגאון רבי יעקב ישראל קנייבסקי - הסטייפלער זצ"ל מבקש מרעייתו הרבנית כי תרכוש לעצמה דבר שישמח אותה לכבוד החג. באחת השנים בערב פסח אחר חצות היום, נזכר הסטייפלער כי עדיין לא בקש ממנה. מיד יצא בעצמו לרחובה של עיר לרכוש בעבורה חפץ שישמחנה. בשעה מאוחרת זו כבר היו החנויות סגורות, ורק חנות כלים אחת היתה פתוחה.

הסטייפלער כמובן לא ידע לאיזה כלי זקוקה רעייתו ועל כן קנה לה 'מגדרת'. היא התרגשה מאוד! הנכדים שאלו אותה האם אכן היתה זקוקה ל'מגדרת', והיא השיבה כי לא נזקקה לה כלל, אך מכל מקום, עצם הקניה ורצונו לשמח אותה הסבו לה שמחת חג אמיתית...

בית אמי

"אתלוזה אליך כדי להרגיעה"...

סיפר הגה"צ רבי דן סגל שליט"א: מעשה באברך שהיה רגיל להתפלל כוותיקין. בימי הקיץ הסתיימה התפלה בשבת בשעה מוקדמת מאד. על כן החליט להישאר בבית המדרש וללמוד מעט קודם שישוב לביתו. והנה גברה עליו עייפותו ונרדם.

כאשר התעורר, ראה לחרדתו שהשעה כבר אחת עשרה! הוא רץ מהר לביתו, והנה רבינו הגה"מ שך זצ"ל לקראו. שאלו הרב שך: "לאן ממחר אתה, האם כבר סיימת את סעודתך והנך הולך ללמוד?" השיבו האברך: "לא! נרדמתי על הגמרא בבית הכנסת וכעת ממחר אני הביתה לקדש"...

נרעש הרב שך: "מה?! והיא מחכה לך בבית, אינה יודעת מה אירע! בא ואלווה אותך הביתה..." אני בא יחד איתך כדי להרגיעה".

קנין תורה

”בבית תדבר בלחש”...

פעם בא אדם להתייעץ עם הגאון **רבי בן ציון אבא שאול** זצ”ל: ”אשתי מאוד רוצה לעבור לדירה שמוצאת חן בעיניה בפרויקט חדש. אבל בררתי והשכנים שם אינם טובים. מה לעשות לעבור או לא?”

השיב לו: אני מציע לעבור. ובענין השכנים עליך לבחור: ”אם לא תעבור, יהיה לך, שכן רע בתוך הבית. אם תעבור יהיו לך שכנים רעים מחוץ לבית. אז תבחר...” [א.ה. מיותר לציין, שתשובה זו היתה אישית לשואל הזה, ויש צורך לשאול בכל מקרה, לגופו ומקומו].

פעם באחד משיעוריו, חידש רבי בן ציון יסוד בסוגיא והסמיק לו ראיות למכביר ותירץ בו קושיות רבות. קם אברך והקשה קושיה ”רועמת” כלומר: בקול תקיף וחזק...

דחה רבי בן ציון את קושייתו ולא הסכים עמו. הלה המשיך לעמוד על דעתו, אך עשה זאת בקול רעש גדול, אדיר וחזק...

העיר לו בנועם: ”אני שומע טענתך, אבל מדוע אתה צועק כך?”! ”כך אני מדבר” - ענה בצעקה.

”ניחא” - הפטיר רבי בן ציון - ”רשאי אתה להמשיך ולצעוק, אבל רק כאן בית המדרש! בבית תדבר בלחש”!...

חברותא – להשכנת שלום...

אשה באה לפני בית דינו של הגאון **רבי ניסים קרליץ** שליט”א והביעה רצונה להתגרש מבעלה שאל אותה רבי ניסים: על מה ולמה רצונה להתגרש? השיבה, כי לפני חתונתה סיפרו על בעלה דברים נפלאים ואמרו עליו שהוא תלמיד חכם, ולומד בהתמדה והנה רואה עכשיו שאין הדברים כך. היא מאוכזבת מאד ולכן ברצונה להתגרש...

רבי ניסים ניסה מיד להשיב את שלום הבית על כנו. וכיצד יעשה זאת? הוא הגה רעיון מקורי. פנה אל האשה ושאל: ואם אקבע ללמוד בחברותא עם בעלך, התסכימי להשאר עמו ולא להתגרש? והאשה השיבה בחיוב.

ואכן, למרבה הפלא, למרות כל הטירחות ועומס יומו הגדוש של הגאב”ד, מצא זמן קבוע לשבת וללמוד עם האברך ההוא, ובלבד להשכין שלום בין איש לאשתו.

קול ברמה – אלול תשע”ו

האשה? פעמיים מוזכר בפסוק אשה חכמה: האשה החכמה מתקוע (שמואל ב-יד, ב) והאשה החכמה מבית מעכה (שם כ”ט). הצד השווה שבהן - שפעלו להשגת שלום! התקועית השלימה בין דוד לאבשלום, והמכעית השלימה בין אנשי העיר לצרים עליה. ללמדנו, שחכמת האשה - בהשכנת שלום. ומכלל הן אתה שומע לא: אשה שאינה יודעת להשכין שלום בביתה, היא אשה סכלה.

והיה רבי בן ציון חוזר ומשנן יסוד זה לתלמידיו העומדים להנשא: ”שלום-בית” הוא ענין של חכמה. אם ראיתם בית שאין השלום שורה בו, דעו שמתנהלים בו בסכלות. אילו היה בהם שמץ חכמה - ואיזהו חכם הרואה את הנוול-היו מתעלים מהכעסים הרגועים ומבליגים למען המטרה הנעלה של השלום והאחדות.”

כבוד הזולת

לשמור על כבודו של הזולת ולהביע הערכה לכל אדם!

נלמד מפסוקי קרבנות הנשיאים, ממה שהאריכה בהם התורה לפרט קרבן כל נשיא בפני עצמו, אף כי היו שוים.

וכתב הרמב”ן בטעם הדבר: כי הקב”ה חולק כבוד ליראיו כמו שאמר **”כי מכבדי אכבד”** (שמואל א-ב). והנה הנשיאים כולם ביום אחד הביאו הקרבן הזה שהסכימו עליו יחד, ואי אפשר שיהיה אחד קודם לחברו. אבל רצה להזכירם בשמם, ובפרט קרבניהם, ולהזכיר יומו של כל אחד. לא שיזכיר ויכבד הראשון. **”זה קרבן נחשון בן עמינדב”** ויאמר: וכן הקריבו הנשיאים איש איש יומו, כי יהיה קיצור בכבוד האחרים. עכ”ל.

ידועים דברי חז”ל עד כמה חמור הוא כבוד הבריות שדוחה איסורים בשב ואל תעשה. ומצינו בגמרא (ברכת יט:) דין מיוחד במוצא כלאים בבגדו ש”פושטן אפילו בשוק” ויש לכך טעם מיוחד הנדרש מהפסוק **”אין חכמה”** וגו’ עיי”ש. וישנה פלוגתא האם רק לעצמו כך הדין, או גם במוצא כלאים בבגדו של חברו האם צריך לקרועו מעליו. ואכמ”ל. [אבל עכ”פ איסור דרבנן, ודאי נדחה מפני כבוד הבריות].

והגה”צ רבי ירוחם ליבוביץ זצ”ל (בדעת חכמה ומוסר ח”ב) למד מכאן יסוד, שכל חיובי התורה כולה אינם מגיעים אלא עד כבוד הבריות, עד שדרושה גזירת הכתוב של **”אין חכמה”** וכו’ שכבוד שמים גבוה מכבוד הבריות.

ולכאורה תמוה: מדוע בכלל צריך להתחשב בכבוד הבריות כשמדובר על קיום מצוות התורה, והרי שנינו (עדיות פ”ה מ”ו) מוטב שיעשה אדם עצמו שוטה כל ימיו, ואל יהיה רשע שעה אחת לפני המקום. וגם מפורש **ברמ”א** (או”ח א) **”ואל יתבייש מפני בנ”א המלעיגים עליו בעבודת השי”ת”**.

וי”ל בפשטות, ש”כבוד הבריות” מדבר על מצב שמטבע הבריאה זה בזיון לאדם, אף במסגרת קיום התורה, שכן הטביע הקב”ה בעולמו. משא”כ בזיון שמגיע מפורקי עול תורה כנגד מקיימיה, בזה וודאי אין חסרון בכבוד הבריות ואינו דוחה המצוות.

אלא שהסתפקנו באחד שמהדר ומחמיר על עצמו בדבר שנראה גם לשומרי התורה ”שטותי ומוזר” ולכן מתבזה מהם, האם גם בזה נאמר ”מוטב שתהיה שוטה כל ימיו וכו’, או כאן ”כבוד הבריות” דוחה וצ”ע.

כבודו של תלמיד צעיר...

מעשה בבחור צעיר משיבת פוניבז’ שלמד עם החברותא בשעות הבוקר מסכת בבא קמא, ובשעות אחה”צ מסכת תמורה, והנה הוקשה לו על דברי התוספות במסכת תמורה, מגמרא מפורשת בבבא קמא שלמד בבוקר. הקושיה היתה נראית כה חמורה עד שהחליט ללכת ולשאול את **החזון איש** במעונו.

הוא מצא את החזו”א שוכב תשוש על מטתו שקוע בעיונו, והחל להרצות את קושייתו. החזו”א נעמד על רגליו הניח ידו על כתפי הבחור והחל פוסע עמו בחדרו. כשסיים להרצות שאלתו, פנה אליו החזו”א בשאלה: **”לו יצוייר שהתוספות היו אומרים את דבריהם, שתי תיבות בנוסח אחר, האם גם אז הייתה קיימת שאלתך?”**

השיב הבחור: **”אכן** אם היה כתוב בתוספות כך, כמו שרבינו אומר, כי אז הכל היה באמת מתבאר על נכון, וא”כ אדרבה, קשה מדוע באמת תוספות לא אמרו כך!! ושוב חזר החזו”א על שאלתו **”אילו היה כתוב בתוספות...”** והבחור שוב חוזר שאילו כך היה מיושב, **”אבל** הרי התוספות לא כתבו כך?” וברוב להיטותו להראות לחזו”א שהתוספות לא כתבו כך ביקש להוציא את הגמרא מהארון. אך ברגע זה הפטיר החזו”א: **”אין לי כח”** ושב למטתו. הבחור מלמל **”שלום”** ויצא.

מספר אותו תלמיד: בישיבה פתחתי לראות את דברי התוספות ודייקתי בלשונם ונוכחתי מיד שכתבו בדיוק בלשון שאמר לי החזו”א. רק אז הבנתי שלחזו”א **”לא היה כח יותר”** - לביישני...

מעשה איש

שלא יפגע כבוד אחרים...

בישיבת אור ישראל עלתה פעם הצעה בין התלמידים, להקים חבורת מצויינים מופלגים שתמנה כשמונה בחורים, שימסרו חבורות לבני החבורה בתורנות, ועי”כ יתעלו יחדיו בתורה ביתר שאת. אך קודם למעשה החליטו התלמידים לשאול את **הגרא”ל שטיינמן** זצ”ל האם נכון הדבר לעשות?

השיב להם הרב שטיינמן: **”אם יש חשש שקבוצה של בחורים אחרים - שלא יכנסו לחבורת המצוינים - יפגע, אין לעשות כן. אי אפשר לזכות לתורה אם מישוהו אחד יפגע מכך!”**

ח’ מקדשי שביעי

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

הזכות המסתורית... (2)

לנדב פרטים. רק אמרה שהיא יודעת שבתה מסתובבת... והיא מסכנה.

הבנתי שעליתי כאן על משהו!

בשבוע הבא הכפלתי את סכום הכסף ל-400 ₪. אמרתי לה "זה מאמא! והיא ביקשה למסור שהיא מאוד אוהבת אותך!"

המשפט הזה שבר אותה. סוף סוף פתחה את הפה - ואת הלב. סיפרה על העבר המזהיר שלה, על היותה מאוד מוצלחת ואף שמשה בתפקיד חשוב במערכת הבטחון. עד שהגיע אותו משבר משפחתי שגרם לה לקרוס. משפטים אלו שלה אף שברו את ליבי, איזה הדרדרות נוראה, רח"ל.

המשכתי ושאלתי: ומה בקשר לעתיד? "לא אכפת לי מכלום. אני רוצה להמשיך לחיות ברחוב עד שאמות ברחוב - בלי אפילו ללכת לרופא". הבנתי שהמצוקה רצינית מאוד, אני חייב להציל אותה. יצרתי שוב קשר עם האמא ואמרתי שצריך לעזור לבת בדחיפות. טיפול נפשי כלשהו, נראה שהיא במצוקה נוראה ואיומה והמצב מחריף והולך...

סיכמנו שבפעם הבאה כשהבת תגיע למסעדה אזעיק מיד את האמא למקום. וכך היה. בתוך 20 דקות מאז הטלפון שלי היא כבר התייצבה בפתח המסעדה, ביחד עם הבן שלה. הם נכנסו פנימה וברגע שהבת ראתה אותם ניסתה להימלט.

הם תפסו אותה. משכו אותה והרעיפו עליה מילים חמות. הם הכניסו אותה לרכב, אמרו שלוקחים אותה לטיפול, ונעלמו.

מאז לא הופיעה יותר ואני שכחתי לגמרי מהסיפור המוזר הזה.

* * *

חלפו שלוש שנים. ביום בהיר נכנסים למסעדה זוג, איש ואשה דתיים ומכובדים. הם ניגשים אלי ישר והאשה שואלת: אתה מכיר אותי? החזרתי בשאלה: מאיפה עלי להכיר אותך? נכנסים לכאן כל יום מאות אנשים! אז היא שואלת: "זוכר את ההומלסית [-חסרת בית]?"

בטח! מיד נזכרתי. "אז זו אני!"

לא האמנתי למראה עיני. צבטתי את עצמי האם אני חולם. ואז סיפרה שבאמת לקחו אותה לטיפול. אשפזו אותה עד שהבריאה ועלתה בחזרה לדרך המלך. "הנה החתן שלי! בעוד זמן קצר אנו מתחתנים... באנו להודות לך ולהזמין אותך לחתונה שלנו! צץ ועלה אז בזכרוני אמרה ששמעתי "כל המציל נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא".

* * *

הרבנית ראדין האזינה לסיפור ושוב לא תהתה מה הייתה הזכות שגרמה לו לחזור בתשובה באופן כה מופלא! - -

תקציר משבוע שעבר: הרבנית ח. ראדין שתחיל - אשת הגה"ח רבי חיים יהושע ראדין שליט"א מספרת את סיפורו של יהודי שהצהיר "הדרך בה אני חזרתי בתשובה - היא הדרך ההזויה ביותר שאי-פעם נשמעה"... (וכפי שהובא בהרחבה בשבוע שעבר). כאשר סיים את סיפורו היא התעקשה שחייבת להיות זכות מיוחדת שהובילה אותו במסלול כה מיוחד. תחילה לא נזכר בדבר, אך לאחר שחיטט בזיכרון סיפר...

* * *

לפני שנים רבות היתה לי מסעדה בתל אביב - מסעדה מצליחה מאוד. היא הייתה סמוכה לדולפינריום, ומאות אנשים נכנסו אליה בכל יום... יום אחד אני שם לב שליד המסעדה מסתובבת אשה שמעוררת רושם עלוב מאוד. בגדיה - סחבות. ראשה - קירח. דמות מעוררת רחמים באמת. לאחר שנראתה במקום שוב ושוב, אמרתי לעצמי: אנחנו צריכים לעזור לה! שאלתי את אשתי מה לעשות? והיא ענתה בפשטות: במה אתה יכול לעזור לה? באוכל מהמסעדה!

בפעם הבאה שהדמות נראתה באופק, הזמנו אותה למסעדה. מי יודע כמה שנים - אם בכלל - ישבה במסעדה! נכנסה, אכלה, נעלמה. וכך חזר הדבר על עצמו מידי פעם. היא נראתה באופק. מוזמנת פנימה. נכנסת אוכלת ונעלמת.

כאשר הגיע החורף אמרנו לה: את לא צריכה לברוח מיד אחרי האוכל, את יכולה להשאר קצת במסעדה, לשבת ליד התנור ולהתחמם. הייתי בטוח שלא תתייחס, כי היא עוררה רושם של טיפוס שאי אפשר לתקשר איתו. אבל היא פתאום נשארה... ככל שהיא שהתה יותר במסעדה, הרחמים שלי ושל אשתי עליה נכמרו עוד יותר. באמת, המראה שלה היה מאוד מזעזע.

אני ואשתי ניסינו לתקשר. לשאול שאלות, לגשש, אבל כלום. לא ענתה על שום שאלה, רק הודתה על האוכל והמקום וזהו.

חלף קצת זמן ואמרתי לעצמי: מצאתי את המפתח! הנחנו בפניה שטר של 200 ₪. הדבר חזר על עצמו שוב ושוב, היא נכנסת, אוכלת, יושבת, לוקחת 200 ₪ ונעלמת.

* * *

חלפו כמה שבועות. הפעם, לאחר שהנחנו בפניה את השטר שאלתי שוב: מאיפה את? היא שתקה. התחכמתי ואמרתי: אמא שלך רוצה לשלוח לך כסף - אך נאבדו לי הפרטים שלה!

היא בתומה הבינה שעד עכשיו אמא שלה שלחה את הכסף... ולכן היא נתנה לי בחצי-פה שם וכתובת של האמא. אמרתי לה שאצור קשר עם אמא, ואומר לה לשלוח עוד כסף...

לאחר שנעלמה התחלתי לחפש את אמא שלה. זה לא היה פשוט והיה עלי להפעיל "אמצעים מודיעיניים שונים". תכל'ס סוף סוף הגעתי לאמא והתעניינתי אודות הבת. היא לא הסכימה

**היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?
ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il**

ליקוטים נפלאים

פרשת נשא

"איש אשר יתן לכהן לו יהיה" (ה, י)

"לו יהיה" - לעולם ועד יהיה גזוז עבדו ואין בכוחם של גזלנים וחמסנים לקחתו ממנו.

מסופר על אדם שהיה רשע כל ימיו ובשעת פטירתו ביקש לאכול ביצה קלה. כשהביאו לו נזדמן לשם עני על פתח הבית. אמר הרשע הגוסס: "תנו לעני את הביצה, ואח"כ הסתלק מן העולם.

לאחר ג' ימים הופיע בחלום לבנו ואמר לו: בני היקר, תשתדל לעשות צדקה כל ימך ותנחל חיי עולם הבא, שכן כל ימי לא עשיתי צדקה חוץ מאותה ביצה קלה שנתתי לעני לפני מותי. והנה הכריעה ביצה זו כמה וכמה עבירות, וזכיתי לגן עדן בזכות ביצה אחת שבה החייתי את העני שנטה למות מרעב. כמו שכתוב כל המקיים נפש אחת מישראל, כאילו קיים עולם מלא. (מעם לועז פרשת מסעי)

כל הנותן צדקה - אפילו ניתן רשות למלאך הפורענות ליפרע ממנו, המלאך הממונה על הצדקה אינו מניחו. אלא רץ בין מלאכי השלום, עומד לפני הקב"ה ומלמד עליו סגוריא ואומר: ריבוננו של עולם, פלוני שנתת רשות לאבדו, זכות גדולה בידו. ומלאך הפורענות עומד ואומר: הלא כמה עבירות יש בידו! משיבו המלאך ואומר: מוצה זו שעשה שקולה היא כנגד כולם. באותה שעה אומר הקב"ה למלאכי הפורענות שלא יגעו בו, כי מצאו לו זכות.

(תשובת מהר"ם)

"והזיר לה את ימי נזרו" (ו, יב)

פירש"י ז"ל יחזור וימנה נזירותו כבתחילה וזאת תורת הנזיר. מאחר שהכתוב קאי על נזיר שנטמא ונסתרו ימי נזירותו, הכיצד נסמך כאן 'וזאת תורת הנזיר' והרי תורת הנזיר מיועדת לנזיר הממלא ימי נזירותו בקדושה ובטהרה כדת וכהלכה, ולא לזה שנפגמה נזירותו וטעון כפרה על כך.

אלא שכאן רמזה לנו הכתוב כי קיימת מציאות של תיקון אותם הימים שעבר על האדם ללא עבודת השי"ת שעליהם נאמר: והימים הראשונים יפלו כי טמא נזרו, ובכל זאת בכחו להשלים ולהעלות את מה שהחסיר, ע"י לימוד התורה אף בשעה שאין דרך בני"א לעסוק בה, כגון בזמנים שאחרים מתעסקים בהם בשינה או באכילה שלכאורה אין החיוב עליו ללמוד אז, ואילו הוא משתדל גם באותה שעה לעסוק בתורה, הרי הוא משלים בכך אפילו את הימים הראשונים שנפלו, באופן שנחשב לו כאילו מילא חובתו והשלימה אף אז. לכן נסמך: 'וזאת תורת הנזיר לרמז שעי' התחזקות והוספה בלימוד התורה אף באותם זמנים המיועדים, לעניני רשות יוכל לתקן את הימים הראשונים יעלו אותם הימים שלא עבד בהם את קונו.

(כ"ק מרן מהר"י

מבעלזא זי"ע)

"כה תברכו את בני ישראל אמור להם" (ו, כג)

"בכוונה ובלב שלם" (רש"י).

אמור להם שהברכות מכוונות רק לישראל ולא לכהנים, ובשעה שהם מברכים את ישראל לא תעלה במחשבתם כל נגיעה אישית וטובת הנאה שתצמח להם מן הברכות. כאשר תתקיימנה הברכות לישראל, ויתברך פרי בטנם ואדמתם, עשירות צאנם ובקדם, ממונם ונכסיהם, תצמח מכך טובת הנאה גם לכהנים, שיזכו במתנות כהונה לרוב. לכן הזהירם הכתוב: "אמור להם" - להם ולא לכם. הכתוב אף מדגיש: "דבר אל אהרן", לפי שבעת כהונתו של אהרן במדבר לא נהגו עדיין מתנות כהונה, וברכתו כוונה אך ורק לבני ישראל.

(כתב סופר)

"יברכך ה' וישמרך" (ו, כד)

כתיב (תהלים קמה, יט) "רצון יראיו יעשה, ואת שועתם ישמע ויושיעם" כאשר הצדיקים היראים מבקשים מהקב"ה טובה לעמו ויודע תעלומות יודע שח"ו יכול לצמוח מטובה זו רעה אעפ"כ "רצון יראיו יעשה", וממלא את בקשתם ומשפיע טובות לעדתו, ואם ח"ו באה הרעה עי"ז, ואז בעת הרעה צועקים ומשוועים הצדיקים אל אביהם שבשמים להסיר מהם את הצרה, אזי שוב "ואת שועתם ישמע ויושיעם" מן הצרה לאלתר.

"יברכך ד'" וישפיעך ברכות עד בלי די, ואם ח"ו יצאו מהם רעות אזי "וישמרך" מהם ומהמונם.

(הבעש"ט הק')

"יברכך ה' וישמרך" (ו, כד)

ודרשו חכמינו 'יברכך' בממון ועשירות, 'וישמרך' מן החטא. ומסביר רבינו האור החיים הקדוש, שדווקא אחרי ברכה ושפע צריך שמירה מיוחדת מיצר הרע, כי לפעמים על ידי ריבוי שפע וברכה, האדם עלול לבוא לידי תקלה וחטא, וכמו שנאמר בספר משלי 'פן אשבע וכחשתי ואמרתי מי ה'. ולכן לאחר שאומר 'יברכך' צריך גם 'וישמרך' מן החטא.

בפרשת דברים על הפסוק 'ודי זהב' (דברים א, א) כותב האור החיים הקדוש, וזה לשון קודשו: שלא יהיה להוט אחר דברים הנדמים לאהוב הון עולם הזה, שכל ההולך אחר תאוות לבו בטל הוא מעבודת ה', וצריך האדם להסתפק בהכרחי, והוא מה שרמז באומרו 'ודי זהב' שיאמר לזהב די.

"ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם"

(ו, כז)

כאשר אדם הוא חשוב ומפורסם, נקראת אשתו על שמו - אשת פלוני, והיא מכובדת גם כן

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש רוזנבוים
צוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים נפלאים

פרשת נשא

מה' יששכר' במידה מסוימת. ולמרות שהוא עוסק בעניני חולין ומסחר, מקבל את החשיבות הזאת, היות שבני התורה לומדים מכוחו, והרי הוא כבן שנולד וגדל בזכותו של האב. וזה הרמז: 'אליאב' אלי אב, שהזבולון כאילו אומר לי ראוי לקרותו האב, ואילו היששכר הוא רק ה'בן', ולמרות שהוא 'חלן' לשון חולין, שמתעסק בעסקים וכיוצא בהם, שהם חולין לעומת עסק התורה.

וזה לשון קודשו של רבינו הקדוש: 'אליאב בן חילון' נקרא כן לצד שהוא דבר המעמיד ליששכר ללמוד תורה יקרא אב, והוא מאמר אליאב פירוש לי יתייחס לקרות אב, הגם שהוא חלון, פירוש, חולין שאינו בן תורה ועוסק בפרקמטיא חולין עולם הזה, אף על פי כן דין אבא למלכא.

ובפרשת כי תשא (ל, יב) מחדש רבינו האור החיים הקדוש, [בניגוד לדעת רוב הפוסקים] שאם הזבולון נותן ליששכר מחצית מכל רווחיו, הרי הוא מקבל בעולם הבא את השכר של כל התורה שלמד יששכר, ולא רק מחצית מהשכר. וכמו כן, היששכר אינו נגרע כלל מחלקו, ושניהם מקבלים את כל השכר בשלימותו, כל אחד לחוד.

ומוסיף שם רבינו, שמי שלא זכה לעסוק בעצמו בתורה, עליו להחזיק בלומדי תורה, כדי שזה יהיה לו לכפרת עוונותיו, ולא יחס על ממונו כי משיג בזה כפרת הנפש, וגם יחוד השכינה.

ובפרשת בראשית (א, א) כותב רבינו הקדוש, שמי שאינו תומך תורה וגם אינו עוסק בתורה כראוי, אסור לו ליהנות מהעולם הזה, כי כל העולם נברא רק בשביל התורה, ואם אינו עושה כלום בשביל התורה, אסור לו ליהנות.

וזה לשון קודשו: 'מי שזכה בתורה זכה בכל העולם, ומי שלא זכה בתורה אין לו ליהנות מהעולם עד מדרך כף רגל, זולת אם ישמש הכשר עמליה'. עד כאן לשון קודשו.

"זאת חנוכת המזבח ביום המשיח אותו" (ז, פד)

"זאת חנוכת המזבח אחרי המשיח אותו"

(ז, פח)

צריך להשתדל שרוח ההתחדשות של יום החינוך לא תפקע ולא תפוג לעולם, וההרגשה שהייתה "ביום המשיח" תימשך גם "אחרי המשיח". (חידושי הרי"ם)

וביותר הדברים אמורים כעת בעידן כלולות בני ישראל עם התורה הקדושה, שעלינו לראות שיהיה בנין עדי עד, בקשר של קיימא, ולהמשיך את לימוד התורה והעסק בה.

ואל יחשוב אדם עוד חזון למועד, יבוא יום ואתחיל לעבוד את ה' ולעסוק בתורתו, כי כך אמר הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע ששמע מפי אביו הרה"ק האמרי אמת זי"ע באחרית ימיו, "בהיותי צעיר לימים חשבתי על כמה וכמה דברים בעבודת ה' ולימוד התורה שעוד אוכל לעשותם לכשיבוא היום, אך עתה יכולני להעיד בפניך שכל מה שאין האדם עושה בשחר נעוריו, שוב לא בא לידו לעשותו ולפעול אותו".

(באר הפרשה)

כבודו, ועל אחת כמה וכמה שאנחנו נכבדים ויקרים ומבורכים מכל מלאכי מעלה, מחמת שהבורא ב"ה 'שמונו קראת בשמך', ואנחנו ישראל עמו ככלה המקודשת בסוד 'וארשתך לי לעולם' (הושע ב, כא). וזהו שאמר הקב"ה: 'ושמו את שמי על בני ישראל', דהיינו שתקרא אותם בשמי, כי הם עמי וידידתי. וממילא 'ואני אברכם' בכל הברכות, ויסכימו פמליא של מעלה, כי כבוד ישראל הוא כבודי, כמשל הנ"ל.

(עבודת ישראל)

"ולבני קהת לא נתן כי עבודת הקודש עליהם

בכתף ישאו" (ז, ט)

מדוע לא נתן משה שוורים לבני קהת לשאת את הארון? אלא שאין זה דרך כבוד לארון הקודש שיישאוהו בהמות. (החפץ חיים)

"כי עבודת הקודש עליהם בכתף ישאו" (ז, ט)

"בכתף ישאו", בעבודת הקודש נדרש עמל רב. אין הדבר בא בהיסח הדעת ועל נקלה, כמו שאמרו חז"ל: "לא יגעתי ומצאתי אל תאמין".

(רבי מנחם מענדל מקוצק)

"ויהי המקריב ביום הראשון את קרבנו, נחשון

בן-עמינדב" (ז, יב)

הוא לא נקרא כאן 'נשיא', כדי שלא יתגאה על שהקריב ראשון. האחרים נקראים נשיאים, לפי שהשפילו עצמם והקריבו אחריו. (חזקוני)

עוד טעם בזה, לפי ששמו של נחשון בן-עמינדב הלך לפניו, כי היה הראשון שקפץ לתוך הים. שמו היה חשוב מתוארו. (עיסורי תורה)

"זה קרבן נחשון בן עמינדב" (ז, יז)

מפני מה חתם הכתוב אצל כל נשיא ונשיא "זה קרבן"? אלא ביקש הכתוב להשמיענו שכל נשיא שהקריב את קרבנו לא עשה זאת מפני שביקש לנהוג כחברו שהקריב את קרבנו אתמול. אלא "זה קרבן" – דהיינו: שהקרבן קרבנו של כל נשיא הייתה מחמת רצון עצמו.

(הרה"ק רש"ב מפרשיסחא)

"ביום השלישי נשיא לבני זבולון אליאב בן

חלן" (ז, כד)

מפרש רבינו האור החיים הקדוש, שבשמו של נשיא שבט זבולון, שהוא היה מחזיק את אחיו יששכר בכדי שיוכל לעסוק בתורה, יש רמז שהמחזיק תורה נחשב כאביו של העוסק בתורה, והעוסק בתורה נחשב כבנו.

וכביכול 'זבולון' חשוב יותר

סיפורים נפלאים

פרשת נשא

"ולבית אבותם" (ד, מו)

אחד מנכבדי ווילנה, ביקר פעם אצל רבי יוסף דב מבריסק. כשעמדו להיפרד, אמר לו הרב: "כאשר תבוא לוויילנה, דרוש נא בשלומם של אותם יהודים שאין להם בתים". תמה הלה על הדברים והרב הסביר: נאמר בתהילים (קלה, יט-כ): "בית ישראל ברכו את ה' בית אהרן ברכו את ה', בית הלוי ברכו את ה' יראי ה' ברכו את ה'". ומפני מה לא נאמר גם "בית יראי ה'"? אלא משום שאין ליראי ה' בתים ואין הם טרודים בדאגות נכסיהם...

"ופרע את ראש האשה" (ה, יח)

"סותר (הכהן) את קליעת שערה כדי לבזותה, מכאן לבנות ישראל שגילוי הראש גנאי להן" (רש"י). מסופר על האדמו"ר רבי צבי הירש פרידמן (מייסד חסידות ליסקא) זצ"ל שלא הביט מחוץ לד' אמותיו, וכך לא היה מודע לפריצות, שנבקעה להן בעיירתו אודות נשים נשואות שפרעו ראשן.

באחד הימים התבקש הרב לערוך חופה בחצר בית הכנסת. הצדיק התעטף במעילו ויצא אל הקהל שכבר התאסף. המוחותנים עדיין התמהמהו בשל חילוקי הדעות אודות הנדונה. זמן מה עמד הרב בראש שחוח ובעיניים עצומות כששפתותיו מרחשות דברי תורה, אך השעה התאחרה, ואף סבלנותו שלו פקעה לבסוף, נשא את ראשו ופקח עיניו, ומה שראה, לא נשא חן בעיניו.

סוף-סוף נשמע קול השירה, ולשמחת הקהל הובא החתן ולאחריו הכלה. לאחר שנערכה החופה, הרב נטל את ידיו לסעודת המצווה ואכל כזית.

לאחר מכן לא הצליח לכלוא את בערת רוחו וקרא: "איני מבין מדוע לא סיפרתם לי על הצרה האיומה הזו? האם יש בי עוולה? האם איני רבכם? צרה כזו פשתה בקהילה, ואף אחד לא בא לספר לי, כדי שאתפלל בפני בורא העולם?".

הביט בו הציבור בחוסר הבנה, כשאישי אינו מבין, על מה המהומה ולמה הצדיק מתכוון בדבריו.

כשראה את מבטי הקהל הבין שלא ירדו לפשר דבריו ולכן ביאר אותם: "לפני החופה נשאתי את מבטי, ואוי לעיניים שכך ראות".

הרב עשה אתנחתא קצרה ואז אמר בצער: "המון נשים מבוגרות, ואפילו כאלו ששיבה כבר נזרקה בשערן, עומדות עם מחלפות שערותיהן! מדוע לא מצאתם לנכון לספר לי, כי נערות כה רבות לא מצאו את זיווגן והן עדין רווקות?" ולא נחה רוחו, עד שאמר בקול גדול: "אם יש לי זכות בשמים הריני מעתיר, שכל הנשים גלויות הראש תינשאנה עוד השנה".

לשמוע דברי הצדיק החלה סערת רוחות עזה בציבור, בעלים רבים קרבו אל הרב וביקשו ממנו להעביר את רוע הגזירה, שכן חששו ש'ברכת' הצדיק תתקיים, והם יתבקשו 'לעולם שכולו טוב'.

ונשותיהם שיתאלמנו יבואו בברית הנישואין עם בעלים אחרים והסבירו לצדיק, שעל אף מה שראה מדובר בנשים נשואות, ויש להן בעלים...

בתחילה סירב הרב להאמין לדבריהם, אך כשהשתכנע אמר: "את הנעשה אין להשיב, אך כוונתי הייתה, שהנשים תכסינה ראשן עוד השנה, אם כך ואם כן". וכמוכן, הנשים כיסו את ראשיהם - וכך עלתה בידו לחסום את הפרצה.

"ומחה אל מי המרים" (ה, כג)

אמר הקב"ה ימחה שמי על המים בשביל להטיל שלום בין איש לאשתו (מד"ר פרק יא)

אל רבה של מינסק - הגאון רבי גרשון תנחום זצ"ל הגיעה אשה מרת נפש וזעקה: "רבי! אינני מסוגלת יותר לסבול, יש בביתנו הרבה בעיות בשלום בית, וכשל כח הסבל... לא אצא מכאן עד אשר יבטיח לי הרב כי יסדר לי גט. רצוני להתגרש מבעלי!"

השיב לה רבה של מינסק: "מוכן אני להסדיר לך את הגט, אך זאת בתנאי שתמלאי את כל אשר אורה לך לעשות!"

לאחר שהסכימה, אמר לה: "במשך חודש ימים יהיה עלייך ללכת בכל ערב שבת, לבתים השוכנים ברבע העוני שבעירנו, ולחלק לעניים המתגוררים שם, חלות ובשר לכבוד שבת. לאחר חודש, אם תרצי, אסדר לך את הגט".

הסכימה האשה. ואולם אחר שחלף יותר מחודש ולא הופיעה האשת שנית בבית הרב, שלח לקרוא לה.

"מדוע לא באת מקץ חודש?" שאל אותה הרב.

השיבה האשה: "עשיתי כל ערב שבת כפי שציוו עלי הרב. חילקתי לעניים מזון לכבוד שבת. ואולם כשעברתי בבתי העניים וראיתי מה הן צרות אמיתיות, נוכחתי לדעת שיש אנשים אשר להם צרות גדולות משלי, והחלטתי כי מוטב שלא אתגרש..." (גדולי הדורות)

סיפר הגרמ"מ שולזינגר זצ"ל באחת מדרשותיו: "יהודי בא אל רבינו הגרמ"מ שך זצ"ל והתלונן שבביתו צרות רבות בנוגע לשלום הבית..."

אמר לו הרב שך: "איני יכול להכנס לעניין שביניכם, אבל דבר אחד אתה צריך לדעת לפני הכל: יש הבדל עצום בינך לאשתך, אתה הרי לומד תורה והיא לא לומדת תורה!" (והלומד מבין שכדאי לוותר).

"והנה באמצע השבוע אחרי שסיפרתי לליל שבת את הסיפור הזה" - ממשיך הרב שולזינגר - "ניגש אלי אדם וסיפר לי שבילל שבת אחרי ששמע ממני בדרשה את דברי הרב שך, חזר הביתה ושולחן השבת התחיל כרגיל אצלו, כאשר אשתו מדברת אליו בנוסח הרגיל אצלם, מרימה את קולה ומדברת בצורה לא ראויה, והוא... שותק!"

הם נשואים שש עשרה שנים, ולא קרה כדבר הזה שאשתו תדבר בצורה כזו, והוא ישתוק... המקובל בביתם

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

סיפורים נפלאים פרשת נשא

כשנרגעתי, הרהרתי בלבי מה היתה אכן כונתי, והשבתי שעד כמה שאני זוכר, הטלתי עליו את הקנס לשם עונש, ולא לשם כפרה. האורחים הודו לי על תשובתי, ופנו לדרכם. כשהתעוררתי מתרדמתי, היה ראשי כבד עלי, לא יכלתי למצא מרגוע לנפשי, חזרתי לתלמודי, והנה שוב נופלת עלי תרדמה. הפעם הופיע הקצב בעצמו, כשהוא כולו רצוף ושובור, והחל לטעון כנגדי בקול בוכים: אוי רבי, ראה נא מה עוללת לי בתשובתך לבית דין של מעלה. כשעמדתי בדין, והקטגור תבע לדון אותי לחיוב בעוון האכלת טרפות, טענתי שכבר התכפרתי בקנס שהטלת עלי.

הקטגור טען כנגדי ואמר שהקנס לא היה לשם כפרה, אלא לשם אזהרה להבא בלבד. ובית הדין החליט לשאול את פיך, על כוונתך. ומאחר שתשובתך היתה שלא התכונת לכפרה, יהיה עלי עתה לעבור יסורי גיהנום קשים ונוראים כדי להזדכך מאותו עוון... כך סיים את דבריו והלך לו. פנה החפץ חיים לחתנו, ואמר לו: כיון שעול הרבנות בכללו היה למורת רוחי, הרי לאחר מעשה זה, גמלה בקרבי ההחלטה להסתלק מן הרבנות לגמרי. אף אתה, ר' אהרן חתני, ראה נא גם ראה מה גדולה ונוראה היא האחריות הכרוכה ברבנות, ולכן אל תצטער שלא קבלת את המשרה.

"ביום השני הקריב נתנאל בן צוער נשיא ישישכר" (ז, יח)

ביאר הרמב"ן, שמה שחזרה התורה על קרבנות כל נשיא ונשיא למרות שקרבנותיהם זהים הוא שלא למעט בכבודו של אף נשיא. ונוראים הדברים למתבונן, עד כמה התורה חסה לכבודו של האדם, ולא קיצרה במילותיה, אע"פ שכל המילים שבתורה ספורות ומדודות.

סיפר הרב מאיר רוך שליט"א: במלחמת העולם השנייה, איבד דודי הגאון רבי יחיאל מיכל גורדון זצ"ל את כל משפחתו, אשתו וילדיו, והוא נותר בגפו. לאחר המלחמה, נישא בזיווג שני והתגורר בארה"ב.

פעם נסעתי לארה"ב, והודעתי מראש שאגיע להתארח וללון בביתם. לפי התכנון הייתי אמור להגיע לביתם בשעה שתיים עשרה בלילה, למעשה הנחיתה התאחרה והגעתי בשעה שלוש לפנות בוקר. בליבי קיוותי שהדוד הלך לישון, והשאיר את הדלת פתוחה. כשהגעתי, אני רואה לתדהמתי את הדוד הישיש עומד ברחוב, בחזית הבנין, בלילה בו שרר קור עז וממתין לבואי. שאלתי בפליאה, מדוע המתין למטה? וכי לא היה מספיק להמתין בתוך ביתו?

כאן התגלתה אצילותו ושמירתו על כבוד אשתו. באצילות נפשו הסביר לי שרצה לפוגשני קודם שאכנס לביתם ולבקשני שכשאפנה לאשתו, אקרא לה בתואר 'דודה' (טאנטע). הוא הסביר שהיא כה מסורה אליו, וחשוב לו מאד שתרגיש שקרובי משפחתו מרגישים איתה קשרי משפחה ומכנים אותה דודה. שווה היה לו להמתין שעות ארוכות בקור העז, כדי לכבד את אשתו ולעשות לה הרגשה טובה! (לתתך עליון)

היה שגם הוא היה משתף פעולה, והיו קולות וברקים.... "האם קרה לך משהו"? שואלת האשה בדאגה, והוא עשה לה סימן הרגעה בידו שהכל בסדר. היא ממשיכה בדרכה ואומרת לו, לפחות תגיב משהו, זרוק איזו מילה... והוא שותק. עד שאמרה לו: אולי בכל זאת תגידי לי איזה מלה ואז אוכל להמשיך.... עד שאמר לה דברים כהווייתם: שמעתי מהדרשן בבית הכנסת שהרב שך אמר שמי שלומד תורה צריך לוותר, ובדעתי לקיים את זה בעז"ה.

"ונקה האיש מעון" (ה, לא)

בספרו של הרב ישר זצ"ל מובא ספור מתולדותיו של החפץ חיים. הרב אהרן הכהן, חתנו של החפץ חיים, בהיותו אברך סמוך על שלחן חותנו, נחל אכזבה בהשתדלותו להשיג משרת רבנות בעיר מסוימת.

השיח ר' אהרן את צערו בפני חותנו, והחפץ חיים דבר על לבו והצביע בפניו על כובד העול וגודל האחריות המוטלת על רב בישראל, עד שאין זה כדאי להצטער ולהתמרמר בשל אי קבלת המשרה.

ברם, דעתו של ר' אהרן טרם נחה, והחפץ חיים שהכיר בכך, אמר לו, שכדי לסייע לו בהבנת הדברים הוא מוכן לספר לו סיפור, אבל בתנאי שיקבל על עצמו ויבטיחו נאמנה לבל יספר זאת לאיש כל עוד שהוא (החפץ חיים) בחיים.

ר' אהרן הבטיח, והחפץ חיים סיפר לו את המאורע שארע בתקופה הקצרה שבה כהן כרב בעירה ראדין, שהיה את אחד הגורמים לעזיבתו את הרבנות.

ארע פעם ואחד הקצבים נתפס במכירת בשר טרפה, וכמובן שהעבר מיד מחזקתו. בא הקצב לפני, סיפר החפץ חיים, והביע חרטה גמורה על מעשיו, הבטיח בכל ההבטחות שבעולם לבל ישוב לכסלה, והתחנן בדמעות שאחזיר לו את תעודת הכשרות. מאחר שנוכחתי שהלה מתכוון ברצינות להבטחותיו, ונכרים דברי אמת, ומאידך היה האיש בעל משפחה גדולה ומצוקתו הכלכלית היתה עצומה, שתפתי את מדת הרחמים במדת הדין והחזרתיו לכשרותו. ועל החטא עצמו קנסתי אותו בסכום כסף גדול שינתן כתרומה לבית הכנסת המרכזי שבעיירה.

הקצב לא האריך ימים לאחר אותו מעשה, וכעבר זמן קצר הלך לעולמו.

באחד הימים, המשיך החפץ חיים לספר, בעוד אני לומד כדרכי בעזרת הנשים שליד בית הכנסת, נפלה עלי תרדמה, ובחלומי והנה מופיעים לפני שלשה אנשי צורה, והגדול שביניהם פונה אלי בשאלה: ר' ישראל מאיר, הלא תזכר את המאורע עם אותו קצב שקנסת אותו בתרומה לבית הכנסת.

אמור נא אפוא, מה היתה כוונתך בקנס זה, האם רק למען יזהר להבא וישמר את עצמו לבל יכשיל עוד את בני העיר, וכן לטובת הצבור למען ישמעו ויראו. או שכוונתך בקנס היתה גם למען תהיה לנענש כפרה על עונו.

בשמעי את הדברים רתת וחלחלה אחזוני, ולא יכלתי להוציא הגה מפי. אבל ראש המדברים הרגיעני ואמר, שימתינו לי עד שתתישב דעתי.

{ אז נדברז }

פרשת נשא תשע"ח | גליון מקוצר

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

להשתתפות בהוצאות הגליון:

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדרים פלוס"

"קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

תודה מראש!!!

מוקדש למי שעוד לא הבין "מה הבעיה באינטרנט.. זה הרי מקל מאד על החיים"

היה לי קשר עם אברך אחד... קצת עילוי... שבמשך תקופה ארוכה לא הצליח להבין מה הרבנים עושים עסק מאינטרנט... מה הבעיה בזה?? ניסיתי להסביר לו עד כמה זה מסוכן וזה פורץ כל רשות היחיד והופך אותה לרשות הרבים אחד גדול... הסברתי והסברתי ו... והוא לא לגמרי הצליח להבין אותי... לא ממקום של התרסה אלא באמת מחוסר הבנה במושגים... היה נראה לו שאני מדבר באויר... יום אחד הוא מגיע אלי נסער כולו ואומר לי: היום הבנתי!!! תוך שתי שניות הבנתי הכל!!! מה קרה?? מעשה שהיה כך היה: (אל תתרגש... סיפור מאוד שגרתי ומשעמם...) היום הלכתי לתקן את הפלאפון שלי... לבנתיים חיכיתי שם בחנות והייתי צריך להתקשר לאשתי... אבל לא היה לי פלאפון (כי הפלא' שלי הרי בתיקון...) עמד שם בדיוק איזה חילוני שהיה לו פלאפון... ביקשתי ממנו שיתן לי להרים טלפון לאשתי מהפלאפון שלו... הוא נתן לי... אני מחייג את המספר של אשתי... והופה!!!! מה מופיע לי על הצג?? **נעמי!!!!!!**

הייתי בהלם... כמעט פרצה שאגה מפני... תגיד לי: מאיפה יש לך את המספר פלאפון של אשתי?? מה היא עושה אצלך ברשימת אנשי קשר? מה עושה אצלך השם נעמי...??

אמר לי אותו אברך: **אך לי שתי שניות!!!! לא יותר!!!!** שתי שניות ארך לי עד שקלטתי ש... שלא!!! זה לא שאשתי רשומה אצלו באנשי הקשר... זה פשוט אפליקציה כלשהי שמגיעה שמקושרת למאגרי כל הפלאפונים משו כזה... ואוטומטית כל מכשיר מעודכן בכל השמות אנשי קשר... **אבל השתי שניות האלו הספיקו לי!!!!** זה היה שתי שניות שפגשתי את פרק "המקנא לאשתו"!!!! שתי שניות שהרגשתי... אוה... מה השם של אשתי עושה בפלאפון של המחלל שבת בפרהסיא הזה?? של האוכל נבלות וטרפות הזה? **זהו!!!! זה הספיק לאותו אברך!!!!** באותה שניה הוא הבין הכל!! הוא קלט את הההנקודה של האינטרנט... אם השם "נעמי" אשתו יכול להופיע מעל פלאפון של בן אדם זר לגמרי לגמרי... הנפש העדינה מבינה הכל... (מי שנמצא עמוק בפנים לא מבין מה הבעיה... בטח שלא... אבל נפש עדינה ושמורה מבינה את העומק של הפירצה שבזה...)

מאז הסיפור הזה... זו ההמחשה הקולעת ביותר שאני משתמש איתה כשאני צריך להסביר לבן תורה מה החורבן שבאינטרנט... תבין: אינטרנט מן התורה... מנין?? איפה כתובה פרשת אינטרנט בתורה?? **פרשת סוטה!!!!** בית בישראל שיש בו אינטרנט פרוץ וחופשי זה זה!! זה הפרשה!!! זה מנחת קנאות... זה מים המרים... זה ממש הדוגמא...

רק לשבר את האוזן: בית דין הגדול שבירושלים של ע"א זקנים זה היה הרשות המחוקקת והדרג העליון ביותר... ממילא בית דין הגדול היו מתעסקים רק בנושאי הכללי!! בנושאים ציבוריים שנוגעים לכל כלל ישראל... כמו למנות מלך... או לעבר שנה... או זקן ממרא שזה סוג של מרד או להוסיף על העיר או העזרה... אבל כל שאר הדברים הפרטניים כמו דיני ממונות וכו' זה לא היה מגיע אליהם... אפילו דיני נפשות!!!! שיש כאן נידון האם יהודי חייב סקילה או לא... זה היה נגמר בבית דין מקומי של סנהדרין קטנה של כ"ג זקנים ובי"ד הגדול לא היו מזדקקים לזה... **אבל!!!!** יש נושא פרטני אחד ויחיד שבית דין הגדול של לשכת הגזית היו נזקקים אליו... מה זה?? סוטה!!!! ברגע שהיה מקרה של סוטה... זה היה פרשיה שבבת אחת מטפסת עד בית דין הגדול... **אני רוצה שתבין:** בן אדם כבר כמה חודשים רוצה לפנות לבית דין הגדול ברשימה של טענות וערעורים וכו' וכו'... אבל לא נותנים לו... כי בית דין הגדול הוא לא בשביל תביעות קטנות... והנה הסוטה הזו... תוך רגע נפתחים לה כל השערים והיא מתקבלת בבית דין הגדול שבירושלים... מה הפשט בזה?? מה פשר ה"יחוס" הגדול שזוכה לו הסוטה?? איך יכול להיות שחיים ומוות יכולים ליגמר דינם בבית דין של עשרים ושלושה... ואילו סוטה מגיעה עד בית

הגדול שבירושלים?? **ושמעתי ביאור נורא בעניין זה:**

בית יהודי זה מעגל סגור הכי סטרילי והכי שמור בעולם!!!! ברגע שמשו מתערער באימון שבתוך המעגל הסגור הזה... **היחיד!!!!** היחיד שיכול להתערב ביניהם זה רק הרבש"ע בכבודו ובעצמו... **אף אחד אחר לא!!!!** ולכן במקרה של "המקנא לאשתו..." לא יעזרו בי"ד... לא בי"ד של שלושה... ולא של עשרים ושלושה... כאן צריך וקמת ועלית אל **המקום אשר יבחר ה'...** להגיע ללשכת הגזית ששם שכינה שרויה!! **ושמי שנכתב בקדושה** הוא היחיד שיכול להתערב ולהיכנס בתוך המעגל הסגור הזה ולהחזיר את האימון חזרה לבית... **מה כתוב כאן?? כתוב כאן:** שעם כל הכבוד להרבה ערכים קדושים שיש בעם היהודי... אם זה כשרות ואם זה שבת קודש... אבל קדושת ישראל?? קדושת הבית היהודי?? זה הדבר הסטרילי ביותר שצריך לשמור בקנאות על הסטריליות שלו!!! עד כדי כך, שגם כשקורה משהו, הקב"ה לא נותן לאף אחד להתערב... נתנו לי! שמי שנכתב בקדושה הוא זה שיש לו רשות להיכנס ולהתערב ולהחזיר את השלום לקדושת ישראל...

זה לא פשוט!! זה לא צחוק!!!! בית יהודי זה משהו קדוש!!!! זה משהו שצריך לשמור עליו!!!! להבין שהסטריליות שלו כ"כ יקרה שהקב"ה מוכן למחות את שמו על זה... ממילא כל הטענות מהסוג של צריך אינטרנט לצרכי עבודה וכו' וכו'... הכל טוב ויפה... אבל אדוני!!! יש לך מושג עם מה יש לך עסק? יש לך מושג מה זה סטריליות של בית יהודי... בית יהודי אמור להיות נקי נקי... נקי מכל מושג אחר שיכול לפרק את המעגל הסגור הזה. **תבין את זה!** הגיע זמן שתבין שהבעיה היא לא האינטרנט. הבעיה היא הרגישות ועוצמת הסטריליות שנדרשת מבית יהודי בשביל להיות מקום להשראת השכינה... בינה זאת...

יש אפשרות לטוס מסוף העולם ולא דווקא דרך הרשת!!!!

השירות המטאורולוגי של חז"ל...

אנחנו נמצאים כבר שבוע ימים תחת מזג אויר קשה וחם עד כדי קיצוני. **מעניין לציין:** שאצלנו... כל הנושא של מזג אויר הוא על גבול החובבני... יש כאלו שזה מעניין אותם יותר... ויש כאלו שפחות... ומי שלא... אז זה נפ"ם בשבילו רק לפני אירוע או טיול במדבר יהודה... מה הולך להיות...

אבל להי ידוע לך: שבזמן חז"ל: הנושא ששמו מזג אויר הוא היה נושא מאוד מרכזי!!! הוא ממש תפס מקום נכבד בשיקולים... ובהכרעות... ישנה סוגיה במסכת גיטין שקוראים לה סוגיה דרוחות... רב חסדא ורב המנוא ישבו ועסקו בסוגיא **דרוחות!!!!** מר עוקבא לא היה מגיע לבית הדין ביום שנושבת בו רוח מזרחית... למה?? כי צריכא שמעתא צילתא כימא דאסתנא... כן!! בשביל להבין סוגיה צריך צלילות דעת כפי שיש ביום שנושבת רוח צפונית צלולה... וכיון שהיום נושבת רוח מזרחית ומורב חוזקה היא דוחה את כל הרוחות... אז בכזה יום א"א לרדת לגמרי עד מסקנת הדין... ולכן בית הדין סגור היום!!! לא זו בלבד... כל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר הם לא מלו את עצמם ולמה?? כי היתה אז רוח מזרחית... (או בגלל שהם היו נזופים או בגלל שלא לפזר את ענני הכבוד...)

בקיזור: **מזג אויר זה משהו שאמור להשפיע!!!** והוא משפיע!!! והמדהים הוא שזה משפיע גם על מי שנמצא כמעט כל היום בתוך חדר ממוזג... וגם זה גמ' מפורשת... (עיין גיטין לא: שם...) **לפעמים טוב לדעת את זה!!!!** ולמה?? כדי להיות ערוך מראש... כן... אם יש מזג אויר כזה... צריך לנשום נשימה עמוקה להזדמנות של עמל התורה בייתר שאת... וגם התמודדות בכעס... כן!! כשמרגיזים אותי בבת אחת... בשעת מעשה מאוד קשה לי לשלוט... אבל אם הייתי ערוך מראש והייתי יודע מראש שאני הולך היום להגיד ש"אין כלום בבית הזה" בגלל המזג אויר... יתכן שהייתי חושב פעמיים אם זה נכון... אבל!!!! יש עוד נקודה!!! בגמ' משמע שהמזג אויר הזה היה סוג של מבחן... הגמ' בפסחים מתארת את הגדלות של ברוריה אשת רבי מאיר... הגמ' שם מספרת: שברוריה הייתה מסוגלת לדרוש 300 דרשות בספר יוחסין... אבל **לא סתם!!!!** אלא **ביומא דשומא**... ביום שנושבת רוח מזרחית... כלומר: יום שנושבת בו רוח מזרחית... אמור להיות יום עייף... מעיק... שהמוחות חלושים בו... ואילו ברוריה היתה מסוגלת לדרוש את הדרשות הקשות האלו גם בעיצומו של יום שנושבת בו רוח מזרחית... מלשון הגמ' הו' משמע שיום שהיתה נושבת בו רוח מזרחית זה היה סוג של סמל!!!! **זה היה סוג של יום מבחן!!!!** כן... אתה לומד טוב... אתה טוען שאתה בעל מידות... נו... בבקשה... בא נראה איך שאתה מתנהג ביומא דשומא... בא נראה איך התגובות שלך כשמרגיזים אותך ביום חססין של רוח מזרחית...

אז מהיום... במקום לחכות שהמזג אויר יחלוף... אדרבה... נסתער על המבחן שהקב"ה מעמיד אותנו בימים כאלו ונראה לו שאנחנו ניצבים על עמדתנו ולא זזים גם בחום...

אבל עוד הערה קטנה: אצלנו חום ושרב זה דבר נטו מעצבן... מצידנו שכל השנה כולה יהיה נעים... קריר... אבל פעם... שאנשים היו מגדלים תבואה ופירות... אז כשהיה מגיע חום הם היו רואים בזה ברכה!!!! כי החום מבשל את הפירות! המלאך גבריאל מסמנו על בישול פירות!! אז מותר גם לנו... אם נהיה חם והשמש קופחת על הראש להבין שיש עוד שיקולים בעולם חוץ מאיתנו... ונכון ש-לי כעת חם... אבל אם ברגעים אלו הפירות מתמתקים והחיטה מתבשלת יותר... אז זה כבר כדאי... (אמנם בתפילות של ר' חנינא יש את ההתמקדות: כל העולם כולו בנחת וחנינא בצער... אבל אל תשכח שמדובר היה בר' חנינא שאת כל העולם כולו הוא פירנס מקב חרובים ואכמ"ל)

במגילת רות... בפרק הרביעי והאחרון... מסופר שם שבועז הבטיח ונשבע לרות "כל אשר תאמרי אעשה לך..." והוא התחייב למצות את העניין ולסגור את הפינה האחרונה מול הגואל היותר קרוב ממנו ולשאול אותו האם יגאל אותה טוב ואם לא אז בועז ישא אותה... נו... הגיע הבוקר... וכעת לך תחפש את הגואל... לך תמצא את אדון פלוני אלמוני הנקרא טוב!!!! ואז חיתכה לבועז הפתעה... ובעז עלה השער והנה!!!! והנה הגואל עובר!!!! בדיוק אותו אני צריך... ובדיוק הוא מופיע פה... איזה השגחה פרטית... אומר על זה המדרש רבה במקום: א"ר שמואל בר נחמני: אפילו היה בסוף העולם הטיסו הקב"ה והביאו לשם כדי שלא יהא אותו צדיק יושב ומצטער... מה כתוב כאן?? כתוב כאן במילים אחרות: שכשדמ עושה מה שצריך ועושה את רצון ה'... הקב"ה עוזר לו... ומשדד מערכות והופך את העולם בשביל לסייע לו... שלא יהיה לו קשה... ואם כעת צריך ש"פלוני אלמוני" יגיע... אז הקב"ה יטיס אותו מסוף העולם... כדי שלא יהיו שום מפרעים ושום עיכובים למצוה שבועז רוצה לקיים... כי מי שעושה מצוות הקב"ה מסייע לו.

ואני עומד ושואל: רבונו של עולם: אני ואתה מכירים הרבה הרבה מקרים שזה נראה בדיוק הפוך!!! מדובר באנשים שעושים מצוות מאוד גדולות... ודווקא בגלל שהם עושים כאלו מעשים נשגבים... דווקא בגלל זה יש להם הרבה ניסיונות ומניעות ועיכובים ומפריעים... וכולנו הרי יודעים שהרבה פעמים דווקא מי שעושה מצוות הוא זה שצריך לטוס מסוף העולם ועד סופו בשביל לגייס כספים בשביל הרבצת תורה וכו'... וזה לא מגיע עד אליו כמו אצל בועז... **אז באמת מה הפשט בזה? מתי ככה ומתי ככה??** מתי יש סייעתא דשמיא מיוחדת להשלים מצוות והקב"ה יטיס אנשים מסוף העולם רק בשביל לעזור לך להשלים מצוה שהתחלת אותה ולא שתטרוך לקיים??? ומתי ההיפך?? מתי דווקא בגלל שמדובר במצוה כ"כ גדולה... דווקא בגלל זה אז הניסיונות רק יותר גדולים וצריך ללכת עד סוף העולם בשביל להשלים אותה??

עד כאן השאלה... אתה בטח מחכה לתשובה... אז זהו שלא!!! אל תצפה לתשובה כי אין... ואני מכין אותך שגם אם יהיה לך תשובה... (ועוד רגע תשמע גם את התשובה שלי) אבל אליבא דאמת... כי בדיוק בשביל זה אנחנו נמצאים בעולמו של הקב"ה, שהוא מתייב את סדר היום ואת תכנית העבודה... והוא יתברך לפי העניין ולפי גזירת חכמתו ית' לפעמים הוא מערים ניסיונות בשביל לזכות אותנו... ולפעמים הוא שולח סייעתא דשמיא כדי לעזור לנו... ואנחנו לא נצליח לגמרי להקיף את כל מערכת ההנהגה שלו יתב'... וזו התשובה הכי נכונה!!! **אבל מה שכן... תמיד ניתן לומר משהו על דרך אפשרי!!!** (אני אומר את שלי ואתה תגיד את שלך...) יש שתי סוגי ניסיונות!!! יש ניסיון שהוא בעיקר קושי טכני, כגון: לאסוף כסף לשיביה, וצריך לטוס לסוף העולם, כאן הקושי הוא הטיסה והמאמץ **בחלק הטכני**, לעומת זאת יש ניסיון שעיקר הקושי הגדול שבו, הוא לא הטכני, אלא **קבלת החלטה!!!** כן או לא? האם אני הולך על זה או לא הולך על זה? **זהו סוג הניסיון הקשה שהיה לבועז**, לבועז לא היה קושי טכני או תקציבי לישא עם רות, וגם אם כן, לא זו הייתה הנקודה, הקושי הגדול פה היה בלעשות את הצעד המסמכותי הזה! מדובר פה במחלוקת ישנה נושנה שכבר מבית מדרשו של שמואל הרמתי התווכחו האם המואביות מותרות לבא בקהל או לא...? וכל פעם מחדש הויכוח מתעורר שוב... ושוב דנים בזה... כן לא... לא כן... אז בדיוק אני צריך להכניס את עצמי לקלחת הזו? מה לי ולצרה זו? פה!!!! פה היה הניסיון הקשה!!! בחלק של הקבלת החלטה!! כאן היה הכובד משקל של הניסיון!! וברגע שבועז עמד בגבורה בניסיון הזה והוא נשבע לרות שהוא ישא אותה לאשה... אז זהו!!! כאן הניסיון הסתיים!!! מכאן ואילך מגיע לו סייעתא דשמיא... מכאן ואילך לא צריך להעמיס עליו גם את הניסיון מהסוג השני... מהסוג הטכני... לא צריך להטיל עליו גם ללכת עד סוף העולם בשביל למצא את אותו פלוני אלמוני... אתה מבין??? אם אני מחזיק תורה... כאן אין לי ניסיון בקבלת החלטה... כי למה לא... יש לך דבר יותר גדול מהלהחזיק תורה? כל אחד היה רוצה... רק מה? הניסיון פה זה העול והחלק הטכני המורכב... ממילא זה כל נקודת הניסיון!!! ואם זה עצמו יגיע לי על מגש של כסף אז כבר לא ישאר לי שום זיקת זכות לזה... לעומת זאת: יהודי שמבין שהוא צריך להתנתק מהאינטרנט... וקשה לו... אוהו קשה... מה פה הקושי?? הקושי הוא טכני...?? וקי מערך ההתנתקות מהאינטרנט כרוך במאמץ פיזי קשה או בטיפול רפואי מתמשך?? לא!!! הטכני פה זו הבעיה האחרונה!!! אפילו פטיש עשר קילו לא צריך בשביל זה... נו... אז מה הבעיה?? הקושי הגדול פה זה קבלת החלטה... מה... אני באמת הולך על זה? מה... אני באמת הולך להיות פנאטי כזה? מנותק מכל העולם כזה??? זה הקושי הגדול!!! אם זה הקושי הגדול אז יש סיכוי שברגע שאתה מצייד תקבל את החלטה ותתנתק בפועל!!! אז זהו!!! אתה מצייד סייעתא דשמיא... וממילא מכאן ואילך אתה תקבל סייעתא דשמיא... הקב"ה פתאום יטיס לך אנשים מסוף העולם שיעזרו לך בחיים!!!! כן... אני מכיר כמה וכמה אנשים שהיו צריכים אינטרנט... מה שנקרא לצרכי עבודה... ו... ולא הלך להם!!!! וברגע שהם קבלו החלטה והם פרשו מזה... פתאום הקב"ה הטיס להם לקוחות מסוף העולם... כל מיני אנשים שגם ברשת לא הצלחת להשיג אותם... ופתאום הם טסו והגיעו להם כמו ארבה והרבה עד פתח הבית...

כי הניסיון הגדול שלהם היה בקבלת החלטה!! וברגע שבזה הם עמדו בגבורה... מכאן ואילך... את החלק הטכני... מה יהיה... ואין נסתדר... ומי יכיר אותנו... ואין אפשר לגשת למאגרים וליצור קשרים בלי להיות מחוברים... את זה כבר הקב"ה לקח על עצמו והטיס את כל מי שצריך להטיס מסוף העולם בשביל שיעמוד לצידם... זה כ"כ פשוט!!!!

יותר ממה שצריך פה התגברות... צריך פה אמונה!!!! להאמין שאת כל מה שאתה יכול לקבל ברשת... הרי הקב"ה יכול להטיס לך את זה עד פתח הבית... רק מה שנדרש ממך זה לקבל החלטה... ולתת לקב"ה לעשות לך את זה... ולא להתעקש להיות מחובר לוואצפ מתוך הבנה ש... שאין מה לעשות... כי יש!!!! יש רבש"ע שלא מקפח שכרו של מי שעושה מה שצריך לעשות... אז להגיד לך שמוכח לך שזה מה שיקרה?? לא!!! אני לא באבא... ולא פועל ישועות... ולא מבטיח לך שמכאן ואילך הכל יהיה סוגה בשושנים... אבל אתה כן תזכה לעשות את רצון אביך שבשמים... ש... שאל תשכח שלכך נוצרת...

דמדומי יום טוב...

יש לנו במשפחה חן מיוחד לחג השבועות... יש בו משהו יחודי שאין אפילו בפסח וסוכות... **תנחש מה???** פשוט בפסח וסוכות אנחנו עולים תמיד לירושלים... אנחנו אפילו לא יודעים איך נראה פסח בעיירה שלנו... בחיים לא נשארו בעיר בפסח... כך גם בסוכות... בקיצור: את פסח וסוכות אנחנו מכירים רק ברקע של ירושלים ובית המקדש ומעשר שני וכו'... וכמובן שאנחנו מאוד אוהבים את זה ואין צורך להרחיב בזה... זה פשוט... **אבל!!!! חג השבועות לשם שנינו**... היות ובדיקו אז זו העונה הבערת של מתנות עניים... וחץ מזה יש גם תשלומין כל שבעה שאנחנו יכולים לעלות לירושלים באחד מימות החול שאחרי שבועות ואז להקריב ראייה וחגיגה... לכן אבא מעדיף להשאר בחג בבית!!!! ואז אבא מנצל את ההזדמנות ומזמין לסעודת החג את כל העניים שבאזור... כל מי שאוסף לקט שכחה ופאה בשדה שלנו... אבא ניגש אליו ולא עוזב אותו עד שהוא מאשר את השתתפותו הוא וכל בני משפחתו באש"ל מלא בחג השבועות אצלנו באחוזת... וממילא חג השבועות אצלנו בבית... **זה חג עם נוף אחר לגמרי!!!!** אמנם אנחנו לא נמצאים בבית המקדש... אבל לא נורא... כי מיד במוצאי שבועות אנחנו תופסים את הרגלים עם ביכורי החיטים והשעורים ועולים לירושלים... אבל עכשיו אנחנו מרוכזים בכל הרמ"ח והשס"ה במצוות הכנסת אורחים למערך הקליטה של כמה וכמה משפחות עניות שמגיעות לאכול אצלנו בחג אנשים נשים וטף...

ובכן: למען הסדר הטוב... מיד אחרי פסח אבא פותח איתנו מסכת ביצה ומיד מתחילים ללמוד הלכה למעשה את כל הדינים של הכנת מאכלים ביום טוב... אבא במקביל מסדרת את חלוקת העבודה בין הילדים... כל ילד מקבל את התחום שהוא הכי מתחבר ומכיר אותו...

ובכן: ערב יום טוב... השעה 9.00 בבוקר... אבא קורא למוישי... מוישי הוא שר החוץ של הבית שלנו... כל השליחויות הרציניות... ללכת למרחקים וכו' זה מוישי... ובכן: מוישי... לך מהר לגבעה שמחוץ לשוב... במרחק חצי שעה הליכה מכאן... ודבר ראשון: תעשה שם עירובי תחומין לייתר בטחון מתחת עץ השקמה... אח"כ תתקדם קצת ושם תפגוש שם את ינון הרועה שלנו... זה שרועה את כל השוורים והפרות שלו באגמא... ותגיד לו שאני מזמין לכבוד יום טוב שלושה עגלים תלתא!!!! כן... למוישי לא צריך להסביר... הוא מבין עניין... הוא יודע מסכת ביצה ויודע למה אבא מבקש ממנו לעשות את זה (תבין: ברגע שאבא מסר לרועה את הבהמות והרועה

נמצא איתם מחוץ לתחום... הם נקראים בהמות **מדבריות** ואז: א. הם מוקצה ביו"ט... ב. התחום שלהם ביו"ט נקבע לפי רגלי הרועה... אז בשביל שאנחנו נוכל לשחוט אותם ביום טוב ולאכול מהם... בשביל זה צריך לעשות "ביטול שליחות" לרועה, שהבהמות יחזרו לרשותנו... ולצורך כך נשלח מוישי ל"מדבר" לרועה שנמצא מחוץ לתחום... פרטים נוספים במסכת ביצה...)

מוישי חזר לאחר שעה כולו מזיע... מתנשם ומתנשף... הוא התיישב מול הספר תורה והספיק לשנן עוד כמה יתורים וקוצין בדיבורא דמתן תורה... והנה שוב אבא קורא למוישי... לך הפעם לרפת שלנו... פה מחוץ לבית מימין... (איפה שנמצאים הבהמות הבייתיות... לא המדבריות) ותקח את הבכור שנולד לנו לפני כמה חודשים ולפני שבועיים נפל בו מום... אבל עדיין לא הספקתי להראות אותו לר' צורישידי הבקי... (כידוע: אין היתר לשחוט בכור שנפל בו מום עד שלא מקבלים אישור מבקי שמוסר ע"פ הנשיא...) כמו כן, תקח איתך את הסכין שחיטה ותראה אותו לרב, כי ביו"ט אסור להראות לא סכין- לרב ולא מום- לבקי... מוישי הלך וביצע את כל השליחויות... הוא חזר הבייתה ובישר לאבא... שבאמת המום הוא מום קבוע ואפשר כבר לתת אותו לכהן... וגם הסכין כשרה ללא פגימה... **ובכן: אבא... מה הלאה???** עכשיו לך מאחורי הבית שלנו... לחורשה... אתמול כבר בקשתי מיענקי שיפרוש שתי מצודות... אחד לחיה- לצבאים... ועוד מצודה לעופות... לך תבדוק האם הם ניצודו מבעוד יום... אבל אוי... אוי... לפתע נזכר אבא... כמעט שכחתי... איזה נס שנזכרתי... מוישי... לך מהר למחסן... תוציא משם דקר... תלך לחורשה שנמצאת ליד הלול... ותנעוץ את הדקר באדמה... (כדי שיהיה לנו עפר בשביל לכסות את הדם כשנשחט את העופות... אחרת... אם אין עפר מוכן מבעוד יום חכמים אסרו לשחוט...)

ערב שבועות... דמדומי חמה... השעה 5.00 אחרי הצהריים... אבא חזר מבית המרחץ והתעטף בסדינים המצויצים... פניו נראו מאירות באור קדושת התורה... והנה עוד חצי שעה מתקדש עלינו היום הגדול... אבא מרמז לשלוימי ויענקי שיבואו איתו... מה יש??? הולכים לשוב... מאחורי הבית שלנו יש כמה שובכים... ואנחנו מגדלים שם גוזלות למנה אחרונה... (כן... היום אוכלים סופלה או גלידה בתור מנה אחרונה... אבל פעם ה"קינוח סעודה" היה לא פחות ולא יותר גוזלות...) אבא בכבודו ובעצמו עלה לסולם... עם בגדי יום טוב... כן... כדי לקיים דין הזמנה... אבא ביקש מאיתנו שלוימי ויענקי שגם אנחנו נעלה אחריו... כדי שלא יהיה טעויות... ואז אבא הראה לנו... אתם רואים את השמונה גוזלות השחורים שיש כאן בתוך הקן... אני מזמין אתם כבר מעכשיו לשחיטה ביום טוב... הלאה... אבא ירד... והעביר את הסולם משובך לשובך... והזמין שום עוד 15 גוזלות... כן... יש לנו הרבה אורחים... חוץ מזה השנה אבא לא לוקח סיכונים ולייתר בטחון הוא מזמין את כל הגוזלות שיש לנו ללא יוצא מן הכלל... (תבין: שנה שעברה אבא הזמין 12 גוזלות מקן אחד ואת ה-5 גוזלות בקן השני הוא לא הזמין... ואז פתאום ביו"ט הגענו ומצאנו 15 גוזלות... התברר שהגוזלות הלא מזומנות פרחו והתערבבו עם הגוזלות המזומנות... והיות ואי אפשר היה לזהות מי הם הגוזלות הלא קרואות... מסילא כל הגוזלות

נפסלו מדין ספק מוכן שחז"ל אסרו... לכן הפעם אבא לא לוקח סיכון ומזמין את כולם)

אבל עדיין!!! אבא עדיין לא מרוצה... כי אני חושש שעדיין יהיו אולי חסרים לי גוזלות... כי יכול להיות שיהיו יותר אורחים ממה שחשבנו... נו... כעת מאיפה משיגים עוד גוזלות...?? אין ברירה... מתחילים לחפש שילוח הקן!!! אבא יענקי ושלומי התפזרו כל אחד הלך לתור אחרי קן... והנה... לפתע נשמעה קריאה מיענקי... הנה... מצאתי... מצאתי ציפרים שקנו בטפיחים שליד הבית שלנו ויש לה עוד שתי גוזלות... יופי!!! אבא הגיע... לקח איתו סולם... בדק שהם לא פורחים (דאם הם פורחים הם לא משתמרים והיו שלא מן המוכן) ואז הוא אמר: "זה זה אני נוטל למחר!!!!" יופי...

אבא סיים עם השובך... ירד מהסולם... ו... ועכשיו פונים ימינה והולכים ללול... **אני רוצה שתבין:** אבא שלנו לא עושה שום דבר סתם... בפרט לא בערב יום הקדוש... אבא שלנו הוא תנא קדוש שבמשך השנה הוא לא דורך כאן... אבל בערב יום טוב יש כל מיני הלכות שהוא לא סומך על אף אחד... ולכן הוא מסתובב כאן ומפקח מקרוב על המשק... ובכן: אבא רוצה כעת להיכנס ללול... הוא רוצה לבדוק כמה ביצים הוטלו היום... הגענו לקנה של התרנגולות ו... וספרנו את הביצים... 18 ביצים... אוי... אבא התאכזב... מה יהיה?? לפי מנין האורחים שלנו צריך לכה"פ 25 ביצים... מאיפה נשיג עוד שבעה ביצים?? טוב... אמר אבא... אין ברירה שלוימי... אתה תצטרך ללכת מחר לחנווני ולקבל ממנו ביצים במנין!!! אבל אני מכין אותך מראש: כשתלך אליו מחר... לחנווני... אתה זוכר מה למדנו... שאסור להזכיר לו סכום מנין... רק להגיד לו אני רוצה שבע ביצים וזהו... (אל תתחיל להגיד לו: יש לנו אצלך בחשבון 50 שקל... אז תוריד לנו מהחשבון 15 שקל ואז נשאר לנו יתרה 35... את זה אסור לומר ביו"ט...) יענקי הקטן לא הצליח להבין... אבל אבא... **מה בכלל הבעיה??** אני נמצא פה כל יום ומאכיל את התרנגולים... והם **כל יום** מטילות ביצים... ואמא הרי צריכה את הביצים רק למחר... אז מחר בבוקר מוקדם נבא שוב פעם ובטח נמצא עוד כמה ביצים חדשות... וניקח אותם... **אבא הסתכל על יענקי וחיך... ואמר לשלוימי:** שמעת מה יענקי שאל?? אז הנה... בשביל זה היום בערב ליל שבועות... אתם תהיו חברותא ושלוימי יסביר לך מה התחדש בלשכת הגזית בשנתיים האחרונות... הוא יסביר לך למה ביצה שנולדה ביו"ט אסורה...

לאחר תפילת ערבית... חזרנו מבית הכנסת... אבא מלווה בכל האורחים הרבים... והנה... באמצע הדרך אבא פתאום נזכר... הוא פנה למוישי... רגע... בעצם מה קורה עם המצודות חיה ועופות... אמרתי לך ללכת לחורשה לבדוק... נו... היו תוצאות חיוביות??

אוי... מוישי תפס את הראש... שכחתי מזה לגמרי... היו כ"כ הרבה משימות לעשות מעיו"ט ושכחתי מזה

אמא לבנתיים לקחה את הקמח והתחילה ללוש אותו... איזה התרגשות... זה לא קמח פשוט... זה קמח מתבואה חדשה... עקרונית השדה חיטה שלנו היא עדיין לא לגמרי ראויה לקצירה... אבל אבא רצה בכל זאת שהלחם משנה של חג השבועות יגיע מהתבואה חדשה כדי שנוכל לברך עליו שהחינו... אז אתמול שלחנו את יענקי ושלימי לשדה שיחפשו כמה חיטים שכבר מבושלים וראויים לקצירה... אחרי מאמץ גדול הם מצאו ממש כמה שיבילים... הם דשו ומללו אותם בידיים מחוץ לחצר... ועשו מזה דגן... ואז הם קראו לאבא... ואבא הפריש תרומה גדולה ולאחמ"כ הוא הכניס את זה בשער החצר והפריש מעשר ראשון ומעשר עני... (ובקשר ללקט שכחה ופאה אבא הסתפק האם זה נקרא קצירת עראי או תחילת קציר... והאם צריך להפריש מזה... מה שברור: אבא שם בצד גם בשביל העניים...) אמא לשה את הלחם בהתרגשות... כן... ברגעים אלו ממש בבית המקדש מניפים את שתי הלחם חמץ עם הכבשים... הלחם הזה מתיר את החדש במקדש!!! ובעזה"ש עוד השבוע אנחנו נגיע עם ביכורי החיטים שלנו... ואפילו נקריב מנחה סולת מן החיטים של השדה שלנו...

ואם עשית איתי חסד והיה לך סבלנות לקרא עד כאן... אז תדע לך שזה היה כדאי... כי זכינו יחדיו לטייל בין הסמטאות הפחות מוכרות במסכת ביצה ולהכיר עוד כמה מושגים בש"ס... תשמור את זה לראש השנה...

כן... המכנה המשותף בין ר"ה לחג השבועות שבשני החגים האלו יש אפשרות רשמית להשאר בבית... בין הרפת והלול השוכן והיבירים ולפגוש את כל הלכות יום טוב... אבל בפסח ושבועות... מי בכלל חושב על שובכים ועל ביצים ועל שחיטה ועל פרדסים ועל צידה ועל ביקוע עצים?? בירושלים כל הדברים האלו לא נמצאים... כי אם יש כבר פיסת קרקע מיותרת בירושלים... יש עליה כבר עשר עולי רגלים ש-לנים ו-לא אומרים צר לנו המקום שנלין בירושלים... בירושלים הכל סובב סביב בית המקדש... המונחים הם שלמים ועולות ומנחות ומעשר שני... אז זהו!! שהנכתב כאן הוא נפ"מ רק לחג השבועות ולראש השנה הממשמש ובא בעוד פחות מארבעה חודשים...

לגבעה... תוך כדי שהוא גורס עוד כמה עשרות מימרות בהלכות יו"ט מה"כלה" של רבי אליעזר הגדול... מוישי דבר ראשון הלך לבדוק מה מצב העירוב תחומין... והנה... ב"ה... העירוב תחומין קיים... שום חיה לא נגעה בו ולא אכלה אותו... מוישי הגיע לבוקתה של הרועה... ודפק... הרועה פתח לו... אוהו... אגוטא יום טוב... הרועה הוציא לו שלושה עגלים שמינים ומובחרים לכבוד יום טוב... מוישי לקח והולך אותם לכיוון העיר... לא כ"כ קל לשנע שלושה עגלים בלי מקל... אבל אסור להנהיג בהמה במקל ביו"ט... ב"ה מוישי הגיע... אבא כבר מחכה לו ברפת עם סכין של שחיטה...

השעה 3.30 בלילה... אמא כבר התעוררה... היא העבירה אש מהעששית והדליקה כמה נרות במטבח שיהיה אור... אמא שלנו כל הזמן מדברת עם ה'... תוך כדי הבישול והלישה... לבנתיים גם מירי ומלכה התעוררו ובאו לעזור לאמא... אמא מילאה סיר מלא מים והניחה על האש כדי לרחוץ את כל גופו של שימי הקטן בן החצי שנה... וגם בשביל אבא שירחוץ פניו ידיו ורגליו לאחר שיחזור מבית הכנסת... אבל היא כבר מחכה בקוצר רוח לאבא ומוישי שיגיעו עם העופות והבקר השחוטים... היא צריכה להתחיל בבישולים... אין זמן... שמחת יום טוב... אורחים...

לבנתיים אמא ביקשה מיוגור העבד כנעני שהרגע התעורר מהשינה שיקח מהר מן העצים המכונסים בחצר ויסיק את התנור... הוא לקח קופיץ וביקע בצד הקצר שלו כדי לעשות בשינוי... והסיק את התנור...

וברפת באותה שעה... אבא שחט שלושה עגלים... מוישי התחיל לנתח את האיברים... ו... וקדימה... שלימי ויענקי... התחילו לשנע את האיברים לבית... אמא מחכה... כבר מאוחר... אמנם עם כל הרצון הטוב זה נעשה קצת באיטיות... בכמה נאגלות... כי תבין: ביום טוב אסור להולך במוט משום עובדין דחול... רק "מוליכה בידו אברים אברים... לבנתיים אבא המשיך עם מוישי לכיוון השוכן... מוישי הגיש לאבא את הסכין שחיטה... אבא לקח גוזל ו... וכבר בא לשחוט... אבל אוי... מה עם העפר של הכיסוי?? אני צריך עפר מוכן מעיו"ט... מוישי... לך מהר לדקר הנעוץ... ותעקור עפר בשביל הכיסוי... (תבדוק שהעפר הוא תיחוח... כי אם לא אסור לכתוש...) מוישי חוזר עם דקר מלא כף עפר... אבא בירך על השחיטה... שחט 15 גוזלות... משם אבא הלך ליציפים שקיננו בטפיחים... עשה שילוח הקן!!!! שילח את האם... ורק אח"כ לקח את הגוזלות ושחט גם אותם לכבוד יום טוב... כיסה את דמם... מוישי לקח את הגוזלות והביא לאמא... לבנתיים התחיל טיפ טיפה לנצנץ השחר... צריך להזדרז... תפילת יום טוב!!!! קדושת כתר!! עוד מעט רבי עקיבא יעלה לעמוד ויפרס את שמע... אמנם מותר לאחר לבא לבית הכנסת ביו"ט משום שמחת יום טוב... אבל מי מוכן להפסיד לראות ברכת אהבה רבה של רבי עקיבא בחג השבעות... ויהי המקום לחרדת אלוקים... אבא עיין בציציתו והבחין בין תכלת ללבן ומיד בירך על הציצית...

לגמרי... אוי... איך שכחתי... ולבנתיים... עוד הם מדברים... יענקי מגיע בריצה... כולו צוהל ושמח... אבא... עברתי ליד החורשה ושמעתי קול של צבי... התקרבותי ואני רואה שהוא ניצוד במצודה... נוכל לשחוט ולתת לאורחים בשר צבי לכבוד החג... אבל לא!!!! מוישי עשה תנועת ביטול... עזוב... ואבא מיד הסביר ליענקי: מצטערים יענקי... את הצבי הזה אנחנו לא נוכל לאכול ביו"ט... ולמה?? כי כפי שאתה יודע צבי יודע לרוץ מהר... וצריך לצוד אותו... והיות ואסור לצוד ביו"ט ממילא הוא מוקצה... אז מה עשיתי?? היום בבוקר פרשתי מצודה וקיווייתי **שעוד לפני** החג הצבי יהיה ניצוד במצודה ואז הוא מוכן מעיו"ט והוא לא מוקצה, וממילא נוכל לאכול ממנו ביום טוב... אבל!!!! היות ומוישי שכח לבדוק בעיו"ט... אז אי אפשר לדעת מתי הצבי הזה ניצוד... האם זה קרה במשך היום... או שזה קרה רק בליל יו"ט... וחכמים החמירו שאפילו ספק מוכן אסור!!!!

ליל שבועות!!!! אבא מוישי ויענקי עוסקים בתורה הקדושה... מתורה לבניאים ומנביאים לכתובים... בשעה 2.30 באמצע הלילה... בתחילת האשמורה השלישית... שעה שהרחמים מתגברים בעולם... אבא סימן למוישי שהגיע הזמן ללכת לגבעה ולהביא את העגל תילתא מהרועה... לבנתיים אבא ויענקי ושלימי הלכו מהר למקווה... ומשם!!!! משם לאיפה הם הלכו??? תן ניוחש????? לרפת!!!! כן... לא תאמין...

אבא הוציא את הבכור בעל מום מהרפת... (שהבקי כבר ראה אותו מאתמול)... שלימי... קח את הבכור הזה ותלך לבית הכנסת ותתן אותו לר' ירמיהו כהנא... כן... בכור בעל מום צריך לתת לכהן... ואין לך כהן מובחר יותר מהתנא ר' ירמיהו שעוסק בתורה כל היום... שישחוט אותו ויהיה לו שמחת יום טוב... שלימי הולך עם הכבש לבית הכנסת... נכנס ומתקרב לר' ירמיהו... איזה פחד... להתקרב לתנא כזה קדוש ועוד בליל שבועות... שלימי השתדל להתגבר על המורא... והניח יד בעדינות על כתפו של ר' ירמיהו... אבא שלי שלח איתי בכור בעל מום בשביל... הכבש נמצא כעת בחוץ... ר' ירמיהו עצר לרגע... הוא היה נראה מופתע... הוא חיך **ולפתע אמר לא!!!** תגיד לאבא שלך ש... תודה רבה... יפה מצידו... אבל אני לא יכול לקבל היום!!!! כי אני שייך לבית שמאי... ויש משנה בביצה: בית שמאי אומרים: אין משלחין ביו"ט אלא מנות, ובית הלל אומרים: משלחין בהמה חיה ועוף בין חיים ובין שחוטים, אבא שלך תלמיד ישיבת בית הלל שמתירים אבל אני למדתי אצל שמאי שאסור... מוישי חזר לאבא... אבא קצת התאכזב... אוי... אם רק הייתי זוכר שב"ש אסורים הייתי מביא את הבכור כבר מעיו"ט לר' ירמיהו... אבל לא נורא... נחכה למוצאי יום טוב ואז ניתן אותו לר' ירמיהו...

לבנתיים מוישי לקח עששית והלך מהר מהר

גיליון מס' 280 פרשת נשא
תשע"ח שנה שיטית

גליון זה יוצא לע"נ
הגאון האדיר ר' גדליה
ב"ר ראובן השל זצוק"ל נדל
ממעותי השמועות
נלב"ע ט"ז סיון תשס"ד
תנצב"ה

דברי שי"ח

ממרן שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

על הפרשה

"מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה"

שעיר עזים אחד לחטאת (ז', כ"ב), וברש"י: "לכפר על מכירת יוסף".

שאלה: חז"ל אמרו "מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה", מהו מעשה שאינו מעשה עבירה אבל מעשה, האם כוונת הגמ' לאפוקי שמעשה כן מצטרף, או שמא צריך מעשה עבירה גופא, דהנה רש"י כאן עה"פ "שעיר עזים אחד לחטאת", כתב: "לכפר על מכירת יוסף שנאמר בו וישחטו שעיר עזים", וכי בשחיטה היתה עבירה?

תשובה: במסכת קדושין (מ', א') איתא שמחשבה העושה פרי הקב"ה מצרפה, ושם ממעשה זה היה פרי.

שאלה: הגאון רבי אלחנן וסרמן זצ"ל הי"ד ב"קובץ מאמרים" כותב שגזירות עלילות דם היו על מה שטבלו שעיר בדם, וכאן כתב רש"י שהשעיר בא לכפר על זה, אם לא שנאמר שר' אלחנן מדבר על ה"טבילה" בדם וכאן כתב רש"י על ה"שחיטה".

תשובה: הרי עשרה הרוגי מלכות היו ג"כ כפרה על מכירת יוסף, וכאן כתב רש"י שנתכפר, וכפי הנראה שהשעיר לא כיפר לגמרי.

שאלה: מהו כשלא נעשתה עבירה אבל הלך לעבירה, אם אז יש עבירה, דהא לאו מחשבה היא?

תשובה: כוונת הגמ' שאם לא נעשית העבירה אין מצרפה למעשה, וה"ה במעשה. אבל מסתבר שגם על מחשבה יש עונש רק שאין מצרפה למעשה, היינו שלא חמיר כמעשה, וכהא דאיתא בסוף מסכת יומא כי יש שצריך יוה"כ"פ, יש שצריך יסורים ויש שצריך מיתה, וזה ליכא במחשבה, אבל לא גרע מכל "עשה" שצריך כפרה, ובתשובה מתכפר מיד. והא דפריך בגמ' שם מהא דכתיב הנני מביא אל העם פרי מחשבותם, אף שגם על מחשבה יש עונש, כי לשון הכתוב כאילו עשה פרי מחשבותם, ועל זה תירץ שכל שעושה פרי הקב"ה מצרפה למעשה.

ושם (דף ל"ט ע"א) הקשו בגמ' גבי אחד שמת ודילמא מהרהר בעבירה, ומשני מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה, אף שיש עונש עליה מ"מ לא חמיר עונשה כל כך שמת מיד.

(דרך שיחה)

עלי שי"ח

"רבי יוסף רוזנטל זצ"ל"

סמוך לחג השבועות נסתלק מעמנו אחד מדמויות ההוד שפיארו את מנין ותיקין ושאר התפילות שהתפלל רבינו שליט"א בבית הכנסת לדרמן, עשרות שנים. רבי יוסף רוזנטל זצ"ל.

עוד בימים בהם לא היה ציבור מתפללים כ"כ גדול בבית הכנסת, היה רבי יוסף מהקבועים שבהם. כשהוא מקפיד להשכים קום ולבוא לפני זמן התפילה, כך גם לפני מנחה וערבית היה יושב על מקומו עוד בטרם הגיע השעה ולחיות מעשרה ראשונים. בכל בוקר לפני שחרית הוא היה מעורר את המתפללים לומר בקול ברכות השחר והיה מבקש לענות אמן, את הילדים הצעירים שהיו מגיעים לתפילות בשבת היה 'משחד' על ידי סוכריות ומבקש לשמוע את הברכות גם מהם. הוא היה 'עשיר מופלג' במאות אמן שענה כל בוקר על ברכות השחר.

ומנהג קבוע של חסד היה לו: מידי חודש היה מדפיס על דף את רשימת זמני הנץ, כדי להקל על המתפללים להתעורר בזמן לשחרית, שכידוע בכל יום משתנה הזמן והוא היה עורך את זה לפי הזמנים המתאימים לבית הכנסת לדרמן, והדביק את זה בכמה מקומות בבית הכנסת במקומות המתאימים וגם היה מחלק לציבור המתפללים. כמו כן היה לו מצוה נוספת שהוא 'חידש'. הוא היה מניח כל תחילת שחרית, על מקום העמוד של החזן, השליח ציבור, שעון קטן, כדי שיוכל לעקוב אחר זמן הנץ החמה מקרוב בצורה קלה, ובכך יוכל להתפלל בנחת ולא למהר או להאט את קצב התפילה.

רבי יוסף זצ"ל היה סופר סת"ם, והיות ורבינו הכירו מקרוב ביקש ממנו רבינו שליט"א לפני כשלושים שנה לכתוב לו ספר תורה פרטי ואכן במשך כשנתיים הוא כתב לו ספר תורה, ולאחריה נערכה הכנסת ספר תורה בבית רבינו, כששמחתו היתה רבה.

בכל שאלה וענין היה נועץ ברבינו, גם בשנים האחרונות היה טורח ועולה למרות חולשתו להיוועץ בו כשהוא אומר כי 'לא ברכתו של רבינו הוא מרגיש שלא עשה את הצעד הנכון'.

אחת המצוות הקבועות בהם החזיק רבי יוסף היה תקיעה בשופר בכל יום בימי הסליחות והרחמים, מראש חודש אלול ועד ראש השנה, וכן היה תוקע בשופר במוצאי יום כיפור, בהקשר לכך נביא מעשה נורא הוד המראה על רוח הקודש השרויה תדיר אצל רבינו.

בכל שנה, בתקיעה האחרונה של חודש אלול (יום לפני ראש השנה) היה רבינו מודה לו ומברכו בלבביות 'שתזכה אי"ה גם לשנה הבאה'. גם השנה לאחר סיום התקיעות, הוא ביקש את הברכה הקבועה, אך רבינו קיצר ואמר ברכה והצלחה. אחד הנוכחים ניסה שוב וביקש ברכה שיזכה לשנה הבאה, רבינו הפטיר לו מבט ואמר 'שיזכה לשופרו של משיח' !!

הוא חרג ממנהגו ולא בירכו שיזכה לשנה הבאה, ואכן דבר ה' בפיו ורבי יוסף נלב"ע שלוש חודשים לפני חודש אלול, ואי"ה בקרוב הוא יזכה והלואי וכולנו נזכה לשמוע שופרו של משיח שמבשר על תחית המתים וגאולה שלימה.

בברכת שבת 2018

שיבת ציון 5778

"מעניני הפרשה"

יברך וישמך ויחונך

עניני הבקשות וסגולות בעת ברכת כהנים

ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם
כהן שמברך את חברו בלא ברכת כהנים, האם יש לברכתו משמעות מיוחדת? כמו ברכת ישראל. הרב מפוניבז' היה חותם:
בבר"כ באהבה? זו מליצה בעלמא.
כתוב בסידורים נוסח לחולם חלום רע, ומצוין שם כי יאמר בעת שהכהנים מנגנים, ויאמר ג"פ בכל סופי הפסוקים. אבל מה
יעשה כאן בארץ ישראל שלא בכל מקום מנגנים. ת: יאמר בברכה האחרונה.
שוב שאלו על כך, והשיב: דבריו של המשנה ברורה הן במקומו שניגנו בברכת כהנים, ועתה שאין ניגון אפשר בכל הברכה.
שאלתי על איש עסקים החושש מעין הרע מה יעשה? יבקש בויחנך שינצל מעין הרע.
יש לו ב' בתי כנסת אחד יותר כהנים ופחות מתפללים, והשני יש יותר מתפללים ופחות כהנים, מה עדיף? יותר כהנים.
לשאלתי אמר רבנו כי יש מעלה לשמוע ברכת כהנים מעשרה כהנים. מחמת רוב עם. ולאו דווקא עשרה כי גם בפחות
מעשרה יש נפק"מ בין ג' לט' ובין י"א ל"ט.
א.ה. ובשם מרן הגרא"ל שטיינמן שמעתי כי המעלה של כהנים רבים היא משום שברוב כהנים גדול מצוי יותר שיהיו וודאי
ב' כהנים מיוחסים.
באר"ה היה כהן שהחביא כספו תמיד בנעליו, וספרדים נושאים שם כפיים והוא ספרדי, ונתן שכר לפלוני לשמור בקביעות
על נעליו בעת שעלה לדוכן (ונועלמו) האם זה נחשב 'בעליו עמו' כמו שאמרו בהשואל שה'מלמד' נחשב לבעליו עמו?
שם אינו חייב ללמוד עמו דווקא, וכאן חייב לברך ברכת כהנים.
האם הכהן חייב להרים כל ידו או רק חלק חציו ולמטה? נהגו רק חצי שלמטה.
שאלתי. נוסח ברכת המצוות של ברכת כהנים היא: אשר קדשנו בקדושתו של אהרן וגו', כיצד אהרן הכהן אמר בברכה זו,
הרי לא יכול היה לומר נוסח כזה? הנוסח הזה של ברכת כהנים אשר קדשנו בקדושתו של אהרן וגו' הובא ברמב"ם סוף
תרומות וכתב שכן הנוסח בכל מצוות הכהנים, וגם באכילת תרומה כן, וזה לכבוד הכהונה. ומה ששאלת לגבי אהרן הכהן
ע"ה, הנה ברכת המצוות דרבנן, ואם הוא בירך, אמר: אשר קדשנו במצוותיו וציוונו על נשיאות כפיים. [בצל"ח כתב שאף
אם הברכה מהתורה כל אחד יכול לומר נוסח שלו, והנוסח הוא דרבנן].

(כל משאלותיך)

שאלו לרבינו שנכשל בכניסה לבית הקברות והוא כהן, אמר רבינו שילמד בשו"ע הלכות טומאת כהנים.

שמעתי מרבינו שבתקופה זו [שבט אדר תשס"ז] שמעתיק לדפוס את הספר דרך חכמה ח"א, עונה רק על עשרה מכתבים
ביום. ואמר שממין המכתבים, וקודם עונה לכהנים, ואח"כ ללויים, ואח"כ לפי סדר קבלת המכתבים.

הגיע מכתב ששלח יהודי בשם "קאהן" ואמר רבינו שזה ספק כהן. התבטא רבינו ספק כהן לחומרא וענה למכתבו ראשון
מתוך ערימת המכתבים.

רבינו הניח בצד ארבע מכתבים שנשלחו ע"י כהנים ואמר זה "כהנים". ואמר שיש גם בזה ענין וקדשתו, ותוך כדי פתיחת
המכתב אמר בדרך צחות לפתוח ראשון.

כתב הרה"ג ר' מאיר מונק שליט"א: כאברך צעיר היה רבינו שהיה בכור רץ ליטול ידים לכהנים, כאשר לא היה לוי. וכשנשאל
על מה הזריזות הזו? היה משיב בזהו כתוב דברים גדולים בענין נטילת ידים לכהנים.

(מנחת תודה)

(ש"ק נשא תשס"ח) סיפר רבינו שראה פעם בספר [שאינו זוכר איך קוראים לו] בערך מלפני מאה שנה, שאוסף כל מילה בברכת
כהנים איזה ברכה יש בכל תיבה, כגון 'ויחנך' בבנים ובנות, וישם לך שלום לשלום בית, וכותב שאפשר לבקש מהכהן שיכוון
עליו בברכת כהנים על הדבר שצריך ישועה, והרבה פעמים הועיל להם, הנה באים כל יום אנשים בבעיות של שלום בית
חשבתי שאפשר שיעשו עצה זו.

לאחר ברור נמצא הקונטרס ששמו 'חסד לאלפים' [מהרב אליהו פנחס הכהן מריינא נדפס בירושלים בשנת תרע"א] אשר
בשער הספר נכתב "בו יבואר מדברי חז"ל סגולת 'ברכת כהנים' להשיג הצלחה לעושר וכבוד וחיים טובים וארוכים ולבטל
כל רעה וזעם וצרה מן האדם ע"י כוונת הכהנים בעת דוכנם וכו' וכן עשה השל"ה הק' צ"ל שהיה לוי ובעת הדוכן היה מכוין
להמשיך הברכות על כל משפחתו שהיו בחו"ל... ע"ש כל דבריו. וצולם לרבינו הקונטרס והובא לפניו ואמר שלכך נתכוין.
שמע מכך רבינו הגרא"ל שטיינמן צוק"ל והתפעל מדבר זה, וכשהיה אצלו הרב דוד אליעזר בן הרב יואל קלוגמאן שליט"א
אשר ידיו רב להם בהוצאת ספרי ראשונים ועוד, שאלו להגרא"ל אם יש לו עצה מה להוציא דבר נוסף, השיב להם רבינו
הגרא"ל ראשונים איני יודע, אבל יש קונטרס חסד לאלפים, על ברכת כהנים שיש שם לקט מדרשים וסגולות שיש בברכת
כהנים, שמעתי מרבינו הגרא"ל שהאמת שרצה בעצמו להדפיס קונטרס זה, אבל עכשיו ששאלני מה להדפיס שיהיה לו
המצוה, ואכן הוציאו בשנת תשס"ט בהוצאה חדשה.

היות ורבים מחפשים קונטרס זה ולפי הידוע אינו ניתן להשיגו כהיום, הננו רוצים לההדירו ולהדפיסו מחדש
במהדורה מכובדת ולהפיצו לזיכוי הרבים, כל המעוניין להיות שותף בהוצאה זו יפנה בהקדם למס' 053-3145900.

לקבלת הגליון ניתן לשלוח בקשה במייל: 0573145900@okmail.co.il או בפקס: 077-2092005

נשמח לקבל הערות והארות וכן עובדות וש"ת מרבינו

להנצחות ולתרומות: 053-3145900 כתובת: ר' יהודה הנשיא 52 בני-ברק